

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างไทยกับ
ตะวันออกกลางและการประเมินผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรี

โดย

อาจารย์ ดร.กรกรณ์ ชีวะตระกูลพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมประวิณ มั่นประเสริฐ

29 เมษายน 2553

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างไทยกับ
ตะวันออกกลางและการประเมินผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรี

โดย

อาจารย์ ดร.กรกรณ์ ชีวะตระกูลพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมประวิณ มันประเสริฐ

29 เมษายน 2553

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างไทยกับ
ตะวันออกกลางและการประเมินผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรี

อาจารย์ ดร.กรกรณ์ ชีวะตระกูลพงษ์
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมประวิณ มั่นประเสริฐ
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดโครงการความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศใน
ตะวันออกกลาง

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

	หน้า	
บทคัดย่อ	I	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	III	
บทที่ 1	บทนำ	1
1.1	ความสำคัญของปัญหา	1
1.2	วัตถุประสงค์	6
1.3	วรรณกรรมปริทัศน์	7
1.4	ขอบเขตการศึกษา	11
1.5	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2	วิธีการศึกษา	12
2.1	ต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า	12
2.2	การศึกษาการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าใน งานวิจัย	14
2.3	การศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีและการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก ทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC ในเชิงปริมาณ ด้วยแบบจำลอง GTAP	14
บทที่ 3	ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าของกลุ่ม ประเทศ GCC	22
3.1	ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ GCC	22
3.2	การค้าระหว่างกลุ่มประเทศ GCC กับประเทศไทย	26
3.3	สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC	29
บทที่ 4	ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกาตาร์	38
4.1	ลักษณะทางเศรษฐกิจและการค้าของกาตาร์	38
4.2	การค้าระหว่างกาตาร์และไทย	41
4.3	สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกาตาร์	42

		หน้า
บทที่ 5	ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในคูเวต	50
	5.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการค้าของคูเวต	50
	5.2 การค้าระหว่างคูเวตและไทย	53
	5.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในคูเวต	55
บทที่ 6	ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในซาอุดีอาระเบีย	60
	6.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการค้าของซาอุดีอาระเบีย	60
	6.2 การค้าระหว่างซาอุดีอาระเบียและไทย	62
	6.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในซาอุดีอาระเบีย	64
บทที่ 7	ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในบาห์เรน	75
	7.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการค้าของบาห์เรน	75
	7.2 การค้าระหว่างบาห์เรนและไทย	77
	7.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในบาห์เรน	79
บทที่ 8	ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในสหรัฐอาหรับเอมิเรต	90
	8.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการค้าของสหรัฐอาหรับเอมิเรต	90
	8.2 การค้าระหว่างสหรัฐอาหรับเอมิเรตและไทย	93
	8.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในสหรัฐอาหรับเอมิเรต	95
บทที่ 9	ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในโอมาน	107
	9.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการค้าของโอมาน	107
	9.2 การค้าระหว่างโอมานและไทย	110
	9.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในโอมาน	111

	หน้า
บทที่ 10	
ผลการศึกษาในเชิงปริมาณการเปิดเสรีและการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC	120
10.1	
ผลการศึกษาการเปิดเสรีทางการค้าและการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกกับกลุ่มประเทศ GCC	120
10.2	
การวิเคราะห์รูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่ควรจะเป็น	128
บทที่ 11	
บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	139
11.1	
บทสรุป	139
11.2	
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	142
เอกสารอ้างอิง	146
ภาคผนวกที่ 1	A-1
ภาคผนวกที่ 2	A-3

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1-1	สัดส่วนการส่งออกสินค้าในกลุ่มพลังงานต่อสินค้าทั้งหมดของประเทศ ในกลุ่ม GCC	1
ตารางที่ 1-2	ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 1997	2
ตารางที่ 1-3	สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของไทยไปกลุ่มประเทศคณะมนตรีความ มั่นคงรัฐอ่าวอาหรับ	4
ตารางที่ 1-4	สัดส่วนการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ	5
ตารางที่ 2-1	รายชื่อภาคการผลิตในแบบจำลอง GTAP	21
ตารางที่ 3-1	ขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรในกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 2008	22
ตารางที่ 3-2	สัดส่วนของภาคการผลิตต่าง ๆ ใน GDP ของกลุ่มประเทศ GCC ใน ปีค.ศ. 2006	23
ตารางที่ 3-3	อันดับความง่ายในการดำเนินธุรกิจของ World Bank ในปีค.ศ. 2010	25
ตารางที่ 3-4	ดัชนีวัดความมีประสิทธิภาพของพิธีการศุลกากร	30
ตารางที่ 3-5	ดัชนีวัดทางด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	35
ตารางที่ 3-6	ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพด้านการขนส่ง ท่า และโลจิสติกส์ ของกลุ่มประเทศ GCC	36
ตารางที่ 3-7	ดัชนีชี้วัดทางด้านระบบโทรคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร	37
ตารางที่ 4-1	ขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรของประเทศกาตาร์ในปีค.ศ. 2008	39
ตารางที่ 4-2	สัดส่วนของภาคการผลิตต่าง ๆ ใน GDP ของประเทศกาตาร์ในปีค.ศ. 2007	39
ตารางที่ 4-3	โครงสร้างภาษี MFN ของกาตาร์ในปีค.ศ. 2004	43
ตารางที่ 5-1	ขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรของประเทศคูเวตในปีค.ศ. 2008	50
ตารางที่ 5-2	สัดส่วนของภาคการผลิตต่าง ๆ ใน GDP ของประเทศคูเวตในปีค.ศ. 2007	51

		หน้า
ตารางที่ 6-1	ขนาดเศรษฐกิจและประชากรของประเทศซาอุดีอาระเบียในปีค.ศ. 2008	60
ตารางที่ 6-2	สัดส่วน GDP ในภาคการผลิตต่าง ๆ ของซาอุดีอาระเบียในปีค.ศ. 2008	61
ตารางที่ 7-1	ขนาดเศรษฐกิจและประชากรของประเทศบาห์เรนในปีค.ศ. 2008	75
ตารางที่ 7-2	สัดส่วนของ GDP รายภาคการผลิตของประเทศบาห์เรนในปีค.ศ. 2008	76
ตารางที่ 7-3	โครงสร้างภาษี MFN ของบาห์เรนในปีค.ศ. 2007	80
ตารางที่ 8-1	ขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรของประเทศ UAE ในปีค.ศ. 2008	90
ตารางที่ 8-2	สัดส่วนของ GDP รายภาคการผลิตต่าง ๆ ของ UAE ในปีค.ศ. 2008	91
ตารางที่ 8-3	โครงสร้างภาษี MFN ของ UAE ในปีค.ศ. 2005	96
ตารางที่ 8-4	ค่าธรรมเนียมในการทำลายสินค้า	100
ตารางที่ 9-1	ขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรของประเทศโอมานในปีค.ศ. 2008	107
ตารางที่ 9-2	สัดส่วนของ GDP ในภาคการผลิตต่าง ๆ ของโอมานในปีค.ศ. 2007	108
ตารางที่ 9-3	โครงสร้างภาษี MFN ของโอมานในปีค.ศ. 2007	112
ตารางที่ 10-1	ผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคของไทย	122
ตารางที่ 10-2	การเปลี่ยนแปลงการส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง	123
ตารางที่ 10-3	การเปลี่ยนแปลงการนำเข้าของไทยจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง	124
ตารางที่ 10-4	การเปลี่ยนแปลงดุลการค้าของไทยที่มีต่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง	125
ตารางที่ 10-5	กรณีศึกษาผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคของไทยจากการใช้นโยบายทางการค้ากับกลุ่มสินค้าประเภทต่าง ๆ	129
ตารางที่ 10-6	การเปลี่ยนแปลงการส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจากการลดภาษีนำเข้าของกลุ่มสินค้าประเภทต่าง ๆ	130

	หน้า	
ตารางที่ 10-7	การเปลี่ยนแปลงการนำเข้าของไทยจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง จากการลดภาษีนำเข้าของกลุ่มสินค้าประเภทต่างๆ	132
ตารางที่ 10-8	การเปลี่ยนแปลงดุลการค้าของไทยต่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง จากการลดภาษีนำเข้าของกลุ่มสินค้าประเภทต่างๆ	134
ตารางที่ 10-9	สรุปรูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ GCC	138

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2-1	โครงสร้างแบบจำลองระบบเศรษฐกิจปิดภายในประเทศ	16
ภาพที่ 2-2	โครงสร้างแบบจำลองธุรกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	17
ภาพที่ 2-3	แบบจำลอง GTAP และต้นทุนที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม สะดวกทางการค้า	18
ภาพที่ 2-4	หลักการจัดทำประมาณการโดยแบบจำลอง GTAP	20
ภาพที่ 3-1	การไหลเข้าของเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในช่วงปี ค.ศ. 2001-2006	25
ภาพที่ 3-2	สัดส่วนสินค้าส่งออกที่สำคัญจากประเทศไทยไปกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 2008	27
ภาพที่ 3-3	สัดส่วนการนำเข้าสินค้าที่สำคัญของประเทศไทยจากกลุ่มประเทศ GCC ของประเทศไทยในปีค.ศ. 2008	28
ภาพที่ 3-4	สัดส่วนการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 2008	29
ภาพที่ 4-1	สัดส่วนการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังกาตาร์ในปีค.ศ. 2008	41
ภาพที่ 4-2	สัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากกาตาร์ของประเทศไทยในปีค.ศ. 2008	42
ภาพที่ 5-1	สัดส่วนการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังคูเวตในปีค.ศ. 2008	54
ภาพที่ 5-2	สัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากคูเวตของประเทศไทยในปีค.ศ. 2008	54
ภาพที่ 6-1	สัดส่วนสินค้าส่งออกที่สำคัญจากประเทศไทยไปยังซาอุดีอาระเบีย ในปีค.ศ. 2008	63
ภาพที่ 6-2	สัดส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของประเทศไทยจากซาอุดีอาระเบีย ในปีค.ศ. 2008	64

		หน้า
ภาพที่ 7-1	สัดส่วนสินค้าส่งออกจากประเทศไทยไปยังบาหลีเรนในปีค.ศ. 2008	78
ภาพที่ 7-2	สัดส่วนสินค้านำเข้าสำคัญของประเทศไทยจากบาหลีเรนในปีค.ศ. 2008	78
ภาพที่ 8-1	สัดส่วนของสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยไปยังประเทศ UAE	94
ภาพที่ 8-2	สัดส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของประเทศไทยจากประเทศ UAE	95
ภาพที่ 9-1	สัดส่วนการส่งออกสินค้าของไทยไปยังโอมานในปีค.ศ. 2008	110
ภาพที่ 9-2	สัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากโอมานในปีค.ศ. 2008	111

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้จะทำการศึกษาปัญหาในการค้าระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศ GCC ที่เกิดขึ้นจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า รวมถึงทำการศึกษาผลได้ที่จะเกิดจากการทำข้อตกลงการค้าเสรี โดยเปรียบเทียบระหว่างกรณีที่มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า และกรณีที่ไม่มีการปรับปรุง

ปัญหาที่เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC ที่สำคัญจะประกอบด้วย พิธีการศุลกากรที่มีความซับซ้อนและใช้เวลานานจากการขอการรับรองเอกสารมาตรฐานสินค้าโดยเฉพาะในส่วนของสินค้าอาหารที่แตกต่างไปจากมาตรฐานสากลทั่วไป และกฎหมายตัวแทนทางการค้า และการดำเนินธุรกิจโดยรัฐที่ก่อให้เกิดภาวะการณ์ผูกขาดตลาดในกลุ่มประเทศ GCC

ในส่วนของการประเมินผลประโยชน์จากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีและการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC ในเชิงปริมาณจะถูกจัดทำด้วยแบบจำลองการค้าโลก GTAP โดยจะพิจารณาถึงปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งที่เป็นต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมด้วย ผลการศึกษาในเชิงปริมาณชี้ให้เห็นว่า การเปิดเสรีทางการค้าโดยการลดภาษีนำเข้าเพียงอย่างเดียวระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะทำให้การเติบโตทางการค้าระหว่างกลุ่มประเทศทั้งสองเกิดขึ้นได้ไม่มากนักเมื่อเทียบกับการจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกควบคู่ไปด้วย ประเทศไทยจะสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้าได้มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

หากพิจารณาถึงลำดับความสำคัญระหว่างกลุ่มสินค้าที่ควรมีการเจรจาปรับลดภาษีนำเข้าพบว่า การเปิดเสรีทางการค้าของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้กับกลุ่มสินค้านานยนต์และอาหารของประเทศไทยจะมีผลดีต่อระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทยมากที่สุด การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางตรงควรให้ความสำคัญกับสินค้าในกลุ่มอัญมณี ในขณะที่ ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางอ้อมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจะพบในสินค้ากลุ่มอาหาร

Abstract

This study considers trade facilitation in GCC and the possible welfare gains from trade agreement with GCC countries, comparing between the cases when there is an improvement in trade, and when there is no improvement.

The problems regarding trade facilitation in GCC consist of the complexity of custom procedures, mainly from the process of legalizing export documents, the differences of GCC food standards from any other international standards, and the trade agency law and state enterprises that bring about monopoly.

A quantitative evaluation of impacts from the FTA and trade facilitation improvement with the GCC countries will be conducted by the Global Trade Analysis Project (GTAP) model, augmented by both direct and indirect costs of trading transaction. The simulation results indicate that tariff reduction scheme by itself provides only limited gains to Thailand. Benefits from the FTA will be more expansive if trade facilitation improvements are done well along the tariff reduction. The marginal effects from the trade facilitation improvement seem to be significant.

The study also shows that priority groups on the list for tariff reduction should be placed on automobile and food sectors. These groups of product will play the most significant role on the Thai economy from the FTA with GCC. Moreover, improvement in trade facilitation that incurs direct cost should be focused on jewellery sector; while problems in exported food products related to the indirect cost which mainly induced by time constraints.

บทสรุปผู้บริหาร

กลุ่มประเทศ GCC เป็นกลุ่มประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ กำลังซื้อสูง และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสูง จากการเป็นผู้ผลิตและส่งออกรายใหญ่ของโลก นอกจากนี้ตลาด GCC ยังมีความต้องการนำเข้าสินค้าที่ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูง เช่น อาหารแปรรูป ข้าว สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์และส่วนประกอบ รวมถึงกลุ่มประเทศ GCC ยังมีระดับการแข่งขันในตลาดที่ต่ำและมีการทำข้อตกลงทางการค้ากับประเทศนอกกลุ่มอาหรับในระดับที่ต่ำ ดังนั้น ตลาด GCC จึงนับได้ว่าเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพสูง

จากปัจจัยส่งเสริมที่กล่าวมาข้างต้น กลุ่มประเทศ GCC จึงนับว่าเป็นคู่ค้าที่ไทยควรจะให้ความสนใจมาก และเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยในการเพิ่มระดับการค้าระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศ GCC ผ่านการทำข้อตกลงทางการค้า

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งในการทำการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC คือ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า จากงานศึกษาของ Zarrouk (2000 และ 2003) พบว่าปัญหา สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่สำคัญในกลุ่มประเทศ GCC จะประกอบไปด้วยมาตรฐานสินค้าและกระบวนการในการออกใบรับรองสินค้า พิธีการศุลกากร กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับท่าเรือและการขนส่ง รวมถึงปัญหาการผูกขาดตลาด อีกทั้งงานศึกษาของ Rutherford และคณะ (2000) และ Dennis (2006) พบว่าการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าควบคู่ไปกับการเปิดเสรีทางการค้า จะช่วยเพิ่มผลได้และสวัสดิการในการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ ตะวันออกกลาง

ดังนั้น งานศึกษาชิ้นนี้จะพิจารณาผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างไทยและกลุ่มประเทศ GCC โดยพิจารณาทั้งในกรณีที่ไม่มี การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า และมีการปรับปรุง ประกอบเข้ากับการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการไทยที่ส่งสินค้าไปขายยังประเทศในกลุ่ม GCC

ในส่วนของการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าปัญหาทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่สำคัญของกลุ่มประเทศ GCC จะเกิดขึ้นจากพิธีการศุลกากรและมาตรฐานสินค้า โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหาร โดยพิธีการศุลกากรของกลุ่มประเทศ GCC จะมีความยุ่งยาก และซับซ้อนกว่ากลุ่มประเทศอื่น ๆ เว้นแต่บาห์เรนและ UAE เนื่องจากการกำหนดให้เอกสารหลายชนิดที่ต้องใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากร จะต้องได้รับการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตของประเทศอาหรับ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะใช้เวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์ และเสียค่าใช้จ่ายที่สูงถึงประมาณ 100 เหรียญสหรัฐต่อหนึ่งตราประทับ อีกทั้งกลุ่มประเทศ GCC ยังมีปัญหาจาก

ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ศุลกากร เนื่องจากการมีนโยบายบังคับการใช้แรงงานในประเทศที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำในส่วนงานราชการ

ในส่วนของมาตรฐานสินค้าอาหาร จะมีข้อกำหนดเพิ่มเติมที่จะต้องมีเอกสารรับรองการฆ่าสัตว์ที่เป็นไปตามหลักศาสนาอิสลาม รวมถึงข้อกำหนดเรื่องอายุของสินค้าที่นำเข้า จะต้องมียุอายุเหลือเกินกว่าครึ่งหนึ่งของอายุทั้งหมด (Shelf-life standard) และมาตรฐานอื่น ๆ ที่เป็นการปกป้องผู้บริโภคมากกว่าเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ทำให้การส่งออกสินค้าประเภทอาหารไปยังกลุ่มประเทศ GCC ใช้เวลาในการตรวจสอบและมีต้นทุนการค้ำที่สูงกว่ากลุ่มประเทศอื่น ๆ

หากพิจารณาถึงมาตรฐานสินค้าอื่น ๆ ที่มีใช้อาหาร จะมีความใกล้เคียงกับมาตรฐานสากล เว้นแต่ในประเทศซาอุดีอาระเบีย ที่มีมาตรฐานเพิ่มเติมของตนเอง ได้แก่ มาตรฐาน SASO ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูงในการได้รับใบรับรองตามมาตรฐานดังกล่าว

กฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าในกลุ่มประเทศ GCC ยังเป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่ง ในการส่งออกสินค้าไปยังกลุ่มประเทศดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายตัวแทนการค้า (Trade agency law) ซึ่งบังคับให้ผู้นำเข้าต้องทำข้อตกลงกับตัวแทนการค้าซึ่งถือสัญชาติในประเทศนั้น ๆ และตัวแทนการค้าจะเป็นผู้จำหน่ายสินค้าชนิดดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียวในพื้นที่ที่กำหนด กฎหมายดังกล่าวก่อให้เกิดการผูกขาดตลาด และยังสร้างต้นทุนที่สูงขึ้นให้กับผู้ส่งออก เนื่องจากต้องจ่ายค่านายหน้าให้กับตัวแทนการค้า

การผูกขาดธุรกิจในส่วนและการถือครองธุรกิจโดยภาครัฐ รวมถึงการบังคับใช้แรงงานในประเทศ ยังก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของโครงสร้างพื้นฐาน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน และสาธารณูปโภค ที่จะมาเป็นปัจจัยส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศ GCC

อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศ GCC มีประสิทธิภาพของท่าเรือและท่าอากาศยานในระดับที่ดี โดยเฉพาะ UAE และบาห์เรน เนื่องจากการลงทุนก่อสร้างเพื่อปรับปรุงและสร้างท่าเรือและท่าอากาศยานในหลายประเทศ ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวคือการผูกขาดการดำเนินงานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในท่า ทำให้ต้นทุนด้านการขนส่งสูงกว่าที่ควรจะเป็น

ในส่วนของระบบการติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคมในกลุ่มประเทศ GCC ในปัจจุบัน จะระดับการให้บริการและการเข้าถึงที่สูงขึ้นเป็นอย่างมาก และมีต้นทุนการให้บริการที่ถูกลงหลังจากประเทศสมาชิกในกลุ่ม GCC ได้มีความพยายามลดการผูกขาดในธุรกิจดังกล่าว

การประเมินผลประโยชน์จากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีและการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC ในเชิงปริมาณจะถูกจัดทำด้วยแบบจำลองการค้าโลก GTAP โดยจะพิจารณาถึงปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งที่เป็นต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมด้วย กล่าวคือ ต้นทุนทางตรงในงานศึกษาจะคำนวณได้จากสัดส่วนค่าใช้จ่ายในด้านพิธีการศุลกากรและมาตรฐานสินค้า ซึ่งอ้างอิงจากการสำรวจผู้ประกอบการไทยจำนวน 50 แห่งที่ทำการค้าส่งออกกับประเทศในกลุ่ม GCC ในขณะที่ต้นทุนทางอ้อมจะพิจารณาจากเวลาที่ต้องใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรและผ่านสินค้าจากท่าเรือ ซึ่งจะได้จากการสำรวจภาคสนามเช่นกัน แล้วจึงนำมาคำนวณในแบบจำลองตามวิธีที่เสนอในงานศึกษาของ Fox, Francois and London-Kent (2003)

ผลการศึกษาในเชิงปริมาณชี้ให้เห็นว่า การเปิดเสรีทางการค้าโดยการลดภาษีนำเข้าเพียงอย่างเดียวระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง จะทำให้การเติบโตทางการค้าระหว่างกลุ่มประเทศทั้งสองเกิดขึ้นได้ไม่มากนักเมื่อเทียบกับการจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกควบคู่ไปด้วย ผลจากการจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางต่อประเทศไทยจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการส่งออกและการค้าของไทยไปยังกลุ่มประเทศ GCC ประเทศไทยจะสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้าได้มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

หากพิจารณาถึงลำดับความสำคัญระหว่างกลุ่มสินค้าที่ควรมีการเจรจาปรับลดภาษีนำเข้าพบว่า การเปิดเสรีทางการค้าของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้กับกลุ่มสินค้านานยนต์ของประเทศไทยจะมีผลกระทบให้ตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคของไทยเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือการเปิดเสรีทางการค้าให้กับประเทศไทยในสินค้ากลุ่มอาหาร และกลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ

ในส่วนของผลจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีต่อตัวแปรทางมหภาคนั้น พบว่าโดยรวมแล้วการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางตรงให้กับสินค้าในกลุ่มอัญมณีของประเทศไทยจะส่งผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคมากที่สุด ในขณะที่การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางอ้อมให้กับสินค้าในกลุ่มอาหารของประเทศไทยจะมีผลกระทบต่อตัวแปรทางมหภาคมากที่สุดโดยเฉลี่ย

ประเภทของปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกิดขึ้นกับผู้ส่งออกไทยมีลักษณะแตกต่างกันไปตามประเภทของสินค้าส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ GCC สินค้าในกลุ่มเกษตรกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร จะได้รับประโยชน์มากกว่าโดยเปรียบเทียบหากมีการแก้ไขปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางอ้อม ในขณะที่สินค้าจากภาคอุตสาหกรรมจะเผชิญกับปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนทางตรงมากกว่า

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้มาจากการศึกษานี้คือ การให้ความสำคัญกับการปรับปรุง สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ควบคู่ไปกับการลดภาษีในการจัดตั้งเขตการค้าเสรี โดย ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่จำเป็นต้องมีการแก้ไข ประกอบด้วย การลดต้นทุน ทางอ้อมของสินค้าอาหารและเกษตรผ่านการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มประเทศ GCC ยอมรับใน การมาสัตว์ตามหลักศาสนาอิสลามของประเทศไทย การเจรจาให้กลุ่มประเทศ GCC ใช้ มาตรฐานสินค้าด้านกลุ่มอาหารที่เป็นไปตามหลักสากล และมีการกำหนดมาตรฐานในการ ตรวจสอบอย่างชัดเจน รวมถึงการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานสินค้า ต่าง ๆ

สำหรับมาตรฐานสินค้าชนิดอื่น ๆ นอกเหนือจากอาหาร จำเป็นต้องมีความชัดเจนใน การกำหนดหลักในการทำได้ตามมาตรฐาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการตีความ อันนำมาสู่ การคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ในส่วนของพิธีการศุลกากร ควรมีการลดกระบวนการใน การรับรองเอกสารจากสถานทูตของประเทศในกลุ่ม GCC และควรครอบคลุมการเจรจา การจัดทำข้อตกลงทางการค้าไปถึงการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ทางปัญญา กฎหมายลิขสิทธิ์ และการป้องกันการผูกขาดตลาด

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

กลุ่มประเทศ Gulf Co-operation Council (GCC) เป็นกลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันในตะวันออกกลาง ซึ่งประกอบไปด้วยบาห์เรน คูเวต โอมาน กาตาร์ ซาอุดีอาระเบีย และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กลุ่มประเทศนี้มีศักยภาพทางการค้าสูง เนื่องจากเป็นประเทศที่มีฐานเศรษฐกิจที่ใหญ่และมั่นคง กล่าวคือมีมูลค่า GDP ประมาณ 8.8 แสนล้านเหรียญสหรัฐในปี 2008 และมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจถึงร้อยละ 6.1 ในปีเดียวกัน ท่ามกลางปัญหาวิกฤตการณ์ซับไพรม์ที่ส่งผลกระทบต่อไปทั่วโลก โดยกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมหภาค และอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (real exchange rate) สูง¹

นอกจากนี้ กลุ่มประเทศ GCC ยังมีการกระจุกตัวในการผลิตและการส่งออกเป็นอย่างมาก โดยการผลิตของกลุ่มประเทศนี้จะเน้นที่สินค้าประเภทน้ำมันและพลังงานเป็นหลัก จากการศึกษาของ Yeats และ Ng (2003) พบว่าสัดส่วนสินค้าส่งออกของกลุ่มประเทศ GCC จะอยู่ที่กลุ่มพลังงาน (fuels) เป็นหลัก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สินค้าประเภทพลังงานเป็นสินค้าในภาคการผลิตชนิดเดียวที่มีความสำคัญในกลุ่มประเทศ GCC โดยสินค้าในภาคการผลิตอื่น ๆ ที่มีความสำคัญจะได้แก่ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และเคมีภัณฑ์ โดยสัดส่วนการส่งออกสินค้าในกลุ่มพลังงานต่อสินค้าทั้งหมดในกลุ่มประเทศ GCC สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1-1

ตารางที่ 1-1: สัดส่วนการส่งออกสินค้าในกลุ่มพลังงานต่อสินค้าทั้งหมดของประเทศ
ในกลุ่ม GCC

ประเทศ	2007	2008
บาห์เรน	79.1%	n.a.
คูเวต	94.4%	n.a.
โอมาน	79.7%	77.5%
กาตาร์	89.5%	92.3%
ซาอุดีอาระเบีย	88.1%	n.a.
ยูเออี	49.6%	49.2%

ที่มา: United Nation

หากพิจารณาถึงความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตในกลุ่มประเทศ GCC จะพบว่า สินค้าประเภทพลังงานเป็นเพียงสินค้าชนิดเดียวที่กลุ่มประเทศ GCC มีความได้เปรียบ

¹ Noland and Pack (2007)

โดยเปรียบเทียบอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอื่น ๆ ที่มีใช้ประเทศบาหลีเรน และในกรณีของประเทศบาหลีเรน สินค้าประเภทอื่นที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบอย่างชัดเจนคือ สินค้าประเภทแร่และโลหะ ซึ่งยังจัดเป็นสินค้าขั้นต้น (primary goods) เช่นกัน ซึ่งตารางที่ 1-2 จะแสดงดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ของกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 1997

ตารางที่ 1-2: ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ
(Revealed Comparative Advantage: RCA) ของกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 1997

ประเทศ	อาหาร	เครื่องตี และยาสูบ	วัสดุทาง การ เกษตร	แร่และ โลหะ	พลังงาน	น้ำมันพืช และสัตว์	เคมีภัณฑ์	เครื่องจักร และยาน ยนต์	อื่น ๆ
บาหลีเรน	0.10	0.09	0.82	9.98	4.94	0.23	0.62	0.15	0.46
คูเวต	0.01	0.00	0.16	0.15	11.39	0.02	0.16	0.02	0.04
โอมาน	0.14	0.01	0.04	0.21	10.75	0.01	0.04	0.09	0.26
กาตาร์	0.00	0.00	0.06	0.08	10.55	0.01	0.76	0.01	0.15
ซาอุดีอาระเบีย	0.04	0.02	0.13	0.17	10.38	0.05	0.74	0.05	0.09
สหรัฐอาหรับฯ	0.22	0.59	0.29	1.01	9.31	0.09	0.20	0.13	0.30

ที่มา: Yeats และ Ng (2003)

ในส่วนของการค้าภายในภูมิภาคเดียวกันของกลุ่มประเทศ GCC กับกลุ่มประเทศในตะวันออกกลางด้วยกันจะพบว่ายังอยู่ในระดับที่ต่ำอยู่มาก โดยสัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลางของกลุ่มประเทศ GCC คิดเป็นร้อยละ 8.2 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดในปี 1998² ทั้งนี้เนื่องจากระดับการเกือหนุนกันระหว่างสินค้าในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางยังอยู่ในระดับที่ต่ำ กล่าวคือ สินค้าในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางมีความใกล้เคียงกัน และแม้ในประเทศที่มีการกระจายตัวในภาคการผลิตสูง ก็ยังผลิตสินค้าที่ไม่ได้มีความเกือหนุน (complementarity) กับสินค้าของกลุ่มประเทศ GCC ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากดัชนีความเกือหนุนของสินค้าในงานศึกษาของ Yeats และ Ng (2003) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความเกือหนุนระหว่างสินค้าของกลุ่มประเทศ GCC กับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะอยู่ที่ระดับ 5.9 ถึง 25.6 ในขณะที่ระดับความเกือหนุนของกลุ่มประเทศอื่น ๆ เช่น สหภาพยุโรป สูงถึง 53.4 หรือของ NAFTA อยู่ที่ระดับ 56.3 อีกทั้งประเทศในตะวันออกกลางยังมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการคมนาคมขนส่ง ซึ่งงานศึกษาของ WTO(1998) พบว่ากลุ่มประเทศ MENA (Middle east and North Africa) มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการขนส่งข้ามพรมแดนมากที่สุด โดยปัญหาเกิดจากทั้งค่าธรรมเนียมที่สูงเกินไป และกระบวนการต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นและทำให้ต้นทุนในการขนส่งและการค้าเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น การค้าในสินค้าและบริการระหว่างกลุ่มประเทศ GCC และกลุ่มประเทศตะวันออกกลางส่วนมากจะอยู่ในลักษณะของการเคลื่อนย้ายแรงงานจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่มีรายได้น้อย มาทำงานในกลุ่มประเทศ GCC มากกว่า

² IMF Direction of Trade Statistics, 1998 Yearbook

อีกทั้ง กลุ่มประเทศ GCC เป็นภูมิภาคที่มีการรวมตัวทางการค้ากับประเทศอื่น ๆ ในโลกในรูปของข้อตกลงทางการค้าแบบพหุภาคีหรือทวิภาคีน้อยที่สุด ข้อตกลงทางการค้าเสรีที่สำคัญที่มีกลุ่มประเทศ GCC มีอยู่ได้แก่ Great Arab Free Trade Agreement (GAFTA) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประเทศอาหรับ 22 ประเทศ และ Gulf Co-operation Council (GCC) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ข้อตกลงทางการค้าที่มีอยู่เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศตะวันออกกลางด้วยตนเอง และข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างกลุ่มประเทศ GCC กับสหภาพยุโรป (2009) EFTA³ (2009) สิงคโปร์ (2008) และอินเดีย (2006) ทำให้การแข่งขันในตลาดของกลุ่มประเทศ GCC ยังอยู่ในระดับที่ต่ำอยู่ แต่ในปัจจุบัน กลุ่มประเทศ GCC กำลังเจรจาทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับหลายประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ และออสเตรเลีย

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพในการค้าสูง ไม่ว่าจะมาจากการมีฐานเศรษฐกิจที่มั่นคง มีกำลังซื้อที่สูง หรือระดับการแข่งขันในตลาดที่ต่ำ ประกอบเข้ากับลักษณะสินค้าที่กลุ่มประเทศ GCC มีความสามารถในการผลิตสูงนั้นมีความแตกต่างจากประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยสินค้าที่กลุ่มประเทศ GCC ต้องการนำเข้าหลายชนิด เป็นสินค้าที่ประเทศไทยมีความสามารถในการผลิตสูงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ยานยนต์ อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อัญมณีและเครื่องประดับ เป็นต้น โดยตารางที่ 1-3 จะแสดงถึงสินค้าส่งออกหลักของประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศ GCC

³ ประกอบด้วยไอซ์แลนด์ ลิกเตนสไตน์ นอร์เวย์ และสวิตเซอร์แลนด์

ตารางที่ 1-3: สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของไทยไปกลุ่มประเทศดเมันตะวันตกและภูมิภาคอาเซียน

ลำดับ	ชื่อสินค้า	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)				อัตราการขยายตัว (เปอร์เซ็นต์)			
		2548	2549	2550	2551	2548	2549	2550	2551
1	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	33,388.1	44,264.2	44,539.7	57,910.2	140.29	32.57	0.62	30.02
2	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	4,074.1	7,864.8	10,986.6	15,192.3	63.76	93.04	39.69	38.28
3	เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	8,364.0	9,226.6	10,118.8	11,428.3	37.71	10.31	9.67	12.94
4	ข้าว	1,663.2	1,982.3	3,089.8	10,590.9	-27.83	19.19	55.87	242.77
5	ัญมณีและเครื่องประดับ	3,093.2	3,831.7	5,759.9	9,874.0	35.83	23.88	50.32	71.43
6	เคมีภัณฑ์	383.0	532.3	3,009.1	6,596.7	0.25	38.99	465.35	119.23
7	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่อง	3,079.4	3,774.9	5,291.2	5,774.0	65.87	22.59	40.17	9.13
8	เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ	3,429.2	4,193.3	5,499.7	5,488.8	-10.66	22.28	31.16	-0.20
9	ตู้เย็น ตู้แช่แข็งและส่วนประกอบ	3,576.2	3,939.4	3,849.5	4,944.2	26.14	10.16	-2.28	28.44
10	เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	1,621.0	2,654.5	3,757.4	4,639.4	6.01	63.76	41.55	23.47
	รวม 10 รายการ	62,671.4	82,264.1	95,901.7	132,499.0	67.22	31.26	16.58	38.10
	อื่น ๆ	44,828.6	47,776.2	56,523.7	67,524.3	21.14	6.58	18.31	19.46
	รวม	107,499.9	130,040.3	152,425.4	199,963.3	44.32	20.97	17.21	31.19

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ดังนั้นกลุ่มประเทศในตะวันออกกลางจึงนับว่าเป็นคู่ค้าที่ไทยควรจะให้ความสนใจมาก และเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยในการเพิ่มระดับการค้าระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศ GCC ผ่านการทำข้อตกลงทางการค้า แม้ว่าในปัจจุบันระดับการค้าของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ GCC ยังมีไม่มากนัก และมีอัตราการเติบโตไม่สูง เมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศในเอเชียอื่น ๆ ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 1-4

ตารางที่ 1-4: สัดส่วนการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ

เขตเศรษฐกิจ	2002	2005	2008
อาเซียน(9)	19.9%	22.0%	22.5%
ญี่ปุ่น	14.6%	13.6%	11.3%
NAFTA	21.7%	16.7%	12.7%
สหภาพยุโรป (27)	15.5%	13.6%	13.2%
จีน	5.2%	8.3%	9.1%
ฮ่องกง	5.4%	5.6%	5.7%
ไต้หวัน	2.9%	2.5%	1.5%
ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์	2.7%	3.3%	4.9%
อินเดีย	0.6%	1.4%	1.9%
GCC	1.9%	2.4%	3.4%
อื่นๆ	9.5%	10.7%	13.8%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐบาลปัจจุบันเองก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของตลาดกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง โดยมีนโยบายด้านการตลาด การค้า และการลงทุนในระยะยาว ที่จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 2008 ประการหนึ่งเพื่อขยายฐานการตลาดไปสู่ประเทศใหม่ รวมถึงกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

อย่างไรก็ตาม นอกจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ภาษา และศาสนา อุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการทำการค้ากับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางคือสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ประเทศในแถบตะวันออกกลางหลายแห่งมีปัญหที่เกิดจากความยุ่งยากในพิธีศุลกากร เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับเอกสารที่ต้องการซึ่งมาก และซ้ำซ้อน การตรวจสอบด้านศุลกากรที่ใช้เวลานาน และอาศัยหลายหน่วยงาน การเก็บค่าธรรมเนียมท่าเรือ และการขนส่งอื่นๆ ในอัตราที่สูง ซึ่งเพิ่มต้นทุนและระยะเวลาในการขนส่งสินค้าผ่านด่านศุลกากรเป็นอย่างมาก มาตรฐานสินค้าที่มีความซับซ้อนและเข้มงวดมากกว่ามาตรฐานสากลทั่วไป การกำหนดให้การออกไปรับรองมาตรฐานสินค้าต้องกระทำโดยศูนย์ทดสอบที่อยู่ในประเทศเท่านั้น ไปจนถึงปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายและการกำกับดูแล เช่น ลักษณะการดำเนินธุรกิจที่จะต้องมีส่วนกลางใน

ประเทศ ซึ่งตัวกลางเหล่านี้มักเป็นบริษัทที่มีรัฐเป็นเจ้าของ หรือเป็นตระกูลใหญ่ที่มีอิทธิพลในประเทศ ไปจนถึงการที่ธุรกิจจำนวนมากในประเทศเหล่านี้สงวนให้ดำเนินการโดยบริษัทที่รัฐเป็นเจ้าของ เช่น กิจการเกี่ยวกับการเดินเรือและการขนส่ง สถาบันการเงิน เป็นต้น

สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคที่ทำให้ระดับทางการค้ากับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางไม่เติบโตเท่าที่ควร เนื่องจากการส่งออกสินค้าไปขายยังกลุ่มประเทศตะวันออกเป็นไปได้อย่างยากลำบาก และมีต้นทุนทางการค้าและการขนส่งสูง อีกทั้งการส่งสินค้าไปยังกลุ่มประเทศ GCC ยังจำเป็นต้องอาศัยตัวกลางตามข้อกำหนดของกฎหมาย ทำให้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล หรือการเข้าใจกฎหมาย วัฒนธรรม และภาษาของกลุ่มประเทศ GCC มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งงานศึกษาของ Noland และ Pack (2007) พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นที่สำคัญที่สุด ซึ่งเป็นอุปสรรคทำให้กลุ่มประเทศ GCC และประเทศในตะวันออกกลางมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่สูงเท่าที่ควร อีกทั้งยังมีประสิทธิภาพทางการผลิตต่ำ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการขาดการให้ความสำคัญกับนโยบายทางเศรษฐกิจ การกำกับดูแลที่ยังไม่ดีพอ ลักษณะการดำเนินธุรกิจแบบรัฐเป็นเจ้าของและการต้องอาศัยตัวกลาง การขาดกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ การให้เงินอุดหนุนกับอุตสาหกรรมบางประเภท และปัญหาการขาดความโปร่งใสทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งมีผลกระทบต่อบรรยากาศในการค้าและการลงทุนกับกลุ่มประเทศนี้ ทำให้ประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย แม้จะเปรียบเทียบกับประเทศที่มีปัญหาจากสงครามและเสถียรภาพทางการเมืองมาก่อน เช่น ญี่ปุ่น (ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2) เกาหลี (ช่วงสงครามเกาหลี) และเวียดนาม กล่าวอีกนัยหนึ่ง ปัญหาเสถียรภาพทางการเมืองและภัยสงคราม เป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศน้อยกว่าปัญหาพื้นฐานเหล่านี้

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศในแถบตะวันออกกลาง ร่วมกับการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศนี้ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC เพื่อที่จะวางนโยบายการเปิดเสรีทางการค้าให้เกิดผลดีกับทั้งสองกลุ่มประเทศมากที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์

1. ศึกษาปัญหาที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC และผลกระทบที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC
2. ศึกษาผลได้จากการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GC โดยพิจารณาแยกในกรณีที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า และมีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC

3. วิเคราะห์หารูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าที่ดีที่สุดสำหรับทั้งประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC
4. นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหากมีการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC

1.3 วรรณกรรมปริทัศน์

งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับงานศึกษาชิ้นนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม กล่าวคือ 1) งานศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์จากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า 2) งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางและกลุ่มประเทศ GCC และ 3) งานศึกษาการเปิดเสรีทางการค้า หรือข้อตกลงทางการค้าแบบทวิภาคีและพหุภาคีกับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง และกลุ่มประเทศ GCC

1.3.1 งานศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์จากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า

งานศึกษาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าจะแบ่งเป็น 2 ประเภท คืองานศึกษาที่พิจารณาผลกระทบของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ในแต่ละประเภทที่มีต่อระดับการค้าระหว่างประเทศ และงานศึกษาที่ใช้แบบจำลอง CGE เพื่อศึกษาถึงผลกระทบโดยรวมของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ที่มีต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจต่าง ๆ รวมถึง GDP และระดับการค้า

งานศึกษาประเภทนี้จะใช้แบบจำลอง Gravity เป็นหลักเพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่มีต่อระดับการค้าระหว่างประเทศ (trade flow) โดย Wilson Mann และ Otsuki (2004) ได้ทำการศึกษาการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าใน 75 ประเทศทั้ง 4 ด้านดังที่กล่าวในส่วนที่ 3.1 ที่มีต่อระดับการค้าระหว่างประเทศ โดยงานศึกษานี้พบว่า การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าทั้ง 4 ด้านนี้จะทำให้เกิดการค้าเพิ่มขึ้นถึง 377 พันล้านเหรียญ โดยการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานภาคบริการจะมีความสำคัญมากที่สุด ตามมาด้วยประสิทธิภาพของท่าเรือ ท่ารถ และท่าอากาศยาน

Hummels (2001) ศึกษาผลกระทบของระยะเวลาในการขนส่งที่มีต่อระดับการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้แบบจำลอง selection corrected probit โดยประโยชน์ของแบบจำลองนี้คือจะทำการพิจารณาการตัดสินใจของผู้ส่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การเลือกประเทศที่จะส่งสินค้าไปขาย และการเลือกวิธีที่ใช้ในการขนส่ง โดยงานศึกษาของ Hummels (2001) พบว่าระยะเวลาการขนส่งที่ลดลง 1 วันจะทำให้ความน่าจะเป็นในการส่งสินค้ามาขายในสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 1-1.5 และเวลาในการขนส่ง 1 วันจะสามารถเทียบได้กับภาษีที่อัตราร้อยละ 0.9 สำหรับสินค้าในภาคการผลิต

งานศึกษาที่ใช้แบบจำลอง CGE เพื่อหาผลประโยชน์ในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า มีเป็นจำนวนมาก แต่จะมีความแตกต่างในแง่ของกลุ่มประเทศที่ครอบคลุมในการศึกษา และวิธีในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในแบบจำลอง Minor และ Tsigas (2008) ศึกษาผลกระทบของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาโดยใช้แบบจำลอง CGE โดยใช้ฐานข้อมูลระดับ HS4 และพบว่าการลดเวลาในการขนส่งมีผลกระทบต่อ GDP ของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ โดยขนาดของผลกระทบขึ้นอยู่กับตลาดและชนิดของสินค้า

งานศึกษาที่สำคัญเกี่ยวกับประโยชน์ของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า คือ Fox, Francois และ London-Kent (2003) และ Walkenhorst และ Yasui (2003) เนื่องจากงานศึกษาทั้ง 2 ชิ้นนี้ ได้พยายามแยกพิจารณาผลจากต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าทางตรง และทางอ้อมออกจากกัน โดยต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าทางตรงจะตีค่าเป็นภาษี และต้นทุนทางอ้อมจะคิดเป็นต้นทุนการขนส่งแบบ iceberg cost กล่าวคือ จะคำนึงถึงสัดส่วนของมูลค่าสินค้าที่หายไปเนื่องจากความล่าช้าของขั้นตอนธุรกรรมทางการค้าและการขนส่ง

งานศึกษาของ Walkenhorst และ Yasui (2003) สมมติให้การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าทำให้ต้นทุนจากธุรกรรมทางการค้าลดลงร้อยละ 1 ของมูลค่าการค้า ซึ่งงานศึกษาพบว่าการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าจะทำให้เกิดสวัสดิการเพิ่มขึ้นทั้งหมดเท่ากับ 40 พันล้านเหรียญสหรัฐทั่วโลก โดยประเทศที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่ม OECD จะได้ประโยชน์มากที่สุดโดยเปรียบเทียบ

1.3.2 งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางและ กลุ่มประเทศ GCC

Zarrouk (2000) ทำการศึกษาปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าด้านต่าง ๆ ได้แก่มาตรฐานสินค้าและกระบวนการในการออกใบรับรองสินค้า พิธีการศุลกากรและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับท่าเรือ ท่ารถ และท่าอากาศยาน กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการโดยเฉพาะด้านการสื่อสารและด้านการเงิน รวมไปถึงผลกระทบของปัญหาดังกล่าวที่มีต่อต้นทุนทางการค้า โดยงานศึกษานี้พบว่า ประเทศในตะวันออกกลางมีปัญหามีเกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของมาตรฐานสินค้า ซึ่งไม่ยอมรับการทดสอบสินค้าที่ทำโดยต่างประเทศ และการใช้มาตรฐานด้านสุขภาพมาเป็นอุปสรรคทางการค้า เช่น การกำหนดให้สินค้าประเภทอาหารที่มีอายุเหลือครึ่งหนึ่งของอายุทั้งหมด ไม่สามารถส่งมาขายยังกลุ่มประเทศ GCC ได้

นอกจากนี้ ปัญหาเกี่ยวกับการผูกขาดในหลาย ๆ ธุรกิจ โดยเฉพาะในธุรกิจการขนส่ง และการให้บริการในท่าเรือ และท่าอากาศยาน และการดำเนินธุรกิจโดยบริษัทที่มีรัฐเป็นเจ้าของ ส่งผลให้ต้นทุนทางการค้าในกลุ่มประเทศนี้เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากต้นทุนในการขนส่งที่สูงกว่าปกติ ปัญหาดังกล่าวยังส่งผลไปยังอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งหลาย ๆ ธุรกิจมีบริษัทที่มีรัฐเป็นเจ้าของ เป็นผู้ดำเนินการ หรือประสบปัญหาจากกฎหมายตัวแทนทางการค้า (commercial agency law) ทำให้เกิดปัญหาการผูกขาดตลาดสืบเนื่องมา ซึ่งส่งผลให้ราคาของบริการเหล่านี้สูงมาก และมี ประสิทธิภาพต่ำ

Zarrouk (2003) ทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงอุปสรรคทางการค้า และต้นทุนด้านธุรกรรม ทางการค้าและการขนส่ง ที่เกิดขึ้นจากการส่งออกและนำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศในตะวันออก กลาง โดยใช้วิธีการสำรวจบริษัทในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง 8 ประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 230 บริษัท ซึ่งงานศึกษานี้พบว่า ปัญหาที่ผู้ประกอบการพบจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่ มากที่สุด ได้แก่ การผ่านพิธีการศุลกากร ตามมาด้วย การคอร์รัปชันของภาครัฐ มาตรฐานสินค้า และการออกใบรับรองสินค้า กฎระเบียบเกี่ยวกับการขนส่งและถ่ายสินค้า และข้อจำกัดเกี่ยวกับการ ให้วีซ่าเพื่อธุรกิจตามลำดับ โดยค่าใช้จ่ายที่สืบเนื่องจากปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทาง การค้ากับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 10.6 ของมูลค่าสินค้าทั้งหมด (ซึ่งอัตราดังกล่าว ได้รวมถึงภาษีในประเทศที่เรียกเก็บจากสินค้าที่นำเข้า)

1.3.3 งานศึกษาการเปิดเสรีทางการค้า หรือข้อตกลงทางการค้าแบบทวิภาคีและพหุภาคีกับ กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง และกลุ่มประเทศ GCC

งานศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า หรือการทำข้อตกลงการค้าเสรี กับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง มักจะมีการศึกษาในลักษณะของสถานการณ์ โดยพิจารณากรณี ที่มีการลดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่มีภาษี (Non-tariff Barriers: NTB) และมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงภาคบริการทางการค้าเงินและการ ติดต่อสื่อสาร การลดเวลาในการขนส่งและผ่านพิธีการศุลกากร การใช้มาตรฐานสินค้าสากล เข้า มาประกอบ โดยงานส่วนมากจะพบความสำคัญของการกำจัดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่มีภาษี และการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าอื่น ๆ ที่มากกว่าการลดภาษีระหว่างประเทศ เท่านั้น

Konan (2003) ที่ทำการศึกษาถึงผลกระทบจากการลดภาษีตามข้อตกลง GAFTA โดยใช้แบบจำลอง CGE และพบว่าผลประโยชน์จากเขตการค้าเสรี GAFTA จะสูงขึ้นมาเมื่อมีการ กำจัดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่มีภาษี ซึ่งทำให้เกิดต้นทุนทางการค้ามากขึ้น

Rutherford Rutstrom และ Tarr (2000) ใช้แบบจำลอง CGE ในลักษณะของ แบบจำลองเศรษฐกิจเปิดขนาดเล็ก (Small Open Economy: SOE) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจาก

การเปิดเสรีทางการค้าระหว่างสหภาพยุโรปกับกลุ่มประเทศอาหรับแถบเมดิเตอร์เรเนียน (EMA) โดยทำการจำลองผลทั้งกรณีการยกเลิกภาษีศุลกากร และการกำจัดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีอื่น ๆ ทั้งกรณีทุกอุตสาหกรรม และเฉพาะสินค้าเกษตร รวมไปถึงกรณีที่มีการปรับปรุงในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการค้า เช่น การบริการทางการเงิน และการติดต่อสื่อสาร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า หากยกเลิกเฉพาะภาษีศุลกากรเพียงอย่างเดียว ผลจากเขตการค้าเสรีนี้จะทำให้ระดับสวัสดิการสังคมลดลง อันเป็นผลมาจากปัญหาต้นทุนจาก trade diversion ที่สูง โดยสถานการณ์ที่จะทำให้ผลประโยชน์จากการเปิดเขตการค้าเสรีสูงที่สุด จะเป็นกรณีที่มีการปรับปรุงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้า และการใช้มาตรฐานสินค้าเดียวกัน (Harmonization of standards) ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่า ความสำคัญในการทำข้อตกลงการค้าเสรีกับกลุ่มประเทศอาหรับนั้น สิ่งที่สำคัญไปกว่าการลดข้อกีดกันทางการค้า โดยเฉพาะในรูปของภาษี คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินธุรกรรมการค้า และการลดการใช้มาตรฐานสินค้าเป็นข้อกีดกันทางการค้า

Dennis (2006) ศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีทางการค้าของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ (MENA) กับกลุ่มประเทศ EU โดยใช้แบบจำลอง GTAP ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การเปิดเสรีทางการค้าจะช่วยเพิ่มสวัสดิการ (welfare gains) ให้กับประเทศทั้งสองกลุ่ม นอกจากนี้ สวัสดิการที่เพิ่มขึ้นไปอีกเป็น 3 เท่า หากมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าไปควบคู่กับการเปิดเสรีทางการค้า โดยงานศึกษาชิ้นนี้จะหาประโยชน์จากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่อ้างอิงจากงานศึกษาของ Zarrouk (2003) และทำการแยกต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าออกเป็นต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อม โดยอาศัยการหาต้นทุนทางอ้อมประเภท iceberg จากงานศึกษาของ Hummels (2001) ซึ่งทำให้แยกส่วนออกมาได้เป็นต้นทุนทางตรงเท่ากับร้อยละ 7.6 และต้นทุนทางอ้อมเท่ากับร้อยละ 3 และมีการสมมติเพิ่มเติมว่า ต้นทุนทางตรงในสินค้าเกษตรจะมีค่ามากกว่าสินค้าอุตสาหกรรม 2 เท่า

งานวิจัยชิ้นนี้จะแตกต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมา 2 ประการ กล่าวคือ เป็นการศึกษาผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC โดยพิจารณาทั้งในกรณีที่ไม่มี การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า และมีการปรับปรุง นอกจากนี้ งานศึกษาที่ผ่านมาจะอาศัยข้อมูลของ Zarrouk (2003) ในการคำนวณต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการที่อยู่ในประเทศตะวันออกกลางเอง จึงมีความเป็นไปได้ที่จะมีต้นทุนแตกต่างไปจากผู้ประกอบการที่ส่งออกสินค้าจากประเทศนอกภูมิภาค ดังนั้นในงานศึกษานี้ คณะผู้วิจัยจะทำการสำรวจ และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในประเทศไทยที่ส่งออกสินค้าไปขายยังกลุ่มประเทศ GCC มาประกอบการคำนวณต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1. กลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่ใช้ในการศึกษาคือกลุ่มประเทศ GCC โดยในส่วนของ การศึกษาเชิงปริมาณจะใช้ฐานข้อมูล The Rest of Western Asia ตามฐานข้อมูล GTAP ซึ่ง ประกอบไปด้วย Bahrain, Iraq, Jordan, Kuwait, Lebanon, Palestinian Territory, Oman, Qatar, Saudi Arabia, Israel, Syrian Arab Republic, United Arab Emirates, and Yemen และจะนำขนาดเศรษฐกิจคือสัดส่วนของ GDP มาประมาณผลกระทบที่มีต่อกลุ่มประเทศ GCC โดยเฉพาะ
2. อุตสาหกรรมที่จะรวมอยู่ในการศึกษาเชิงปริมาณในส่วนของ การเปิดเสรีทางการค้าคือ 57 อุตสาหกรรมที่มีอยู่ในฐานข้อมูลแบบจำลองการค้าโลก GTAP
3. ในส่วนของ การศึกษาเชิงปริมาณ จะคำนึงถึงต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่ สืบเนื่องจาก ความล่าช้าในการขนส่งและการผ่านพิธีการศุลกากร ค่าใช้จ่ายที่สืบเนื่องจากพิธี การศุลกากร และค่าใช้จ่ายที่สืบเนื่องจากมาตรฐานสินค้าเท่านั้น
4. ในส่วนของ การศึกษาเชิงคุณภาพ จะมีการพิจารณาถึงปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทาง การค้าด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้รวมในการศึกษาเชิงปริมาณประกอบด้วย เช่น ปัญหาเกี่ยวกับภาค บริการทางการเงินและการติดต่อสื่อสาร ประสิทธิภาพของท่าเรือ ท่ารถ ท่าอากาศยาน และ กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า เป็นต้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC
2. ทราบถึงปัญหาที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าของกลุ่มประเทศ GCC และ ความสำคัญจากการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และ กลุ่มประเทศ GCC
3. ทราบถึงรูปแบบของการเปิดเสรีทางการค้าที่มีประโยชน์กับทั้งประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC ที่สุด

บทที่ 2

วิธีการศึกษา

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการศึกษาที่ใช้ในงานวิจัย โดยจะเริ่มจากวิธีการหาต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าและการศึกษาผลประโยชน์ที่ได้รับจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า จากนั้นคณะผู้วิจัยจะสรุปวิธีการหาผลประโยชน์จากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่จะใช้ในแบบจำลองของงานศึกษานี้ และส่วนสุดท้ายจะกล่าวถึงการศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC โดยใช้แบบจำลอง GTAP

2.1 ต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า

ต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า หรือที่เรียกว่าต้นทุนในการดำเนินธุรกรรมทางการค้า (Trade Transaction Cost: TTC) เป็นต้นทุนที่เกิดจากกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินธุรกรรมทางการค้าทั้งหมดที่ไม่ใช่ต้นทุนสืบเนื่องมาจากภาษีศุลกากร โดยในปัจจุบันนี้ ต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าจะทวีความสำคัญและมีบทบาทสูงมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากความสำเร็จในการเปิดเสรีทางการค้าผ่านข้อตกลงของ WTO และสนธิสัญญาประเภททวิภาคีและพหุภาคีต่าง ๆ ในปัจจุบัน ทำให้บทบาทของภาษีศุลกากรในการเป็นอุปสรรคทางการค้านั้นลดลงเป็นอย่างมาก ดังนั้น ส่งผลให้การเจรจาทางการค้ามุ่งเน้นมาที่การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญของการศึกษาต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า คือการคำนวณหาต้นทุนที่อยู่ในรูปของตัวเงิน เนื่องจากต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าจำนวนมากไม่สามารถระบุออกมาเป็นตัวเงินได้ชัดเจน แต่จะเป็นความเสี่ยงสภาพของสินค้าหรืออยู่ในรูปของต้นทุนค่าเสียโอกาสมากกว่า อีกทั้งยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูล ทำให้งานศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าส่วนมากจะต้องพึ่งพิงข้อมูลจากการสำรวจหรือสัมภาษณ์บริษัท และข้อมูลจากดัชนีชี้วัดต่าง ๆ ประกอบกัน

งานศึกษาของ Walkenhorst and Yasui (2003) ได้จำแนกต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ต้นทุนทางตรง

ต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าทางตรง คือต้นทุนที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ หรือขั้นตอนในการดำเนินธุรกรรมทางการค้าโดยตรง เช่น ต้นทุนที่เกิดจากการจัดเตรียมเอกสารและข้อมูลเพื่อรายงานหรือเสนอแก่ผู้รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ตามที่ประเทศคู่ค้ากำหนด ต้นทุนที่เกิดจากการตรวจสอบสินค้าและการออกใบรับรองเพื่อให้เป็นไปตาม

มาตรฐานสินค้าที่กำหนด ค่าจ้างให้กับพนักงานเพื่อจัดการธุรกรรมการค้า ค่าธรรมเนียมในการใช้ถนน ท่าเรือ ท่ารถ หรือท่าอากาศยาน

2. ต้นทุนทางอ้อม

ต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าทางอ้อม คือต้นทุนที่เกิดมูลค่าของสินค้าที่เสียหายไปเนื่องจากความล่าช้าอันเกิดจากขั้นตอนในการดำเนินธุรกรรมทางการค้า รวมไปถึงค่าเสียโอกาสที่เกิดขึ้นจากธุรกรรมทางการค้าที่มีความซับซ้อน และยุ่งยาก ทำให้ต้องใช้เวลาในการจัดการเพิ่มสูงขึ้น

ในขณะที่ยังงานศึกษาของ Wilson, Mann and Otsuki (2004) จะแบ่งสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน กล่าวคือ

1. ความมีประสิทธิภาพของท่าเรือ ท่ารถ และท่าอากาศยาน (Port Efficiency)

ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของท่าเรือ ท่ารถ และท่าอากาศยาน จะพิจารณาจากสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) และโครงสร้างพื้นฐานที่มีในท่าเรือ ท่ารถ และท่าอากาศยาน รวมไปถึงโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงกับสถานที่เหล่านั้นไปยังแหล่งกระจายสินค้า และระยะเวลาที่ใช้ในการผ่านสินค้าจากท่าเรือ ท่ารถ และท่าอากาศยานไปยังแหล่งกระจายสินค้า

2. พิธีการศุลกากร (Custom Environment)

ในส่วนนี้จะพิจารณาจากระยะเวลาในการผ่านพิธีการศุลกากร ความซับซ้อนของกระบวนการทางศุลกากร จำนวนเอกสารที่ต้องใช้ และค่าใช้จ่ายพิเศษที่ต้องเสียให้กับเจ้าหน้าที่ศุลกากร

3. การกำกับดูแล (Regulatory Environment)

จะพิจารณาจากความโปร่งใสของรัฐบาล กฎระเบียบและกฎหมาย รวมถึงการคอร์รัปชัน

4. โครงสร้างพื้นฐานด้านการบริการ (Service Sector)

ภาคบริการที่จะเน้นในการศึกษาถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าคือบริการที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสาร ซึ่งจะพิจารณาจากต้นทุนในการใช้อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์ทางไกล รวมไปถึงความเร็วของอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2.2 การศึกษาการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในงานวิจัย

งานวิจัยนี้จะศึกษาปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการที่ค้าขายกับกลุ่มประเทศ GCC โดยแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1. การศึกษาในเชิงคุณภาพ จะเป็นการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ สมาคมวิชาชีพ และหน่วยงานภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องถึงปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในด้านต่าง ๆ ทั้งพิธีการศุลกากร มาตรฐานสินค้า การขนส่ง ประสิทธิภาพของท่าเรือ ท่ารถ และท่าอากาศยาน โครงสร้างพื้นฐาน ภาคบริการด้านการติดต่อสื่อสาร กฎระเบียบ กฎหมาย และการคอร์รัปชัน

2. การศึกษาในเชิงปริมาณ จะแบ่งพิจารณาออกเป็นต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อม โดยต้นทุนทางตรงจะพิจารณาจากสัดส่วนค่าใช้จ่ายในด้านพิธีการศุลกากรและมาตรฐานสินค้า ซึ่งอ้างอิงจากการสำรวจผู้ประกอบการไทยจำนวน 50 แห่งที่ทำการค้าส่งออกกับประเทศในกลุ่ม GCC และข้อมูลทุติยภูมิจากงานศึกษาของ World Bank (2009) และ Zourrock (2003) ในขณะที่ต้นทุนทางอ้อมจะพิจารณาจากเวลาที่ต้องใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรและผ่านสินค้าจากท่าเรือ ซึ่งจะอ้างอิงจากการสำรวจผู้ประกอบการจำนวน 50 แห่ง จากนั้นจะนำมาคำนวณในแบบจำลอง GTAP ตามวิธีที่เสนอในงานศึกษาของ Fox, Francois and London-Kent (2003)

2.3 การศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีและการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC ในเชิงปริมาณด้วยแบบจำลอง GTAP

การประเมินผลประโยชน์จากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีและการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC จะถูกจัดทำในเชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ แบบจำลองที่เหมาะสมจะต้องมีโครงสร้างคล้ายคลึงกับระบบเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศจริงของโลก แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ที่มีความเหมาะสมและจะถูกนำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ แบบจำลองทางการค้าโลก Global Trade Analysis Project หรือ GTAP Version 7.0 ซึ่งเป็นแบบจำลองที่มีหลักทฤษฎีและถูกพัฒนามาจากแบบจำลองดุลภาพทั่วไป (Computational General Equilibrium Model – CGE) โดยใช้ฐานข้อมูลจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Table) ที่ประกอบไปด้วย 57 กลุ่มภาคการผลิต ครอบคลุมระบบเศรษฐกิจโลกโดยมีรายละเอียดประเทศและกลุ่มเศรษฐกิจรวมทั้งสิ้น 113 เขตเศรษฐกิจประเทศ นอกจากนั้น แบบจำลอง GTAP ยังมีโครงสร้างและกิจกรรมทางเศรษฐกิจคล้ายคลึงกับระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศจริงของโลก นั่นคือ แบบจำลองจะประกอบไปด้วยเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ ซึ่งภายในแต่ละประเทศจะประกอบไปด้วยหน่วยเศรษฐกิจย่อย เช่น ครัวเรือนผู้บริโภค ผู้ผลิต และภาครัฐ การเชื่อมโยงธุรกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกิดขึ้นผ่านช่องทางที่

คล้ายคลึงกับที่เกิดขึ้นจริง ได้แก่ การเชื่อมโยงทางการค้าระหว่างประเทศ การเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศ และการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ในแบบจำลองจะถูกอธิบายโดยสมการทางคณิตศาสตร์ทั้งที่เป็นสมการเอกลักษณ์ (Identity) และ ที่เป็นตัวแปรเชิงพฤติกรรม (Behavioral Parameters) ที่ได้จากการทำ Calibration ของแบบจำลองภายใต้เงื่อนไขดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium) แบบจำลอง GTAP จึงมีความเหมาะสมทั้งในเชิงโครงสร้าง ทฤษฎี และวิธีการ เพื่อที่จะถูกนำมาใช้ในการประเมินผลกระทบของข้อตกลงการค้าเสรีเป็นรายภาคการผลิต⁴

2.3.1 โครงสร้างแบบจำลอง GTAP

โครงสร้างของแบบจำลอง GTAP ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักคือ โครงสร้างแบบจำลองทางเศรษฐกิจภายในแต่ละประเทศ และโครงสร้างธุรกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

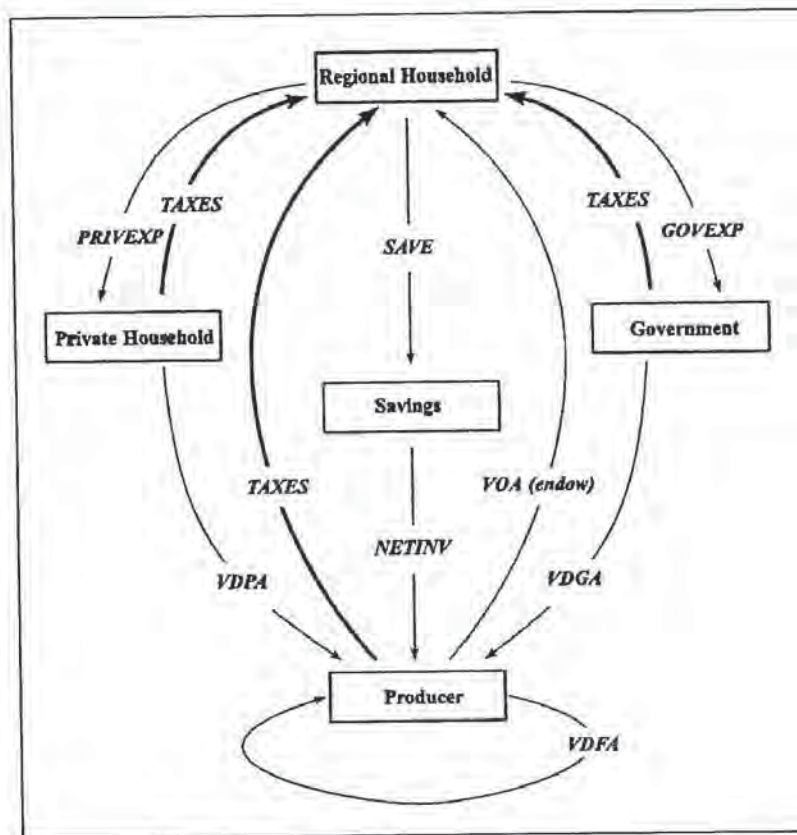
1. โครงสร้างแบบจำลองทางเศรษฐกิจภายในประเทศ

เนื่องจากแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (CGE) มีพื้นฐานจากเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกใหม่ (Neo-Classical Economics) ดังนั้น GTAP จึงตั้งสมมติฐานให้ในแต่ละประเทศมี Representative Agent (Regional Household) ที่จะคอยจัดสรรทรัพยากร หรือรายได้รวมของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพให้กับ 1.ครัวเรือน (Private Household) เพื่อการบริโภคภาคเอกชน (PRIVEXP) 2.รัฐบาล (Government) เพื่อการใช้จ่ายภาครัฐ (GOVEXP) และ 3.การออม (Savings) เพื่อการลงทุนและการบริโภคในอนาคต (SAVE) จากแผนภาพด้านล่าง ทิศทางของลูกศรแสดงถึงทิศทางของธุรกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ

นอกจาก ครัวเรือน รัฐบาล และ การออมแล้ว หน่วยเศรษฐกิจที่สำคัญอีกหน่วยหนึ่งคือ ภาคการผลิต จากส่วนล่างของแผนภาพแสดงให้เห็นถึง ผู้ผลิต (Producer) ซึ่งได้รับเงินทุนจากภาคการออมเพื่อนำมาลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (NETINV) ผู้ผลิตมีหน้าที่ผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ให้กับหน่วยเศรษฐกิจอื่นของประเทศ ดังนั้น รายรับของผู้ผลิตจะมาจาก 1)การขายสินค้าให้กับครัวเรือนผู้บริโภคภาคเอกชน (VDPA – Value of Domestic Private household purchases, evaluated at Agents' prices) 2)การขายสินค้าให้กับภาครัฐ (VDGA – Value of Domestic Government purchases, evaluated at Agents' prices) 3)การขายสินค้าขึ้นกลางให้กับผู้ผลิตรายอื่น (VDFA – Value of Domestic Firm purchases, evaluated at Agents' prices)

⁴ อ้างอิงจาก โครงการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีการค้าอาเซียน-จีน โดยคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 2-1: โครงสร้างแบบจำลองระบบเศรษฐกิจปิดภายในประเทศ

ที่มา: Brockmeier (2001)

จากโครงสร้างข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดสรรทรัพยากรของ Regional Household จะส่งผลต่อการตัดสินใจในการบริโภคสินค้าและบริการของภาคครัวเรือนเอกชนและรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีส่วนในการกำหนดปริมาณการลงทุนของประเทศอีกด้วย

อย่างไรก็ดี การจัดสรรทรัพยากรเพื่อก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดต่อประเทศนั้น จะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านรายได้ (Budget Constraint) ในแบบจำลอง GTAP รายรับของ Regional Household ได้มาจาก 1.ภาษีรายได้ของครัวเรือน 2.ภาษีนิติบุคคลจากผู้ผลิต 3.ภาษีอื่นๆที่เก็บได้โดยภาครัฐ และ 4.ผลตอบแทนปัจจัยการผลิตขั้นต้น (การใช้ทรัพยากรอื่นๆของประเทศ) ที่ถูกใช้โดยผู้ผลิต (VOA endowment – Value of Output at Agent's prices)

ทั้งนี้ โครงสร้างแบบจำลองทางเศรษฐกิจภายในประเทศจะมีองค์ประกอบเหมือนกันทั้ง 113 เขตเศรษฐกิจ แบบจำลองระดับโลกของ GTAP จะเกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงแบบจำลองย่อย

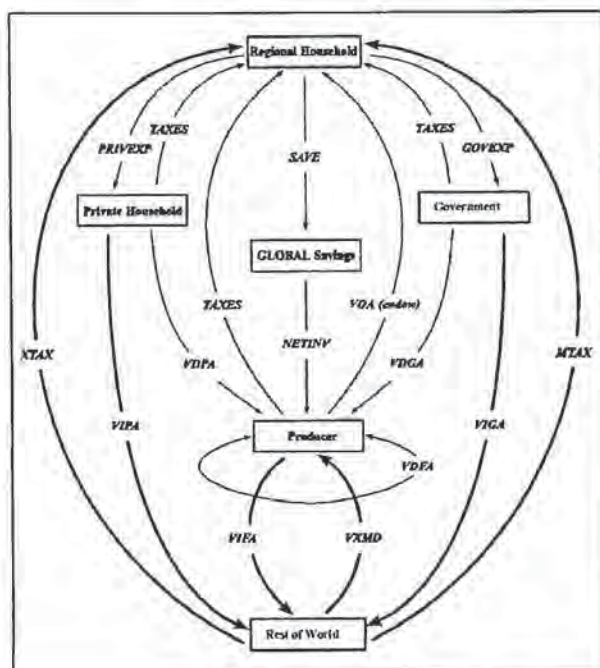
ของแต่ละประเทศ ความเชื่อมโยงระหว่างประเทศเกิดขึ้นจากธุรกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศดังที่จะได้อธิบายดังต่อไปนี้

2. โครงสร้างธุรกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

แผนภาพด้านล่างแสดงถึงแบบจำลอง GTAP ในระบบเศรษฐกิจเปิดที่ประกอบไปด้วยประเทศคู่ค้าอื่นๆ (Rest of World) จากแผนภาพ จะเห็นได้ว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในแบบจำลอง GTAP จะเกิดขึ้นจากธุรกรรมระหว่างประเทศของภาคการผลิตและภาคการบริโภคเป็นหลัก

ภาคการผลิตของประเทศจะส่งออกสินค้าไปยังประเทศอื่น (VXMD – Value of Exports at Market prices by Destination) และ นำเข้าสินค้าทุนและสินค้าขั้นกลางต่างๆ (VIFA – Value of Import purchases by Firms at Agents' prices) ในขณะเดียวกันภาคการบริโภคจะนำเข้าสินค้าขั้นสุดท้ายจากต่างประเทศเพื่อการบริโภคของภาคเอกชน (VIPA – Value of Import purchases by Private households at Agents' prices) และเพื่อการบริโภคของรัฐบาล (VIGA – Value of Import purchases by Government at Agents' prices) นอกจากนี้ การส่งออกและนำเข้าดังกล่าวยังก่อให้เกิดรายได้ทางด้านภาษีสินค้านำเข้า (MTAX – Import Taxes) และ รายได้ทางด้านภาษีสินค้าส่งออก (XTAX – Export Taxes) แก่ Representative Agent ของประเทศอีกด้วย

ภาพที่ 2-2: โครงสร้างแบบจำลองธุรกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

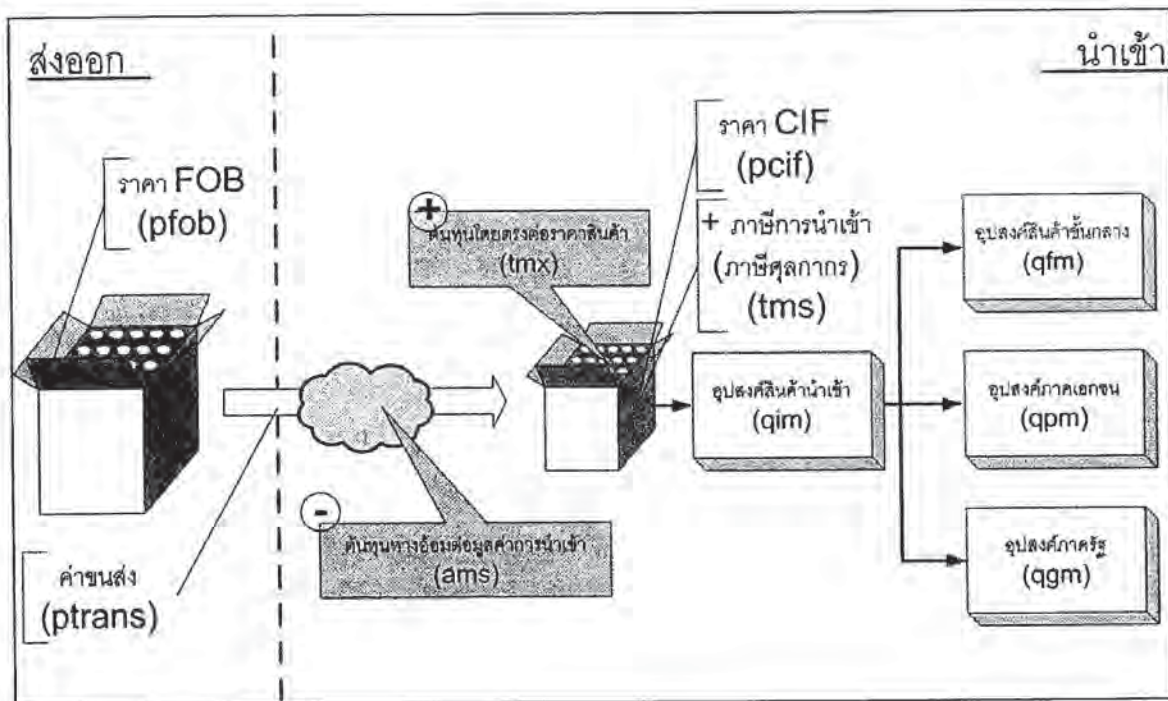

ที่มา: Brockmeier (2001)

2.3.2 การประเมินผลจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศในแบบจำลอง GTAP

เนื่องจากปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าส่งผลต่อทั้งต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อมของประเทศคู่ค้า ดังนั้น การประเมินผลในเชิงปริมาณจะต้องคำนึงถึงต้นทุนทั้งสองประเภทดังกล่าวอย่างครบถ้วน เนื่องจากต้นทุนทางตรงหมายถึงค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นต่อผู้ส่งออกอย่างชัดเจน ค่าใช้จ่ายดังกล่าวอาจประกอบไปด้วยค่าใช้จ่ายในด้านพิธีการศุลกากรและมาตรฐานสินค้า ค่าธรรมเนียมท่าเรือ หรือค่าบริการพิเศษอื่นๆ ซึ่งสิ่งดังกล่าวสามารถล้วนคิดเป็นสัดส่วนกับมูลค่าของสินค้าได้ ดังนั้น การส่งออกสินค้าไปยังประเทศที่มีปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกจึงเปรียบเสมือนการถูกเก็บภาษีนำเข้าเพิ่มเติมขึ้นนั่นเอง

ภาพที่ 2-3: แบบจำลอง GTAP และต้นทุนที่เกิดจากปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า

อย่างไรก็ดี ต้นทุนทางตรงที่เกิดขึ้นอาจมีทั้งส่วนที่เป็นรายได้ของรัฐบาล หรือที่มิใช่เป็นรายได้ของรัฐบาลประเทศผู้นำเข้า ดังนั้น การนำต้นทุนทางตรงที่เกิดจากปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกเข้าไปในแบบจำลอง GTAP สามารถทำได้ปรับค่าอัตราภาษี 'tms' (สำหรับค่าธรรมเนียมฯ ที่เป็นรายได้ของรัฐบาลประเทศผู้นำเข้า) และโดยการเพิ่มตัวแปร 'tmx' (สำหรับต้นทุนที่มิได้เป็นรายได้ของรัฐ) เข้าไปในแบบจำลอง ดังภาพที่ 2-3 ทั้งนี้ การศึกษาจะใช้ผลการสำรวจผู้ประกอบการไทยจำนวน 50 แห่งที่ทำการค้าส่งออกกับประเทศในกลุ่ม GCC ประกอบกับข้อมูลทฤษฎีจากงานศึกษาของ World Bank (2009) และ Zourrock (2003) มาเป็นแนวทางในการปรับค่าในตัวแปรทั้งสอง

ในขณะที่ต้นทุนทางอ้อมเกิดจากเวลาที่ต้องใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรและผ่านสินค้าจากท่าเรือ ดังนั้น การศึกษาจะใช้การปรับค่าในตัวแปร 'ams' ในแบบจำลอง GTAP ซึ่งเป็นตัวแปรที่แสดงถึงต้นทุนอื่นๆที่สามารถเกิดขึ้นได้ในกระบวนการนำเข้าสินค้าของประเทศผู้ซื้อ ทั้งนี้ การปรับค่าเพื่อเป็นฐานในการคำนวณต้นทุนทางอ้อมที่เกิดขึ้นกับการส่งออกสินค้าไทยไปยังกลุ่มประเทศ GCC จะอ้างอิงจากการสำรวจผู้ประกอบการจำนวน 50 แห่ง และนำมาคำนวณตามวิธีที่เสนอในงานศึกษาของ Fox, Francois and London-Kent (2003)

2.3.4 การประมาณการกิจกรรมทางเศรษฐกิจรายภาคการผลิตของแบบจำลอง GTAP

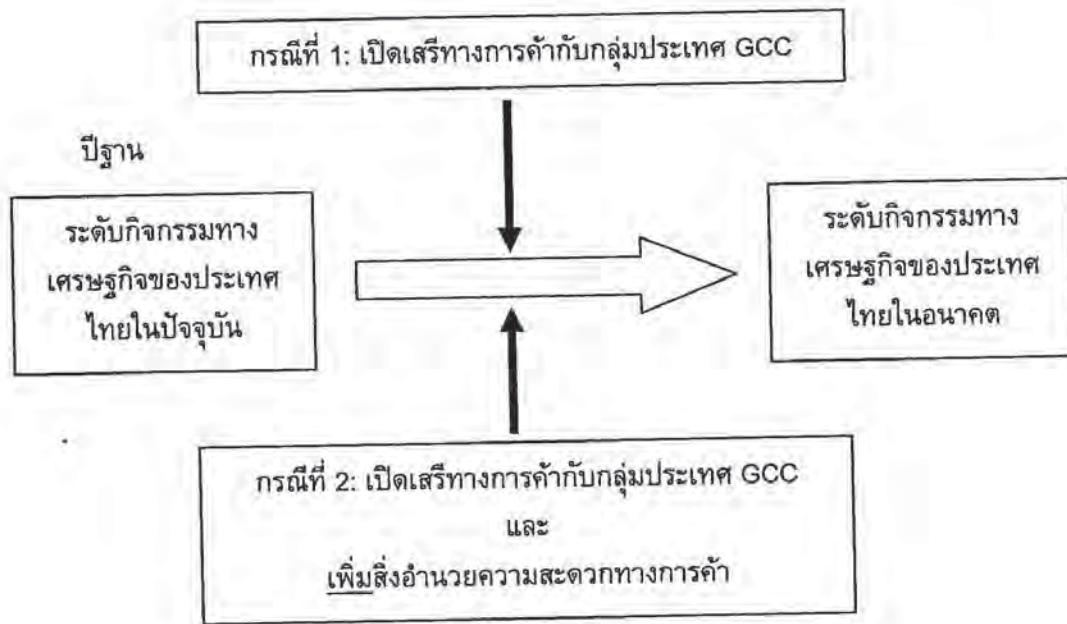
การวิเคราะห์ จะถูกจัดทำโดยแบบจำลองการค้าระหว่างประเทศ Global Trade Analysis Project (GTAP) Version 7.0 ซึ่งเป็นแบบจำลองที่มีหลักทฤษฎีและถูกพัฒนามาจากแบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (Computational General Equilibrium Model – CGE) ปัจจุบันฐานข้อมูลของ GTAP ประกอบไปด้วย 57 ภาคการผลิต รวมทั้งสิ้น 113 เขตเศรษฐกิจ

ธุรกรรมทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเศรษฐกิจต่างๆในแบบจำลอง จะถูกเชื่อมโยงกันโดยสมการทางคณิตศาสตร์ทั้งที่เป็น สมการเอกลักษณ์ (Identity) และ ถูกอธิบายโดยใช้ตัวแปรเชิงพฤติกรรม (Behavioral Parameters) ซึ่งได้จากการทำ Calibration ของแบบจำลองภายใต้การกำหนดเงื่อนไขดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium) หลักการทำ GTAP Simulation เริ่มจากการปรับฐาน (Calibrate) ข้อมูลภาคการค้าในแบบจำลองให้อยู่ในพื้นฐานที่ต้องการ โดยรวมต้นทุนที่เกิดขึ้นจากปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีต่อการส่งออกไปยังประเทศในกลุ่ม GCC เข้าไปในการคำนวณฐาน (Based Simulation) จากนั้น แบบจำลองจะประเมินหาผลกระทบจากการการเปลี่ยนแปลงกติกากทางการค้าได้โดยทำการลดอัตราภาษีการค้าระหว่างประเทศในภาคการผลิตต่างๆ และรวมถึงการปรับลดต้นทุนที่เกิดขึ้นจากปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวก

หลังจากนั้นจะทำการคำนวณหาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการค้าระหว่างประเทศเพื่อเป็นการหาระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต ทั้งนี้ การศึกษาจะประเมินผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยโดยแยกเป็น 2 กรณีศึกษา ได้แก่

- 1) กรณีที่ประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC ไปมีความตกลงทางการค้าเสรีและทำการลดภาษีทางการค้าระหว่างประเทศต่อกัน
- 2) กรณีที่มีการเปิดเสรีทางการค้า (ดังในกรณีที่ 1) ร่วมกับการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC

ภาพที่ 2-4: หลักการจัดทำประมาณการโดยแบบจำลอง GTAP

ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่จะได้จากผลการประมาณการโดยแบบจำลอง GTAP จะแสดงถึงระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยจะสามารถตีความได้จากตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ตัวแปรมหภาค และตัวแปรระดับภาคการผลิต

ตัวอย่างของผลการศึกษาของตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาค ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวม สติ้อคทุน การบริโภคภาคเอกชน การบริโภคภาครัฐบาล การลงทุน การส่งออก การนำเข้า รายได้ส่วนบุคคล การออม สวัสดิการสังคม อัตราเงินเฟ้อ ระดับราคาเฉลี่ยของวัตถุดิบ ราคาเช่าที่ดิน ระดับค่าจ้างแรงงานที่ไม่มีทักษะ ระดับค่าจ้างแรงงานที่มีทักษะ ค่าเช่าของทุน เป็นต้น

ตัวอย่างของผลการศึกษาของตัวแปรทางเศรษฐกิจรายภาคการผลิต ได้แก่ ผลผลิต การนำเข้า ส่งออก ดุลการค้า ระดับราคาของสินค้า ระดับราคาของวัตถุดิบ ระดับค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น โดยปัจจุบันฐานข้อมูลของ GTAP ประกอบไปด้วย 57 ภาคการผลิต ดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1: รายชื่อภาคการผลิตในแบบจำลอง GTAP

1	ข้าวเจ้า	20	ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์อื่นๆ	39	อุปกรณ์การขนส่งอื่นๆ
2	ข้าวสาลี	21	น้ำมันและไขมันจากพืช	40	อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
3	เมล็ดธัญพืชอื่นๆ	22	ผลิตภัณฑ์นม	41	เครื่องจักรและอุปกรณ์อื่นๆ
4	ผัก ผลไม้ และเมล็ดถั่ว	23	ข้าวที่สีแล้ว	42	ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่นๆ
5	เมล็ดพันธุ์สำหรับผลิตน้ำมันพืช	24	น้ำตาล	43	ไฟฟ้า
6	อ้อย	25	ผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ	44	การผลิตก๊าซธรรมชาติ และการจัดส่ง
7	พืชเส้นใย	26	เครื่องดื่มและยาสูบ	45	ทรัพยากรน้ำ
8	พืชอื่นๆ	27	สิ่งทอ	46	ธุรกิจก่อสร้าง
9	ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์	28	เครื่องแต่งกาย	47	การค้า
10	ผลิตภัณฑ์จากสัตว์อื่นๆ	29	ผลิตภัณฑ์หนัง	48	การขนส่งทางบก
11	น้ำมันดิบ	30	ผลิตภัณฑ์ไม้	49	การขนส่งทางน้ำ
12	ขนสัตว์และไหม	31	ผลิตภัณฑ์กระดาษและสิ่งพิมพ์	50	การขนส่งทางอากาศ
13	ผลิตภัณฑ์จากป่า	32	ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและถ่านหิน	51	การสื่อสาร
14	ประมง	33	เคมีภัณฑ์ ยาง และพลาสติก	52	บริการทางการเงินอื่นๆ
15	ถ่านหิน	34	ผลิตภัณฑ์แร่อื่นๆ	53	การประกัน
16	น้ำมัน	35	เหล็ก	54	บริการทางธุรกิจอื่นๆ
17	ก๊าซ	36	โลหะอื่นๆ	55	การพักผ่อนหย่อนใจ และบริการอื่นๆ
18	แร่ธาตุอื่นๆ	37	ผลิตภัณฑ์โลหะ	56	การบริหารภาครัฐ การป้องกันประเทศ การศึกษา สาธารณสุข
19	ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์	38	ยานยนต์และชิ้นส่วน	57	ที่อยู่อาศัย

บทที่ 3

ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ของกลุ่มประเทศ GCC

ในบทนี้จะทำการศึกษาลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ GCC และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างกลุ่มประเทศ GCC และประเทศไทย รวมถึงการศึกษาถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าและปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยรวมของกลุ่มประเทศ GCC และปัญหาเฉพาะเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในประเทศ GCC ที่ผู้ประกอบการไทยประสบ เพื่อนำไปใช้ประกอบในการวิเคราะห์การเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC

3.1 ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ GCC

กลุ่มประเทศ GCC เป็นกลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ของโลก โดยมีรายได้หลักมาจากภาคการผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม GCC จะแปรผันตรงตามระดับราคาน้ำมัน ซึ่งมีผลทำให้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กลุ่มประเทศ GCC มีการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงมาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการปรับตัวเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน โดยตารางที่ 3-1 จะแสดงขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรในกลุ่มประเทศ GCC ในปี ค.ศ. 2008

ตารางที่ 3-1: ขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรในกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 2008

จำนวนประชากร* (ล้านคน)	37.75
ผลิตภัณฑ์มวลรวม (ล้านเหรียญสหรัฐ PPP)	1,103,667
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม (ร้อยละต่อปี)	6.4
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยระหว่างปี 1991-2000 (ร้อยละต่อปี)	3.6

* ประมาณการณโดย IMF

ขนาดทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ GCC มีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ประเทศ โดยมีประเทศซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศที่มีขนาดทางเศรษฐกิจและประชากรใหญ่ที่สุด ซึ่งมี GDP คิดเป็นประมาณร้อยละ 49 และมีประชากรคิดเป็นร้อยละ 67 ของประชากรในกลุ่มประเทศ GCC ประเทศที่มีขนาดทางเศรษฐกิจและขนาดประชากรใหญ่รองลงมาได้แก่ประเทศ UAE ซึ่งมีขนาด GDP คิดเป็นร้อยละ 23

ประเทศในกลุ่ม GCC ล้วนแต่จัดได้ว่าเป็นประเทศที่มีรายได้สูง โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรสูงสุดในกาตาร์และ UAE ที่ระดับ 36,600 และ 34,100 เหรียญสหรัฐ ตามลำดับ และต่ำสุดในประเทศซาอุดีอาระเบียที่ระดับ 16,500 เหรียญสหรัฐ อีกทั้งยังมีอัตราการเติบโตของ GDP ของกลุ่มระหว่างปีค.ศ. 2001 ถึง 2006 ที่อัตราร้อยละ 30 และในปีค.ศ. 2009 มีอัตราการเติบโตของ GDP ที่แท้จริง (ไม่รวมน้ำมัน) อยู่ที่ระดับร้อยละ 3 โดยประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดคือบาห์เรน ตามมาด้วยกาตาร์ คือที่อัตราร้อยละ 42 และ 37 ตามลำดับ⁵

ภาคการผลิตที่มีความสำคัญต่อกลุ่มประเทศ GCC มากที่สุดได้แก่ภาคการผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โดยมีสำรองน้ำมันอยู่รวมกันถึงประมาณร้อยละ 40 ของสำรองน้ำมันที่มีอยู่ในโลกทั้งหมด โดยประเทศซาอุดีอาระเบียถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีการผลิตน้ำมันสูงที่สุดในโลกคือประมาณ 8.75 ล้านบาร์เรลต่อวันในปีค.ศ. 2007⁶ และถือได้ว่าเป็นผู้ส่งออกน้ำมันสุทธิอันดับ 1 ของโลก และมีประเทศคูเวตและ UAE ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในสิบผู้ส่งออกน้ำมันสุทธิมากที่สุดในโลกเช่นกัน ซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศที่มีสำรองน้ำมันสูงที่สุดในโลก คือประมาณ 1 ใน 5 ของสำรองน้ำมันที่มีในโลก ในขณะที่กาตาร์เป็นประเทศที่มีสำรองก๊าซธรรมชาติมากเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากรัสเซีย และอิหร่าน มีเพียงบาห์เรนและโอมานเท่านั้นที่มีสำรองน้ำมันและก๊าซธรรมชาติอยู่น้อย ซึ่งภาคน้ำมันและก๊าซธรรมชาตินั้นมีสัดส่วนทางเศรษฐกิจคิดเป็นร้อยละ 48.1 ของ GDP ของกลุ่มประเทศ GCC โดยประเทศที่มีสัดส่วนของภาคน้ำมันและก๊าซธรรมชาติต่อ GDP มากที่สุดคือกาตาร์ และตามมาด้วยประเทศคูเวต และซาอุดีอาระเบีย ส่วนประเทศที่มีการกระจายเศรษฐกิจไปยังภาคอื่น ๆ มากที่สุดได้แก่ประเทศบาห์เรนและ UAE โดยบาห์เรนได้พัฒนาตัวเองขึ้นเป็นศูนย์กลางทางการเงินของภูมิภาค และเป็นผู้ผลิตอะลูมิเนียมที่สำคัญ ในขณะที่ UAE จะเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการขนส่งของภูมิภาค โดยตารางที่ 3-2 จะแสดงสัดส่วนของภาคการผลิตต่าง ๆ ใน GDP ของกลุ่มประเทศ GCC

ตารางที่ 3-2: สัดส่วนของภาคการผลิตต่าง ๆ ใน GDP ของกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 2006

ภาคการผลิต	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวม
เกษตรกรรม	3.1%
ทรัพยากรธรรมชาติ	33.8%
- น้ำมันและก๊าซ	33.6%
- แร่อื่นๆ	0.3%
อุตสาหกรรม	10.9%
บริการและอื่นๆ	52.1%

⁵ Sturm, Strasky, Adolf, and Peschel (2008)

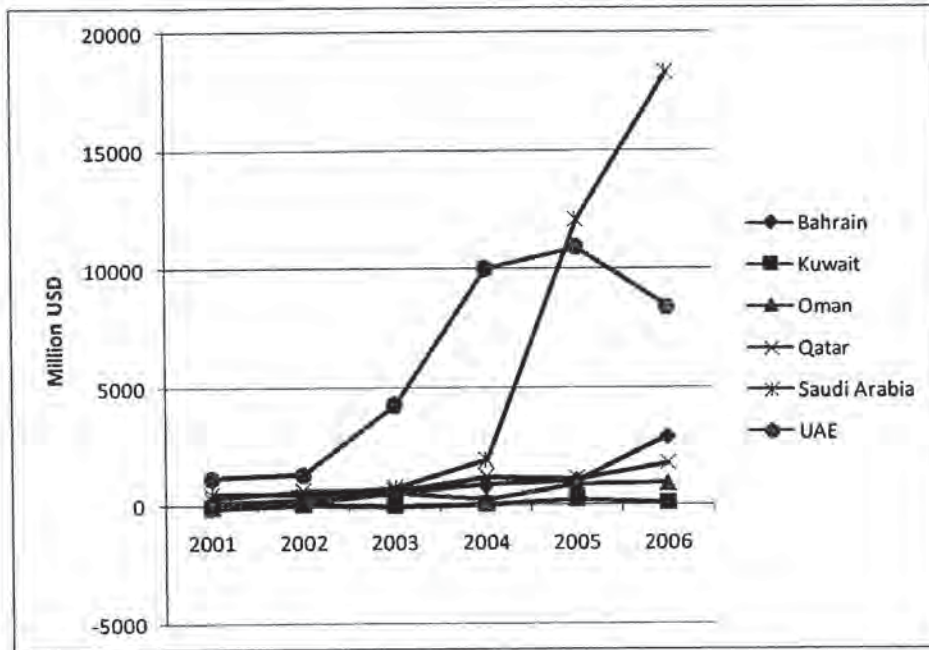
⁶ International Energy Agency (IEA) data

อย่างไรก็ตาม ประเทศในกลุ่ม GCC ล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นที่จะต้องกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกจากภาคพลังงาน ทั้งนี้เนื่องจากสำรองน้ำมันที่มีขนาดลดลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศบาห์เรนและโอมาน ที่มีการประมาณการณ์ว่าสำรองน้ำมันที่มีอยู่จะหมดลงในปี ค.ศ. 2014 และ 2025 ตามลำดับ⁷ นอกจากนี้ ประเทศเหล่านี้ยังมีแรงกดดันจากการเติบโตของประชากรที่สูงขึ้น และการมีแรงงานอายุน้อยเข้าสู่ตลาดงานเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีตำแหน่งงานเพียงพอที่จะรองรับ ทั้งนี้เนื่องจากภาคพลังงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้ปัจจัยทุน ซึ่ง ณ ปัจจุบัน แรงงานในกลุ่มประเทศ GCC จะพึงพิงตำแหน่งงานจากภาครัฐเป็นหลัก แต่ตำแหน่งงานดังกล่าวเริ่มมีไม่เพียงพอต่อการเพิ่มขึ้นของประชากรวัยทำงานที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ประเทศในกลุ่มมีความจำเป็นที่จะต้องขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปยังภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อให้มีการสร้างงานมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปยังภาคส่วนอื่น ๆ คือ การเข้ามาลงทุนของบริษัทข้ามชาติ ซึ่งประเทศในกลุ่ม GCC ได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบภายในประเทศ เพื่อสร้างบรรยากาศในการลงทุนที่ดี และดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศมากยิ่งขึ้น โดยมีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบให้มีความยืดหยุ่นเป็นไปตามหลักสากล โปร่งใส และเป็นมิตรต่อนักลงทุนมากยิ่งขึ้น รวมถึงความพยายามในการให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น โดยมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจในหลายภาคส่วน เช่น โทรคมนาคม เพื่อกำจัดการผูกขาดและทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบัน บริษัทข้ามชาติจำนวนมากสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศกลุ่ม GCC หลายแห่ง อันจะเห็นได้จากการมีการไหลเข้าของเงินลงทุนทางตรงจากประเทศเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งแสดงให้เห็นในรูปที่ 3-1 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีของประเทศซาอุดีอาระเบียนั้น ได้มีเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO ของประเทศซาอุดีอาระเบียในปีดังกล่าว ทำให้มีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบให้สอดคล้องกับสากลมากขึ้น อีกทั้งยังได้รับความเชื่อถือจากนักลงทุนจากต่างประเทศมากยิ่งขึ้น

⁷ BP Statistical Review of World Energy 2007

ภาพที่ 3-1: การไหลเข้าของเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในช่วงปีค.ศ. 2001-2006

ที่มา: UNCTAD

นอกจากนี้ ประเทศในกลุ่ม GCC ยังได้รับการจัดอันดับด้านความง่ายในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business) โดย World Bank สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดอันดับดังกล่าว จะเป็นการสำรวจจากประเทศทั้งหมด 183 ประเทศ โดยสามารถสรุปอันดับของประเทศกลุ่ม GCC ได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3-3: อันดับความง่ายในการดำเนินธุรกิจของ World Bank ในปีค.ศ. 2010

ประเทศ	ความง่ายในการดำเนินธุรกิจ	การตั้งธุรกิจ	การจ้างงาน	การจดทะเบียนทรัพย์สิน	การเสียภาษี	การบังคับใช้สัญญา
กาตาร์	39	68	68	55	2	95
คูเวต	61	137	24	89	11	113
บาห์เรน	20	63	13	22	13	117
ยูเออี	33	44	50	7	4	134
ซาอุดีอาระเบีย	13	13	73	1	7	140
โอมาน	65	62	21	20	8	106

จากตารางที่ 3-3 จะเห็นได้ว่า ประเทศที่ดึงดูดการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนมากที่สุดในกลุ่มประเทศ GCC ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย บาห์เรน UAE และกาตาร์ โดยปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้ามาลงทุนมากที่สุดคือสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ผู้ลงทุนจะได้รับ และความสะดวกในการจดทะเบียนทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม ประเทศในกลุ่ม GCC โดยมากจะยังมีปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการบังคับใช้สัญญา ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการในการฟ้องร้องดำเนินคดีทางธุรกิจนั้นมีขั้นตอนที่ซับซ้อน ใช้เวลานาน และเสียค่าใช้จ่ายที่สูง อีกทั้งยังมีปัญหาในด้านของการปกป้องนักลงทุน

ในส่วนของการค้าระหว่างประเทศนั้น ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของกลุ่มประเทศ GCC คือ สหภาพยุโรป โดยเป็นกลุ่มประเทศเดียวที่มีการเกินดุลการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC และประเทศที่มีความสำคัญรองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น โดยกลุ่มประเทศ GCC มีอัตราการเติบโตของการนำเข้าที่สูงมากอย่างต่อเนื่อง ส่วนสินค้าส่งออกที่สำคัญของกลุ่มประเทศ GCC ยังคงเป็นสินค้ากลุ่มพลังงาน

ในด้านของอัตราภาษีศุลกากรนั้น ทางกลุ่มประเทศ GCC ได้มีการรวมตัวเป็นสหภาพศุลกากรตั้งแต่ปีค.ศ. 2003 ทำให้มีการกำหนดอัตราภาษีสินค้านำเข้าจากต่างประเทศในอัตราเดียวกัน คือร้อยละ 5 โดยมีสินค้าบางประเภทที่จะได้รับการยกเว้นภาษีอากร ได้แก่ สินค้าปศุสัตว์ นมและผลิตภัณฑ์จากนม เมล็ดพันธุ์พืช ผักสด ผลไม้สด ชา ข้าว ข้าวสาลี แป้งข้าว แป้งข้าวโพด น้ำตาล ปูนซีเมนต์ เครื่องจักรการเกษตร และปุ๋ยเคมี เป็นต้น และจะมีการคิดอัตราภาษีอากรในอัตราพิเศษ คืออัตราร้อยละ 100 ในสินค้าประเภทยาสูบและผลิตภัณฑ์จากยาสูบ เนื้อสัตว์บางประเภท เช่น สุกร และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

นอกจากนี้ ประเทศในกลุ่ม GCC ยังได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์การการค้าโลก (WTO) โดยเริ่มจากคูเวตในปีค.ศ. 1962 และมีซาอุดีอาระเบียเข้าร่วมเป็นประเทศสุดท้ายในปีค.ศ. 2005 ซึ่งกลุ่มประเทศ GCC มีบทบาทและมีส่วนร่วมมากขึ้นในเวทีการเจรจาการค้าใน WTO โดยเฉพาะในการเจรจาในรอบ Doha Round

3.2 การค้าระหว่างกลุ่มประเทศ GCC กับประเทศไทย

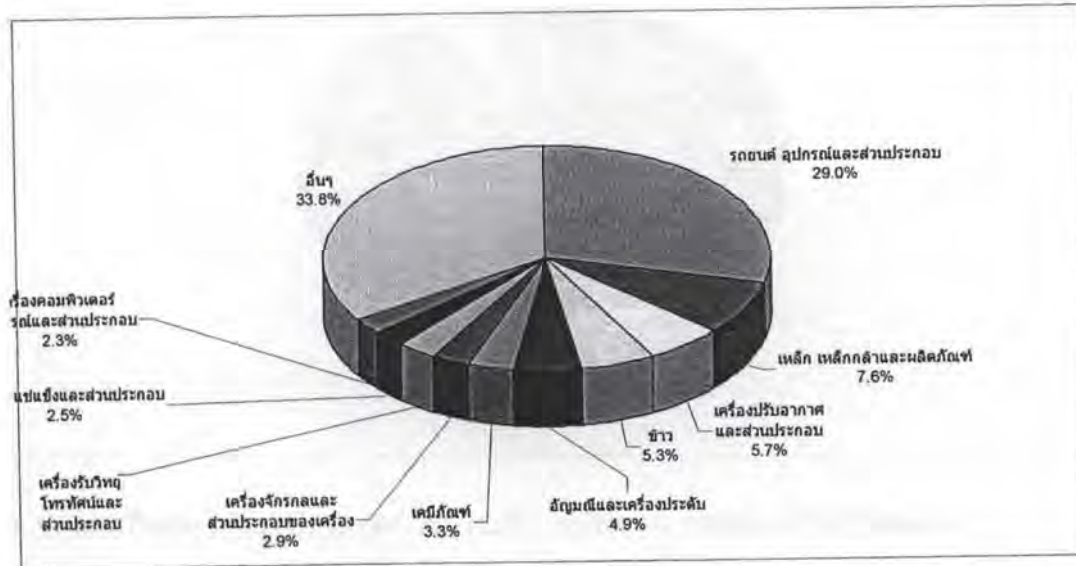
กลุ่มประเทศ GCC นับเป็นตลาดใหม่ที่มีความสำคัญของประเทศไทย โดยเป็นตลาดที่มีอัตราการเติบโตในระดับที่สูงมากตลอดหลายปีที่ผ่านมา โดยมีอัตราการเติบโตของการส่งออกจากประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศ GCC โดยเฉลี่ยร้อยละ 28.48 ในช่วงระหว่างปีค.ศ. 2003-2008 จึงนับได้ว่ากลุ่มประเทศ GCC มีความสำคัญทางด้านการค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สินค้าส่งออกจากประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศ GCC ที่สำคัญได้แก่ รถยนต์และชิ้นส่วน ซึ่งมีการส่งออกทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 28.96 ในปีค.ศ. 2008 โดยรถยนต์และชิ้นส่วนที่มีการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ GCC มากที่สุด ได้แก่ รถกระบะและส่วนประกอบ ซึ่งในปัจจุบันตลาดตะวันออกกลางได้กลายเป็นตลาดที่สำคัญที่สุดสำหรับรถกระบะของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายใต้ภาวะวิกฤตการณ์ทางการเงินโลกที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่ปีค.ศ. 2008 เป็นต้นมา

สินค้าส่งออกที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ เหล็กและเหล็กกล้า ซึ่งมีอัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกที่สูงมากในช่วงที่ผ่านมา โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยระหว่างปีค.ศ. 2003-2008 ประมาณร้อยละ 63.74 ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวอย่างมากของภาคก่อสร้างในกลุ่มประเทศ GCC ในช่วงที่ผ่านมา นอกจากนี้ ยังมีเครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ ข้าว อัญมณีและ

เครื่องประดับ และเคมีภัณฑ์ ที่จัดได้ว่าเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศ GCC โดยภาพที่ 3-2 จะแสดงสัดส่วนสินค้าส่งออกที่สำคัญจากประเทศไทยไปกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 2008

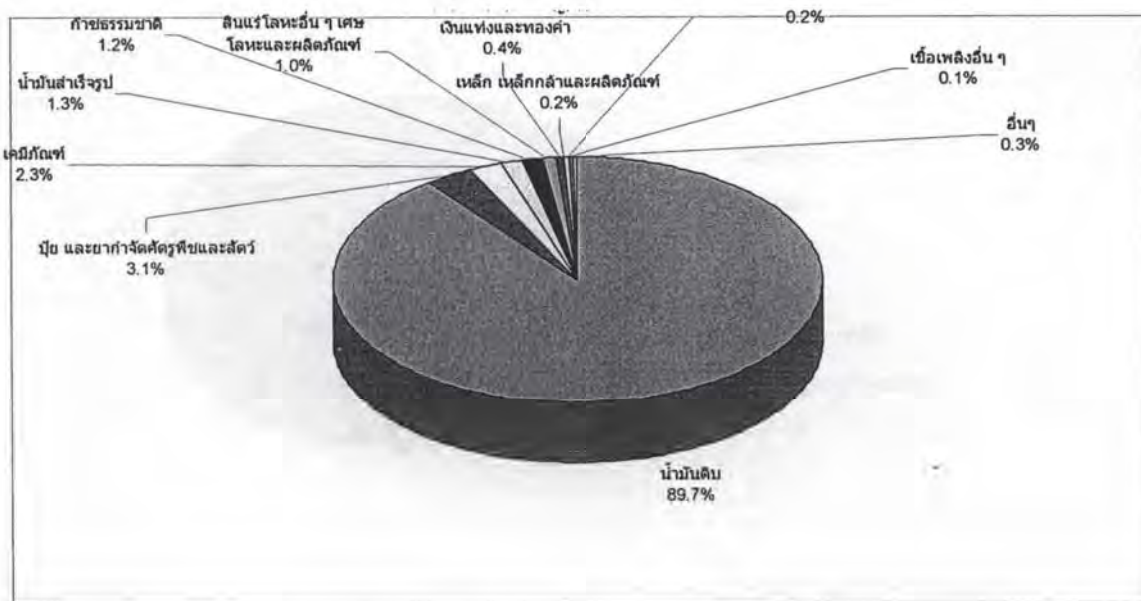
ภาพที่ 3-2: สัดส่วนสินค้าส่งออกที่สำคัญจากประเทศไทยไปกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 2008

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก

ในส่วนของสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากกลุ่มประเทศ GCC ได้แก่ น้ำมันดิบ ซึ่งมีสัดส่วนการนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 89.72 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดในปีค.ศ. 2008 นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีการนำเข้า ปุ๋ย เคมีภัณฑ์ น้ำมันสำเร็จรูป และก๊าซธรรมชาติจากกลุ่มประเทศ GCC โดยภาพที่ 3-3 จะแสดงสัดส่วนการนำเข้าสินค้าที่สำคัญจากกลุ่มประเทศ GCC ของประเทศไทยในปีค.ศ. 2008

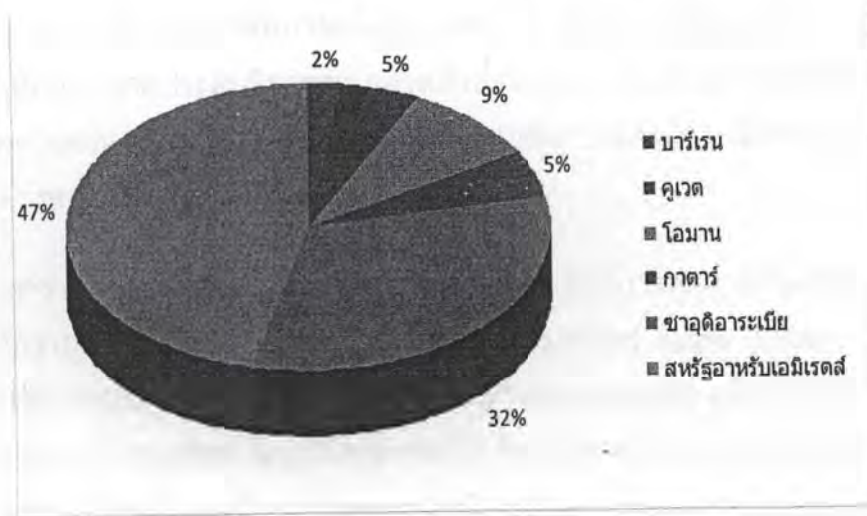
ภาพที่ 3-3: สัดส่วนการนำเข้าสินค้าที่สำคัญของประเทศไทยจากกลุ่มประเทศ GCC ของประเทศไทยในปีค.ศ. 2008

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

หากพิจารณาในรายประเทศแล้วจะพบว่าประเทศ UAE เป็นคู่ค้าที่สำคัญที่สุดในกลุ่มประเทศ GCC โดยประเทศไทยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศ UAE คิดเป็นร้อยละ 47 ของมูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ GCC ทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากประเทศ UAE เป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ สินค้าที่ส่งออกไปยังประเทศ UAE จึงมีทั้งสินค้าที่ส่งเพื่อไปขายยังตลาดในประเทศ และสินค้าที่ส่งเพื่อไปกระจายต่อให้ประเทศอื่น ๆ ทั้งในกลุ่ม GCC ประเทศตะวันออกกลางอื่น ๆ รวมไปถึงประเทศในแอฟริกา ส่วนประเทศที่มีการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทยรองลงมาได้แก่ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งมีขนาดตลาดภายในประเทศใหญ่ที่สุดในกลุ่มประเทศ GCC โดยสัดส่วนสินค้าที่ส่งออกไปยังประเทศซาอุดีอาระเบียคิดเป็นร้อยละ 32 ของมูลค่าการส่งออกในกลุ่มประเทศ GCC ทั้งหมด

ภาพที่ 3-4: สัดส่วนการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ
ในกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 2008

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก

ทางด้านความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนนั้น ในปัจจุบันกลุ่มประเทศ ASEAN ซึ่งมีไทยเป็นสมาชิก ได้เริ่มมีการเจรจาข้อตกลงทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้มีการลงนามกรอบความตกลงการเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจกับประเทศบาห์เรน รวมถึงได้มีการเจรจาข้อตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคีกับประเทศบาห์เรน แต่การเจรจาดังกล่าวได้ยุติไปในปีค.ศ. 2005 เนื่องจากกลุ่มประเทศ GCC ต้องการให้ประเทศสมาชิกทำข้อตกลงทางการค้าในนามของกลุ่มประเทศ มากกว่าการทำข้อตกลงแบบทวิภาคี

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC

3.3.1 พิธีการศุลกากร

กลุ่มประเทศ GCC โดยมากยังมีพิธีการศุลกากรที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนกว่าประเทศอื่น ๆ ยกเว้นประเทศบาห์เรนและ UAE ซึ่งมีพิธีการศุลกากรที่ไม่ซับซ้อนมากนัก อีกทั้งยังมีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการดำเนินการมาเป็นเวลาพอสมควร ทำให้เวลาที่ใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรสั้นกว่า และยุ่งยากน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศ GCC

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่า ปัญหาในการผ่านพิธีการศุลกากรในประเทศ GCC ซึ่งนับได้ว่าสร้างความยุ่งยาก และก่อให้เกิดต้นทุนมากกว่าประเทศในกลุ่มอื่น ๆ เกิดเนื่องมาจากการกำหนดให้เอกสารหลายชนิดที่ต้องใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากร จะต้องได้รับการรับรอง (legalize) จากสถานเอกอัครราชทูตของประเทศนั้น ๆ หรือของประเทศอาหรับอื่นใดในประเทศของผู้ส่งออก ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า ขั้นตอนดังกล่าวจะใช้เวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์ และเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 100 เหรียญสหรัฐต่อ 1 ตราประทับ ซึ่งเอกสารที่จะต้อง

ได้รับการรับรองจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ละประเทศ แต่ส่วนมากจะได้แก่ใบกำกับสินค้า และ ใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ยังพบว่าพิธีการศุลกากรของกลุ่มประเทศ GCC ยังมีปัญหาจากประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ศุลกากร เนื่องจากการมีนโยบายการใช้แรงงาน ในประเทศในส่วนงานราชการ ทั้ง ๆ ที่แรงงานกลุ่มดังกล่าวยังมีประสิทธิภาพไม่สูงเทียบเท่ากับ แรงงานต่างชาติ

ตารางที่ 3-4 จะแสดงควมมีประสิทธิภาพของพิธีการศุลกากรในด้านต่าง ๆ โดยอาศัย ข้อมูลจากรายงาน Ease of Doing Business ของ World Bank (2009) และ Trade At-A-Glance ของ World Bank (2008) ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศ UAE เป็นประเทศที่มีประสิทธิภาพ ของพิธีการศุลกากรสูงที่สุด โดยเป็นประเทศที่มีต้นทุนในการส่งออกและนำเข้าต่ำที่สุด อีกทั้งยังมีจำนวนเอกสารที่จะต้องใช้ในการส่งออกและนำเข้าน้อยกว่าประเทศอื่น และใช้เวลาในการผ่าน พิธีการศุลกากรสั้นกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม โดยประเทศที่มีความซับซ้อนของพิธีการศุลกากร ในระดับที่สูงได้แก่ กาตาร์ คูเวต และโอมาน ซึ่งมีเอกสารที่จะต้องใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากร มาก อีกทั้งยังมีต้นทุนและระยะเวลาที่ใช้สำหรับพิธีการศุลกากรสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม ใน ส่วนของประเทศซาอุดีอาระเบีย นั้น จะมีปัญหาอันสืบเนื่องมาจากมาตรฐานสินค้าที่มีความ เข้มงวดและแตกต่างจากมาตรฐานอื่น ๆ เป็นหลัก ซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ 6

ตารางที่ 3-4: ตัวชี้วัดควมมีประสิทธิภาพของพิธีการศุลกากร

	กาตาร์	คูเวต	ซาอุดีอาระเบีย	บาร์เรน	สหรัฐอาหรับเอมิเรต	โอมาน
ดัชนีประสิทธิภาพสำหรับกระบวนการ ศุลกากรและการผ่านแดน (5 = ดีที่สุด)	2.4	2.5	2.7	3.4	3.5	2.7
ต้นทุนการส่งออก (เหรียญสหรัฐต่อคอนเทนเนอร์)	735	1,060	681	995	593	821
ต้นทุนการนำเข้า (เหรียญสหรัฐต่อคอนเทนเนอร์)	657	1,217	678	995	579	1,037
เอกสารการส่งออก (จำนวน)	5	8	5	5	4	10
เอกสารการนำเข้า (จำนวน)	7	10	5	6	5	10
ระยะเวลาสำหรับการส่งออก (วัน)	21	17	17	14	8	26
ระยะเวลาสำหรับการนำเข้า (วัน)	20	19	18	15	9	26

ที่มา: World Bank (2008, 2009)

3.3.2 มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางด้านเทคนิค

กลุ่มประเทศ GCC จะมีการใช้มาตรฐานสินค้านร่วมกันคือมาตรฐาน Gulf Standards Organization (GSO) โดยในปีค.ศ. 2008 มีมาตรฐานของ GSO ทั้งหมด 3,120 มาตรฐาน และ

เป็นมาตรฐานบังคับ 72 มาตรฐาน⁸ โดยมากมาตรฐานบังคับจะเกี่ยวข้องกับสินค้าประเภทรถยนต์ ยาง ของเล่น อาหาร วัสดุก่อสร้าง และเครื่องใช้ไฟฟ้า

ประเทศสมาชิกในกลุ่ม GCC โดยมากจะใช้มาตรฐานสินค้าตาม GSO และมีการกำหนดมาตรฐานเฉพาะของประเทศตนเองเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ยกเว้นประเทศซาอุดีอาระเบียที่มี Saudi Arabian Standard Organization (SASO) ทำการออกข้อบังคับด้านคุณภาพของประเทศ จึงทำให้มาตรฐานสินค้าของประเทศซาอุดีอาระเบียมีความซับซ้อนมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม แต่ทางซาอุดีอาระเบียได้แจ้งว่าได้ปรับเปลี่ยนมาใช้มาตรฐาน GSO เพียงอย่างเดียวแล้ว แม้ว่าในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ยังขอใบรับรองความสอดคล้อง (Conformity certificate) ของ SASO อยู่

นอกจากนี้ กลุ่มประเทศ GCC ได้มีการพยายามสร้างระบบการประเมินการทำตามคุณภาพของภูมิภาค (Regional Conformity Assessment System: RCAS) ซึ่งจะทำหน้าที่ในการให้การรับรองด้านคุณภาพ โดยได้รับการสนับสนุนจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

มาตรฐานสินค้านำเข้าของกลุ่มประเทศ GCC จะสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

มาตรฐานสินค้าอาหาร

1. ข้อกำหนดด้านการฆ่า (Animal Slaughter Requirement)

ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์จะต้องมีการฆ่าเป็นไปตามหลักศาสนาอิสลาม โดยจะต้องมีเอกสารกำกับสินค้า (Certificate of Islamic Halal Slaughter) ที่ออกโดยองค์กรอิสลามกลางของประเทศผู้ส่งออกซึ่งเป็นที่ยอมรับขององค์กรศาสนาของประเทศสมาชิก GCC และเอกสารดังกล่าวจะต้องได้รับการรับรองจากสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศสมาชิก GCC

2. ฉลากสินค้า (Labelling of Prepackaged Foodstuffs)

จะต้องมีการติดฉลากสินค้าเป็นภาษาอาหรับ และจะต้องมีการระบุถึงสิ่งที่น่าสนใจทำเป็นอาหารหรือส่วนผสมให้ชัดเจน รวมถึงสารก่อให้เกิดภูมิแพ้ (Hypersensitivity) เช่น ธัญพืชที่มีสารกลูเตน สัตว์น้ำเปลือกแข็ง ไข่ ผลิตภัณฑ์ปลา ผลิตภัณฑ์จากถั่วเปลือกแข็ง ผลิตภัณฑ์อาหารที่มีปริมาณซัลไฟด์มากกว่าหรือเท่ากับ 10 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม เป็นต้น เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถหลีกเลี่ยงได้

3. ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ และสัตว์ปีกสด แช่แข็งและกระป๋อง จะต้องระบุรายละเอียดต่อไปนี้

- อุณหภูมิเก็บรักษา

⁸ WTO (2008)

- วันเดือนปีที่ผลิต และวันหมดอายุ โดยใช้การสะกดเป็นตัวอักษร
- แสดงฉลากเป็นภาษาอารบิก และอังกฤษ
- น้ำหนักสุทธิในหน่วยเมตริก
- ชื่อสินค้า ชื่ออาหาร ชื่อและที่อยู่โรงงานหรือผู้ผลิต
- ใบรับรองผลิตภัณฑ์ฮาลาล

4. ข้อกำหนดเกี่ยวกับอายุของสินค้าอาหารนำเข้า

GCC จะแบ่งช่วงอายุสินค้าออกเป็น 2 ประเภท คือ ช่วงอายุสินค้าบังคับที่ต้องระบุในฉลากสินค้า ได้แก่ สินค้าโยเกิร์ต โยเกิร์ตปรุงแต่งกลิ่นรส และโยเกิร์ตพาสเจอร์ไรซ์ในภาชนะปิดสนิท มีช่วงอายุ 7 วัน

สำหรับสินค้าที่มีช่วงอายุตามความสนใจได้แก่

- นมยูเอชที มีช่วงอายุ 4 เดือน
- เนื้อโค กระบือ แกะ และแพะแช่แข็งมีช่วงอายุ 12 เดือนนับจากวันเชือด
- ไก่ กระจ่าง ไก่วง เป็ดตุรกี และห่านในภาชนะพลาสติก มีอายุ 12 เดือนนับแต่วันที่สัตว์ถูกเชือด
- นมสเตอไรไรซ์สำหรับทารก ช่วงอายุสินค้า 9 เดือน
- นมข้นหวาน มีช่วงอายุ 12 เดือน

มาตรฐานสินค้าประการหนึ่งที่ทางกลุ่มประเทศ GCC ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเวทีองค์การการค้าโลก รวมถึงจากผู้ประกอบการในประเทศไทย คือเรื่องอายุของสินค้าที่นำเข้า กล่าวคือสินค้าอาหารที่จะนำเข้ามาในกลุ่มประเทศ GCC จะต้องมียุเหลือเกินกว่าครึ่งหนึ่งของอายุทั้งหมด (shelf-life standard) ซึ่งมาตรการดังกล่าวถูกวิจารณ์ว่ามีความเข้มงวดเกินไป และไม่ได้เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของผู้บริโภคโดยตรง เป็นเพียงลักษณะของการปกป้องผู้บริโภคเท่านั้น จึงควรเป็นมาตรฐานที่ให้ผู้นำเข้ากระทำโดยสมัครใจมากกว่าการบังคับ ซึ่งในปัจจุบัน ทางกลุ่มประเทศ GCC ได้แจ้งกับทาง WTO ว่ามีการยกเลิกมาตรการดังกล่าวให้เป็นเพียงมาตรการโดยสมัครใจเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบการไทยยังแจ้งกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ามาตรการดังกล่าวยังมีการบังคับใช้อยู่เสมอเมื่อส่งสินค้าประเภทอาหารไปขายยังกลุ่มประเทศ GCC

ปัญหาอีกประการหนึ่งของกลุ่มประเทศ GCC คือการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานสินค้า โดยเฉพาะอาหารที่มีผลบังคับใช้ทันที และในบางครั้งขาดความชัดเจน ทำให้เจ้าหน้าที่ศุลกากร แต่ละคนมีการวินิจฉัยถึงการทำให้ไม่ได้ตามมาตรฐานที่แตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น มาตรฐานเกี่ยวกับปลาทุ่นำกระป๋องที่มีการกำหนดว่า ผลิตภัณฑ์ปลาทุ่นำกระป๋องจะต้องประกอบด้วยเนื้อปลาทุ่นำเท่านั้น แต่สำหรับปลาทุ่นำที่เป็นเศษและชิ้นเนื้อ (Flake and shredded) ในบางครั้งจะมีก้างหรือเกล็ดปลาติดเข้าไปด้วย ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรปฏิเสธไม่ให้สินค้านำเข้าได้ ขยายในประเทศได้ ผู้ประกอบการปลาทุ่นำกระป๋องจึงส่งออกเฉพาะปลาทุ่นำกระป๋องที่เป็นก้อนเท่านั้น

นอกจากนี้ กลุ่มประเทศ GCC ส่วนมากจะมีกฎหมายในการปกป้องผู้บริโภคที่เข้มงวด อันเนื่องมาจากการมีจำนวนประชากรในประเทศต่ำ ดังนั้น มาตรฐานสินค้าอาหารหรือการห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์บางชนิด จึงมีความเข้มงวดมากเกินไป กล่าวคือ การห้ามนำเข้าสินค้าในหลายกรณีจะไม่ได้เกิดกับสินค้าที่อาจเป็นอันตรายกับผู้บริโภค แต่เป็นเพียงมาตรการป้องกัน ซึ่งควรที่จะเป็นมาตรการโดยสมัครใจเท่านั้น เช่น การห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์ไก่จากไทยเนื่องจากการแพร่ระบาดของไข้หวัดนก เมื่อประมาณ 5-6 ปีที่ผ่านมา ซึ่งปัจจุบัน มาตรการนี้ก็ยังคงใช้อยู่ในหลายประเทศในกลุ่ม GCC แม้ว่าการแพร่ระบาดดังกล่าวจะหมดไปแล้วก็ตาม ซึ่งการห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์ไก่ จะครอบคลุมไปถึงไก่ปรุงสุกซึ่งปลอดภัยเชื่อดังกล่าว

อีกทั้งจากการสัมภาษณ์กรมการค้าระหว่างประเทศพบว่าประเทศในกลุ่ม GCC ได้มีการห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์ปลาจากไทย อันเนื่องมาจากรายงานการตรวจพบแหล่งน้ำที่มีเชื้ออหิวาตกโรคจาก FAO ซึ่งยังไม่มี การตรวจสอบอย่างชัดเจน รวมถึงผลิตภัณฑ์ปลาในหลายชนิด ก็มีได้ถูกจับมาจากแหล่งน้ำดังกล่าว

ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าอาหารที่เข้มงวดเกินไป ได้ถูกวิจารณ์จากผู้ประกอบการ และหน่วยงานรัฐของไทยว่าอาจเกิดจากการพยายามปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศหรือภูมิภาค เพราะในปัจจุบันกลุ่มประเทศ GCC ได้มีความพยายามในการพัฒนาภาคการเกษตรของตนเอง

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งจะเกิดจากมาตรฐานการฆ่าสัตว์ตามศาสนาอิสลาม (Halal) ซึ่งในปัจจุบัน อุตสาหกรรมอาหารในไทยสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวได้เป็นอย่างดี แต่ยังขาดความเชื่อถือและยอมรับจากกลุ่มประเทศ GCC บางประเทศ รวมถึงการมีหน่วยงานรับรองเกี่ยวกับมาตรฐานหลายหน่วยงานในไทย ซึ่งประเทศในกลุ่ม GCC อาจให้ความเชื่อถือหน่วยงานที่ให้การรับรองแตกต่างกัน ทำให้เกิดความสับสนและยุ่งยากแก่ผู้ประกอบการในการขอใบรับรองดังกล่าว

มาตรฐานสินค้าอื่น ๆ

มาตรฐานสินค้าอื่น ๆ ที่มีข้อกำหนดเป็นพิเศษ จะมีดังต่อไปนี้

1. เครื่องประดับ จะต้องมีการระบุค่าความบริสุทธิ์ของโลหะ และต้องสลักเครื่องหมายรับรองคุณภาพลงบนเครื่องประดับ โดยต้องติดฉลากระบุประเทศผู้ผลิตทุกครั้ง มิฉะนั้นจะไม่ได้นำเข้า
2. ทองค่านำเข้า จะต้องมีการสลักเครื่องหมายรับรองคุณภาพ (Hallmarking)
3. สินค้าประเภทรถยนต์ รถบรรทุก และยางรถยนต์และรถบรรทุก จะต้องมีการ GSO Conformity Certificate สำหรับรุ่นที่ทำการส่งออกเป็นเอกสารประกอบการนำเข้า
4. สินค้าประเภทแบตเตอรี่รถยนต์ จะต้องมีการ GSO Conformity Certificate ประกอบกับใบรับรองการปล่อยสินค้าของศุลกากร (customs release document) จากผู้ผลิตว่าเป็นไปตามระเบียบด้านเทคนิคของ GCC standard No 34-35/1984
5. สินค้าประเภทบุหรี จะต้องถูกตรวจสอบตัวอย่างทางกายภาพเพื่อพิจารณาว่าสารนิโคตินไม่เกิน 0.6 มิลลิกรัมต่อมวน ทาร์ไม่เกิน 10 mg ต่อมวน และคาร์บอนมอนนอกไซด์ไม่เกิน 12 มิลลิกรัมต่อมวน โดยบนฉลากจะต้องระบุชื่อทางการค้า จำนวนบุหรีต่อซอง (ห้ามเกิน 20 มวน) ชื่อผู้ผลิตและผู้นำเข้า วันที่บรรจุ หมายเลขล็อตสินค้า เอกสารการผ่านพิธีการศุลกากร และเอกสารกำกับสินค้า
6. สินค้าที่ใช้ Asbestos เป็นวัตถุดิบ ต้องมีเอกสารแจ้งว่าสินค้านั้นปราศจากแร่ใยหิน (asbestos free products) บนบรรจุภัณฑ์และใบรับรองความสอดคล้อง (conformity certificate) มิฉะนั้นสินค้าจะถูกกักกันเพื่อสุ่มตรวจโดยเป็นค่าใช้จ่ายของผู้นำเข้า
7. เครื่องวัดน้ำหนัก หรือสายวัด จะต้องได้ใบรับรองผลการสอบเทียบ (calibration certificate)

3.3.3 กฎระเบียบ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

ในส่วนของกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าในกลุ่มประเทศ GCC นั้น จะมีลักษณะพิเศษที่สืบเนื่องมาจากการมีกฎหมายตัวแทนการค้า (Trade agency law) ซึ่งจะเป็นลักษณะที่ผู้นำเข้าสามารถทำข้อตกลงเป็นตัวแทนการค้าของสินค้าชนิดหนึ่งเพียงผู้เดียวในพื้นที่ที่กำหนด ซึ่งกฎหมายดังกล่าวสร้างให้เกิดภาวะการณ์ผูกขาด อีกทั้งยังทำให้การตัดสินใจของผู้ผลิตสินค้าในต่างประเทศในเรื่องการเลือกตัวแทนการค้าเป็นไปได้ยากขึ้น

นอกจากนี้ กลุ่มประเทศ GCC ยังมีการผูกขาดธุรกิจในส่วน และการถือครองธุรกิจโดยภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคพลังงาน และการบริการ ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ มีข้อจำกัด

อย่างไรก็ตาม หลังจากเข้าเป็นสมาชิกของ WTO ประเทศในกลุ่ม GCC ได้มีความพยายามในการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีความพยายามในการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนและลดระดับการผูกขาด เพื่อกระตุ้นการลงทุนจากต่างประเทศ และสร้างการกระจายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

การบังคับใช้กฎหมายยังเป็นอีกปัญหาที่สำคัญในกลุ่มประเทศ GCC ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น กระบวนการในการบังคับใช้กฎหมายในกลุ่มประเทศ GCC มีค่าใช้จ่ายสูงและยังใช้เวลานาน

ตารางที่ 3-5 จะสรุปตัวชี้วัดทางด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายในกลุ่มประเทศ GCC ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประเทศที่มีระบบกฎหมายที่เข้มแข็งได้แก่ UAE และบาห์เรน ส่วนประเทศที่ยังมีปัญหาด้านนี้ได้แก่ซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเกิดทั้งจากคุณภาพในการกำกับดูแลที่ด้อยกว่าประเทศอื่น และมีระดับการคอร์รัปชันที่สูงกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม

ตารางที่ 3-5: ตัวชี้วัดทางด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย

	กาตาร์	คูเวต	ซาอุดีอาระเบีย	บาห์เรน	สหรัฐอาหรับเอมิเรต	โอมาน
ตัวชี้วัดด้านคุณภาพการกำกับดูแล (Regulatory Quality)	0.06	0.20	-0.18	0.41	0.86	0.38
ตัวชี้วัดด้านกฎหมาย (Rule of Law)	0.89	0.69	0.27	0.66	0.66	0.73
ตัวชี้วัดด้านการควบคุมคอร์รัปชัน (Control of Corruption)	1.00	0.49	-0.10	0.60	1.00	0.62

ที่มา: World Bank (2008)

หมายเหตุ

- ข้อมูลในตารางเป็นข้อมูลของปีค.ศ. 2007
- ตัวชี้วัดมีค่าตั้งแต่ -2.5 ถึง 2.5 โดยค่า 2.5 หมายความว่าดีที่สุดใน

3.3.4 ประสิทธิภาพของท่า (Port Efficiency)

ในปัจจุบัน กลุ่มประเทศ GCC นับได้ว่ามีประสิทธิภาพของท่า โดยเฉพาะท่าเรือในระดับที่สูง โดยมีประเทศ UAE เป็นศูนย์กลางการขนส่งและการค้าของภูมิภาค อีกทั้งยังมีการลงทุนก่อสร้างเพื่อปรับปรุงและสร้างท่าเรือและท่าอากาศยานใหม่ในหลายประเทศ เช่น ซาอุดีอาระเบีย โอมาน และบาห์เรน

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญของการขนส่งในกลุ่มประเทศ GCC คือการผูกขาดการดำเนินงานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในท่า ทำให้การดำเนินงานของท่าในหลายประเทศไม่มีประสิทธิภาพและรวดเร็วเท่าที่ควร อีกทั้งยังทำให้ต้นทุนในการขนส่งสูงกว่าที่ควรจะเป็น โดยตารางที่ 3-6 จะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพทางการขนส่ง ท่า และโลจิสติกส์ของกลุ่มประเทศ GCC

ตารางที่ 3-6: ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพด้านการขนส่ง ท่า และโลจิสติกส์
ของกลุ่มประเทศ GCC

	กาตาร์	คูเวต	ซาอุดีอาระเบีย	บahrain	สหรัฐอาหรับเอมิเรต	โอมาน
ต้นทุนการขนส่งระหว่างประเทศ (International transportation costs) (1-5, 5 = ดีที่สุด)	3.0	2.6	2.9	3.3	3.7	2.6
ขีดความสามารถในด้านโลจิสติกส์ (Logistic competence) (1-5, 5 = ดีที่สุด)	3.0	3.0	2.9	2.8	3.7	2.7
การติดตามการขนส่ง (Trackability of shipments) (1-5, 5 = ดีที่สุด)	3.2	3.3	3.0	3.0	3.6	2.8
ต้นทุนการขนส่งในประเทศ (Domestic transportation costs) (1-5, 5 = ดีที่สุด)	3.0	2.4	2.8	2.3	2.8	3.3
ความตรงต่อเวลาในการขนส่ง (Timelines of shipment) (1-5, 5 = ดีที่สุด)	3.7	3.8	3.7	3.0	4.1	4.0
Liner shipping connectivity index (0-100, 100 = ดีที่สุด)	3.6	6.2	45.0	6.0	48.2	29.0

ที่มา: World Bank (2008)

ทางกลุ่มประเทศ GCC ได้มีการปรับปรุงกฎระเบียบในการดูแลท่าเรือในปีค.ศ. 2006 โดยมีหลักการดังนี้

- i) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบอุปกรณ์ และการบริการในท่าเรือให้เป็นไปตามหลักปฏิบัติสากล (best international practice)
- ii) พัฒนาท่าเรือให้มีความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ GCC สามารถเข้าสู่ตลาดโลกได้มากขึ้น
- iii) กระตุ้นการใช้มาตรฐานร่วมกัน (harmonization of standards and codes) ใน การดำเนินงานของท่าเรือ

- iv) ปฏิบัติตามข้อตกลงของ GCC ในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร UN
- v) กระตุ้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในส่วนของบริการในท่าเรือ เพื่อสร้างการแข่งขันและทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- vi) สร้างการจ้างงาน การศึกษา และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการดำเนินการในท่าเรือ

ซึ่งเมื่อนำหลักการดังกล่าว ประกอบเข้ากับโครงสร้างพื้นฐานในท่าเรือและท่าอากาศยานในกลุ่มประเทศ GCC ที่มีการลงทุนปรับปรุง และเพิ่มเติมในช่วงที่ผ่านมา ก็น่าจะทำให้ประสิทธิภาพของท่าในกลุ่มประเทศ GCC อยู่ในระดับที่สูงในอนาคต

3.3.5 ระบบการติดต่อสื่อสาร

แต่เดิมประเทศในกลุ่ม GCC มีปัญหาในเรื่องระบบโทรคมนาคมและอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นผลมาจากการผูกขาดการให้บริการด้านโทรคมนาคม ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ และมีต้นทุนที่สูง อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกในกลุ่ม GCC ได้มีการพยายามลดการผูกขาดด้านโทรคมนาคม โดยมีการลดสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทด้านโทรคมนาคมโดยรัฐบาล และมีการให้สัมปทานกับบริษัทอื่นเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดการผูกขาดตลาดของบริษัทที่ให้บริการด้านโทรคมนาคมและอินเทอร์เน็ตเดิม ซึ่งทำให้ประเทศในกลุ่ม GCC มีระบบการติดต่อสื่อสารโทรคมนาคมที่ดีขึ้น การติดตั้งโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตสามารถทำได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายที่ถูกลงอย่างมาก ซึ่งทำให้อัตราการใช้โทรศัพท์และโทรศัพท์มือถือ และอินเทอร์เน็ตของประชากรเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยประเทศที่มีระบบโทรคมนาคมและการติดต่อสื่อสารที่ดีกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม คือ UAE และบาห์เรน ดังจะเห็นได้ในตารางที่ 3-7 ซึ่งแสดงตัวชี้วัดทางด้านระบบโทรคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร

ตารางที่ 3-7: ตัวชี้วัดทางด้านระบบโทรคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร

	กาตาร์	คูเวต	ซาอุดีอาระเบีย	บาห์เรน	สหรัฐอาหรับเอมิเรต	โอมาน
คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ (1-5, 5 = ดีที่สุด)	2.6	2.8	3.0	3.4	3.8	2.9
โทรศัพท์พื้นฐานและโทรศัพท์มือถือต่อประชากร 100 คน	179.6	117.2	133.8	149.1	205.7	106.5
ต้นทุนเฉลี่ยของการโทรศัพท์ไปสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา 3 นาที (เหรียญสหรัฐ)	2.8	1.7	3.6	2.4	2.1	6.2
การใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 100	42.0	33.8	25.6	33.2	52.7	11.5

บทที่ 4

ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกาตาร์

ในบทนี้จะทำการศึกษาลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ และการค้าระหว่างประเทศของกาตาร์ (State of Qatar) โดยจะพิจารณาถึงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุน ลักษณะการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยและประเทศกาตาร์ และศึกษาระดับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในประเทศกาตาร์และปัญหาที่เกิดขึ้น

4.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการค้าของกาตาร์

ประเทศกาตาร์เป็นประเทศขนาดเล็กในเกาะอาหรับ โดยมีประชากรประมาณ 1,098,000 คน⁹ และประชากรส่วนมากจะเป็นชาวต่างชาติ กาตาร์ถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีรายได้สูง โดยมีขนาด GDP เท่ากับ 94,249 ล้านดอลลาร์ในปีค.ศ. 2008 และมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรประมาณ 36,600 ดอลลาร์สหรัฐ กาตาร์ยังถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงสุดในกลุ่มประเทศ GCC อยู่ที่ระดับร้อยละ 16.4 ในปีค.ศ. 2008 และมีคาดว่าจะมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 11.6 ในปีค.ศ. 2009 แม้ว่าจะเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจระดับโลกก็ตาม เศรษฐกิจของกาตาร์ขึ้นอยู่กับน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติเป็นอย่างมาก โดยร้อยละ 63 ของ GDP มาจากภาคพลังงาน และรายได้จากการขายน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 90 ของมูลค่าการส่งออกสินค้า (merchandise export) ทั้งหมด ซึ่งประเทศกาตาร์สามารถผลิตน้ำมันได้ประมาณ 1 ล้านบาร์เรลต่อวัน และมีน้ำมันสำรองอยู่ประมาณ 27.5 พันล้านบาร์เรล อีกทั้งยังมีก๊าซธรรมชาติสำรองเป็นอันดับที่ 3 ของโลก รองจากรัสเซียและอิหร่าน และเป็นประเทศที่ส่งออกก๊าซธรรมชาติเหลว (Liquefied Natural Gas: LNG) มากที่สุดในโลก

⁹ ข้อมูลเมื่อสิ้นปี 2006

ตารางที่ 4-1: ขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรของประเทศกาตาร์ในปีค.ศ. 2008

จำนวนประชากร* (ล้านคน)	1.098
ผลิตภัณฑ์มวลรวม (ล้านเหรียญสหรัฐ PPP)	94,249
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม (ร้อยละต่อปี)	16.4
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยระหว่างปี 1991-2000 (ร้อยละต่อปี)	6.9

* ประมาณการโดย IMF

ตารางที่ 4-2: สัดส่วนของภาคการผลิตต่าง ๆ ใน GDP ของประเทศกาตาร์ในปีค.ศ. 2007

ภาคการผลิต	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวม
เกษตรกรรม	0.2%
ทรัพยากรธรรมชาติ	49.7%
- น้ำมันและก๊าซ	49.7%
- แร่อื่นๆ	0.0%
อุตสาหกรรม	5.7%
บริการและอื่นๆ	44.3%

ในปัจจุบัน กาตาร์ รัสเซีย และอิหร่าน ซึ่งมีสำรองก๊าซธรรมชาติประมาณร้อยละ 60 ของโลก ได้ร่วมมือกันจัดตั้งกลไก Gas Troika เพื่อประสานความร่วมมือทางด้านราคาของก๊าซธรรมชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสถียรภาพในการผลิต ซึ่งถือได้ว่าเป็นพลังงานทางเลือกรองจากน้ำมัน และยังเป็นการแยกราคาก๊าซธรรมชาติออกจากราคาน้ำมัน ซึ่งการกระทำดังกล่าวได้สร้างความกังวลให้กับหลายประเทศในโลก เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ในเรื่องของการผูกขาดการผลิตก๊าซ และการใช้ธุรกิจก๊าซธรรมชาติเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ กาตาร์ยังได้มีความพยายามในการลงทุนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับ LNG เช่น โครงการ Dolphin project ซึ่งเป็นท่อส่งก๊าซเชื่อมกับคูเวต และ UAE การผลิต gas-to-liquid (GTL) การพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เกี่ยวข้องกับผลพลอยได้จากการผลิตไฮโดรคาร์บอน รวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ เช่น ปิโตรเคมี ปุ๋ย เป็นต้น และกาตาร์ยังมีการสนับสนุนธุรกิจบริการเพื่อเป็นการสร้างงานให้กับคนในประเทศ เช่น การท่องเที่ยว บริการด้านสุขภาพ และการศึกษา ซึ่งในปัจจุบัน ภาคบริการนั้นมีมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 30 ของ GDP ของกาตาร์ และสร้างให้เกิดการจ้างงานร้อยละ 65

กาตาร์มีแผนในการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในแง่ของการสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดี การปรับปรุงด้านโครงสร้าง การพยายามสร้างความหลากหลายในอุตสาหกรรมที่ผลิต ไปจนถึงการ

เพิ่มบทบาทของภาคเอกชนผ่านนโยบายการแปรรูปกิจการของรัฐ และการผ่อนคลายกฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีความเสรีมากยิ่งขึ้นเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งทำให้รัฐบาลกาตาร์มีการจัดทำโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่จำนวนมาก เช่น การก่อสร้างสนามบินใหม่ โครงการอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ เช่น เมืองพลังงาน เมืองการศึกษา สวนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เมืองการบันเทิง การสร้างเกาะเทียม Pearl Islands เป็นต้น ซึ่งนโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดหนี้สาธารณะกับประเทศเป็นจำนวนมาก

ในด้านการลงทุน ปัจจุบันกาตาร์มีการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และมีดัชนีชี้วัดการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของ UNCTAD ในลำดับที่ 67 จาก 140 ประเทศ มีการไหลเข้าของการลงทุนทางตรง 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีค.ศ. 2003¹⁰ เพิ่มขึ้นจากระดับ 113 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีค.ศ. 1990 ถึงร้อยละ 253.98 อย่างไรก็ตาม กาตาร์ยังถือได้ว่าเป็นประเทศที่ดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศได้ต่ำกว่าศักยภาพของประเทศที่เป็นไปได้ (กาตาร์ได้รับการจัดอันดับที่ 8 ในด้านศักยภาพในการดึงดูดเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของ UNCTAD ในปีค.ศ. 2000-2002) ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมาจากความล่าช้าในกระบวนการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ข้อจำกัดทางด้านกฎระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ ขนาดตลาดที่เล็ก การขาดแคลนแรงงานมีฝีมือ และค่าแรงที่อยู่ในระดับที่สูง รวมไปถึงการจำกัดการดำเนินการของต่างชาติในหลายธุรกิจ เช่น ธนาคาร ประกันภัย การเป็นตัวแทนทางการค้า เป็นต้น

ในปัจจุบัน กาตาร์มีความพยายามในการปรับปรุงบรรยากาศในการลงทุนมากยิ่งขึ้น โดยการปรับปรุงกฎหมายการลงทุนในปีค.ศ. 2000 และกฎหมายแพ่ง (Commercial Companies Law) ในปีค.ศ. 2002 และมีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนมากขึ้น เช่น การยกเว้นการเก็บภาษีในธุรกิจบางประเภทแบบจำกัดช่วงเวลา การมี one-stop window สำหรับการเข้ามาลงทุนของต่างชาติ เพื่อเป็นการลดความยุ่งยากและขั้นตอนต่าง ๆ ในการขอใบอนุญาตในการดำเนินธุรกิจและการเข้าพื้นที่ และเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน

หากพิจารณาระดับความสะดวกในการดำเนินธุรกิจในกาตาร์แล้ว จะพบว่าจากการจัดอันดับของ World Bank (2009) นั้น กาตาร์อยู่ในลำดับที่ 39 จาก 183 โดยมีปัจจัยสนับสนุนหลักมาจากนโยบายส่งเสริมทางด้านภาษี และการขอใบอนุญาตในการก่อสร้างและการเช่าที่ดิน แต่ยังมีปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการจ้างงาน การจดทะเบียนเริ่มต้นกิจการ การบังคับสัญญา และการได้รับสินเชื่อ

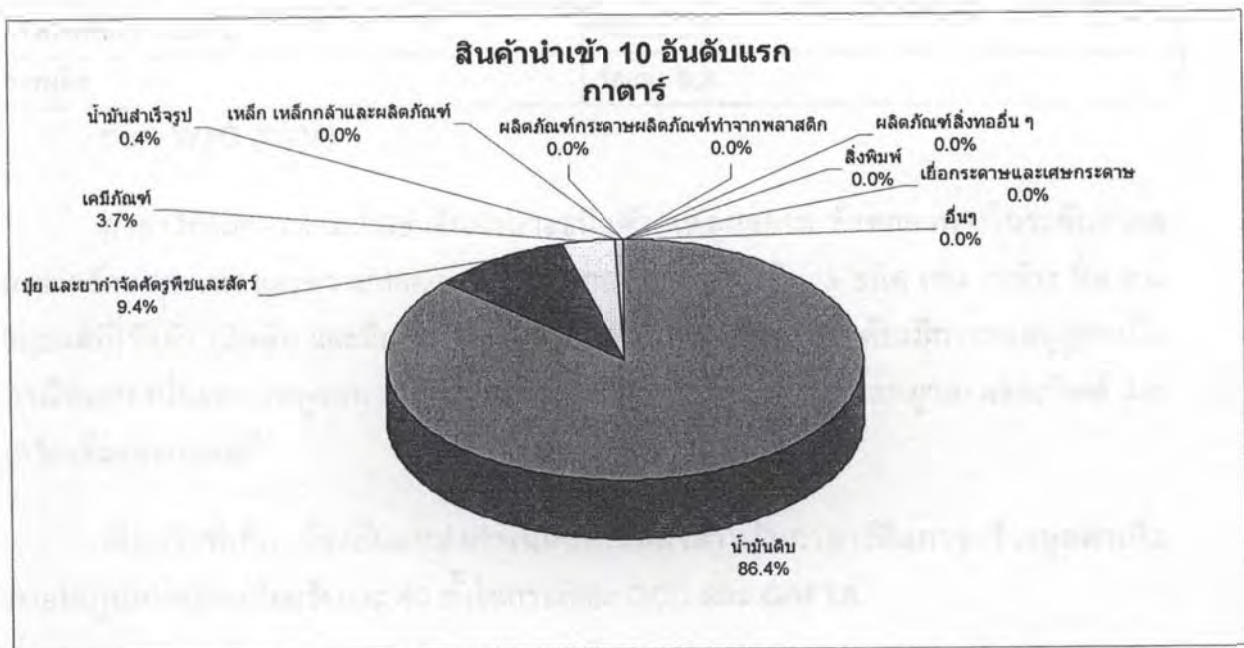
ในส่วนของข้อตกลงทางการค้านั้น กาตาร์ได้เข้าเป็นสมาชิกของ GATT ในปีค.ศ. 1994 และเป็นหนึ่งในสมาชิกก่อตั้ง WTO ในปีค.ศ. 1996 อีกทั้งมีการทำข้อตกลงแบบพหุภาคีกับกลุ่ม

¹⁰ UNCTAD (2004)

สินค้าส่งออกที่มีอัตราการเติบโตสูงประกอบด้วย ปูนซีเมนต์ (ร้อยละ 6,089.04) อันเป็นผลมาจากโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ในกาตาร์ อัญมณีและเครื่องประดับ (ร้อยละ 344.68) ข้าว (ร้อยละ 310.29) และผลิตภัณฑ์ยาง (ร้อยละ 99.89)

ในส่วนของสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากประเทศกาตาร์นั้น จะประกอบไปด้วย น้ำมันดิบ ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์ เคมีภัณฑ์ และน้ำมันสำเร็จรูป โดยภาพที่ 4-2 จะแสดงสัดส่วนการนำเข้าสินค้าที่สำคัญจากประเทศกาตาร์ในปีค.ศ. 2008

ภาพที่ 4-2: สัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากกาตาร์ของประเทศไทยในปีค.ศ. 2008

4.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกาตาร์

4.3.1 ศุลกากร

ภาษี

อัตราภาษีในประเทศกาตาร์นั้นจะใช้ตามอัตราภาษีศุลกากรต่อประเทศนอกกลุ่มในอัตราเดียวกัน (Common external tariff: CET) ของกลุ่มประเทศ GCC ซึ่งเป็นผลทำให้อัตราภาษี MFN ของกาตาร์ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับเฉลี่ยร้อยละ 4.2 ในปีค.ศ. 2002 มาเป็นร้อยละ 5.2 ในปีค.ศ. 2004 โดยอัตราภาษีของประเทศกาตาร์ร้อยละ 99 จะเป็นแบบตามมูลค่า (ad valorem) ซึ่งจะมีอัตราภาษีระดับร้อยละ 0 ร้อยละ 5 ร้อยละ 20 และร้อยละ 100 โดยคิดจากมูลค่า c.i.f ของสินค้านำเข้า สินค้าส่วนมากจะคิดภาษีที่อัตราร้อยละ 5 และมีการคิดภาษีในอัตราร้อยละ 0 สำหรับสินค้าประเภทอาหารขั้นพื้นฐาน เช่น แป้งสาลี ข้าว ัญพืช นมผง และมีอัตราภาษีร้อยละ 20 สำหรับสินค้าประเภทเหล็ก 10 mm ถึง 32 mm และคิดภาษีอัตราร้อยละ

100 สำหรับสินค้าประเภทเครื่องตีแอลกอฮอล์ ยาสูบและผลิตภัณฑ์จากยาสูบ โดยอัตราภาษีของกาดาร์สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4-3: โครงสร้างภาษี MFN ของกาดาร์ในปีค.ศ. 2004

ประเภทสินค้า	อัตราภาษีแบบ MFN โดยเฉลี่ย
อัตราภาษีเฉลี่ยโดยรวม	ร้อยละ 5.2
สินค้าเกษตร	ร้อยละ 7.1
สินค้าที่ไม่ใช่เกษตร (non-agricultural product)	ร้อยละ 4.8
การเกษตร การล่าสัตว์ และป่าไม้ (ISIC 1)	ร้อยละ 3
การทำเหมือง (ISIC 2)	ร้อยละ 5.0
การผลิต	ร้อยละ 5.3

ที่มา: WTO (2004)

กาดาร์ยังมีการห้ามนำเข้าสินค้าบางชนิดด้วยเหตุผลจาก ข้อตกลงทางในระดับสากล สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และความปลอดภัย ซึ่งประกอบไปด้วยสินค้า 18 ชนิด เช่น งาม้าง ผื่น ยางรถยนต์ที่ใช้แล้ว เป็นต้น และมีการห้ามนำเข้าสินค้าอีก 49 ชนิด หรือต้องมีการขออนุญาตเป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากเหตุผลทางด้านศาสนาและจริยธรรม ซึ่งได้แก่ เนื้อหมูและผลิตภัณฑ์ และเครื่องตีแอลกอฮอล์

เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดของสินค้าสำหรับกาดาร์คือการสร้างมูลค่าเพิ่มภายในภูมิภาคอย่างน้อยร้อยละ 40 ทั้งในกรณีของ GCC และ GAFTA

พิธีการศุลกากร

การส่งออกสินค้าไปยังประเทศกาดาร์จะต้องใช้เอกสารจำนวนทั้งสิ้น 7 ฉบับ และมีเวลาที่ใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรเฉลี่ยประมาณ 20 วัน โดยมีต้นทุนในการนำเข้าสินค้าประมาณ 657 เหรียญสหรัฐต่อตู้สินค้า

ในการส่งออกสินค้าไปยังกาดาร์นั้น จะต้องทำผ่านตัวแทนทางการค้าที่มีใบอนุญาต และผู้นำเข้าจะต้องยื่นเอกสารดังนี้

1. แบบฟอร์มสำแดงสินค้านำเข้า
2. ใบตราส่งสินค้าทางทะเล (Bill of Lading) ในกรณีส่งสินค้าทางเรือ หรือ ใบตราส่งสินค้าทางอากาศ (Airway bill) ในกรณีส่งสินค้าทางอากาศ
3. ต้นฉบับใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า (Certificate of origin)

4. ใบกำกับสินค้า (Commercial invoice) โดยใบกำกับสินค้าจะต้องได้รับการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตของกาตาร์ในประเทศของผู้ส่งออก โดยจะเสียค่าใช้จ่ายในการรับรองเท่ากับ QR 100 สำหรับสินค้าที่มีมูลค่า QR 5,000 ขึ้นไป จนถึงร้อยละ 4 ของมูลค่าสินค้าตามใบกำกับสินค้า ในกรณีของสินค้าที่มีมูลค่ามากกว่า QR 1,000,000 หากไม่ได้มีการรับรองมาก่อน จะต้องเสียค่าใช้จ่ายร้อยละ 5 ของมูลค่าสินค้าเป็นการมัดจำ และหากไม่มีการส่งมอบใบรับรองภายใน 90 วัน มัดจำดังกล่าวจะถูกยึด¹²
5. เอกสารเฉพาะสำหรับสินค้าบางชนิด เช่น ยารักษาโรค อาหาร สัตว์ที่มีชีวิต นก ปลา อาหารประเภทเนื้อสัตว์และสัตว์ปีก ซึ่งจะประกอบไปด้วยใบรับรองสุขอนามัยพืช ใบรับรองด้านสุขภาพ ใบอนุญาตด้านสุขภาพ ใบรับรองการฆ่าตามหลักศาสนาอิสลาม ใบอนุญาตนำเข้าสำหรับสินค้าบางประเภท เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยา อาวุธปืน เป็นต้น
6. ใบอนุญาตการนำเข้า (Import licenses) ของผู้นำเข้า

กาตาร์มีการจัดตั้ง Customs and Ports General Authority ขึ้นในปีค.ศ. 2001 เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับศุลกากร โดยในปัจจุบันพิธีการศุลกากรทั้งหมดจะอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ โดยเจ้าหน้าที่ในประเทศกาตาร์รายงานว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรเมื่อเอกสารทุกอย่างเรียบร้อย เฉลี่ยประมาณ 1-3 ชั่วโมง¹³

การนำเข้าสินค้าเพื่อการพาณิชย์จะมีการกำหนดให้ใช้ตัวแทนในการผ่านพิธีการศุลกากร (clearing agent) ซึ่งจะดำเนินการเกี่ยวกับการขนส่งและการประกันสินค้าที่ทำ การผ่านพิธีการศุลกากร การส่งสินค้าไปยังจุดหมายปลายทาง และการเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้นำเข้า

เอกสารในการนำเข้าและบรรจุกุญแจของสินค้าที่นำเข้าห้ามมิให้ใช้คำว่า "Persian Gulf" แต่จะต้องใช้คำว่า "Arabian Gulf" เท่านั้น

ในกรณีที่สินค้าถูกแจ้งในราคาต่ำเกินความเป็นจริง กาตาร์จะใช้ราคาอ้างอิง (reference prices) ในการประเมินมูลค่าศุลกากร และหากมีข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมูลค่านั้น ผู้นำเข้าสามารถอุทธรณ์โดยใช้คณะกรรมการประเมินมูลค่า (Valuation Committee) ภายใน 15 วันหลังการขึ้นทะเบียนสำแดงสินค้าที่ศุลกากร โดยคำตัดสินของคณะกรรมการประเมินมูลค่าจะเป็นผลเมื่อได้รับความเห็นชอบจาก Customs and Ports General Authority

¹² UK Trade and Investment (2004)

¹³ WTO (2004)

4.3.2 มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางด้านเทคนิค

มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางด้านเทคนิคของกาตาร์นั้น โดยมากจะเป็นไปตามมาตรฐานของ GCC คือมาตรฐาน GSO โดยมาตรฐานของกาตาร์โดยมากจะเป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับ การก่อสร้าง เครื่องจักร และผลิตภัณฑ์อาหาร โดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับมาตรฐานคือ Qatar General Organization for Standards and Metrology (QGOSM) ซึ่งตั้งขึ้นในปีค.ศ. 2002

มาตรฐานด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชและสัตว์ (Sanitary and phytosanitary measures)

มาตรฐานด้านสุขอนามัยของประเทศกาตาร์โดยมากจะเป็นไปตามมาตรฐานของกลุ่มประเทศ GCC การนำเข้าสินค้าประเภทอาหารจะต้องได้รับใบรับรองด้านสุขภาพ (Health Certificate) จากหน่วยงานตัวแทนของประเทศผู้ส่งออก และได้รับการรับรองจากสถานทูตกาตาร์ประจำประเทศผู้ส่งออก อาหารประเภทเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ จะต้องได้รับใบรับรองการฆ่าตามหลักศาสนาอิสลาม (Halal Certificate) และอาหารแปรรูปจะต้องมีใบรับรองการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (Certificate of analysis) โดยสินค้าจะมีการถูกสุ่มตรวจอีกครั้ง หลังจากการตรวจเบื้องต้นแล้ว 6 เดือน และมีการตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าอาหารของประเทศ รวมถึงการรับรองว่าสินค้าจะต้องปลอดการฉายรังสี ไดออกซิน และไซคลาเมต ไข่ไก่ที่นำเข้าจะต้องมีการประทับตราเพื่อแยกจากไข่ไก่ที่ผลิตภายในประเทศ

สินค้าที่มีอายุเหลือไม่ถึงครึ่งหนึ่งนับตั้งแต่วันที่ผลิตจนถึงวันที่เดินทางมายังกาตาร์จะไม่รับอนุญาตให้นำเข้าโดยเด็ดขาด (shelf-life standard) ในสินค้าอาหารที่กำหนดจำนวน 75 ชนิด¹⁴ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน กลุ่ม GCC แจ้งต่อ WTO ว่ามีการยกเลิกมาตรการดังกล่าวแล้ว แม้ว่าในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ยังมีการบังคับใช้อยู่ก็ตาม

สินค้าประเภทเกษตรจะต้องได้รับใบรับรอง (agricultural clearance certificate) ที่ออกโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเทศผู้ส่งออก รวมถึงจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืช (Phytosanitary certificates) ในกรณีของสินค้าประเภทข้าว แป้ง เมล็ดพืช และต้นไม้

การนำเข้าสัตว์ที่มีชีวิตจะต้องมีใบรับรองสุขภาพและมีการขออนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุข (Ministry of Public Health) ก่อนการนำเข้า เว้นแต่เป็นการนำเข้าจากประเทศ GCC

¹⁴ WTO (2004)

การติดตราและบรรจุภัณฑ์

ฉลากสินค้าในกาตาร์จะต้องมีภาษาอารบิกกำกับ โดยจะยกเว้นให้มีฉลากเป็นภาษาอังกฤษได้เฉพาะการนำเข้าสินค้าจำนวนไม่มากเพื่อการทดลองตลาด และจะได้รับการอนุญาตเฉพาะกรณีไป ซึ่งฉลากสินค้าจะต้องระบุผู้ผลิต สถานที่ตั้ง ข้อมูลสินค้า และมาตรฐานด้านคุณภาพ

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการติดฉลากสินค้าอาหาร จะต้องมีภาษาอาหรับกำกับ โดยอาจใช้เป็นสติ๊กเกอร์ แต่ต้องจัดทำโดยผู้ผลิตนั้น และมีข้อความตรงกับฉลากเดิม ฉลากสินค้าจะต้องมีการบรรจุชื่อสินค้า ชื่อยี่ห้อ ชื่อและที่อยู่ผู้ผลิตหรือผู้บรรจุ รายการส่วนประกอบ น้ำหนักสุทธิ สารปรุงแต่ง ปรุงรส วันผลิต และวันหมดอายุ ประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า การเก็บรักษาที่เป็นพิเศษ การเคลื่อนย้าย และการเตรียมอาหาร

การระบุวันที่จะอยู่ในลักษณะ DD/MM/YYYY สำหรับสินค้าที่มีอายุน้อยกว่า 6 เดือน และ MM/YYYY สำหรับสินค้าที่มีอายุมากกว่า 6 เดือน โดยต้องระบุทั้งวันผลิตและวันหมดอายุ ยกเว้นน้ำตาล เกลือ เครื่องเทศ เครื่องปรุงรส ชา ข้าว และถั่ว อนุญาตให้ระบุเฉพาะวันที่ผลิตได้ หากอาหารมีการฉายรังสี จะต้องระบุอย่างชัดเจนบนฉลากว่าผ่านการฉายรังสี รวมถึงการระบุประเภทน้ำมันและไขมันที่ใช้ในส่วนประกอบบนฉลาก

กาตาร์ยังมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับถุงพลาสติก กล่าวคือ ถุงพลาสติกในการซื้อปลีกจะต้องมีความหนาไม่น้อยกว่า 40 ไมครอน และถุงขยะจะต้องมีความหนาไม่น้อยกว่า 60 ไมครอน¹⁵

4.3.3 กฎระเบียบ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

ประเทศกาตาร์ได้มีการปรับปรุงกฎหมายหลายฉบับเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายสากล นับตั้งแต่เข้าเป็นสมาชิก WTO โดยมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา การตอบโต้การทุ่มตลาด การอุดหนุน และมาตรการปกป้องจากการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น (Safeguard measure)

ในส่วนของการถือครองกิจการโดยต่างชาตินั้น แต่เดิมกาตาร์มีการจำกัดสัดส่วนถือครองไว้ที่ร้อยละ 49 และไม่อนุญาตให้ต่างชาติทำการเช่าที่ดิน หรือลงทุนในการให้บริการทางสาธารณะ อย่างไรก็ตาม กาตาร์ได้มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนในปีค.ศ. 2000 ซึ่งอนุญาตให้บริษัทต่างชาติสามารถลงทุนได้ร้อยละ 100 ในบางธุรกิจ เช่น การเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การศึกษา สุขภาพ และทรัพยากรธรรมชาติ โดยจะต้องได้รับ

¹⁵ UK Trade and Investment (2004)

อนุญาตจากรัฐบาล ในภาคส่วนที่เหลือจะจำกัดการถือหุ้นที่ร้อยละ 49 และมีการห้ามต่างชาติ ลงทุนในบางธุรกิจ เช่น ธนาคาร ประกันภัย ตัวแทนการค้า และการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

ในส่วนของการเช่าที่ดินนั้น กฎหมายการลงทุนของกาตาร์อนุญาตให้บริษัทต่างชาติเช่า ที่ดินได้ 50 ปี และสามารถต่อได้อีก 50 ปีตามที่รัฐบาลเห็นชอบ ซึ่งการลงทุนจากต่างชาตินั้น จะไม่มีการยึดกิจการคืนจากรัฐบาลเว้นแต่เพื่อประโยชน์ของสาธารณะ นอกจากนี้ นักลงทุน ต่างชาติจะไม่เผชิญกับข้อกำหนดเกี่ยวกับการถอนทุน การโอนกำไรและสินทรัพย์กลับประเทศ หรือการแลกเปลี่ยนเงินตรา

ในส่วนตัวแทนทางการค้านั้น กฎหมายแพ่ง (Commercial Companies Law) ซึ่งออก ในปีค.ศ. 2002 มีการกำหนดให้การนำเข้าสินค้าจะต้องทำผ่านตัวแทนทางการค้าที่ได้รับสิทธิใน การกระจายสินค้าในประเทศ โดยจะต้องเสียค่าธรรมเนียมร้อยละ 5 ของมูลค่าสินค้านำเข้า ยกเว้น แต่บริษัทต่างชาติที่ถือหุ้นร้อยละ 100 จะสามารถกระจายสินค้าได้เอง ซึ่งตัวแทนทางการค้าที่เป็นต่างชาติจะได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษเฉพาะการจัดตั้งเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ เช่น การ ถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา การให้ความช่วยเหลือทางด้านการตลาดหรือการ เทคนิค การให้การศึกษาหรืออบรมแรงงานในประเทศ

ในการจัดตั้งบริษัท จะต้องจดทะเบียนกับกระทรวงเศรษฐกิจและการค้า (Ministry of Economy and Commerce) โดยจะเสียค่าจดทะเบียนการค้า QR 35 และจะต้องจดทะเบียนเป็น สมาชิกหอการค้ากาตาร์ (Qatar Chamber of Commerce and Industry) ซึ่งจะเสีย ค่าธรรมเนียม QR 500 ต่อปี จากนั้นกระทรวงเทศบาลและเกษตร (Ministry of Municipal Affairs and Agriculture: MMAA) จะเป็นผู้ทำการตรวจสอบกิจกรรมของธุรกิจ โดยต้องเสีย ค่าใช้จ่าย QR 1,200 ซึ่งจะสามารถดำเนินงานได้ 2 ปี อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปีค.ศ. 2004 เป็นต้น มา กาตาร์ได้มีการจัดตั้ง one-stop shop สำหรับการลงทุน ทำให้ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจรวม เป็นขั้นตอนเดียว ซึ่งสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายใน 1 วัน

ในด้านภาษีนั้น บริษัทในประเทศจะไม่ต้องเสียภาษีธุรกิจ แต่บริษัทที่มีต่างชาติถือครอง จะเสียภาษีตั้งแต่ร้อยละ 0 ถึงร้อยละ 35 ขึ้นอยู่กับระดับกำไรสุทธิ อย่างไรก็ตามกฎหมายการ ลงทุนในปีค.ศ. 2000 ได้มีมาตรการจูงใจการลงทุนโดยมีการยกเว้นภาษี 5-10 ปีในการลงทุน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า น้ำมันดิบ การทำเหมือง การท่องเที่ยว การขนส่ง หรือกิจกรรมอื่นใดที่มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อกาตาร์ โดยการยกเว้นภาษีจะ ได้รับอนุญาตเป็นกรณีไปจากรัฐบาล อีกทั้งยังมีข้อบังคับการจ้างงานแรงงานในประเทศ ซึ่งมีผล ต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ในส่วนของการแข่งขันและการควบคุมราคานั้น กาดาร์ไม่ได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน แต่มีการควบคุมราคาสินค้าบางอย่าง เช่น ก๊าซ ปิโตรเลียม ไฟฟ้า น้ำ และการบริการบางอย่าง เช่น โทรคมนาคม สนามบิน ไปรษณีย์

ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับสัญญาทางการค้านั้น จากการจัดอันดับของ World Bank (2009) กาดาร์มีประสิทธิภาพการบังคับใช้สัญญาในลำดับที่ 95 จาก 183 ประเทศ โดยมีขั้นตอนในการบังคับใช้สัญญา 43 ขั้นตอน ใช้เวลาเฉลี่ย 570 วัน และมีค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 21.6 ของมูลค่าเงินที่เรียกร้อง (claim value)

4.3.4 ประสิทธิภาพของท่า (Port Efficiency)

ประสิทธิภาพทางการขนส่งและโลจิสติกส์ของกาดาร์ถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศในกลุ่ม GCC เช่น บาห์เรน UAE โดยมีดัชนีชี้วัดคุณภาพของการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ระดับ 3 จาก 5 จากการศึกษาของ World Bank (2008) แต่กาดาร์มีความพยายามในการปรับปรุงระบบการขนส่งของประเทศ โดยเฉพาะในด้านการบิน

ในส่วนของท่าเรือนั้น ประเทศกาดาร์มีท่าเรือที่สำคัญ 3 แห่ง ได้แก่ Doha Port ซึ่งเป็นท่าเรือการค้าหลักของประเทศ มีท่าเทียบเรือ (berth) ทั้งสิ้น 11 แห่ง และยังมีท่าเรือที่เมืองอุตสาหกรรม Mesaieed และ Ras Laffan ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อใช้ในการขนส่ง LNG เป็นหลัก รวมถึงการขนส่งวัสดุก่อสร้างและตู้สินค้าต่าง ๆ

ในปัจจุบัน ท่าเรือและการจัดการท่าเรือยังอยู่ในการควบคุมของรัฐบาล ภายใต้การดูแลของ General Customs and Ports Authority ซึ่งก่อนปีค.ศ. 2001 การเดินเรือไปยังกาดาร์ยังถูกผูกขาดโดย Qatar Navigation แต่หลังจากปีค.ศ. 2001 เป็นต้นมาได้มีการเปิดเสรีการเดินเรือ ทำให้มีบริษัทเดินเรือทั้งสิ้น 20 แห่ง โดยมีผู้ให้บริการหลักคือ Qatar Shipping Company (Q-Ship) ซึ่งบริษัทเดินเรือในน่านน้ำกาดาร์จะต้องได้รับการอนุญาตจาก General Customs and Ports Authority

ในส่วนของสนามบินนั้น การให้บริการยังถูกผูกขาดเป็นหลักโดยสายการบินของรัฐ คือ Qatar Airways ซึ่งมีผลการดำเนินงานขาดทุนมาโดยตลอด จึงต้องมีการปรับโครงสร้างในปีค.ศ. 2003 ในการเพิ่มจุดหมายในการบิน และปรับปรุงการให้บริการด้านการขนส่งทางอากาศ

นอกจากนี้ กาดาร์ยังมีเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางในการบิน จึงมีโครงการปรับปรุงสนามบินในโดฮาด้วยงบประมาณ 120 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีแผนแล้วเสร็จในปีค.ศ. 2015 เพื่อขยายขนาดการรองรับผู้โดยสารมาเป็น 24 ล้านคน จากเดิมที่ระดับ 4.2 ล้านคน อีกทั้งยังมีโครงการก่อสร้างสนามบินขนาดใหญ่และทันสมัยระดับโลก ซึ่งใช้งบประมาณทั้งสิ้น 5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในส่วนของการขนส่งทางบกนั้น กาดาร์มีระบบการขนส่งที่ดี โดยมีถนนเชื่อมต่อเมืองสำคัญทั้งหมดของประเทศ และมีถนนเชื่อมต่อต่างประเทศผ่านทางซาอุดีอาระเบีย

4.3.5 ระบบการติดต่อสื่อสาร

กาดาร์มีการพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารอย่างรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา โดยมีอัตราการใช้โทรศัพท์และโทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นจากเดิม 33.8 ต่อประชากร 100 คนในปีค.ศ. 1995-1999 มาเป็น 179.6 ต่อประชากร 100 คนในปีค.ศ. 2008 จากการสำรวจของ World Bank และมีระยะเวลาในการติดตั้งโทรศัพท์เฉลี่ยประมาณ 1 สัปดาห์¹⁶

อย่างไรก็ตาม ภาคโทรคมนาคมของกาดาร์ยังถูกผูกขาดโดยบริษัท Q-Tel ซึ่งมีสัญญาผูกขาดการบริการด้านโทรคมนาคมไปถึงปีค.ศ. 2013 และจะต้องเสียค่าธรรมเนียมให้รัฐร้อยละ 25 ของกำไรสุทธิ แต่เดิม Q-Tel เป็นบริษัทของรัฐ แต่ได้มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยรัฐขายหุ้นร้อยละ 45 ให้กับนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งการผูกขาดตลาดของ Q-Tel ทำให้ค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ของกาดาร์ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค กล่าวคือค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ไปต่างประเทศอยู่ที่ประมาณ US\$2.8 ต่อ 3 นาทีแรก

ในส่วนของอินเทอร์เน็ตนั้น กาดาร์มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตประมาณ 101.2 ต่อประชากร 100 คนในปีค.ศ. 2008 ซึ่งนับตั้งแต่ปีค.ศ. 2002 เป็นต้นมา Q-Tel ได้พยายามปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอินเทอร์เน็ต โดยมีการลงนามสัญญากับ NavLink ของฝรั่งเศสในการสร้างศูนย์ข้อมูลอินเทอร์เน็ต และการเพิ่มบริการต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ตแบนด์วิท¹⁷ รวมถึงการร่วมทุนกับ Etisalt ในการสร้างสายใยแก้วนำแสง (fibre optic) ในทะเลเพื่อเป็นสำรองให้กับเครือข่ายโทรคมนาคมในยามฉุกเฉิน

¹⁶ Zarrouck (2003)

¹⁷ WTO (2004)

บทที่ 5

ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในคูเวต

ในบทนี้จะทำการศึกษาลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจและการค้าของประเทศคูเวต (State of Kuwait) โดยจะเน้นพิจารณาที่นโยบายทางการค้าและการลงทุน ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศไทยและคูเวต รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในประเทศคูเวตและปัญหาที่เกี่ยวข้อง

5.1 ลักษณะเศรษฐกิจและการค้าของคูเวต

ประเทศคูเวตเป็นประเทศขนาดเล็ก โดยมีขนาดประชากรประมาณ 3.443 ล้านคน¹⁸ แต่คูเวตถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีรายได้ในระดับสูง โดยมีขนาด GDP เท่ากับ 137,190 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีค.ศ. 2008 และมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรเท่ากับ 39,846.06 เหรียญสหรัฐ เศรษฐกิจของประเทศคูเวตมีการพึ่งพิงน้ำมันเป็นหลัก โดยมีรายได้จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 46.7 ของ GDP¹⁹ และรายได้จากการส่งออกน้ำมันคิดเป็นประมาณร้อยละ 95 ของรายได้จากการส่งออกสินค้าทั้งหมดของคูเวต ประเทศคูเวตมีปริมาณน้ำมันสำรองถึง 98 พันล้านบาร์เรล หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ของน้ำมันสำรองของโลก ซึ่งการพึ่งพิงอุตสาหกรรมน้ำมันดิบอย่างมากของคูเวต ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีความผันผวนตามสภาวะราคาน้ำมันในตลาดโลกเป็นอย่างมาก อีกทั้งคูเวตยังเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกับประเทศอื่นในกลุ่ม GCC คือประมาณร้อยละ 6.3 ในปีค.ศ. 2008

ตารางที่ 5-1: ขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรของประเทศคูเวตในปีค.ศ. 2008

จำนวนประชากร* (ล้านคน)	3.443
ผลิตภัณฑ์มวลรวม (ล้านเหรียญสหรัฐ PPP)	137,190
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม (ร้อยละต่อปี)	6.3
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยระหว่างปี 1991-2000 (ร้อยละต่อปี)	3.7

* ประมาณการโดย IMF

จากขนาดประเทศที่เล็ก และการมีรายได้จากน้ำมันดิบจำนวนมหาศาลเมื่อเทียบกับขนาดเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศคูเวตเป็นรัฐสวัสดิการที่มีการให้สวัสดิการแก่ประชาชนในประเทศในระดับที่สูงมาก โดยมีการให้การศึกษาและการรักษาพยาบาลฟรี และยังมีมาให้เงินอุดหนุน

¹⁸ ข้อมูลปีค.ศ. 2006

¹⁹ National Bank of Kuwait (2002)

สำหรับค่าเช่าบ้าน สาธารณูปโภค โทรศัพท์ และอาหาร และการให้ความมั่นคงกับประชาชนโดยการรับประกันการจ้างงานโดยภาครัฐทั้งหมด ซึ่งการจ้างงานโดยภาครัฐอยู่ในระดับไม่ต่ำกว่าร้อยละ 93 ของแรงงานทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายของภาครัฐบาล²⁰ การรับประกันสวัสดิการดังกล่าวของประเทศคูเวตถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักจากองค์กรระหว่างประเทศอย่างเช่น IMF ว่ามีส่วนทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตของประเทศต่ำ และยังทำให้ประชาชนไม่ทำงานในภาคเอกชน เนื่องจากปัญหาจากการขาดแรงจูงใจในการศึกษาที่ทำให้แรงงานไม่มีความรู้เพียงพอที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของการทำงานในภาคเอกชนได้ อีกทั้งยังเป็นการยากที่ภาคเอกชนจะสามารถเสนอค่าตอบแทนและสวัสดิการในการทำงานที่เทียบเท่ากับภาครัฐได้

นับจากปีค.ศ. 2000 เป็นต้นมา คูเวตได้มีความพยายามดำเนินการแผนปฏิรูปเศรษฐกิจ (Economic Reform Package) เพื่อปรับปรุงโครงสร้างการใช้จ่ายของภาครัฐ ลดรายจ่ายด้านสวัสดิการสังคม เพิ่มการแปรรูปรัฐวิสาหกิจและการดำเนินงานของภาคเอกชนให้มากยิ่งขึ้น ผลักดันการจ้างงานคนในประเทศคูเวต (Kuwaitization) การส่งเสริมการค้าและการลงทุน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนเพื่อให้บรรยากาศในการลงทุนดีขึ้น

ภาคการผลิตของคูเวตส่วนมากยังเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับน้ำมัน เช่น ผลิตภัณฑ์ไฮโดรคาร์บอน เคมีภัณฑ์ และพลาสติก ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 10.2 ของ GDP และภาคบริการคิดเป็นร้อยละ 37 ของ GDP ซึ่งส่วนมากจะเป็นบริการทางสังคมและของรัฐ แต่ภาคบริการที่มีการเติบโตอย่างสูงในปัจจุบันคือภาคการเงิน การขนส่ง การสื่อสาร การค้าส่ง และโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากการทำสงครามของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรในอิรัก

ตารางที่ 5-2: สัดส่วนของภาคการผลิตต่าง ๆ ใน GDP ของประเทศคูเวตในปีค.ศ. 2007

ภาคการผลิต	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวม
เกษตรกรรม	0.3%
ทรัพยากรธรรมชาติ	38.2%
- น้ำมันและก๊าซ	38.1%
- แร่อื่นๆ	0.1%
อุตสาหกรรม	7.4%
บริการและอื่นๆ	54.1%

อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจในประเทศคูเวตยังมีการพึ่งพิงรัฐบาลในระดับที่สูงมาก หากพิจารณาสัดส่วนของกิจการของเอกชนที่ไม่ใช่ภาคน้ำมันแล้วพบว่ามีการลดลงอย่างต่อเนื่อง²¹

²⁰ Pfeifer (2005)

²¹ อุตสาหกรรมน้ำมันมีการดำเนินการผูกขาดโดยรัฐบาลคูเวต

โดยมีสัดส่วนดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 44 และการร่วมทุนกับภาครัฐคิดเป็นร้อยละ 12 ของ GDP ของภาคส่วนอื่นที่ไม่ใช่น้ำมัน²²

เนื่องจากขนาดรายได้ที่เกินกว่าระดับการบริโภคของประเทศ ทำให้ประเทศคูเวตมีการลงทุนในสินทรัพย์ โดยเฉพาะสินทรัพย์ทางการเงินของต่างประเทศเป็นอย่างมาก ผ่านทาง General Reserve Fund (GRF) และยังมี การให้เงินช่วยเหลือและเงินกู้แก่ประเทศอาหรับเป็นจำนวนมาก โดยรายได้จากการลงทุนในต่างประเทศนั้นคิดเป็นร้อยละ 10-15 ของรายได้ของรัฐบาล²³ ซึ่งหน่วยงานในการลงทุนของคูเวต (Kuwait Investment Authority) เคยมีปัญหารื่องการคอร์รัปชันในสำนักงานที่อังกฤษและสเปน ซึ่งทำให้เงินจำนวน 5 พันล้านเหรียญสหรัฐหายไปอย่างอธิบายไม่ได้

นอกจากนี้ ภาคเอกชนเองก็นิยมสะสมความมั่งคั่งด้วยสินทรัพย์ในต่างประเทศ โดยความมั่งคั่งของภาคเอกชน (private wealth) มีจำนวนทั้งสิ้น 172.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ เป็นการลงทุนในต่างประเทศถึง 88.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ และเป็นการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินถึง 59.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งลักษณะดังกล่าว สร้างให้เกิดปัญหาด้านอุปสงค์ของตลาดภายในประเทศและการสะสมทุนในประเทศคูเวต

นอกจากนี้ หลังจากสงครามกับประเทศอิรักในปีค.ศ. 1990 บ่อน้ำมันและโครงสร้างพื้นฐานหลายอย่างของประเทศคูเวตได้ถูกทำลาย ทำให้ต้องมีการใช้รายได้จากการลงทุนระหว่างประเทศเป็นจำนวนมากเพื่อการซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ จนถึงปีค.ศ. 2000 ถึงมีระดับการลงทุนกลับมาอยู่ในระดับเดิมก่อนเกิดสงครามกับอิรัก

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคูเวต มาจากกฎระเบียบเกี่ยวกับการค้าและการลงทุนที่มีความยุ่งยากเป็นอย่างมาก จากการจัดอันดับของ World Bank (2009) ทางด้านความง่ายในการดำเนินธุรกิจของคูเวตพบว่าอยู่ที่ลำดับ 61 จาก 183 ซึ่งถือได้ว่าต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม GCC ยกเว้นโอมาน โดยมีปัญหาที่สำคัญมาจากการบังคับใช้สัญญา สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า การจดทะเบียนเริ่มต้นกิจการ การขอใบอนุญาตก่อสร้าง และการขอสินเชื่อ

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันคูเวตมีความพยายามปรับปรุงกฎระเบียบด้านการลงทุนเพื่อดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติมากขึ้น เช่น การกำหนดและจัดตั้งเขตการค้าเสรีคูเวต (Kuwait Free Trade Zone: KFTZ) ใน Shuwaikh ซึ่งอนุญาตให้คนต่างชาติเป็นเจ้าของธุรกิจได้ร้อยละ 100 และยังมีมาตรการจูงใจการลงทุนอีกหลายประการ เช่น การยกเว้นภาษีนำเข้า การสามารถมีใบอนุญาตการค้าและธุรกิจได้โดยไม่ต้องมีตัวแทนเป็นชาวคูเวต เป็นต้น

²² National Bank of Kuwait (2002)

²³ Pfeifer (2005)

ในส่วนข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศนั้น คูเวตได้เข้าเป็นสมาชิกของ GATT ตั้งแต่ปีค.ศ. 1963 และเป็นสมาชิกก่อตั้ง WTO ในปีค.ศ. 1995 อีกทั้งยังมีข้อตกลงทางการค้าแบบพหุภาคีในการเป็นสหภาพศุลกากรกับกลุ่มประเทศ GCC และเขตการค้าเสรีกับประเทศอาหรับ 17 ประเทศตามข้อตกลง GAFTA

นอกจากนี้ คูเวตยังได้มีการทำข้อตกลงการลงทุนกับ 24 ประเทศ²⁴ และอยู่ในระหว่างการเจรจาเพิ่มเติมอีก 10 ประเทศ อีกทั้งยังได้มีการลงนามกรอบข้อตกลงการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Framework: TIFA) กับประเทศสหรัฐอเมริกาในปีค.ศ. 2004 เพื่อจะปรับปรุงกฎระเบียบทางการค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลมากขึ้น และพัฒนาไปสู่การทำเขตการค้าเสรีต่อไป รวมถึงการลงนามข้อตกลงการค้าเสรีกับจอร์แดน

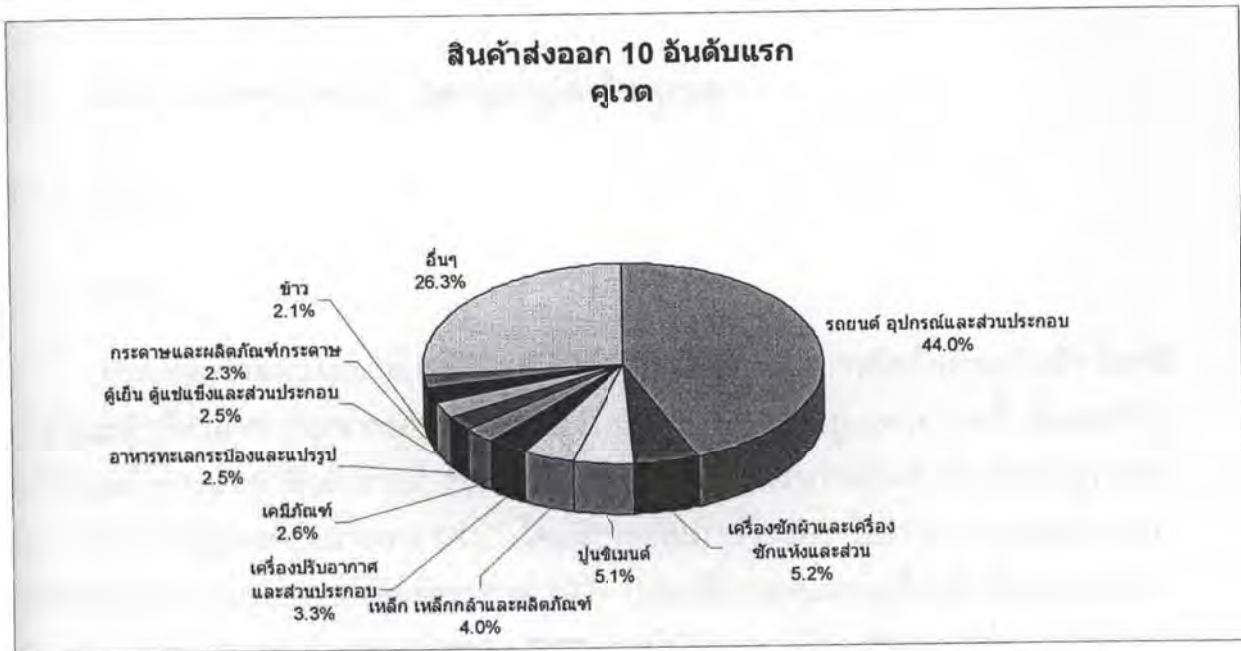
5.2 การค้าระหว่างคูเวตและไทย

ในส่วนของการค้าระหว่างประเทศคูเวตกับไทยนั้น ในปัจจุบันยังถือได้ว่ามีระดับการค้าที่ต่ำคืออยู่ที่ระดับ 7,965 ล้านบาทในปีค.ศ. 2007 และมีอัตราการเติบโตร้อยละ 8.41 โดยอัตราการเติบโตสูงสุดจะอยู่ที่ร้อยละ 63.51 ในปีค.ศ. 2006 โดยประเทศไทยถือได้ว่าเป็นผู้ส่งออกสินค้าไปยังคูเวตเป็นอันดับที่ 7 อย่างไรก็ตาม การส่งออกสินค้าไปยังประเทศคูเวตบางส่วน ยังเป็นการส่งสินค้าผ่านทาง UAE และซาอุดีอาระเบีย

สินค้าส่งออกหลักจากประเทศไทยไปยังคูเวตคือรถยนต์และชิ้นส่วน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 31.65 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมดไปยังคูเวต รองลงมาคือเครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องปรับอากาศ ปูนซีเมนต์ น้ำตาลทราย และตู้เย็นและส่วนประกอบ โดยสินค้าที่มีอัตราการเติบโตของการส่งออกสูงได้แก่ น้ำตาลทราย (ร้อยละ 60892.12) เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ (ร้อยละ 749.02) และเม็ดพลาสติก (ร้อยละ 141.32) โดยภาพที่ 5-1 จะแสดงสัดส่วนสินค้าส่งออกสำคัญของประเทศไทยไปยังคูเวต

²⁴ ได้แก่เยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี รัสเซีย จีน โรมาเนีย โปแลนด์ ฮังการี ตุรกี มาเลเซีย ปากีสถาน สวิสเซอร์แลนด์ มัลตา ฟินแลนด์ เอธิโอเปีย โครเอเชีย ทาจิกิสถาน ออสเตรเลีย บัลแกเรีย คาซัคสถาน โมร็อกโก มองโกเลีย และเชช

ภาพที่ 5-1: สัดส่วนการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปยังคูเวตในปีค.ศ. 2008

ในส่วนของสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากประเทศคูเวต ได้แก่ น้ำมันดิบ เคมีภัณฑ์ น้ำมันสำเร็จรูป และปุ๋ย โดยภาพที่ 5-2 จะแสดงสัดส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากประเทศคูเวต

ภาพที่ 5-2: สัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากคูเวตของประเทศไทยในปีค.ศ. 2008

อย่างไรก็ตาม คูเวตนับได้ว่าเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะในสินค้าฟุ่มเฟือย เนื่องจากเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อสูงมาก และระดับการแข่งขันยังไม่สูงมากนัก แต่ปัจจุบัน ปัญหา

ในการค้ากับประเทศคูเวตยังอยู่ที่สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า โดยเฉพาะพิธีการศุลกากร
กฎระเบียบ และมาตรฐานสินค้านำเข้า ในส่วนของสินค้าอาหาร

5.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในคูเวต

5.3.1 ศุลกากร

ภาษี

ประเทศคูเวตมีนโยบายการค้าเสรี ไม่มีโควตาหรือมาตรการกีดกันการนำเข้า โดยมี
ภาษีในระดับที่ต่ำมาก เนื่องจากเศรษฐกิจของคูเวตมีการกระจุกตัวอยู่เฉพาะภาคน้ำมันและก๊าซ
ทำให้ต้องพึ่งการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก อัตราภาษีสินค้านำเข้าของคูเวตจะ
อิงตามอัตราภาษีของกลุ่มประเทศ GCC โดยมีการเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 5 ของมูลค่า c.i.f.
ในสินค้าเกือบทุกรายการ แต่เดิมอัตราภาษี MFN โดยเฉลี่ยของคูเวตอยู่ที่ระดับร้อยละ 3.9 แต่
หลังจากการเข้าร่วมสหภาพศุลกากรของ GCC ทำให้อัตราภาษีนำเข้าโดยเฉลี่ยปรับขึ้นไปที่
ระดับเฉลี่ยร้อยละ 5.1 และมีอัตราภาษีเฉลี่ยของภาคเกษตรร้อยละ 7.8 และภาคที่ไม่ใช่เกษตร
ร้อยละ 4.7

คูเวตมีการกำหนดอัตราภาษีพิเศษสำหรับอาหารและยารักษาโรคบางประเภทที่อัตรา
ร้อยละ 0 และเก็บภาษีร้อยละ 70 สำหรับสินค้าประเภทบุหรี่และยาสูบ นอกจากนี้ยังมีการห้าม
นำเข้าสินค้าที่ผิดต่อศาสนาอิสลาม เช่น วัตถุลามก สุกรและผลิตภัณฑ์จากสุกร และแอลกอฮอล์

ในส่วนของแหล่งกำเนิดของสินค้านั้น คูเวตได้มีการกำหนดให้มีมูลค่าเพิ่มของสินค้าไม่
ต่ำกว่าร้อยละ 40 และต้องเกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตของกิจการที่มีทุนเป็นของบุคคลสัญชาติ
GCC ไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ในส่วนของข้อตกลง GCC และการสร้างมูลค่าเพิ่มภายในไม่ต่ำกว่า
ร้อยละ 40 ตามข้อตกลงของ GAFTA

พิธีการศุลกากร

ประเทศคูเวตมีปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่สืบเนื่องมาจากพิธีการ
ศุลกากรเป็นอย่างมาก รายงานของ USTR ระบุว่า การนำสินค้าออกจากด่านศุลกากรใช้
เวลานานมาก ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน มีเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากและ
ซับซ้อน ทำให้เกิดความผิดพลาดได้ง่าย และเปิดช่องให้เกิดการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ที่
รับผิดชอบ

รายงานของ World Bank (2009) ได้จัดลำดับของดัชนีความมีประสิทธิภาพของพิธีการ
ศุลกากรที่ระดับ 2.5 จาก 5 ซึ่งถือได้ว่าต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศ GCC และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ
กลุ่มประเทศที่ไม่ใช่ OECD เป็นอย่างมาก โดยการนำเข้าสินค้าของคูเวตนั้นจะต้องใช้เอกสาร

ประมาณ 10 ฉบับ และใช้เวลาในการนำเข้าสินค้าเฉลี่ยประมาณ 19 วัน โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 1,217 เหรียญสหรัฐต่อตู้สินค้า ซึ่งจัดว่าสูงที่สุดในกลุ่มประเทศ GCC เช่นกัน

5.3.2 มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางด้านเทคนิค

มาตรฐานสินค้าของคูเวตโดยมากจะอ้างอิงกับมาตรฐานของกลุ่มประเทศ GCC คือมาตรฐาน GSO และมาตรฐานของซาอุดีอาระเบีย คือมาตรฐาน Saudi Arabia Standards Organization (SASO) โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลทางด้านมาตรฐานคือ Kuwait Standards and Metrology Department (KOWSMD) ซึ่งมาตรฐานสินค้าและการกำกับดูแลของคูเวตนั้นค่อนข้างเข้มงวด เนื่องจากคูเวตมีการให้ความสำคัญกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศ (Consumer protection law) เป็นอย่างมาก โดยจะให้ความสำคัญกับมาตรฐานโรงงานผลิต เช่น GMP และ ISO 1900 รวมถึงกระบวนการวิเคราะห์อ้างอิงตามมาตรฐานสากล โดยเฉพาะ AOAC

ข้อกำหนดด้านเทคนิคและมาตรฐานโดยเฉพาะของคูเวตจะรับผิดชอบโดย Public Authority for Industry (PAI) ซึ่งจะทำกรจัดทำและประกาศใช้มาตรฐานสินค้าทั้งที่ผลิตภายในประเทศและนำเข้า นอกจากนี้ยังได้มีการดำเนินการในด้าน International Conformity Certification Program (ICCP) เพื่อการตรวจสอบและรับรองสินค้าที่จะนำเข้าให้เป็นไปตามข้อกำหนดทางเทคนิคและมาตรฐานบังคับ (mandatory) ของคูเวต ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านสุขอนามัย ความปลอดภัย ความมั่นคง สิ่งแวดล้อม และศาสนา นอกจากนี้คูเวตยังมีการตั้งหน่วยงานในประเทศต่าง ๆ ในลักษณะสำนักงานประจำประเทศ (Country office) หรือ ศูนย์ออกใบอนุญาตระดับภูมิภาค (Regional Licensing Centre) เพื่อรับเรื่องการยื่นแบบคำขอการรับรองและเอกสารที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนด

มาตรฐานด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชและสัตว์ (Sanitary and phytosanitary measures)

มาตรฐานด้านสุขอนามัยของคูเวตยึดหลักตาม GSO เป็นหลัก โดยมีการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับอาหารฮาลาลควบคุมโดยเทศบาลคูเวต (Kuwait Municipality) และมีคณะกรรมการความปลอดภัยอาหาร (Food Safety Committee) ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานด้านสุขภาพ หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม ศุลกากร และผู้บริโภค เป็นผู้ดูแลการบังคับใช้ และเสนอข้อคิดเห็นเชิงนโยบาย และมีกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ตรวจสอบอาหารที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยเป็นหน่วยงานเดียวที่ให้การรับรองผลการตรวจสอบอาหารได้

ปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับมาตรฐานด้านสุขอนามัยของคูเวต คือความไม่แน่นอนในเรื่องของมาตรฐานสินค้านำเข้าโดยเฉพาะในส่วนของอาหาร และการตรวจสอบสินค้าตามสุขอนามัยอาหาร สุขอนามัยพืชและสัตว์ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหากับผู้ประกอบการหลายราย

ในส่วนของมาตรฐานการฆ่าตามหลักศาสนาอิสลามหรือมาตรฐานฮาลาลนั้น คูเวตยอมรับมาตรฐานของประเทศอื่น โดยจะต้องมีการติดต่อผ่านกระทรวงต่างประเทศของคูเวต และจะมีคณะกรรมการในการดูแลและตรวจสอบมาตรฐานฮาลาลของประเทศต่าง ๆ อยู่เสมอ

มาตรฐานสินค้าอื่น ๆ

สินค้าประเภทอัญมณีและเครื่องประดับจะต้องได้รับเอกสารรับรองจากกรมทรัพย์สิน โดยจะมีการตรวจสอบโรงงานเพื่อกำหนดประเภทสินค้า ปริมาณที่ผลิต และต้องเสียค่าธรรมเนียมก่อนจะได้ใบรับรอง อีกทั้งยังต้องมีการสลักตรารับรองคุณภาพ (hallmarking) ซึ่งควบคุมโดย Commercial Control Sector ซึ่งการสลักเครื่องหมายรับรองหรือการออกเอกสารรับรองคุณภาพจากหน่วยงานราชการหรือสถาบันที่ได้รับการยอมรับ เป็นปัจจัยสำคัญมากในการส่งออกสินค้าประเภทอัญมณีและเครื่องประดับไปยังประเทศคูเวต

การติดฉลากและบรรจุภัณฑ์

การติดฉลากสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เป็นสิ่งที่คูเวตให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยมาตรฐานการติดฉลากสินค้าและติดตราของคูเวตจะเป็นไปตามมาตรฐานของกลุ่มประเทศ GCC ซึ่งจะต้องมีการระบุฉลากสินค้าในภาษาอารบิก และตรงกับฉลากสินค้าในภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ การบรรจุภัณฑ์ของคูเวตจะต้องได้ตามมาตรฐานยุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยคูเวตจะไม่ยอมรับมาตรฐานที่ต่ำกว่ามาตรฐานดังกล่าว ซึ่งประเทศไทยมีปัญหามากในการแปลภาษาอารบิกผิดพลาด ทำให้เกิดปัญหาในการส่งออกสินค้าไปยังคูเวต

5.3.3 กฎระเบียบ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

กฎระเบียบและกฎหมาย

คูเวตมีกฎระเบียบและกฎหมายที่นับได้ว่าเป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องของการผูกขาดตลาดและการต้องอาศัยตัวแทนทางการค้า ผู้นำเข้าสินค้าในคูเวตจะต้องขอใบอนุญาตการนำเข้า (Import license) จากกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม และจะต้องจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม รวมถึงจดทะเบียนเป็นสมาชิกของสภาหอการค้าและอุตสาหกรรมของคูเวต (Kuwait Chamber of Commerce and Industry) โดยใบอนุญาตนำเข้าจะมีอายุเพียง 1 ปีเท่านั้น

คูเวตยังมีข้อกำหนดในการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมาขาย กล่าวคือการนำเข้าจะต้องพึ่งพาตัวแทนทางการค้าท้องถิ่นให้เป็นผู้ทำการตลาดและกระจายสินค้า โดยกฎหมายการค้าของคูเวตจะให้สิทธิเฉพาะบริษัทสัญชาติคูเวตในการเป็นตัวแทนทางการค้าของบริษัทต่างชาติ ยกเว้นบริษัทจากประเทศในกลุ่ม GCC ซึ่งทำให้การสรรหาและทำสัญญากับตัวแทนการค้าที่เหมาะสมมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และต้องทำสัญญาอย่างรัดกุม เพราะกระบวนการบังคับและตัดสินคดี กรณีเกิดข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการต่างชาติและตัวแทนทางการค้าคูเวตนั้นใช้เวลานานมาก ดังจะกล่าวต่อไป

การจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจในคูเวตยังมีความยุ่งยากเป็นอย่างมาก โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 13 ขั้นตอน ใช้เวลาทั้งสิ้น 35 วัน และมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก การก่อสร้างคลังสินค้าหรือการขอใบอนุญาตการก่อสร้างในคูเวตยังเพิ่มความยุ่งยากในการตั้งธุรกิจ โดยมีขั้นตอนในการสร้างคลังสินค้าประมาณ 25 ขั้นตอน ใช้เวลา 104 วัน และมีต้นทุนประมาณร้อยละ 124.07 ของ GNI ต่อหัวประชากร

การบังคับใช้กฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมายด้านการค้าของคูเวตยังเป็นอีกปัญหาที่สำคัญ เนื่องจากกฎหมายของคูเวตเอื้อประโยชน์ให้กับคนในประเทศเป็นอย่างมาก ขั้นตอนการบังคับใช้กฎหมายจะมีด้วยกันทั้งสิ้นประมาณ 50 ขั้นตอน โดยใช้เวลาประมาณ 566 วัน และเสียค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 18.8 ของมูลค่าเงินที่เรียกร้อง (Claim value)

5.3.4 ประสิทธิภาพของท่า (Port Efficiency)

คูเวตมีท่าเรือบก (Dry cargo port) ทั้งหมด 3 แห่ง คือ Shuwaik Shuaiba และ Doha ท่าเรือการค้าหลักของประเทศคือท่า Shuwaik ซึ่งอยู่ทางใต้ของอ่าวคูเวต โดยมีทั้งหมด 21 ท่าเทียบเรือ ส่วนท่าเรือ Shaiba เป็นท่าเรือขนาดใหญ่ที่สุด ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมที่ถูกออกแบบมาเพื่อการขนส่งสินค้า การนำเข้าวัตถุดิบ อุปกรณ์และเครื่องจักรสำหรับใช้ในนิคมอุตสาหกรรม และท่าเรือ Doha จะเป็นท่าเรือขนาดเล็ก

การกำกับดูแลท่าเรือจะอยู่ภายใต้การควบคุมของ Kuwait Port Authority (KPA) และการบริหารจัดการท่าเรือจะถูกผูกขาดโดยบริษัท GulfTainer ซึ่งมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง KPA ยังมีแผนการในการขยายความจุของคลังสินค้าในท่าเรือ รวมถึงปรับปรุงระบบคอมพิวเตอร์และท่อส่งภายในท่าเรือ และเพิ่มท่าเทียบเรือขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตาม ท่าเรือของคูเวตยังมีข้อจำกัดด้านการแข่งขันในการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในท่า อีกทั้งยังมีขนาดและประสิทธิภาพที่ด้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค เช่น UAE

5.3.5 ระบบการติดต่อสื่อสาร

คูเวตมีการปรับปรุงระบบโทรคมนาคมเป็นอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา โดยมีอัตราการใช้โทรศัพท์และโทรศัพท์มือถือต่อประชากร 100 คน เพิ่มขึ้นจาก 31.4 ในช่วงปีค.ศ. 1995-1999 มาอยู่ที่ 117.2 ในปีค.ศ. 2008 จากรายงานของ World Bank (2008) ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการโทรศัพท์ในคูเวตอยู่ในระดับที่ต่ำเนื่องจากการอุดหนุนจากภาครัฐบาล โดยมีค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ทางไกลเฉลี่ย 1.7 ต่อ 3 นาทีแรก อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจโทรคมนาคมอย่างอยู่ในระดับที่ไม่ดีพอ โดยระยะเวลาที่ใช้ในการรอการติดตั้งโทรศัพท์อยู่ที่ประมาณ 1 เดือน ทั้งนี้เนื่องจากการผูกขาดการบริการโดยภาครัฐ

ในส่วนของการบริการอินเทอร์เน็ตนั้น คูเวตมีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตที่ค่อนข้างต่ำ โดยมีการใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 100 คนเท่ากับ 33.8 ในปีค.ศ. 2008 จากการรายงานของ World Bank และมีค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอินเทอร์เน็ตสูงถึง 312 เหรียญสหรัฐต่อเดือน

บทที่ 6

เศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในซาอุดีอาระเบีย

ในบทนี้จะทำการศึกษาถึงลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจของประเทศซาอุดีอาระเบีย (Saudi Arabia) โดยจะเน้นที่นโยบายการค้าและการลงทุนของซาอุดีอาระเบีย และความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศซาอุดีอาระเบียกับไทย รวมถึงการพิจารณาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในประเทศซาอุดีอาระเบีย และปัญหาที่เกิดขึ้น

6.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการค้าของซาอุดีอาระเบีย

ซาอุดีอาระเบียนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในกลุ่มประเทศ GCC โดยมีขนาด GDP เท่ากับ 593,385 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อีกทั้งยังมีจำนวนประชากรมากที่สุดในกลุ่มประเทศ GCC และยังถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีรายได้สูง โดยมีรายได้ต่อหัวประชากรประมาณ 23,833.59 ดอลลาร์สหรัฐ และมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 4.6 ในปีค.ศ. 2008 และมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจมากเป็นประวัติศาสตร์ในปีค.ศ. 2005 ถึงร้อยละ 26 อันเป็นผลมาจากความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะเสถียรภาพของการเมืองภายใน ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของ WTO และการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมไปถึงนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของประเทศซาอุดีอาระเบีย

ตารางที่ 6-1: ขนาดเศรษฐกิจและประชากรของประเทศซาอุดีอาระเบียในปีค.ศ. 2008

จำนวนประชากร* (ล้านคน)	24.897
ผลิตภัณฑ์มวลรวม (ล้านเหรียญสหรัฐ PPP)	593,385
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม (ร้อยละต่อปี)	4.6
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยระหว่างปี 1991-2000 (ร้อยละต่อปี)	2.7

* ประมาณการณโดย IMF

เศรษฐกิจของประเทศซาอุดีอาระเบียยังมีการพึ่งพิงรายได้จากน้ำมันเป็นหลัก ซาอุดีอาระเบียเป็นผู้ส่งออกน้ำมันรายใหญ่ที่สุดของโลกและ OPEC โดยมีการส่งออกน้ำมันคิดเป็นร้อยละ 25.6 ของน้ำมันที่ผลิตทั่วโลก สามารถผลิตน้ำมันได้ 9.404 ล้านบาร์เรลต่อวัน และส่งออกได้ 7.75 ล้านบาร์เรลต่อวัน โดยรายได้จากการส่งออกน้ำมันคิดเป็นร้อยละ 88.4 ของรายได้การส่งออกสินค้าทั้งหมดของซาอุดีอาระเบีย

ตารางที่ 6-2: สัดส่วน GDP ในภาคการผลิตต่าง ๆ ของซาอุดีอาระเบียในปีค.ศ. 2008

ภาคการผลิต	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวม
เกษตรกรรม	4.7%
ทรัพยากรธรรมชาติ	27.3%
- น้ำมันและก๊าซ	27.0%
- แร่อื่นๆ	0.4%
อุตสาหกรรม	12.1%
บริการและอื่นๆ	55.9%

นับตั้งแต่การเข้ามารับตำแหน่งของ King Fahd bin Abdulaziz ในปีค.ศ. 2005 ทรงได้มีนโยบายให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีนโยบายให้ความสำคัญกับประเทศตะวันออก (Look East) ซึ่งเห็นได้จากการไปเยือนจีน อินเดีย ปากีสถาน และมาเลเซีย

นับจากปีค.ศ. 2005 เป็นต้นมา ซาอุดีอาระเบียมีความพยายามลดการพึ่งพิงอุตสาหกรรมน้ำมัน โดยมีการก่อสร้างเมืองเศรษฐกิจใหม่ 6 แห่งทั่วประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยี อลูมิเนียม เหล็ก ปูน และปิโตรเคมี ตั้งแต่ปีค.ศ. 2006 เป็นต้นมา ซึ่งโครงการดังกล่าว คาดว่าจะก่อให้เกิดผลผลิตกว่า 150,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และสร้างงานให้กับแรงงาน 1.3 ล้านคน ภายในปีค.ศ. 2020

ซาอุดีอาระเบียยังมีนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อเป็นการพัฒนาธุรกิจ โดยมีการปรับปรุงกฎหมายการลงทุนในปีค.ศ. 2000 ซึ่งจะอนุญาตให้ต่างชาติสามารถถือครองกิจการได้ร้อยละ 100 และมีการลดการเก็บภาษีกำไรจากเดิมสูงสุดร้อยละ 45 เหลือเพียงสูงสุดร้อยละ 25 รวมถึงการเพิ่มความยืดหยุ่นในกระบวนการพิจารณาการลงทุน ให้การขออนุญาตลงทุนสามารถเสร็จเรียบร้อยภายใน 30 วัน และมีการเพิ่มสิทธิให้กับผู้ลงทุนจากต่างชาติมากขึ้น โดยเฉพาะในแง่ของการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (property ownership) การถือครองอสังหาริมทรัพย์ ความเท่าเทียมกันกับคนในประเทศ การให้สิทธิกู้เงินจาก Saudi Industrial Development Fund การยกเลิกจำกัดเรื่องการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและการลงทุนและกำไรออกนอกประเทศ และการหลีกเลี่ยงการเก็บภาษีซ้ำซ้อน

นอกจากนี้ ซาอุดีอาระเบียยังมีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนเป็นพิเศษ สำหรับการลงทุนจากต่างประเทศที่มีการร่วมทุนกับบริษัทหรือคนซึ่งถือสัญชาติซาอุดีอาระเบียอย่างน้อยร้อยละ 25 โดยให้สิทธิประโยชน์ในการยกเว้นภาษี 10 ปี และสามารถเป็นเจ้าของที่ดินได้ตาม

ระเบียบของรัฐบาล รวมถึงการได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต และวัตถุดิบต่าง ๆ

หากพิจารณาความง่ายในการดำเนินธุรกิจ (Ease of doing business) ในประเทศ ซาอุดีอาระเบียจะพบว่า ซาอุดีอาระเบียถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 13 จาก 183 ประเทศจากรายงานของ World Bank ในปีค.ศ. 2009 ซึ่งถือว่าเป็นอันดับที่สูงที่สุดในกลุ่มประเทศ GCC โดยมีปัจจัยสนับสนุนมาจากด้านการจดทะเบียนทรัพย์สิน นโยบายด้านภาษี การจดทะเบียนเริ่มกิจการ การปกป้องนักลงทุน และความสะดวกในการทำการค้าระหว่างประเทศ แต่มีปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการบังคับใช้สัญญา และการจ้างงาน

อีกทั้งซาอุดีอาระเบียมีความพยายามที่จะเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน โดยการเปิดให้เอกชนสามารถเข้ามาลงทุนในภาคบริการต่าง ๆ ได้ อาทิเช่น โทรคมนาคม การผลิตไฟฟ้า สายการบิน บริการไปรษณีย์ การขนส่งทางรถไฟ บริการท่าเรือ และบริการน้ำประปา

นอกจากนี้ รัฐบาลซาอุดีอาระเบียยังได้มีแผนการลงทุนขนาดใหญ่คิดเป็นมูลค่า 200,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในโครงการขุดเจาะหา และกลั่นน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ การกลั่นน้ำทะเลเป็นน้ำจืด และอุตสาหกรรมปิโตรเคมี อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีก 6,000 ล้านดอลลาร์²⁵

ในส่วนของข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศนั้น ซาอุดีอาระเบียได้มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO ในปีค.ศ. 2005 ซึ่งถือเป็นประเทศสุดท้ายในกลุ่มประเทศ GCC การเข้าร่วมดังกล่าวทำให้ซาอุดีอาระเบียต้องการปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุน และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับระบบการค้าสากล อันเป็นผลให้บรรยากาศในการค้าและการลงทุนของซาอุดีอาระเบียดีขึ้นเป็นอย่างมาก ซาอุดีอาระเบียยังมีข้อตกลงในการเป็นสหภาพศุลกากรกับกลุ่มประเทศ GCC และข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศอาหรับ 17 ประเทศตามสนธิสัญญา GAFTA

6.2 การค้าระหว่างซาอุดีอาระเบียและไทย

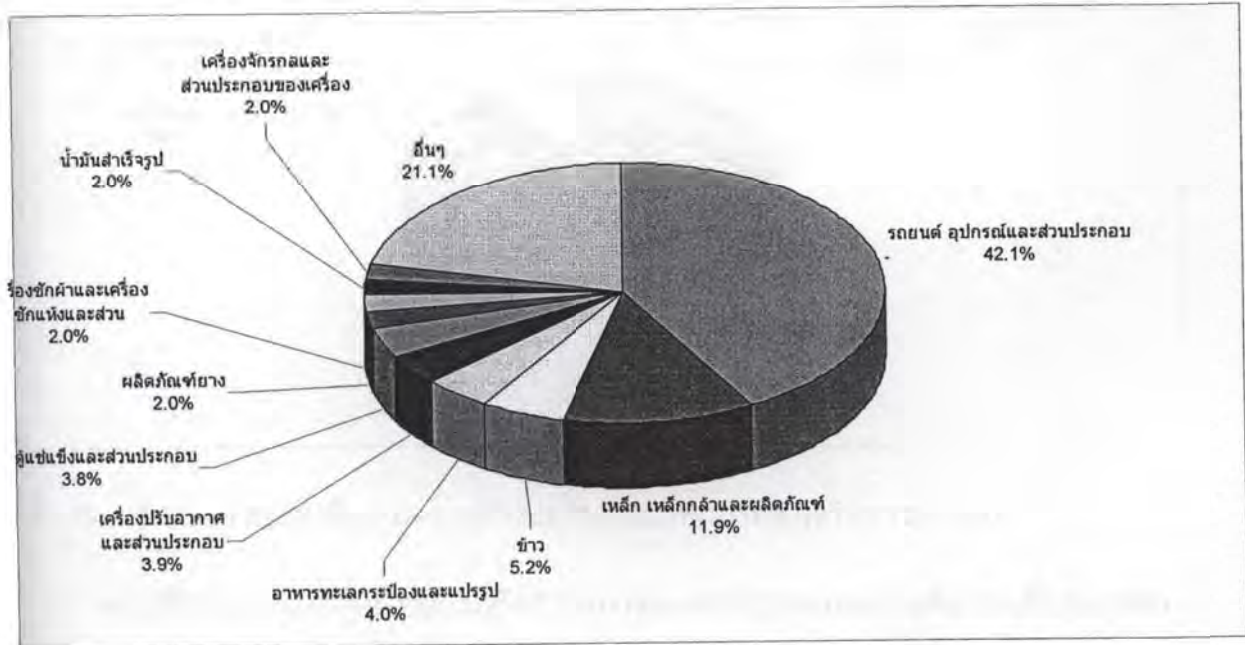
ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่ส่งออกสินค้าไปขายยังซาอุดีอาระเบียเป็นอันดับที่ 13 โดยมีมูลค่าการส่งออก 1,942.66 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งซาอุดีอาระเบียถือได้ว่าเป็นตลาดที่มีการเติบโตสูงมาก โดยมีอัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกร้อยละ 40.62 ในปีค.ศ. 2008

สินค้าส่งออกจากประเทศไทยไปยังซาอุดีอาระเบียที่สำคัญได้แก่ รถยนต์และชิ้นส่วน โดยเฉพาะรถปิกอัพขนาด 1 ตัน ซึ่งมีสัดส่วนการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 47.26 ของการส่งออกทั้งหมดจากประเทศไทย สินค้าส่งออกที่สำคัญอื่น ๆ จะประกอบไปด้วย เหล็กและผลิตภัณฑ์

²⁵ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองเจดดาห์

ข้าว อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ และตู้เย็นและตู้แช่แข็ง โดยสินค้าส่งออกที่มีอัตราการเติบโตสูงจะประกอบไปด้วย เหล็กและผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 165.28) ข้าว (ร้อยละ 173.41) และผลิตภัณฑ์ยาง (ร้อยละ 88.09) โดยภาพที่ 6-1 จะแสดงสัดส่วนสินค้าส่งออกที่สำคัญจากประเทศไทยไปยังซาอุดีอาระเบีย

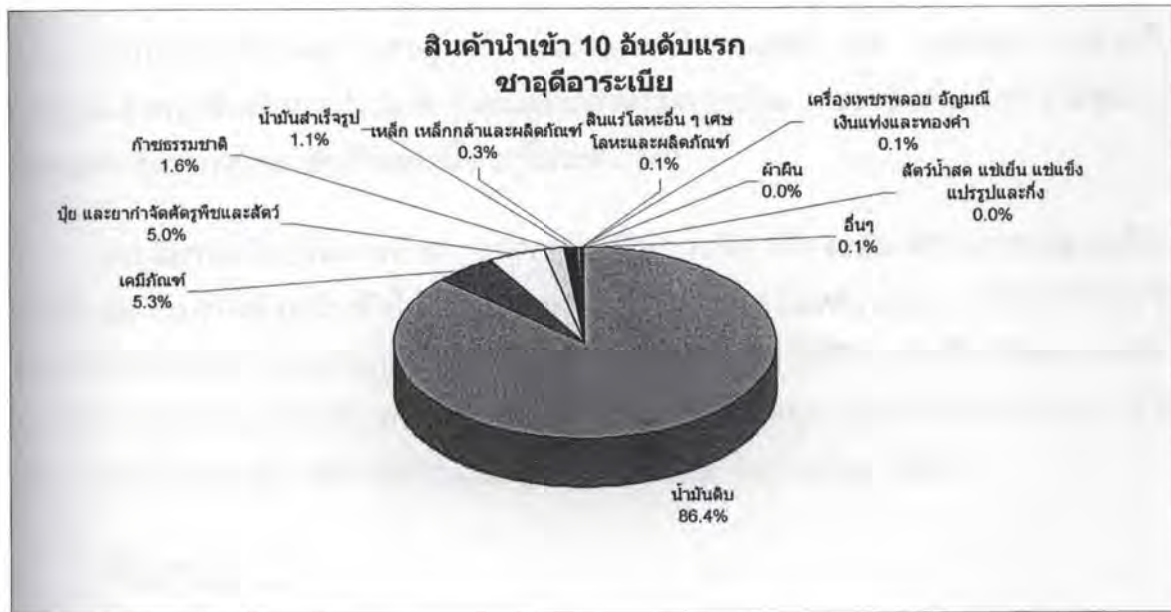
ภาพที่ 6-1: สัดส่วนสินค้าส่งออกที่สำคัญจากประเทศไทยไปยังซาอุดีอาระเบียในปีค.ศ. 2008

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

สินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากประเทศซาอุดีอาระเบียคือน้ำมันดิบ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 76.56 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากซาอุดีอาระเบียทั้งหมด นอกจากนั้นประเทศไทยยังมีการนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูป เคมีภัณฑ์ และปุ๋ยจากซาอุดีอาระเบีย ดังแสดงในภาพที่ 6-2

ภาพที่ 6-2: สัดส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของประเทศไทยจากซาอุดีอาระเบียในปีค.ศ. 2008

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีข้อจำกัดทางการค้ากับประเทศซาอุดีอาระเบียที่มาจากข้อพิพาททางการเมือง ซึ่งทำให้ประเทศซาอุดีอาระเบียมีข้อจำกัดในการให้วีซ่าธุรกิจแก่นักธุรกิจไทย ทำให้การติดต่อการค้าและการเข้าสู่ตลาดทำได้ยาก ต้องพึ่งพิงการร่วมงานแสดงสินค้าในเมืองเจดดาห์ ที่กรุงริยาดเป็นสำคัญจึงจะได้วีซ่าจากซาอุดีอาระเบีย ซึ่งในปัจจุบันซาอุดีอาระเบีย ได้มีการผ่อนคลายนโยบายการออกวีซ่าให้กับนักธุรกิจไทยมากยิ่งขึ้น สิ่งดังกล่าวน่าจะส่งผลดีต่อบรรยากาศการค้าระหว่าง 2 ประเทศในอนาคต

6.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในซาอุดีอาระเบีย

6.3.1 ศุลกากร

ภาษี

อัตราภาษีศุลกากรในประเทศซาอุดีอาระเบียโดยมากจะอ้างอิงจากข้อตกลงในกลุ่มประเทศ GCC โดยมีการคิดอัตราภาษีส่วนมากที่ร้อยละ 5 ของมูลค่า c.i.f ของสินค้า ยกเว้นในบางสินค้า เช่นการคิดภาษีในอัตราร้อยละ 0 สำหรับสินค้าบริโภคพื้นฐาน เช่น น้ำตาล ข้าว ชา เมล็ดกาแฟที่ยังไม่ได้คั่ว ข้าวบาร์เลย์ ข้าวโพด และเนื้อสัตว์ และยังมีการจัดเก็บภาษีในอัตราพิเศษร้อยละ 12 สำหรับสินค้าที่ซาอุดีอาระเบียต้องการปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 294 รายการ เช่น สินค้าประเภทสิ่งทอ ซึ่งในปัจจุบัน ซาอุดีอาระเบียมีอัตราภาษี

MFN โดยเฉลี่ยที่ระดับร้อยละ 4.9 จากการรายงานของ World Bank ในปีค.ศ. 2008 โดยอัตราภาษีเฉลี่ยของสินค้าเกษตรจะอยู่ที่ระดับร้อยละ 6.9 และร้อยละ 4.7 สำหรับสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าเกษตร

การเก็บภาษีส่วนมากจะอยู่ในลักษณะของภาษีตามมูลค่า (ad valorem) แต่จะมีข้อยกเว้นสำหรับสินค้าบางประเภท ซึ่งจะมีการคำนวณจากปริมาณของสินค้าหรือความจุแทน ซึ่งโดยมากอัตราภาษีของสินค้าเหล่านี้จะอยู่ในระดับที่ต่ำ

ซาอุดีอาระเบียยังมีการห้ามการนำเข้าสินค้าบางชนิด หรือจะต้องมีการขออนุญาตเป็นกรณีพิเศษ สินค้าที่ห้ามนำเข้าได้แก่แอลกอฮอล์ อาวุธ ผลิตภัณฑ์จากสุกร เสื้อผ้าที่ใช้แล้ว สินค้าที่ต้องได้รับการอนุญาตเป็นพิเศษได้แก่เมล็ดพันธุ์พืช สัตว์มีชีวิต หนังสือ นิตยสาร หรือ โสตทัศน วัตถุที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่มีใช้ศาสนาอิสลาม วัสดุทางเคมีที่มีอันตราย ยา ม้า เครื่องบินที่ใช้วิทยุบังคับ สินค้าที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ โบราณวัตถุ เป็นต้น

พิธีการศุลกากร

พิธีการศุลกากรในประเทศซาอุดีอาระเบียถือได้ว่าเป็นความยุ่งยากและซับซ้อนในเรื่องของเอกสารที่ใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากร โดยเฉพาะในกรณีของสินค้าประเภทอาหาร เครื่องใช้ไฟฟ้า และรถยนต์และชิ้นส่วน ซึ่งต้องมีการยื่นเอกสารเพิ่มเติมเป็นกรณีพิเศษ จากรายงานของ World Bank ในปีค.ศ. 2008 ได้ให้ระดับดัชนีความมีประสิทธิภาพของพิธีการศุลกากรที่ระดับ 2.7 จาก 5 ซึ่งถือว่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในกลุ่ม GCC โดยมีจำนวนเอกสารที่ใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากร 7 ฉบับ และเวลาที่ใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรโดยเฉลี่ย 18 วัน ซึ่งทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการนำเข้าสินค้าเท่ากับ 678 เหรียญสหรัฐต่อตู้สินค้า²⁶

สำหรับเอกสารที่ใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรจะประกอบด้วย

1. แบบฟอร์มสำแดงสินค้านำเข้า
2. ใบกำกับสินค้า (Commercial Invoice) โดยจะต้องมีการรับรองจากสถานกงสุลของซาอุดีอาระเบียในประเทศผู้ส่งออก
3. ใบตราส่งสินค้าทางทะเล (bill of Lading) หรือใบตราส่งสินค้าทางอากาศ (airway bill)
4. ใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า (certificate of origin)
5. ใบรับรองการประกัน (Insurance Certificate)

²⁶ จากการสำรวจของ World Bank

6. ใบรับรองจากบริษัทเดินเรือ หรือสายการบิน (Steamship or airline company certificate)
7. ใบรับรองปริมาณ (certificate of weight) ซึ่งเป็นเอกสารที่ออกโดยบริษัทตรวจสอบเอกชนที่ผู้นำเข้าว่าจ้าง ระบุประเภทและปริมาณสินค้า ชื่อยานพาหนะ ท่าเรือส่งออก ท่าเรือนำเข้า ชื่อและที่อยู่ของผู้นำเข้า วิธีการตรวจสอบน้ำหนัก น้ำหนักทั้งหมด สถานที่บรรจุ และวันที่บรรจุสินค้า
8. เอกสารพิเศษ ซึ่งประกอบไปด้วย
 - กรณีสินค้าประเภทอาหาร จะต้องมี
 - i) ใบรับรองส่วนประกอบจากผู้ผลิต (Food Manufacturer's ingredients certificate)
 - ii) ใบรับรองการปกป้องผู้บริโภค (Consumer protection certificate)
 - iii) Price list
 - iv) ใบรับรองการฆ่าตามหลักศาสนาอิสลามในกรณีของเนื้อสัตว์
 - ในกรณีของสินค้าประเภทเมล็ดพันธุ์พืช จะต้องมี
 - i) ใบรับรองการตรวจสอบ (Certificate of Inspection)
 - ii) ใบรับรองสุขอนามัยพืช (Phytosanitary Certificate)
 - iii) ใบรับรองการวิเคราะห์เมล็ดพันธุ์ (Seed analysis certificate)
 - ในกรณีของการนำเข้าสิ่งมีชีวิต จะต้องมีการรับรองสุขภาพ และผ่านการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - ผักและผลไม้สดจะต้องมีใบรับรองสุขภาพ (health certificate)
 - ในกรณีของสินค้าประเภทอุปกรณ์ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์ จะต้องมีการรับรองความสอดคล้อง (Conformity Certificates) ตามมาตรฐาน SASO

6.3.2 มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางเทคนิค

มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางเทคนิคของประเทศซาอุดีอาระเบียจะยึดหลักตามมาตรฐานของ GCC คือมาตรฐาน Gulf Standards Organization (GSO) โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานมาตรฐานของประเทศคือ Saudi Arabian Standard Organization (SASO) สังกัดภายใต้กระทรวงพาณิชย์ ทำหน้าที่ในการออกข้อบังคับด้านคุณภาพของประเทศ และรับผิดชอบในส่วนของการรับรองความสอดคล้องระหว่างประเทศ (International Conformity Certification Program: ICCP) เพื่อตรวจสอบและรับรองผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย และเป็นไปตามหลักศาสนาอิสลาม แต่ทางซาอุดีอาระเบียจะยอมรับให้หน่วยงานรับรองของต่างประเทศ เป็นหน่วยงานรับดำเนินการแทนในการออกการรับรองตามมาตรฐาน SASO (SASO mark) มาตรฐาน SASO โดยมากจากจะสอดคล้องกับมาตรฐานสากล แต่มีข้อแตกต่างบางส่วนที่กำหนดให้มีความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ ภูมิศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรมของประเทศ

มาตรฐานด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชและสัตว์ (Sanitary and phytosanitary measures)

มาตรฐานด้านสุขอนามัยของซาอุดีอาระเบีย จะเป็นแนวทางเดียวกันกับมาตรฐานของกลุ่มประเทศ GCC โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สัตว์มีชีวิต

ในส่วนของการนำเข้าสัตว์ที่มีชีวิตนั้น จะต้องมีการรับรองสุขภาพ (Health Certificate) ซึ่งระบุว่าสัตว์ที่นำเข้าจะต้องปราศจากโรคตามที่ซาอุดีอาระเบียกำหนด โดยต้องมีข้อมูลยืนยันถึงสุขภาพของสัตว์ การปลอดโรค วันที่มีการฉีดวัคซีน ซึ่งระบุในใบขออนุญาตนำเข้า การตรวจสอบสัตว์ที่นำเข้าภายใน 24 ชั่วโมงก่อนการขนส่ง และทำเรือที่ส่งออกจะต้องอยู่ในประเทศผู้ส่งออก และส่งตรงมายังซาอุดีอาระเบีย โดยไม่มีการแวะพัก หรือผ่านประเทศอื่นใด และจะต้องมีรายงานเกี่ยวกับสัตว์ที่ขนส่งระหว่างเดินทาง อีกทั้งจะต้องมีการตรวจสุขภาพสัตว์ทันทีที่มาถึงท่าเรือของซาอุดีอาระเบีย ซึ่งสัตว์จะถูกกักกันหากตรวจพบโรคติดต่อบางอย่าง

2) เนื้อสัตว์

ในส่วนของการนำเข้าสินค้าประเภทเนื้อสัตว์ จะต้องมีการรับรองสุขภาพ (Health Certificate) ซึ่งระบุถึงเนื้อสัตว์ที่ได้มาจากสัตว์ที่มีสุขภาพดี เชือดโดยโรงเชือดที่ได้รับการรับรองภายใต้การดูแลของรัฐบาลประเทศผู้ส่งออก สัตว์จะต้องไม่ถูกเลี้ยงด้วยอาหารที่มาจากโปรตีนไข่ม้วน หรือซากของสัตว์อื่นใด อีกทั้งต้องเลี้ยงด้วยคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และจะต้องไม่ได้รับฮอร์โมนที่ช่วยในการเจริญเติบโต (Growth Hormones) ที่ไม่สอดคล้องกับที่รัฐบาล

ซาอุดีอาระเบียกำหนด โดยจะต้องระบุว่ามีการตรวจสอบสุขภาพสัตว์ 12 ชั่วโมงก่อนที่จะทำการฆ่า และหลังที่ทำการฆ่า สัตว์ที่ถูกฆ่าจะต้องปลอดโรคและมีความเหมาะสมต่อการบริโภคของมนุษย์

นอกจากนี้ สินค้าประเภทเนื้อสัตว์ยังจะต้องมีใบรับรองการฆ่าตามหลักศาสนาอิสลาม (Halal Slaughter Certificate) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามในประเทศผู้ส่งออกที่ได้รับความเห็นชอบจากสถานทูตซาอุดีอาระเบียในประเทศนั้น ๆ โดยสัตว์ที่เชือดไม่ควรจะมีอายุเกิน 3 ปี

อีกทั้งผู้ผลิตจะต้องมีการออกเอกสาร (producer self-certification) ยืนยันว่าสัตว์ดังกล่าวไม่ได้ถูกเลี้ยงด้วยโปรตีน ไขมัน ที่มีจากสัตว์อื่น และไม่ได้รับฮอร์โมนที่ช่วยในการเจริญเติบโต (Growth Hormones)

ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังมีปัญหาในการส่งไก่แปรรูปไปยังซาอุดีอาระเบีย เนื่องจากการห้ามนำเข้าสัตว์ปีกจากประเทศที่มีการแพร่ระบาดของไข้หวัดนก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่า ข้อกีดกันดังกล่าวยังคงอยู่ แม้ว่าประเทศไทยจะไม่มี การแพร่ระบาดของไข้หวัดนกแล้วก็ตาม อีกทั้งยังมีปัญหาจากการถูกตีตลาดโดยประเทศบราซิล

3) ปลาและอาหารทะเล

การนำเข้าปลาและอาหารทะเลจะต้องมีใบรับรองด้านสุขภาพ (Health Certificate) ซึ่งระบุว่าปลาที่นำเข้าเหมาะสมต่อการบริโภค และไม่ได้มาจากแหล่งที่มีเชื้อโรคติดต่อในปลา ปลาจะต้องมีลักษณะปกติ สอดคล้องกับมาตรฐานที่ซาอุดีอาระเบีย และองค์การระหว่างประเทศกำหนด ต้องผ่านกระบวนการแปรรูปที่เหมาะสม และได้รับการรับรองจากกระทรวงสาธารณสุขในประเทศผู้ส่งออก โดยมีระดับการปนเปื้อนของสารเคมีไม่เกินระดับที่กำหนด

นอกจากนี้ซาอุดีอาระเบียยังกำหนดให้สินค้าประเภทปลาและอาหารทะเลจะต้องใช้ใบรับรองสุขภาพ และหนังสือรับรองการวิเคราะห์ (Analytical Certificate) ตามที่ซาอุดีอาระเบียกำหนดในการนำเข้าสินค้า ซึ่งซาอุดีอาระเบียจะไม่ยอมรับใบรับรองสุขภาพที่ออกโดยกระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทย นับตั้งแต่เดือนเมษายน 2009 เป็นต้นมา

4) ผักและผลไม้

จะต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืช (phytosanitary certificate) เพื่อแสดงว่าสินค้ามีการตรวจสอบตามกระบวนการที่เหมาะสมที่กำหนดไว้ และปราศจากแมลงต้องห้าม และโรคพืชต้องห้าม นอกจากนี้ จะต้องมีใบรับรองว่าผักและผลไม้ดังกล่าวไม่ได้ผ่านการฉายรังสี (ionizing radiation)

5) อาหารแปรรูป

จะต้องมีคุณภาพตามมาตรฐาน SASO หากไม่ได้มีข้อกำหนดใน SASO ให้ถือตาม CODEX หรือมาตรฐานตามที่ประเทศผู้ส่งออกกำหนด นอกจากนี้ยังต้องมีการระบุว่าสินค้าไม่ได้ผ่านการฉายรังสี (radiation free) และได้รับอนุญาตให้จำหน่ายในประเทศของผู้ส่งออกเพื่อการบริโภค รวมถึงใบรับรองการปกป้องผู้บริโภค (Consumer Protection Certificate) เพื่อยืนยันว่าอาหารดังกล่าวมีความปลอดภัยและเหมาะสมที่จะบริโภคโดยมนุษย์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศผู้ส่งออก

ใบรับรองสุขภาพ (Health Certificate) จะต้องมีการระบุรายละเอียดเกี่ยวกับหมายเลขการจองขนส่ง (shipment booking number) ขนาดของตู้คอนเทนเนอร์ จำนวนตู้สินค้า จำนวนรายการ หมายเลขตราประทับสินค้าที่ส่งออก วันที่ผลิต วันหมดอายุ ประเทศปลายทาง ประเทศต้นทาง ชื่อและที่อยู่ผู้รับและผู้ส่งของ วิธีการขนส่ง ลายเซ็นผู้ส่งออก และตรารับรองของหอการค้า

หากสินค้านั้นมีส่วนประกอบของไขมันสัตว์ จะต้องมีการรับรองเพื่อยืนยันถึงชนิดของไขมันสัตว์ที่ใช้ และต้องมีการรับรองว่าไม่มีเนื้อหมู หรือกลืนตามธรรมชาติ หรือไขมันหมูถูกใช้ในกระบวนการ ซึ่งต้องเป็นใบรับรองที่ออกโดยหน่วยงานด้านสาธารณสุขของประเทศผู้ส่งออก

6) ธัญพืชและอาหารสัตว์

จะต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืช (phytosanitary certificates) เพื่อรับรองว่าธัญพืชปราศจากแมลงที่ไม่พึงประสงค์ โดยมีการออกใบรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดสินค้าที่จะส่งออก ชื่อและที่อยู่ผู้ส่งออกและนำเข้า วิธีการขนส่ง แหล่งปลูก ประเทศปลายทาง ชื่อของผลิตภัณฑ์ จำนวน รายละเอียดการบรรจุ ตราเครื่องหมาย ชื่อทางพฤกษศาสตร์ ปริมาณสินค้าที่นำเข้า และความเข้มข้น ซึ่งระบุในใบรับรองการตรวจสอบ (Certificate of Inspection) รวมถึงได้รับใบรับรองการวิเคราะห์เมล็ดพันธุ์พืช (Seed Analysis Certificate) ซึ่งเป็นการยืนยันความบริสุทธิ์ของพันธุ์พืชที่ส่งมายังซาอุดีอาระเบีย

มาตรฐานสินค้าอื่น ๆ

1) อัญมณีและเครื่องประดับ

สินค้านี้ประเภทเครื่องประดับที่ส่งไปยังประเทศซาอุดีอาระเบียจะต้องได้รับใบรับรองความสอดคล้อง (Certificate of Conformity) เพื่อแสดงว่าสินค้านั้นตรงตามมาตรฐานของ SASO โดยสินค้านี้ไม่ได้มีการกำหนดมาตรฐานเฉพาะตาม SASO ให้ยึดมาตรฐานสากลเป็นสำคัญ โดยการนำเข้าสินค้าประเภทอัญมณีและเครื่องประดับจะต้องมีการเสียค่าธรรมเนียมการ

ผ่านท่า (port service charge) เท่ากับ 35 ซาอุริยาร์ลต่อสินค้า 1,000 กิโลกรัม นอกเหนือจากการเสียภาษีขาเข้าตามปกติ

2) เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์และชิ้นส่วน

จะต้องได้รับการตรวจสอบมาตรฐานและได้หนังสือรับรองตามมาตรฐานของ SASO (Certificate of Conformity: CoC) ก่อนที่ส่งไปยังประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งขั้นตอนเพื่อให้ได้รับหนังสือรับรองนั้นมี 3 วิธีด้วยกันคือ²⁷

- i) สำหรับผู้ส่งออกสินค้ามายังซาอุดีอาระเบียไม่บ่อยนัก สามารถทำได้โดยการไม่ขึ้นทะเบียน (No registration) โดยจะต้องผ่านการตรวจสอบสินค้าทุกครั้งก่อนการส่งออกเพื่อได้รับ CoC
- ii) สำหรับผู้ที่ส่งสินค้ามายังซาอุดีอาระเบียค่อนข้างบ่อย ให้ขึ้นทะเบียนสินค้า (registration) โดยจะมีการตรวจสอบและรับรองว่าสินค้านั้น ๆ ว่ามีคุณภาพถูกต้องตามที่ซาอุดีอาระเบียกำหนด ซึ่งการขึ้นทะเบียนจะมีอายุ 1 ปี และจะมีการสุ่มตรวจสอบสินค้าได้ เพื่อออกไป CoC
- iii) สำหรับผู้ที่ส่งสินค้ามายังซาอุดีอาระเบียเป็นจำนวนมากและบ่อยครั้ง ควรจะสมัครเป็นผู้ได้รับอนุญาต (Product Licensing) โดยจะมีการตรวจสอบโรงงานผู้ผลิต ว่ามีขั้นตอนการผลิตที่ได้ตามมาตรฐาน สามารถผลิตสินค้าให้มีคุณภาพตามที่กำหนดได้

โดยในกรณีที่ i) และ ii) ผู้ส่งออกจะต้องหาสำนักงานตัวแทนของสำนักงานมาตรฐานสินค้า (SASO Country Office: SCO) ที่ใกล้ที่สุด เพื่อยื่นคำร้องพร้อมกับรายละเอียดของสินค้าที่จะส่งออกให้ตรวจสอบและทดสอบเพื่อให้ได้รับใบรับรอง โดยถ้าเป็นกรณีที่มีการจดทะเบียนสินค้าแล้ว อาจไม่ต้องสุ่มสินค้าเพื่อทดสอบสินค้าที่มีมูลค่าสูงกว่า 3,000 เหรียญสหรัฐทุกรายการ จะต้องได้รับ CoC ก่อนส่งออก มิฉะนั้นจะไม่อนุญาตให้นำเข้า หากสินค้ามีมูลค่า FOB ต่ำกว่า 3,000 เหรียญสหรัฐ สามารถส่งออกได้โดยไม่ต้องมี CoC แต่เมื่อสินค้าถึงซาอุดีอาระเบีย ทาง SASO จะเก็บตัวอย่างไปตรวจสอบ และออก CoC ให้ เพื่อเป็นหลักฐานต่อศุลกากรในการนำสินค้าจำหน่าย หากไม่ได้ตามมาตรฐาน สินค้าจะถูกส่งกลับ โดยเป็นภาระค่าใช้จ่ายของผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออก

²⁷ Interek (2009) "Product Conformity Programme. Guidelines for Exporters and Importers"

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่า การได้ใบรับรองความสอดคล้อง (Conformity certificate) ตามมาตรฐาน SASO จะมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก เช่น ใบรับรองในแบบที่ III จะมีค่าใช้จ่ายสูงถึงประมาณ 4-5 แสนบาท และมีอายุประมาณ 5 ปีเท่านั้น

ปัจจุบัน ทางซาอุดีอาระเบียชี้แจงว่าไม่ได้มีการบังคับให้ยื่น CoC แล้ว และบังคับใช้มาตรฐานตาม GSO แทน แต่ผู้ประกอบการยังให้ข้อมูลว่าในทางปฏิบัติ บางครั้งเจ้าหน้าที่ศุลกากรยังมีการเรียกให้ยื่น CoC ของมาตรฐาน SASO ก่อนที่จะอนุญาตให้สินค้าผ่านพิธีการทางศุลกากรได้

การติดตราและบรรจุภัณฑ์

มาตรฐานการติดตรา ติดฉลาก และบรรจุภัณฑ์ของซาอุดีอาระเบียจะเป็นไปตามมาตรฐาน GSO ของกลุ่มประเทศ GCC โดยในกรณีของสินค้าประเภทอาหาร จะต้องมียละเอียดของสินค้าบนฉลากประกอบด้วย

- ใช้ภาษาอารบิก
- ชื่อตราต้องเป็นชื่อเฉพาะ มิใช่ชื่อทั่วไป (generic name) ต้องไม่มีเครื่องหมายรูป หรือสัญลักษณ์ต้องห้าม
- ระบุส่วนประกอบอาหารเรียงตามความสำคัญ
- น้ำหนักบรรจุในหน่วยเมตริก
- ชื่อ และที่อยู่ของผู้ผลิต ผู้บรรจุ ผู้จัดจำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก และผู้ขาย
- วิธีการเก็บรักษา
- สารเติมอาหาร (additives)
- ประเทศผู้ผลิต
- วันหมดอายุของสินค้า

โดยวันหมดอายุของสินค้า จะต้องพิมพ์ลงบนฉลาก ไม่สามารถใช้สติ๊กเกอร์ติดได้ ต้องมีลักษณะคงทน ไม่สามารถแก้ไขรายละเอียดได้ สินค้าที่มีอายุน้อยกว่า 3 เดือนให้พิมพ์ DD-MM-YYYY สำหรับสินค้าที่มีอายุมากกว่า 3 เดือนให้พิมพ์ MM-YYYY และสินค้าที่มีวันหมดอายุไม่แน่นอน เช่น เกลือ เครื่องเทศ ข้าวสาร น้ำตาล ให้ระบุเฉพาะวันที่ผลิต

นอกจากนี้ ในกรณีที่ผลิตภัณฑ์อาหารมีส่วนผสมของพืชหรือสัตว์ที่มีการตัดแต่งพันธุกรรม จะต้องมีการระบุลงบนฉลากอย่างชัดเจน โดยมีข้อความ "Contains Genetically Modified Product(s)" ในภาษาอารบิก

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติผู้ประกอบการพบว่าซาอุดีอาระเบียจะห้ามนำเข้าสินค้าที่มีส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ที่เป็น GMO เช่น น้ำมันถั่วเหลืองที่ใช้ถั่วเหลืองจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการปลาทูน่ากระป๋องในไทย ที่เดิมเคยส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในน้ำมันถั่วเหลือง แต่หลังจากมีนโยบายดังกล่าว ผู้ประกอบจึงต้องเปลี่ยนมาใช้น้ำมันทานตะวันแทน อีกทั้งในขณะที่เริ่มมีการบังคับใช้นโยบายดังกล่าว ทางซาอุดีอาระเบียไม่ได้มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า แต่กลับบังคับใช้นโยบายในทันที ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับผู้ประกอบการไทยที่ได้จัดส่งสินค้าไปยังซาอุดีอาระเบียแล้ว แต่ไม่สามารถนำสินค้าผ่านพิธีการทางศุลกากรเข้าประเทศได้

ศุลกากรของประเทศซาอุดีอาระเบียจะมีความเข้มงวดอย่างมากในเรื่องของการติดตรา เช่น สินค้าที่มีการติดสติ๊กเกอร์ว่า "Made in China" ที่ส่งมาจากประเทศจีน แต่เมื่อลอกสติ๊กเกอร์ออกกลายเป็น "Made in USA" จะถูกปฏิเสธไม่ให้นำสินค้าเข้า สินค้าจะถูกส่งกลับไป โดยผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออกจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

6.3.3 กฎระเบียบ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

กฎระเบียบและกฎหมาย

นับตั้งแต่เข้าเป็นสมาชิกของ WTO ในปีค.ศ. 2005 ซาอุดีอาระเบียได้มีการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักปฏิบัติสากลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่เกี่ยวกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งซาอุดีอาระเบียมีทั้งการปรับปรุงกฎหมาย การพัฒนาการบังคับใช้กฎหมาย และการออกโครงการรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

ในส่วนของกฎหมายการลงทุนนั้น ซาอุดีอาระเบียยังมีการจำกัดการลงทุนของต่างชาติในธุรกิจบางประเภทอยู่ เช่น การกำหนดการถือหุ้นในธุรกิจประกันภัยไม่เกินร้อยละ 60 การกำหนดการถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์โดยต่างชาติไม่เกินร้อยละ 40 และมีการห้ามการลงทุนในภาคการผลิตและบริการ 16 แห่ง รวมถึงการหา การขุดเจาะ และการผลิตน้ำมัน การผลิตและการบริการที่เกี่ยวข้องกับการทหาร

นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้มีการควบคุมราคาสาธารณูปโภคและสินค้าเกษตรหลายชนิด รวมถึงการให้เงินอุดหนุนสินค้าเกษตรเป็นอย่างมากนับตั้งแต่ต้นศตวรรษ 1990s เป็นต้นมาก่อนจะลดลงช่วงปีค.ศ. 2001 หลังจากมีนโยบายของรัฐบาลในการลดการใช้น้ำ

ซาอุดีอาระเบียยังมีนโยบายในการส่งเสริมการจ้างงานคนในประเทศ (Saudiization) ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากอัตราการว่างงานของชาวซาอุดีอาระเบีย โดยเฉพาะเพศชาย ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการว่างงานประมาณร้อยละ 13 ในปีค.ศ. 2004 จึงมีการบังคับการจ้างงานคนสัญชาติซาอุดีอาระเบีย เช่น การกำหนดให้การจ้างงานคนซาอุดีอาระเบียในบริษัทขนาดใหญ่ต้องเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หรือการกำหนดให้บริษัทรับก่อสร้างที่รับงานจากรัฐบาลจะต้องให้สัญญาต่อ (subcontract) กับผู้รับเหมาที่เป็นบริษัทของซาอุดีอาระเบียอย่างน้อยร้อยละ 30 ของมูลค่าสัญญา ซึ่งนโยบายการบังคับการจ้างงานคนในประเทศถือเป็นปัจจัยด้านลบต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจในประเทศซาอุดีอาระเบีย

การบังคับใช้กฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาทางการค้าในซาอุดีอาระเบียยังถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง โดยซาอุดีอาระเบียถูกจัดอันดับที่ 140 จาก 183 ประเทศในด้านการบังคับใช้สัญญา ซึ่งปัญหาที่สำคัญมาจากต้นทุนการฟ้องร้องบังคับคดี ซึ่งสูงถึงร้อยละ 27.5 ของมูลค่าเรียกร้อง (claim value) อีกทั้งยังใช้เวลาในการฟ้องร้องบังคับคดีเฉลี่ยถึง 635 วัน โดยมีจำนวนขั้นตอนทั้งสิ้น 43 ขั้นตอน

6.3.4 ประสิทธิภาพของท่า (Port Efficiency)

ซาอุดีอาระเบียมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของท่าเป็นอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา โดยมี การเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในการดำเนินการ การลงทุนเพื่อการปรับปรุงอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานของท่าเรือที่มีอยู่เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันซาอุดีอาระเบียมีท่าเรือขนาดใหญ่ทั้งสิ้น 7 แห่ง โดยท่าเรือที่สำคัญที่สุดคือ Jeddah Islamic Port ซึ่งตั้งอยู่ในเมือง Makkah ที่มีความสำคัญทั้งในเชิงพาณิชย์ และเป็นจุดเดินทางสำหรับศาสนิกชนที่จะมาประกอบพิธีทางศาสนา และ King Abdul Aziz Port ซึ่งเป็นท่าเรือเชิงพาณิชย์ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการขนส่งน้ำมัน นอกจากนี้ซาอุดีอาระเบียยังมีท่าเรืออื่น ๆ อีก 12 แห่งด้วยกัน ซึ่งท่าเรือทุกแห่งจะอยู่ภายใต้การบริหารของ Saudi Ports Authority

นอกจากนี้ ทางซาอุดีอาระเบียยังได้มีการสร้างท่าเรือแห่งใหม่ที่ King Abdullah Economic City (KAEC) ซึ่งเป็นการพัฒนาและบริหารโดย Emaar Economic City ร่วมกับ DP World โดยมีแผนการที่จะเริ่มดำเนินการภายในปีค.ศ. 2010 ซึ่ง KAEC จะเป็นท่าเรือแห่งแรกที่สร้างและจัดการโดยภาคเอกชน

ในส่วนของสนามบิน ประเทศซาอุดีอาระเบียมีสนามบินทั้งสิ้น 25 แห่ง โดยเป็นสนามบินนานาชาติ 3 แห่ง สนามบินระดับภูมิภาค 8 แห่ง และสนามบินภายใต้ประเทศ 14 แห่ง

นอกจากนี้ ซาอุดีอาระเบียยังมีสายการบินของตนเองคือ Saudi Arabian Airlines (Saudia) ซึ่งมีเครื่องบินกว่า 107 ลำ และมีการจ้างงานมากกว่า 10,000 คน

ในส่วนของการขนส่งทางบกนั้น ซาอุดีอาระเบียมีระบบการขนส่งทางบกที่ดี เชื่อมต่อเมืองสำคัญทั้งหมด และมีถนนเชื่อมต่อกับหลายประเทศ รวมถึงยุโรป

6.3.5 ระบบการติดต่อสื่อสาร

ระบบการติดต่อสื่อสารในซาอุดีอาระเบียยังมีปัญหาอยู่มากอันสืบเนื่องมาจากการผูกขาดโดยบริษัทของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอินเทอร์เน็ต ในปีค.ศ. 2008 อัตราการใช้โทรศัพท์และโทรศัพท์มือถือต่อประชากร 100 คนเพิ่มขึ้นเป็น 133.8 จากเดิมที่ระดับ 12.6 ในช่วงปีค.ศ. 1995-1999 จากรายงานของ World Bank แต่ยังมีข้อจำกัดที่เกิดจากการติดตั้งโทรศัพท์ ซึ่งต้องใช้เวลาในการรออย่างต่ำ 6 เดือน²⁸ และมีค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ทางไกลประมาณ US\$ 3.6 ต่อ 3 นาทีแรก

ในส่วนของอินเทอร์เน็ตนั้น อัตราการใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 100 คนเท่ากับ 25.6 ในปีค.ศ. 2008 ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่ต่ำมาก เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม GCC โดยมีการคิดค่าบริการเท่ากับ 386 เหรียญสหรัฐต่อเดือนสำหรับการใช้ 120 ชั่วโมง และ 630 เหรียญสหรัฐต่อเดือนสำหรับการใช้อย่างไม่จำกัด ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่สูง

²⁸ Zarrouck (2003)

บทที่ 7

ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในบาห์เรน

ในบทนี้จะทำการศึกษาลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจของประเทศบาห์เรน (The Kingdom of Bahrain) โดยจะพิจารณาในประเด็นของลักษณะและนโยบายทางการค้าและการลงทุน การค้าระหว่างบาห์เรนและไทย และศึกษาถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในประเทศบาห์เรนและปัญหาที่เกิดขึ้น

7.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการค้าของบาห์เรน

ประเทศบาห์เรนเป็นประเทศที่ประกอบด้วยเกาะ 33 เกาะตั้งอยู่ในอ่าวอาหรับ โดยมีประชากรประมาณ 779,000 คน ในปีค.ศ. 2008 ก่อนการค้นพบแหล่งน้ำมันในปีค.ศ. 1932 นั้น บาห์เรนจะพึ่งพิงอุตสาหกรรมไข่มุก การค้า และการประมงเป็นหลัก แต่หลังจากมีการค้นพบน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ รายได้แหล่งสำคัญของบาห์เรนจึงมาจาก 2 สินค้านี้ แม้ว่าบาห์เรนจะมีสำรองน้ำมันและก๊าซธรรมชาติน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม GCC ก็ตาม นอกจากนี้ จากนโยบายการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศไปสู่ภาคอื่นที่ไม่ใช่พลังงาน การส่งเสริมการค้าและการลงทุน และการมุ่งเน้นไปสู่การค้าเสรี ทำให้ประเทศบาห์เรนยังคงเป็นศูนย์กลางทางการค้าและบริการที่สำคัญของภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการเงินและการธนาคาร

ตารางที่ 7-1: ขนาดเศรษฐกิจและประชากรของประเทศบาห์เรนในปีค.ศ. 2008

จำนวนประชากร* (ล้านคน)	0.779
ผลิตภัณฑ์มวลรวม (ล้านเหรียญสหรัฐ PPP)	26,970
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม (ร้อยละต่อปี)	6.1
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยระหว่างปีค.ศ. 1991-2000 (ร้อยละต่อปี)	4.6

* ประมาณการโดย IMF

บาห์เรนจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง มีขนาดของ GDP 26,970 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปีค.ศ. 2008 และมีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรเท่ากับ 34,621.31 เหรียญสหรัฐ มีสัดส่วนของ GDP จากภาคพลังงานเท่ากับร้อยละ 12.8 และภาคบริการเท่ากับร้อยละ 69.6 โดยภาคบริการที่สำคัญได้แก่ การเงินและการธนาคาร (ร้อยละ 27.6) การค้า (ร้อยละ 12.9) บริการรัฐบาล (ร้อยละ 14.5) และการขนส่งและการติดต่อดสื่อสาร (ร้อยละ 8.6) และยังมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการเติบโตเท่ากับร้อยละ 6.1 ในปีค.ศ. 2008

ตารางที่ 7-2: สัดส่วนของ GDP รายภาคการผลิตของประเทศบาห์เรนในปีค.ศ. 2008

ภาคการผลิต	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวม
เกษตรกรรม	0.6%
ทรัพยากรธรรมชาติ	13.8%
- น้ำมันและก๊าซ	12.8%
- แร่อื่นๆ	1.0%
อุตสาหกรรม	16.0%
บริการและอื่นๆ	69.6%

บาห์เรนเป็นประเทศที่มีการพึ่งพิงการค้าระหว่างประเทศสูง โดยมีสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศต่อ GDP เท่ากับร้อยละ 129 โดยร้อยละ 79.1 ของมูลค่าสินค้าส่งออก (merchandise export) เป็นการส่งออกน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งบาห์เรนมีนโยบายการส่งเสริมการค้าเสรีมาโดยตลอด มีบรรยากาศทางการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรกว่าประเทศส่วนมากใน GCC และในภูมิภาคตะวันออกกลาง และยังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เนื่องจากบาห์เรนเป็นที่ตั้งฐานทัพเรือที่ 5 ของอเมริกา และยังสนับสนุนการส่งกองกำลังทหารเข้าไปในอัฟกานิสถาน ซึ่งประเทศคู่ค้าที่สำคัญของบาห์เรนได้แก่ซาอุดีอาระเบีย สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา อินเดีย สิงคโปร์ และ UAE

บาห์เรนยังมีการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยการปรับปรุงกฎหมายพาณิชย์ (Commercial Companies Law) เริ่มจากปีค.ศ. 2001 ให้สอดคล้องกับระบบสากลมากขึ้น อีกทั้งยังมีการจัดตั้ง one-stop shop ในปีค.ศ. 2004 เพื่อให้เป็นศูนย์กลางสำหรับนักลงทุน ให้สามารถทำการตั้งธุรกิจได้ภายใน 24 ชั่วโมง และในปีค.ศ. 2006 บาห์เรนยังมีการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจให้มีความยุ่งยากลดลงและมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการที่บาห์เรนไม่มีข้อกำหนดในการเสียภาษีบุคคลธรรมดาและภาษีการค้าต่าง ๆ ซึ่งทำให้บาห์เรนสามารถดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศได้เป็นอย่างมาก โดยมีเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศไหลเข้าบาห์เรนถึง 2,915 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากเดิมในปีค.ศ. 2000 ที่ระดับ 364 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

เมื่อพิจารณาบรรยากาศในการทำธุรกิจในบาห์เรนแล้ว จะพบว่าจากการสำรวจของ World Bank ในปีค.ศ. 2009 บาห์เรนถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 20 จาก 183 อันดับ ในด้านความง่ายในการทำธุรกิจ (Ease of doing business) โดยเป็นประเทศที่มีอันดับที่สูงที่สุดของประเทศในกลุ่ม GCC ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการตั้งธุรกิจในบาห์เรนคือ การจ้างงาน การขอใบอนุญาตในการก่อสร้าง (dealing with construction permits) นโยบายด้านภาษี การจดทะเบียนทรัพย์สิน (registering property) และการค้าระหว่างประเทศ (trading across border) ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจคือการบังคับใช้สัญญา (enforcing contract) และการได้สินเชื่อ (getting

credit) และยังมีปัญหาสืบเนื่องจากการควบคุมการค้าในงานในหลาย ๆ ธุรกิจ และขนาดตลาดที่เล็ก

ในส่วนของการข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศนั้น บราซิลได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ GATT ในปีค.ศ. 1993 และ WTO ในปีค.ศ. 1995 ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในสมาชิกที่ก่อตั้ง WTO โดยบราซิลจัดได้ว่าเป็นสมาชิกที่ให้ความสนใจกับการเจรจาใน WTO เป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความเชื่อในระบบการค้าเสรีแบบพหุภาคี²⁹ นอกจากนี้ บราซิลยังมีการทำข้อตกลงในระดับภูมิภาคในการเป็นสหภาพศุลกากรกับกลุ่มประเทศ GCC ในปีค.ศ. 2003 และ GAFTA กับประเทศอาหรับ 22 ประเทศในปีค.ศ. 1998 อีกทั้งยังมีการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีในระดับทวีปภาคีกับประเทศสหรัฐอเมริกาในปีค.ศ. 2006 และยังมีการเซ็นสัญญาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับทวีปภาคีกับ 14 ประเทศ³⁰ อย่างไรก็ตามการทำข้อตกลงทางการค้าเสรีในอนาคตจะต้องทำในนามกลุ่มประเทศ GCC เท่านั้น

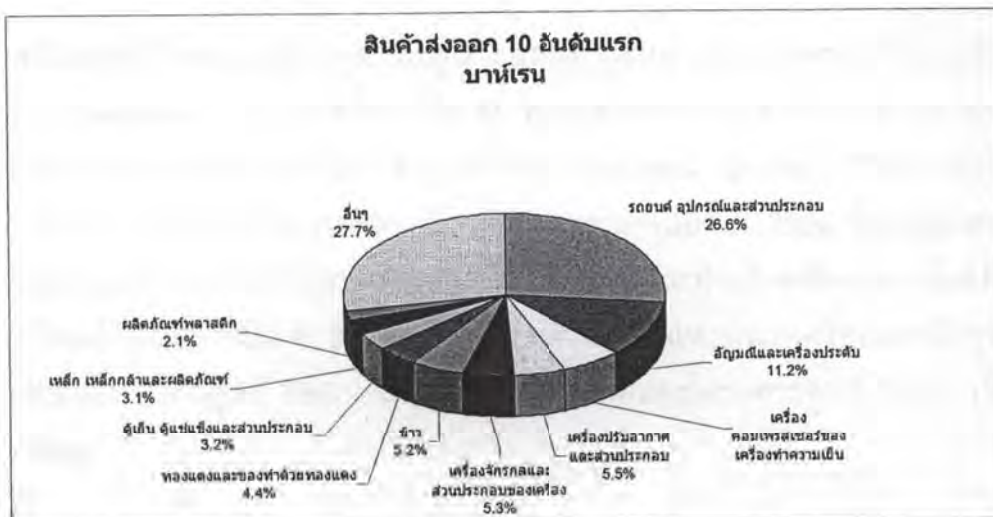
7.2 การค้าระหว่างบราซิลและไทย

สำหรับการค้าระหว่างประเทศบราซิลกับประเทศไทยนั้น ประเทศไทยส่งสินค้าออกไปยังประเทศบราซิลคิดเป็นมูลค่า 142.06 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีค.ศ. 2008 ซึ่งบราซิลนั้น แม้ว่าจะเป็นตลาดขนาดใหญ่สำหรับประเทศไทย แต่มีอัตราการเติบโตที่สูงถึงร้อยละ 45.85 ในปีค.ศ. 2008 ซึ่งปัจจุบัน ประเทศไทยถือว่าเป็นผู้ส่งออกสินค้าไปยังบราซิลในอันดับที่ 17 สินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยไปยังบราซิลได้แก่ ยานยนต์และชิ้นส่วน อัญมณีและเครื่องประดับ คอมพิวเตอร์ของเครื่องทำความเย็น เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เครื่องจักรกล และข้าว ซึ่งสินค้าที่มีอัตราการขยายตัวสูงได้แก่ ข้าว (ร้อยละ 239.52) คอมพิวเตอร์ของเครื่องทำความเย็น (ร้อยละ 128.16) อัญมณีและเครื่องประดับ (ร้อยละ 75.22) รถยนต์และชิ้นส่วน (ร้อยละ 57.01) และเหล็ก (ร้อยละ 30.48) ดังแสดงในภาพที่ 7-1

²⁹ WTO (2007)

³⁰ 14 ประเทศ ได้แก่ ตุรกี บังกลาเทศ เกาหลี จีน อินเดีย สิงคโปร์ ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย กรีซ รัสเซีย ไทย มาเลเซีย อิหร่าน และเบลารุส

ภาพที่ 7-1: สัดส่วนสินค้าส่งออกจากประเทศไทยไปยังบราซิลในปีค.ศ. 2008

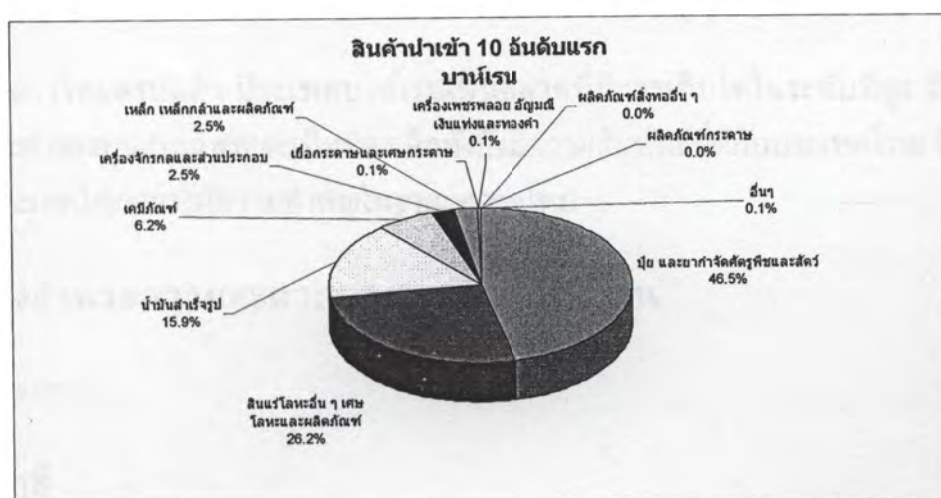

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

สินค้าอื่น ๆ ที่ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขัน และมีความเป็นไปได้ที่จะขยายตลาดในบราซิล ประกอบด้วย น้ำตาล ปลากระป๋อง ผัก ผลไม้ อาหารกระป๋อง และเฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน

ส่วนสินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากบราซิลนั้น แต่เดิมคือน้ำมัน แต่ในปีค.ศ. 2008 ได้เปลี่ยนเป็นปุ๋ย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 47 ของมูลค่าสินค้านำเข้าจากบราซิลทั้งหมด ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ แร่โลหะต่าง ๆ น้ำมัน และเคมีภัณฑ์ ดังแสดงในภาพที่ 7-2

ภาพที่ 7-2: สัดส่วนสินค้านำเข้าสำคัญของประเทศไทยจากบราซิลในปีค.ศ. 2008

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

นอกจากนี้ ทางประเทศบราซิลยังได้มีการสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศไทย โดยนายกรัฐมนตรีบราซิลได้พยายามผลักดันให้นักธุรกิจไทย เข้าไปลงทุนในบราซิล และยังสนับสนุนให้สมาคมผู้ลงทุนและผู้ประกอบการในต่างประเทศของไทย (Overseas Business Investment Association: OBTA) สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัท Promoseven ของบราซิล ร่วมกันจัดตั้งศูนย์ Thai Business Center (TBC) ภายใต้พระอุปถัมภ์ เพื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมการค้าของไทยที่กรุงมานามาในปีค.ศ. 2006 โดยรัฐบาลบราซิลได้ให้เงินอุดหนุนสถานที่เช่าที่ทำการร้อยละ 100 ในปีแรก และฝ่ายไทยต้องออกครึ่งหนึ่งในปีที่ 2 และ 3 ถึงแม้ว่าในปีค.ศ. 2007 ทางสมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและนักธุรกิจไทยที่ร่วมทุนเข้าไปบริหารศูนย์ TBC ได้แจ้งขอยุติบทบาทของโครงการศูนย์ TBC เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่สูง³¹

อย่างไรก็ตามในปีค.ศ. 2009 ทางประธานผู้แทนการค้าไทยและคณะได้พบปะและปรึกษาหารือทางด้านเศรษฐกิจกับนายกรัฐมนตรีของบราซิล และได้ข้อสรุปในการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าไทย (Thai Distribution Center: TDC) และศูนย์คลังสินค้าเกษตรและอาหารขึ้นในบราซิล ซึ่งจะทำให้มูลค่าการค้าระหว่างไทยและบราซิลจะสูงขึ้นในอนาคต อีกทั้งไทยยังสามารถใช้ศูนย์กระจายสินค้านี้ดังกล่าวเป็นแหล่งในการกระจายสินค้าไปยังประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม GCC ได้อีกด้วย

นอกจากนี้ ทางประเทศไทยและบราซิลยังได้มีการลงนามกรอบความตกลงการเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจ และนำไปสู่การเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีในปีค.ศ. 2002 อย่างไรก็ตาม ในปีค.ศ. 2005 ทางกลุ่ม GCC ได้มีข้อตกลงในประเทศสมาชิกในกลุ่ม GCC ไม่อนุญาตให้ประเทศสมาชิกทำข้อตกลงการค้าแบบทวิภาคีเพียงลำพัง แต่จะต้องทำในนามของกลุ่ม GCC เท่านั้น ซึ่งทำให้การเจรจาเขตการค้าเสรีระหว่างไทยและบราซิลถูกยกเลิกไป

กล่าวโดยสรุปแล้ว ประเทศบราซิลเป็นตลาดที่มีการเติบโตในระดับที่สูง มีนโยบายการค้าและการลงทุนแบบเสรีและเป็นมิตร อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศไทย จึงเป็นอีกตลาดที่ประเทศไทยควรให้ความสำคัญในฐานะตลาดใหม่

7.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในบราซิล

7.3.1 ศุลกากร

ภาษี

บราซิลมีการใช้อัตราภาษี MFN ในลักษณะตามมูลค่า (ad valorem) ในทุก ๆ สินค้า ยกเว้นยาสูบ โดยไม่มีการกำหนดโควตา หรือการจัดเก็บอัตราภาษีพิเศษอื่นใดเพิ่มเติม ซึ่งอัตรา

³¹ กองสนเทศเศรษฐกิจ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ภาษีที่บาร์เรนใช้จะอิงกับอัตราภาษีของกลุ่มประเทศ GCC (Common External Tariff: CET) ในอัตราร้อยละ 5 ของสินค้าเกือบทุกชนิด (ร้อยละ 92.4 ของสินค้าทั้งหมด)³² และมีการจัดเก็บภาษีเท่ากับ 0 สำหรับสินค้าหลายประเภทเช่น วัตถุดิบทางการเกษตร สินค้าอาหารขั้นพื้นฐาน ยา หนังสือและนิตยสาร เครื่องบิน และโลหะมีค่า (unwrought precious metals) และมีการยกเว้นภาษีในการนำเข้าสินค้าที่เป็นวัตถุดิบพื้นฐาน (raw materials) เครื่องจักร และอุปกรณ์ ซึ่งนำเข้าโดยโรงงานในประเทศที่เป็นไปตามกฎหมายของบาร์เรนและ GCC โดยการจัดเก็บภาษีจะคำนวณจากมูลค่า c.i.f ของสินค้านำเข้า

สินค้าที่ต้องชำระภาษีในอัตราพิเศษได้แก่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 125 และมีการจัดเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 100 หรืออัตราพิเศษสำหรับสินค้าประเภทยาสูบแล้วแต่ว่าอัตราใดจะสูงกว่า โดยอัตราพิเศษจะมีการจัดเก็บตั้งแต่ BD0.6-BD15 ต่อ กิโลกรัม ขึ้นอยู่กับประเภทของผลิตภัณฑ์ และยังมีการจัดเก็บภาษีพิเศษสำหรับสินค้านอก รายการ ได้แก่เครื่องใช้ไฟฟ้า (ร้อยละ 7.5) รถยนต์ (ร้อยละ 20) ข้าวโพด (ร้อยละ 20) และ น้ำมันปาล์ม (ร้อยละ 20)³³ ตารางที่ 7-3 จะสรุปอัตราภาษีในประเทศบาร์เรน

ตารางที่ 7-3: โครงสร้างภาษี MFN ของบาร์เรนในปีค.ศ. 2007

ประเภทสินค้า	อัตราภาษีแบบ MFN โดยเฉลี่ย
อัตราภาษีเฉลี่ยโดยรวม	ร้อยละ 7.7
สินค้าเกษตร	ร้อยละ 7.9
สินค้าที่มีใช่เกษตร (non-agricultural product)	ร้อยละ 7.7
การเกษตร การล่าสัตว์ และป่าไม้ (ISIC 1)	ร้อยละ 4.3
การทำเหมือง (ISIC 2)	ร้อยละ 5.2
การผลิต	ร้อยละ 8

ที่มา: WTO (2007)

บาร์เรนมีการห้ามนำเข้าสินค้าหลายชนิดด้วยเหตุผลทางด้านสุขภาพ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม ศาสนา และการปกป้องอุตสาหกรรม เช่น หมูที่มีชีวิต ยางรถยนต์ที่ใช้แล้ว ไข่มุก เลียง (เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมมุกในประเทศ) เครื่องบินบังคับวิทยุ (ความปลอดภัยเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านพื้นที่) ของเล่นเด็กที่อยู่รูปของปืน กระจกและผลิตภัณฑ์จากกระจก

เงื่อนไขเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้าของเขตการค้าเสรีกับบาร์เรนได้แก่ อย่างน้อยร้อยละ 40 ของมูลค่าเพิ่ม (GCC และ GAFTA) และอย่างน้อยร้อยละ 35 ของมูลค่าเพิ่มในกรณีของข้อตกลงการค้าเสรีกับสหรัฐอเมริกา

³² WTO (2007)

³³ กลุ่มวิเคราะห์มาตรการ 3 สำนักมาตรการทางการค้า (2548)

พิธีการศุลกากร

พิธีการศุลกากรของบาร์เรนจัดว่าค่อนข้างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาของ World Bank (2008) พบว่าดัชนีด้านความมีประสิทธิภาพของพิธีการศุลกากรในประเทศบาร์เรนอยู่ที่ระดับ 3.4 จาก 5 โดยมีการใช้เอกสารในการนำเข้าเฉลี่ยประมาณ 6 ฉบับ และมีระยะเวลาเฉลี่ยในการผ่านพิธีการศุลกากรเท่ากับ 15 วัน แต่เจ้าหน้าที่ศุลกากรในบาร์เรนได้ให้ข้อมูลว่าขั้นตอนในการผ่านพิธีการศุลกากรของสินค้าในบาร์เรนนั้นจะใช้เวลาโดยเฉลี่ยประมาณ 15 นาที หากมีการจัดเตรียมเอกสารที่ต้องใช้พร้อมและครบถ้วน³⁴

ก่อนปีค.ศ. 2003 ผู้ส่งออกสินค้าไปยังบาร์เรนจะต้องใช้บริการของตัวแทนทางการค้าในบาร์เรน ซึ่งทำให้เกิดค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นอีกประมาณร้อยละ 5 ในการส่งออกสินค้า อย่างไรก็ตามหลังจากปีค.ศ. 2003 เป็นต้นมา บาร์เรนได้มีการปรับปรุงกฎหมายโดยการยกเลิกการผูกขาดของนายหน้าในส่วนนี้ ทำให้การส่งออกสินค้าไปยังบาร์เรนและการกระจายสินค้าทำได้ง่ายขึ้น

บาร์เรนได้เริ่มมีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ 2 ภาษา (อังกฤษและอารบิก) เข้ามาใช้ในการดำเนินการด้านพิธีการศุลกากร (eCAS) เพื่อให้กิจกรรมเกี่ยวกับพิธีการศุลกากร ไม่ว่าจะเป็นการส่งออก นำเข้า จัดเก็บภาษีศุลกากร ตรวจสอบสินค้า และจัดเก็บสินค้า เป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยการใช้ระบบ eCAS เริ่มขึ้นในปีค.ศ. 2007 ที่ท่ามีนา ซัลมาน (Mina Salman)

บาร์เรนได้ยอมรับข้อตกลง Customs Valuation Agreement (CVA) ใน WTO แต่มีความล่าช้าในการปฏิบัติเนื่องจากข้อจำกัดของการไม่มีระบบคอมพิวเตอร์ และในปัจจุบันยังเป็นสมาชิกของ World Customs Organization อีกด้วย

สำหรับเอกสารที่ต้องใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากร จะประกอบไปด้วย

1. แบบฟอร์มสำแดงสินค้านำเข้า
2. เอกสารกำกับสินค้า (Certificate of the manufacturer)
3. ใบตราส่งสินค้าทางทะเล (Bill of Lading) ในกรณีส่งสินค้าทางเรือ หรือ ใบตราส่งสินค้าทางอากาศ (Airway bill) ในกรณีส่งสินค้าทางอากาศ จำนวน 4 ฉบับ
4. ต้นฉบับใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า (Certificate of origin) โดยจะมีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม BD10 จนกว่าจะสามารถส่งมอบเอกสารใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า

³⁴ WTO (2007)

5. ใบกำกับสินค้า (Commercial invoice) จำนวน 3 ชุด ซึ่งต้องระบุจำนวนหีบห่อ นำหน้าของสินค้า ชื่อผู้รับและผู้ส่ง โดยใบกำกับสินค้าจะต้องได้รับการรับรองจากหอการค้าในประเทศต้นทาง ระบุถึงแหล่งกำเนิดสินค้า ราคาส่งออกสินค้า รวมถึงได้รับการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตของบาหลีเรนหรือของประเทศอาหรับอื่นใดในประเทศของผู้ส่งออก ก่อนที่สินค้าจะส่งมายังบาหลีเรน ในกรณีที่เอกสารมีการปลอมแปลง สินค้าจะถูกกักกันแม้ว่าจะผ่านการตรวจสอบและชำระภาษีศุลกากรแล้วก็ตาม โดยสินค้าจะถูกยึดหากไม่สามารถส่งมอบเอกสารจริงได้ภายใน 6 เดือนนับจากวันที่นำเข้า
6. เอกสารอื่น ๆ เช่น เอกสารรายละเอียดการจัดส่ง (manifest of the shipment / permission of deliverance from shipping agents) เอกสารรับรองการประกัน สำหรับการขนส่งสินค้าที่มีการรับประกันโดยผู้ส่งออกหรือบริษัทขนส่ง เป็นต้น
7. เอกสารเฉพาะสำหรับสินค้าบางชนิด เช่น ยารักษาโรค อาหาร สัตว์ที่มีชีวิต นก ปลา อาหารประเภทเนื้อสัตว์และสัตว์ปีก

7.3.2 มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางเทคนิค

มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางเทคนิคของบาหลีเรนโดยทั่วไปจะเป็นไปตามมาตรฐานของ GCC ซึ่งออกโดย Gulf Standards Organization (GSO) หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลทางด้านมาตรฐานได้แก่ Bahrain Standards and Metrology (BSMD) สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า โดยมี National Committee for Standards and Metrology ทำหน้าที่ดูแลข้อกำหนดทางด้านเทคนิค

มาตรฐานด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชและสัตว์ (Sanitary and phytosanitary measures)

มาตรฐานด้านสุขอนามัยของประเทศบาหลีเรน โดยมากจะเป็นไปตามมาตรฐานของ GCC ในส่วนของสินค้าประเภทพืช พันธุ์พืช และเมล็ดพืช จะต้องมีใบรับรองสุขอนามัยโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบของประเทศผู้ส่งออก ร่วมกับการตรวจสอบของหน่วยการกักกันการแพร่ของเชื้อโรคทางการเกษตร (Agricultural Quarantine Unit: AQU) กระทรวงแรงงานและเกษตร (Ministry of Municipal Affairs and Agriculture: MMAA) โดยจะมีการตรวจสอบและออกใบรับรอง (SPS certificate) ให้กับผลิตภัณฑ์เกษตรก่อนการส่งออก และจะต้องมีใบรับรองมาตรฐานสุขอนามัยพืช (phytosanitary certificates) ในการนำเข้าแป้ง ข้าว เมล็ดพันธุ์พืชต่าง ๆ และพืช

สำหรับการนำเข้าสัตว์ที่มีชีวิต จะต้องมีการรับรองด้านสุขภาพ (health certificate) และจะต้องได้รับการอนุญาตจากกระทรวงแรงงานและเกษตรของประเทศบาหลีเรนก่อนการนำเข้า

ในส่วนของสินค้าประเภทอาหารและผลิตภัณฑ์จากอาหาร จะต้องมีการตรวจสอบจากกระทรวงสาธารณสุขของประเทศผู้ส่งออกและออกใบรับรองว่าไม่มีการใช้สารปนเปื้อนที่ไม่ได้รับอนุญาต ได้แก่ สารซุรสีให้ความหวาน เช่น แคลเซียมไซคลาเมน หรือโซเดียมไซคลาเมท และสารไดออกซิน โดยจะมีการสุ่มตัวอย่างสินค้ามาตรวจเป็นบางกรณี และจะต้องมีการตรวจสินค้าที่มีการนำเข้าเป็นครั้งแรก สินค้าที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานจะถูกทำลายหรือส่งคืนประเทศผู้ผลิต นอกจากนี้ บาหลีเรายังห้ามนำเข้าอาหารที่ผ่านการฉายแสง (Radiation) ด้วย

สินค้าประเภทสัตว์ปีกและเนื้อสัตว์จะต้องมีใบรับรองการฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหารตามหลักการของอิสลาม (Halal slaughter certificate) จากองค์กรศาสนาอิสลามของประเทศผู้ส่งออก และกรณีของสินค้าประเภทสัตว์ปีกที่ส่งออกมาจากประเทศที่มีการแพร่ระบาดของไข้หวัดนก จะต้องมีการรับรองว่าสินค้าปลอดเชื้อไข้หวัดนกอย่างน้อย 15 วันก่อนการฆ่า และจะต้องมีการประทับตราไขไก่ที่นำเข้าจากต่างประเทศเพื่อจำแนกจากไขไก่ในประเทศ

สำหรับสินค้าประเภทเครื่องปรุงรส หรือซอส จะให้นำเข้าได้เฉพาะซอสปรุงรสที่ผลิตโดยกรรมวิธีการหมัก (fermentation) ซึ่งเป็นกระบวนการผลิตตามธรรมชาติ และจะต้องมีสาร 3-MCPD ไม่เกิน 1PPM โดยจะต้องมีใบรับรองจากกระทรวงสาธารณสุขของประเทศผู้ส่งออก

มาตรฐานสินค้าอื่น ๆ

มาตรฐานสินค้าอื่น ๆ ที่มีข้อกำหนดเป็นพิเศษของประเทศบาหลีเริน จะมีดังต่อไปนี้

1. เครื่องประดับ จะต้องมีการระบุค่าความบริสุทธิ์ของโลหะ และต้องสลักเครื่องหมายรับรองคุณภาพลงบนเครื่องประดับ โดยต้องติดฉลากระบุประเทศผู้ผลิตทุกครั้ง มิฉะนั้นจะไม่ได้นำเข้า
2. ทองคำนำเข้า จะต้องมีการสลักเครื่องหมายรับรองคุณภาพ
3. สินค้าประเภทรถยนต์ รถบรรทุก และยางรถยนต์และรถบรรทุก จะต้องมีการรับรองความสอดคล้องตามมาตรฐานของ GSO (GSO Conformity Certificate) สำหรับรุ่นที่ทำการส่งออกเป็นเอกสารประกอบการนำเข้า
4. สินค้าประเภทแบตเตอรี่รถยนต์ จะต้องมีการรับรองความสอดคล้องตามมาตรฐานของ GSO (GSO Conformity Certificate) ประกอบกับใบรับรองการปล่อยสินค้าและความสอดคล้องของศุลกากร (customs release document conformity certificate) จากผู้ผลิตว่าเป็นไปตามระเบียบด้านเทคนิคของ GCC standard No 34-35/1984
5. สินค้าประเภทบุหรี่ จะต้องถูกตรวจสอบตัวอย่างทางกายภาพเพื่อพิจารณาว่าสารนิโคตินไม่เกิน 0.6 มิลลิกรัมต่อมวน ทาร์ไม่เกิน 10 mg ต่อมวน และคาร์บอนมอนนอก

ไซต์ไม่เกิน 12 มิลลิกรัมต่อมวน โดยบนฉลากจะต้องระบุยี่ห้อทางการค้า จำนวนบุหรืต่อซอง (ห้ามเกิน 20 มวน) ชื่อผู้ผลิตและผู้นำเข้า วันที่บรรจุ หมายเลขล็อตสินค้า เอกสารการผ่านพิธีการศุลกากร และเอกสารกำกับสินค้า

6. ห้ามนำเข้าสินค้าที่ใช้แร่ใยหิน (Asbestos) เป็นวัตถุดิบ โดยต้องมีเอกสารแจ้งว่าสินค้านั้นปราศจากแร่ใยหินบนบรรจุภัณฑ์และใบรับรองความสอดคล้อง (conformity certificate) มิฉะนั้นสินค้าจะถูกกักกันเพื่อสุ่มตรวจโดยเป็นค่าใช้จ่ายของผู้นำเข้า
7. อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับครัวเรือน จะต้องผ่านมาตรฐาน Bahrain Standards and Metrology Directorate (BSMD) เพื่อการนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้า และจะต้องมีเครื่องหมายรับรองความปลอดภัยบนตัวสินค้า พร้อมทั้งเอกสารการผ่านพิธีการศุลกากรและเอกสารกำกับสินค้า มิฉะนั้น สินค้าจะถูกกักกันเพื่อสุ่มตรวจโดยเป็นค่าใช้จ่ายของผู้นำเข้า
8. เครื่องวัดน้ำหนัก หรือสายวัด จะต้องได้ใบรับรองผลการสอบเทียบ (calibration certificate) จาก BSMD

การติดตามและบรรจุภัณฑ์

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการติดตามและบรรจุภัณฑ์ของสินค้าจากบาหลีเรนจะเป็นไปตามมาตรฐาน GSO โดยมีข้อกำหนดให้ปิดฉลากให้ชัดเจน ระบุสินค้า ยี่ห้อสินค้า วันหมดอายุ ปริมาณ การผลิต ประเทศผู้ผลิต ชื่อโรงงาน ปริมาณสุทธิ (ระบบเมตริก) ส่วนผสม และรายการอื่นเพิ่มเติม โดยจะต้องระบุเป็นภาษาอารบิกและภาษาอังกฤษ ในกรณีของสินค้าประเภทอาหาร จะต้องมีการระบุถึงส่วนผสมและสารถนอมอาหารที่ใช้เรียงตามลำดับปริมาณที่ใช้เป็นสำคัญ การนำเข้าสินค้าที่ติดฉลากแต่ภาษาอังกฤษสามารถกระทำได้ในกรณีของสินค้าจำนวนไม่มาก และนำเข้าเพื่อวัตถุประสงค์ในการทดลองตลาด และจะต้องขออนุญาตเป็นรายกรณีไป

ตามประกาศกระทรวง 33/2005 ยังได้มีการออกข้อกำหนดโดยสมัครใจเกี่ยวกับถุงพลาสติก เช่น ถุงใส่ของทั่วไป ถุงขยะ จะต้องมีความเหนียวไม่ต่ำกว่า 40 ไมครอน

บาหลีเรนได้มีการยกเลิกการใช้ข้อกำหนดของ GCC เกี่ยวกับอายุของสินค้า (Shelf-life standard) เนื่องจากข้อกำหนดดังกล่าวถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีความเข้มงวดเกินไป ซึ่งทางบาหลีเรนได้มีการยกเลิกข้อกำหนดดังกล่าวตามคำสั่งกระทรวง 3/2004

7.3.3 กฎระเบียบ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

กฎระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนในบาหลีเรน

บาหลีเรนได้มีความพยายามในการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของ WTO นับตั้งแต่ปีค.ศ. 2001 เป็นต้นมา โดยมีการแก้ไขกฎหมายพาณิชย์ (Commercial Companies Law) และมีการครอบคลุมกฎหมายทางการค้าถึงเรื่องการตอบโต้การทุ่มตลาด มาตรการตอบโต้การอุดหนุน (countervailing) และมาตรการปกป้องการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น (safeguard) รวมไปถึงการเพิ่มเติมกฎหมายอื่น ๆ เช่น สิทธิบัตร เครื่องหมายทางการค้า ความลับทางการค้า ข้อกำหนดทางด้านสถานที่ (geographical indications) เป็นต้น

นอกจากนี้ บาหลีเรนยังได้มีการยกเลิกกฎหมายตัวแทนทางการค้าในปีค.ศ. 2003 ซึ่งทำให้ผู้นำเข้าสินค้าไม่ต้องเสียค่านายหน้าให้กับตัวแทนทางการค้า และไม่มีการผูกขาดตลาดโดยตัวแทนทางการค้า กล่าวคือบริษัทต่างชาติสามารถใช้ผู้กระจายสินค้ามากกว่า 1 แห่งสำหรับสินค้าของตนเองได้ในบาหลีเรน³⁵

อย่างไรก็ตาม บาหลีเรนยังมีข้อจำกัดที่เกี่ยวกับกิจการที่อนุญาตให้เพียงชาวบาหลีเรนและ GCC เท่านั้นที่ดำเนินการได้ ได้แก่ การจับปลา การให้บริการด้านบัญชีและบรรณารักษ์ (ยกเว้น การตรวจสอบบัญชี) การส่งออก การนำเข้า การขายน้ำมันสำหรับรถแข่ง และการปล่อยสินค้าจากคลังสินค้า อีกทั้งยังมีธุรกิจบางอย่างที่จำกัดการลงทุนของต่างชาติ ได้แก่ การค้าและการค้าปลีก (จะต้องเป็นการถือหุ้นของชาวบาหลีเรนอย่างน้อยร้อยละ 51 ในกรณีที่เป็นการลงทุนของชาวต่างชาติที่ไม่ใช่ GCC และในกรณีที่ผู้ลงทุนเป็นชาว GCC จะต้องมีชาวบาหลีเรนร่วมลงทุนด้วย) ท่องเที่ยว (กำหนดให้มีชาวบาหลีเรนเป็นผู้ร่วมทุนด้วย) ศูนย์การแพทย์และคลินิกทางแพทย์ (จะให้ใบอนุญาตกับชาวบาหลีเรนหรือชาว GCC ที่อาศัยอยู่ในบาหลีเรนและมีใบประกอบโรคศิลป์เท่านั้น แต่ข้อกำหนดนี้ไม่ได้ครอบคลุมถึงโรงพยาบาลแต่อย่างใด) และร้านขายยา (จะต้องมีการถือหุ้นอย่างน้อยร้อยละ 50 โดยเภสัชกรชาวบาหลีเรน)³⁶

ปัญหาที่สำคัญของบาหลีเรนเกี่ยวกับกฎหมายจะเป็นในเรื่องการผูกขาดตลาด แม้ว่าจะมีการพยายามออกกฎหมายเพื่อยกเลิกการผูกขาดตลาดตาม Amiri Decree No. 18/1975 และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในปีค.ศ. 2007 ก็ตาม แต่ยังคงมีการใช้มาตรการการควบคุมราคาและการให้เงินอุดหนุนในหลายสินค้า เช่น ก๊าซ แปะง เนื้อสัตว์ ขนมอบังในประเทศ สัตว์ปีก ปิโตรเลียม ไฟฟ้า และน้ำ รวมถึงบริการหลายอย่าง เช่น การเดินทางทางอากาศ ไปรษณีย์ และการท่องเที่ยว

³⁵ WTO document G/VAL/W/57, 13 January 2000.

³⁶ WTO (2007)

นอกจากนี้ กิจกรรมที่ดำเนินงานโดยรัฐยังถือว่าเป็นกิจกรรมที่ใหญ่ที่สุด และมีการจ้างงานสูงสุดในประเทศบาห์เรน เช่น BANAGAS (ก๊าซธรรมชาติ) BAPCO (ปิโตรเลียม) ALBA (อะลูมิเนียม) BATELCO (โทรคมนาคม) Gulf Air (สายการบิน) BDB (สถาบันการเงิน) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ทางรัฐบาลบาห์เรนได้มีความพยายามที่จะแปรรูปรัฐวิสาหกิจธุรกิจ ในบาห์เรนมากขึ้น เพื่อพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจ และกระจายการผลิตไปหลายภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ตามคำสั่งกระทรวง 41/2002 วรรค 4 ได้กำหนดการกระตุ้นมาตรการแปรรูปรัฐวิสาหกิจในภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงการท่องเที่ยว การสื่อสาร การขนส่ง ไฟฟ้า น้ำประปา บริการในท่าเรือ บริการในสนามบิน น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และไปรษณีย์ ซึ่งทำให้ในปัจจุบันสัดส่วนการถือหุ้นของกิจการต่าง ๆ ในบาห์เรนลดลง เช่น ปัจจุบันรัฐบาลมีการถือหุ้น BATELCO เพียงร้อยละ 36.7 หรือใน Gulf Air ร้อยละ 50 เป็นต้น และยังมี การให้เอกชนเข้ามาดูแลการบริการในท่าเรือสำคัญ เช่น Mina Salman และ Mina Khalifa bin Salman ซึ่งเป็นการให้สัญญา 25 ปีกับบริษัท AMP Mueller ตั้งแต่ปีค.ศ. 2006 เป็นต้นมา

การบังคับกฎหมาย

ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาทางการค้านั้น บาห์เรนได้รับการจัดอันดับอยู่ในลำดับที่ 117 จาก 183 จาก World Bank (2009) โดยบาห์เรนมีระยะเวลาในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาทางการค้าที่สั้นกว่าประเทศในตะวันออกกลางโดยเฉลี่ย และมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่า แต่มีขั้นตอนในการดำเนินการที่สูงกว่า กล่าวคือ บาห์เรนมีขั้นตอนในการบังคับคดีตั้งแต่การยื่นฟ้อง ไปจนถึงการบังคับคดีทั้งสิ้น 48 ขั้นตอน โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเฉลี่ย 635 วัน และต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 14.7 ของมูลค่าเงินที่เรียกร้อง (Claim value)

7.3.4 ประสิทธิภาพของท่า (Port Efficiency)

ในปัจจุบันบาห์เรนพยายามพัฒนาตัวเองขึ้นมาเป็นศูนย์กลางการขนส่งของภูมิภาค จึงได้มีความพยายามในการปรับปรุงการดำเนินงานต่าง ๆ ในท่าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการสนับสนุนด้านค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ไปจนถึงการสร้างท่าเรือหลักแห่งใหม่ในปีค.ศ. 2001 และเสร็จสิ้นในปีค.ศ. 2008

ในส่วนของการท่าเรือ ในปัจจุบันท่าเรือหลักของบาห์เรนยังถือได้ว่ามีความจุที่ไม่มากนัก และหนึ่งในสามของพื้นที่เป็นที่จัดเก็บน้ำมัน โดยมีระวางบรรทุกสูงสุด (dead-weight tonnage : dwt) เท่ากับ 396,000 ในปีค.ศ. 2005³⁷ การดูแลท่าเรือจะเป็นหน้าที่ของ General Organization of Ports (GOP) ซึ่งขึ้นอยู่กับกระทรวงการคลัง (Ministry of Finance) โดยบริการในท่าเรือจะดำเนินการโดยเอกชนเป็นหลัก

³⁷ UNCTAD (2006), Review of Maritime Transport, Geneva

ในส่วนของบริษัทเดินเรือที่ดำเนินการในบาห์เรนจะมีไม่มาก และส่วนมากจะดำเนินการโดย United Arab Shipping Company ซึ่งมีรัฐบาลถือหุ้นร้อยละ 5 สำหรับเรือที่จะเดินทางผ่านน่านน้ำของบาห์เรน จะต้องเป็นเรือที่ได้รับการอนุญาตจากบาห์เรนตามข้อกำหนดในด้านของอายุของเรือ และสัญชาติหรือธงของเรือ

ณ ปัจจุบันนี้ ท่าเรือ Mina Salman ยังถือได้ว่าเป็นท่าเรือหลักที่สำคัญที่สุดของทางบาห์เรน แต่ทางรัฐบาลได้มีการสร้างท่าเรือ Mina Khalifa bin Salma Port (MKSP) ขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 และเริ่มเปิดให้ดำเนินการได้เมื่อปลายปีค.ศ. 2008 ซึ่งการสร้างท่าเรือดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของแผนในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาบาห์เรนให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งของภูมิภาค โดยท่าเรือทั้ง 2 แห่งมีการเซ็นสัญญาการจัดการให้กับ APM Mueller จากเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็นสัญญาผูกพัน 25 ปี

ในส่วนของท่าอากาศยานนั้น ในปีค.ศ. 2006 มีผู้โดยสารใช้บริการท่าอากาศยานของบาห์เรนประมาณ 7 ล้านคน แม้ว่าท่าอากาศยานของบาห์เรนในปัจจุบันจะมีรันเวย์เพียงเส้นเดียวก็ตาม สำหรับการขนส่งทางอากาศผ่านท่าอากาศยานบาห์เรนคิดเป็นจำนวนทั้งสิ้น 358,670 ต้นในปีค.ศ. 2006³⁸ โดยสายการบินหลักในการเดินทางในบาห์เรนคือ Gulf Air ซึ่งปัจจุบันเป็นการถือหุ้นของรัฐบาลของบาห์เรนทั้งหมด หลังจากที่รัฐบาลโอมานทำการถอนหุ้นที่เคยมีอยู่ร้อยละ 50 ออกจาก Gulf Air เพื่อไปพัฒนาสายการบินเป็นของตนเอง

ทางรัฐบาลบาห์เรนได้มีมาตรการสนับสนุนดังต่อไปนี้ เพื่อพัฒนาสนามบินบาห์เรนให้เป็นศูนย์กลางในการขนส่ง

- i) ยกเว้นค่าธรรมเนียมในการลงและจอดของสายการบินใหม่เป็นเวลา 2 ปี
- ii) ยกเว้นค่าธรรมเนียมการนำทางทางอากาศ (air navigation) เป็นเวลา 2 ปี
- iii) คิดค่าธรรมเนียมของการขนส่งสินค้าทางอากาศ (air cargo) เพียงร้อยละ 50

ในส่วนของบริษัทบริการในสนามบินนั้น จะดำเนินการโดยบริษัทเอกชน คือ Bahrain Airport Services ซึ่งได้สัญญา 25 ปี นับตั้งแต่ปีค.ศ. 1996

ทางด้านการขนส่งทางบกนั้น บาห์เรนถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีระบบถนนและทางด่วนที่ดี เชื่อมต่อเมืองสำคัญทุกเมืองในประเทศ และมีการเชื่อมต่อกับหลายประเทศผ่านทางซาอุดีอาระเบีย เช่น ยุโรป (Trans-Arabia Highway) UAE และโอมาน อีกทั้งยังมีการสร้างสะพานมิตรภาพบาห์เรน-กาตาร์ เพื่อเชื่อมต่อระหว่าง 2 ประเทศในปีค.ศ. 2007

³⁸ WTO (2007)

7.3.5 ระบบการติดต่อสื่อสาร

ระบบโทรคมนาคมและการติดต่อสื่อสารในบาหลีเรนได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่ปีค.ศ. 2000 เป็นต้นมา โดยมีอัตราการใช้โทรศัพท์และโทรศัพท์มือถือต่อประชากร 100 คนเท่ากับ 149.1 จากรายงานของ World Bank (2008) และมีระยะเวลาในการติดตั้งโทรศัพท์ประมาณ 1 สัปดาห์ สำหรับค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ภายในประเทศจะเท่ากับ \$0.77 ต่อนาที และค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ทางไกลเท่ากับ \$2.4 สำหรับ 3 นาทีแรก

ในส่วนของอินเทอร์เน็ตนั้น จากข้อมูล World Bank (2008) พบว่ามีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั้งสิ้น 33.2 คนต่อประชากร 100 คน และมีจำนวนคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลทั้งสิ้น 16.9 เครื่องต่อประชากร 100 คน³⁹

ระบบโทรคมนาคมและอินเทอร์เน็ตในบาหลีเรนถูกผูกขาดโดย BATELCO จนถึงปีค.ศ. 2004 แต่ได้มีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้เกิดการแข่งขันในภาคโทรคมนาคม โดยที่จะมีการให้ใบอนุญาตผู้ประกอบการในธุรกิจนี้ การให้ใบอนุญาตจะให้กับบริษัทสัญชาติบาหลีเรน หรือบริษัทต่างประเทศที่มีใบอนุญาตในการดำเนินธุรกิจในบาหลีเรนตามกฎหมายพาณิชย์ (Commerical Company Law) ซึ่งจะเป็นการให้ใบอนุญาต 15 ปี ส่งผลให้มีบริษัทอีก 2 บริษัทเข้ามาให้บริการในส่วนของโทรศัพท์มือถือ และมีการให้ใบอนุญาตแก่บริษัทดำเนินการด้านดาวเทียมระบบ VSAT จำนวน 8 แห่ง การให้บริการการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ 29 แห่ง และการให้บริการด้านอินเทอร์เน็ต จำนวน 20 แห่ง โดยจะมีการเก็บค่าธรรมเนียมรายปีจาก Telecommunication Regulatory Authority (TRA)

นอกจากนี้ ตามกฎหมายด้านโทรคมนาคมกำหนดให้ผู้ให้บริการที่มีส่วนแบ่งตลาดสูง เช่น BATELCO จะต้องมีการเสนอ Reference Interconnection Offer (RIO) ทุก ๆ 6 เดือน รวมถึงการมีข้อกำหนดด้านอัตราการเก็บค่าบริการสำหรับโทรศัพท์สาธารณะ

ในปีค.ศ. 2004 TRA ได้มีการพยายามพัฒนาการให้บริการแก่ลูกค้าด้านโทรคมนาคม จึงมีการออกกฎระเบียบในหลาย ๆ ข้อ เช่น การคัดสรรผู้ให้บริการ (Carrier pre-selection: CPS) ซึ่งเป็นการอนุญาตให้ผู้บริโภคสามารถเลือกเมนูบริการจากผู้ให้บริการหลาย ๆ แห่งได้ สำหรับบริการที่ต่างชนิดกัน ข้อกำหนดด้านการส่งรายงานทางการเงินที่แยกกันระหว่างกิจกรรมที่ได้รับอนุญาตชนิดต่าง ๆ การป้องกันการควมรวมกิจการไม่ให้เกิดผลเสียต่อผู้บริโภคและคู่แข่งรายอื่น ๆ เป็นต้น

³⁹ ข้อมูลปีค.ศ. 2005 จาก WTO (2007)

ความพยายามในการปรับปรุงกฎระเบียบ และโครงสร้างตลาดด้านโทรคมนาคมต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้บาหลีเรนมีระบบโทรคมนาคมและการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และมีการแข่งขันในภาคโทรคมนาคมสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม GCC

บทที่ 8

ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าใน สหรัฐอาหรับเอมิเรต

ในบทนี้จะทำการศึกษาลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรต (The United Arab Emirates: UAE) โดยจะเน้นที่ประเด็นด้านการค้าระหว่างประเทศและการลงทุน จากนั้นจะพิจารณาการค้าระหว่างประเทศไทยกับ UAE และสุดท้ายจะทำการศึกษาสู่สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าใน UAE และปัญหาที่เกิดขึ้น

8.1 ลักษณะเศรษฐกิจและการค้าของสหรัฐอาหรับเอมิเรต (UAE)

ประเทศ UAE เป็นสาธารณรัฐ (Federation) ซึ่งประกอบไปด้วย 7 รัฐ (Emirates) ตั้งอยู่ในอ่าวอาหรับ โดยมีรัฐสำคัญคืออาบูดาบี (Abu Dhabi) และดูไบ (Dubai)⁴⁰ และมีประชากรทั้งสิ้น 4.764 ล้านคน โดยร้อยละ 80 ของประชากรเป็นชาวต่างชาติ ได้แก่ ชาวอาหรับ ปากีสถาน อินเดีย และอิหร่าน⁴¹ ประเทศ UAE มีขนาดของ GDP ประมาณ 185 พันล้านเหรียญสหรัฐในปีค.ศ. 2008 และเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ในกลุ่มประเทศ GCC รองจากซาอุดีอาระเบีย โดยมีสัดส่วนของ GDP ในกลุ่มประเทศ GCC คิดเป็นร้อยละ 23 และมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 7.4 และ 1.3 ในปีค.ศ. 2008 และ 2009 ตามลำดับ นอกจากนี้ ประเทศ UAE ยังถือเป็นหนึ่งในประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรในระดับที่สูงมาก คือประมาณ 38,820 เหรียญสหรัฐต่อปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรสูงเป็นอันดับ 2 รองจากกาตาร์ในกลุ่มประเทศ GCC จึงทำให้ประเทศ UAE มีฐานะทางเศรษฐกิจและการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดี และมีกำลังซื้อสูง

ตารางที่ 8-1: ขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรของประเทศ UAE ในปีค.ศ. 2008

จำนวนประชากร* (ล้านคน)	4.764
ผลิตภัณฑ์มวลรวม (ล้านเหรียญสหรัฐ PPP)	184,984
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม (ร้อยละต่อปี)	7.4
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยระหว่างปีค.ศ. 1991-2000 (ร้อยละต่อปี)	4.4

* ประมาณการโดย IMF

ประเทศ UAE เป็นประเทศที่พึ่งพิงรายได้จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศ GCC โดยมีน้ำมันดิบเป็นอันดับที่ 5 ของโลก (หรือ

⁴⁰ รัฐที่เหลือประกอบไปด้วย Sharjah, Ajman, Fujairah, Ra's al Khaimah, และ Umm al-Qaiwain

⁴¹ National Human Resource Development and Employment Authority (2005)

คิดเป็นร้อยละ 9 ของน้ำมันที่มีอยู่ในโลก) และมีก๊าซธรรมชาติเป็นอันดับที่ 4 ของโลก (หรือคิดเป็นร้อยละ 5 ของทั้งโลก)⁴² ซึ่ง UAE มีรายได้จากการส่งออกน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติประมาณร้อยละ 45.1 ของ GDP

ตารางที่ 8-2: สัดส่วนของ GDP รายภาคการผลิตต่าง ๆ ของ UAE ในปีค.ศ. 2008

ภาคการผลิต	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวม
เกษตรกรรม	1.5%
ทรัพยากรธรรมชาติ	45.3%
- น้ำมันและก๊าซ	45.1%
- แร่อื่นๆ	0.2%
อุตสาหกรรม	12.4%
บริการและอื่นๆ	40.7%

อย่างไรก็ตาม จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ทำให้ UAE การพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ภาคส่วนและมีรายได้จากภาคส่วนอื่นที่ไม่ใช่น้ำมันเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก จนกลายเป็นศูนย์กลางการค้าและการขนส่งในภูมิภาคตะวันออกกลาง เพื่อส่งต่อไปยังประเทศในภูมิภาค เช่น อิหร่าน อิรัก ซาอุดีอาระเบีย หรือส่งต่อไปยังตลาดนอกภูมิภาค เช่น เอเชีย (อินเดียและปากีสถาน) แอฟริกา และยุโรป ซึ่ง UAE ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก รองจากสิงคโปร์และซีแอตเทิล

นอกจากนี้ UAE ยังมีนโยบายการค้าและการลงทุนที่เปิดเสรีและเป็นมิตรมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยเฉพาะในรัฐดูไบ โดยมีแผนพัฒนาประเทศระยะที่ 1 (1997-2001) ในการปรับปรุงกฎหมายและนโยบายทางการค้าและการลงทุนต่าง ๆ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในตลาด UAE มากขึ้น รวมไปถึงนโยบายทางด้านตลาด แรงงาน การส่งเสริมการลงทุน และสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจ โดยมีการสร้างเขตเสรี (free zones) ขึ้นมา ซึ่งทำให้การดำเนินธุรกิจในเขตเสรีดังกล่าว ไม่ต้องถูกควบคุมโดยกฎหมายต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น ข้อจำกัดด้านสัดส่วนการถือครองธุรกิจโดยคนต่างชาติ กฎหมายตัวแทนทางการค้า (Trade Agencies Law) และการบังคับการใช้แรงงานในประเทศ (Emiratization) โดยเขตเสรีที่สำคัญได้แก่ Jebel Ali ในรัฐดูไบ ซึ่งตั้งขึ้นในปีค.ศ. 1980 โดยธุรกิจที่สำคัญได้แก่ การค้า การกระจายสินค้า และคลังสินค้า (ร้อยละ 76) และการผลิต (ร้อยละ 20) นอกจากนี้ยังมีเขตเสรีต่าง ๆ ใน UAE อีกรวมทั้งหมด 22 แห่ง และมีอีก 11 แห่ง

⁴² OPEC (2004)

อยู่ระหว่างการพัฒนา⁴³ ซึ่งเขตเสรีต่าง ๆ นี้มีมูลค่าการลงทุนรวมประมาณ 4 พันล้านเหรียญสหรัฐ

เมื่อพิจารณาบรรยากาศในการทำธุรกิจในประเทศ UAE จะพบว่า UAE เป็นประเทศที่มีกฎระเบียบเอื้ออำนวยในการดำเนินธุรกิจเป็นอันดับ 2 ของกลุ่มประเทศ GCC รองจากบาห์เรน UAE ถูกจัดให้เป็นประเทศในลำดับที่ 33 จาก 183 ประเทศทางด้านความง่ายในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business)⁴⁴ โดยปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจใน UAE คือ นโยบายทางภาษี การจดทะเบียนทรัพย์สิน (registering property) และการค้าระหว่างประเทศ (trade across borders) แต่มีอุปสรรคทางด้าน การปกป้องนักลงทุน การบังคับใช้สัญญา และการปิดธุรกิจ

จากการเป็นศูนย์กลางทางการขนส่งของภูมิภาคของ UAE ประกอบกับนโยบายทางการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรกับต่างชาติที่มีใช้กลุ่มประเทศอาหรับ ทำให้ประเทศ UAE เป็นแหล่งในการกระจายสินค้าไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางที่สำคัญ ดังนั้น การส่งออกเพื่อการนำเข้า (Re-export) จึงนับเป็นแหล่งในการสร้างรายได้หลักให้กับกลุ่มประเทศ UAE เป็นอันดับที่ 2 รองจากน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ โดยมีรายได้จากการส่งออกเพื่อการนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 33 ของการส่งออกสินค้า (merchandise export) ทั้งหมด ซึ่งการส่งออกหลักจะไปยังประเทศอิรัก อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย อินเดีย และปากีสถาน นอกจากนี้ UAE ยังมีสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศต่อ GDP (Total export plus import per GDP) ถึงร้อยละ 145 ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสำคัญของ UAE ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางทางการค้าแห่งหนึ่งของโลก

หากพิจารณาภาคบริการโดยรวมจะพบว่าประเทศ UAE โดยเฉพาะรัฐดูไบและอาบูดาบี ได้ให้ความสำคัญกับภาคบริการนอกเหนือจากการค้าและการขนส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการบรรจุการพัฒนาให้รัฐดูไบเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวลงในแผนยุทธศาสตร์ของรัฐ ซึ่งในปัจจุบัน รายได้จากภาคบริการในรัฐดูไบคิดเป็นร้อยละ 74 ของ GDP ทั้งหมดของรัฐดูไบ อีกทั้ง UAE โดยเฉพาะรัฐดูไบยังถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางทางการเงินที่สำคัญอีกแห่งของภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยเป็นตัวกลางในการดำเนินธุรกรรมทางการเงินแทนประเทศในภูมิภาคหลายแห่ง เช่น อิรักและอิหร่าน ซึ่งในปัจจุบันนี้ รายได้จากภาคบริการทั้งหมดของประเทศ UAE คิดเป็นร้อยละ 42 ของ GDP โดยเป็นรายได้จากการค้าและการขนส่งประมาณร้อยละ 20⁴⁵

⁴³ WTO (2006)

⁴⁴ World Bank (2009)

⁴⁵ WTO (2006)

นอกจากนี้ ประเทศ UAE โดยเฉพาะรัฐอาบูดาบี ยังมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมปลายน้ำของกระบวนการผลิตน้ำมัน เช่น ปิโตรเคมี ปุ๋ย ซีเมนต์ และอะลูมิเนียม และยังมี การขยายการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ เช่น อิเล็กทรอนิกส์ การผลิตเครื่องจักรขนาดเล็ก เป็นต้น ซึ่งโดยมากการขยายตัวของภาคการผลิต จะเป็นการดำเนินธุรกิจในเขตเสรี หรือเป็นการร่วมลงทุนระหว่างรัฐกับบริษัทต่างชาติ โดยในปัจจุบัน UAE มีสัดส่วนของ GDP ในภาคการผลิตคิดเป็นร้อยละ 13.1

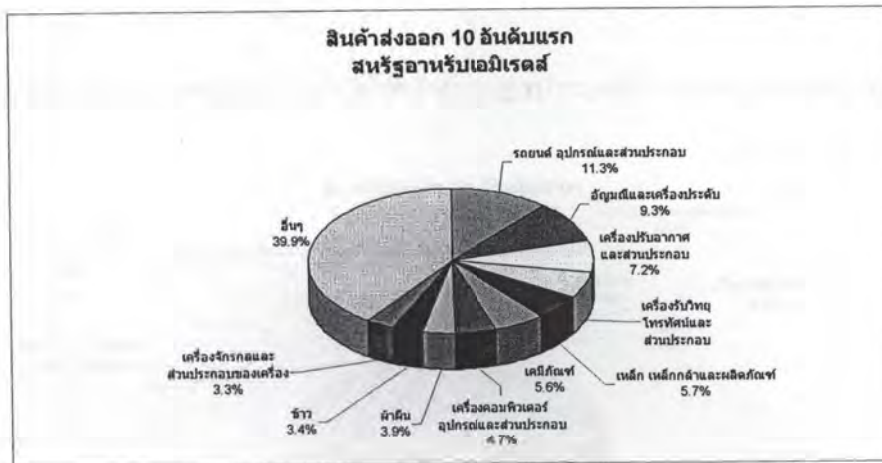
ในส่วนของการข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศนั้น ประเทศ UAE ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ตั้งแต่ปีค.ศ. 1996 โดยสามารถทำตามข้อตกลงต่าง ๆ ของ WTO ได้เกือบหมด เว้นแต่ในส่วนของการเกษตร แหล่งกำเนิดของสินค้า ข้อจำกัดการนำเข้าสินค้า และการค้าของรัฐ และสามารถปฏิบัติตามความตกลงว่าด้วยการประเมินราคาศุลกากร (Customs Valuation Agreement) ของ WTO ได้ในปีค.ศ. 2004

ในส่วนของการร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศ UAE ยังมีการทำข้อตกลงในระดับภูมิภาคในการเป็นสหภาพศุลกากร (Custom union) กับกลุ่มประเทศ GCC และข้อตกลงกับประเทศอาหรับ 22 ประเทศตามสนธิสัญญา GAFTA และยังมี การทำข้อตกลงทางการค้าในระดับทวิภาคีกับไซเรีย (2000) จอร์แดน (2001) เลบานอน (2002) โมร็อกโค (2002) และอิรัก (2002) และอยู่ระหว่างการเจรจาข้อตกลงทางการค้าแบบทวิภาคีกับสหรัฐอเมริกา แต่การจัดทำข้อตกลงทางการค้าระดับทวิภาคีต่อไปในอนาคตเว้นแต่ข้อตกลงทางการค้ากับสหรัฐอเมริกา จะทำในนามของกลุ่มประเทศ GCC เท่านั้น

8.2 การค้าระหว่างสหรัฐอาหรับเอมิเรตกับไทย

ในส่วนของการค้ากับประเทศไทยนั้น ประเทศ UAE เป็นหนึ่งในตลาดที่มีการเติบโตสูง โดยมีทั้งการส่งสินค้าไปขายยัง UAE โดยตรง และการส่งออกสินค้าไปยัง UAE เพื่อขายต่อให้กับประเทศอื่น ๆ เช่น อิรัก อิหร่าน จอร์แดน และปากีสถาน ซึ่งในปีค.ศ. 2006 ประเทศไทยถือได้เป็นผู้ส่งออกลำดับที่ 17 สำหรับประเทศ UAE โดยสินค้าส่งออกสำคัญของประเทศไทยไปยัง UAE ได้แก่ ยานยนต์และชิ้นส่วน อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องปรับอากาศ เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เป็นต้น โดยภาพที่ 8-1 จะแสดงสัดส่วนของสินค้าส่งออกไปยังประเทศ UAE

ภาพที่ 8-1: สัดส่วนของสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยไปยังประเทศ UAE

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

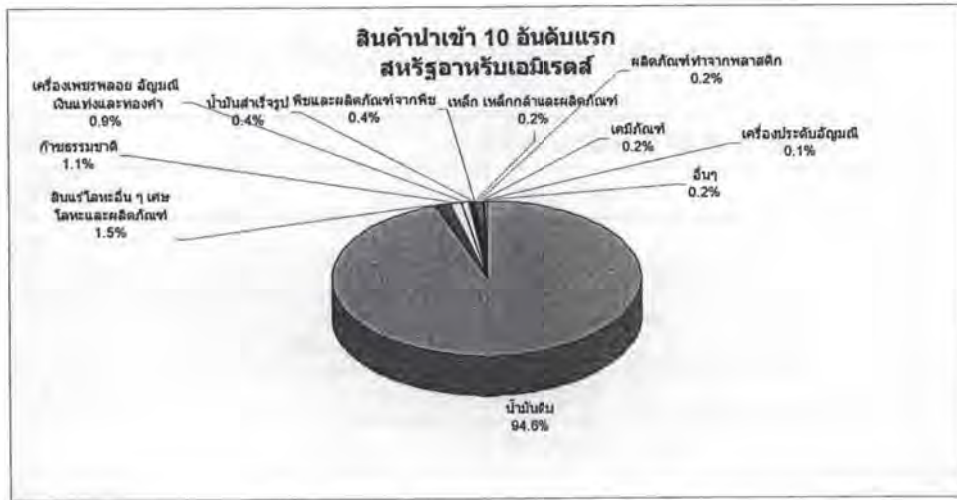
ประเทศ UAE เป็นตลาดส่งออกที่มีการขยายตัวสูงชันเป็นอย่างมาก โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 24.5 ในปีค.ศ. 2007 สำหรับสินค้าที่มีการขยายตัวเป็นอย่างมาก ได้แก่ เคมีภัณฑ์ (ร้อยละ 650.43) เม็ดพลาสติก (ร้อยละ 112.66) เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 66.77) อัญมณีและเครื่องประดับ (ร้อยละ 51.93) เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (ร้อยละ 38.31) และยานยนต์และชิ้นส่วน (ร้อยละ 37.25) โดยตลาด UAE นับเป็นตลาดที่มีศักยภาพเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากอัตราการขยายตัวที่สูงแล้ว UAE ยังมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสูง ดังจะเห็นได้จากการได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินโลกในระดับที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในโลก โดยยังคงมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นบวกในปี ค.ศ. 2008 และ 2009

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) ในสินค้าอีกหลายชนิดที่ประเทศ UAE ต้องการนำเข้า เช่น ข้าว ัญมณี แป้ง ผัก ผลไม้สด อาหารทะเล เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น แต่ในปัจจุบัน UAE ยังมีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถส่งสินค้าเหล่านี้ไปขายได้ ตัวอย่างเช่น ข้าวที่ UAE บริโภคอยู่ในปัจจุบันจะยังเป็นข้าวหอมมะลิ สภาพภูมิอากาศที่อาจทำให้ผักผลไม้สดเน่าเสียได้ง่าย เป็นต้น ซึ่งหากมีการศึกษาถึงการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นอย่างดีแล้ว ประเทศไทยอาจมีโอกาสในการส่งออกสินค้าไปยังประเทศ UAE มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของประเทศ UAE คือความผันผวนของความต้องการหรือปริมาณการสั่งซื้อในแต่ละปี ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะหากเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

ในส่วนสินค้านำเข้าหลักจากประเทศ UAE ส่วนมากจะเป็นสินค้าประเภทน้ำมัน โดยในปีค.ศ. 2008 ประเทศไทยมีการนำเข้าน้ำมันจาก UAE คิดเป็นร้อยละ 95 ของมูลค่านำเข้าสินค้า

จาก UAE ทั้งหมด ดังแสดงในภาพที่ 8-2 โดยสินค้าชนิดอื่น ๆ ที่มีการนำเข้าจาก UAE ได้แก่ สินแร่โลหะ ก๊าซธรรมชาติ และอัญมณีและโลหะมีค่า เป็นต้น

ภาพที่ 8-2: สัดส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญของประเทศไทยจากประเทศ UAE

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก

กล่าวโดยสรุปแล้ว ประเทศ UAE เป็นตลาดใหม่ที่ประเทศไทยควรให้ความสำคัญ เพราะนอกเหนือจากอัตราการเติบโตที่สูง และนโยบายการค้าและการลงทุนที่เป็นมิตรแล้ว ประเทศไทยยังมีความได้เปรียบในการแข่งขันในสินค้าหลายชนิดที่ประเทศ UAE ต้องการนำเข้า ดังนั้นหากศึกษาถึงลักษณะตลาด พฤติกรรมผู้บริโภค และวิธีในการดำเนินธุรกิจกับประเทศ UAE เป็นอย่างดีแล้ว UAE ก็น่าจะเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งสำหรับประเทศไทยได้

8.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในประเทศ UAE

8.3.1 ศุลกากร

ภาษี

ในปัจจุบันนี้ UAE มีการใช้อัตราภาษี MFN ซึ่งอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยอัตราภาษีสินค้าทุกชนิดยกเว้นยาสูบจะเป็นอัตราภาษีในลักษณะตามมูลค่า (ad valorem) และไม่มีข้อกำหนดเพิ่มเติมเกี่ยวกับอัตราภาษีพิเศษ หรือโควตาแต่อย่างใด อัตราภาษีที่ GCC ใช้จะอิงตามกลุ่มประเทศ GCC (Common External Tariff: CET) ในอัตราคงที่ที่ร้อยละ 5 และสินค้าประเภทอาหารและยาจะสามารถนำเข้าได้โดยไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรแต่อย่างใด โดยการเก็บภาษีจะทำการคำนวณจากมูลค่า c.i.f. ของสินค้านำเข้า

สินค้าประเภทที่ต้องชำระภาษีศุลกากรสูงเป็นพิเศษได้แก่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเสียภาษีในอัตราร้อยละ 50 และยาสูบ จะต้องเสียภาษีในอัตราพิเศษคือร้อยละ 100 หรือ Dh 100 ต่อบุหรี่ 100 มวน หรือ Dh 800 ต่อยาสูบ 1 กิโลกรัม แล้วแต่ว่าการคำนวณภาษีแบบไหนจะสูงกว่ากัน ตารางที่ 9-3 จะแสดงอัตรารภาษีเปรียบเทียบของสินค้าแต่ละประเภท

ตารางที่ 8-3: โครงสร้างภาษี MFN ของ UAE ในปีค.ศ. 2005

ประเภทสินค้า	อัตรารภาษีแบบ MFN โดยเฉลี่ย
อัตรารภาษีเฉลี่ยโดยรวม	ร้อยละ 5.1
สินค้านอกเกษตร	ร้อยละ 6.2
สินค้าที่มีใช้เกษตร (non-agricultural product)	ร้อยละ 4.8
การเกษตร การล่าสัตว์ และป่าไม้ (ISIC 1)	ร้อยละ 3.3
การทำเหมือง (ISIC 2)	ร้อยละ 5
การผลิต	ร้อยละ 5.2

ที่มา: WTO (2006)

นอกจากนี้ UAE ยังมีการยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าประเภทวัตถุดิบสำหรับภาคอุตสาหกรรม (Industrial Inputs) เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ และวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนที่จำเป็นต่อการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นข้อแตกต่างจากประเทศในกลุ่ม GCC อื่น ๆ และยังมี การยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าที่ส่งออกเพื่อการนำเข้า (re-export) และสินค้าที่ทำการผ่านทางชั่วคราว

สำหรับสินค้านำเข้าจากกลุ่มประเทศ GCC ด้วยกันเอง จะไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรในการนำเข้าแต่อย่างใด หากอยู่ในรายการยกเว้นภาษีในกลุ่มประเทศ GCC จำนวน 421 รายการ โดยสินค้านี้จะได้รับสิทธิพิเศษดังกล่าวจะต้องผลิตโดยผู้ประกอบการที่มีผู้ถือหุ้นสัญชาติของประเทศสมาชิก GCC อย่างน้อยร้อยละ 53 และต้องขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกกับกระทรวงการคลังและอุตสาหกรรม (Ministry of Finance and Industry) รวมถึงมีเอกสารรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้าว่ามีถิ่นกำเนิดจากประเทศในกลุ่ม GCC จริง

สำหรับข้อกำหนดเกี่ยวกับแหล่งที่มาของสินค้า (Rule of origin) โดยทั่วไปจะถือว่าสินค้านี้มีที่มาจากประเทศหนึ่ง เมื่อมีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากประเทศนั้นอย่างน้อยร้อยละ 40 ซึ่งหลักการดังกล่าวบังคับใช้กับสินค้าที่ส่งมาจากข้อตกลงการค้าเสรี GAFTA ด้วยเช่นกัน

พิธีการศุลกากร

เนื่องจากประเทศ UAE ไม่ต้องการให้พิธีการศุลกากรมาเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจการขนส่งและการส่งออกเพื่อการนำเข้า จึงพยายามกำหนดพิธีการศุลกากรที่ง่าย สะดวก และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ พิธีการศุลกากรของประเทศ UAE ยังยึดหลักการ

ของกฎพิธีการศุลกากรเดียวกันของ GCC หลังจากทีกลุ่มประเทศ GCC มีการรวมตัวเป็นสหภาพศุลกากรในปีค.ศ. 2003 กล่าวคือ สินค้าที่นำเข้ามาใน UAE หรือประเทศอื่นใดใน GCC จะสามารถส่งต่อไปยังประเทศอื่น ๆ ใน GCC ได้โดยไม่ต้องผ่านพิธีการศุลกากรอีกครั้ง เนื่องจาก GCC มีหลักการด่านนำเข้าเพียงที่เดียว (Single port of entry) อยู่

แต่ละรัฐใน UAE จะมีเจ้าหน้าที่ศุลกากร (Customs authority) เป็นของตนเอง แต่จะมีการใช้พิธีการศุลกากรในรูปแบบเดียวกัน โดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลศุลกากรโดยรวมคือ Federal Customs Authority ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปีค.ศ. 2003

ผู้นำเข้าสินค้าจะต้องถือใบอนุญาตการค้า (trading license) และจะได้รับรหัสนำเข้า (import code) จากนั้นจะสามารถทำการผ่านพิธีการศุลกากรได้โดยการใช้รหัสดังกล่าว

สินค้านำเข้าของ UAE ส่วนมากจะผ่านพิธีการศุลกากรในรัฐดูไบ โดยมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 80 ของสินค้านำเข้าทั้งหมด และอีกร้อยละ 10 จะผ่านพิธีการศุลกากรในอาบูดาบี⁴⁶ โดยรัฐดูไบและอาบูดาบีต่างมีระบบการแจ้งศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การผ่านพิธีการศุลกากรเป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยร้อยละ 17 ของการผ่านพิธีการศุลกากรในดูไบในปีค.ศ. 2005 ดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทำให้ UAE เป็นประเทศที่มีระยะเวลาในการผ่านพิธีการศุลกากรค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศ GCC หรือในโลกก็ตาม ซึ่งงานศึกษาของ World Bank (2008) ได้ให้ดัชนีด้านความมีประสิทธิภาพด้านศุลกากรของประเทศ UAE ไว้ 3.5 จาก 5

หากผู้นำเข้าประสบปัญหาเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่ดูไบ และไม่สามารถแก้ไขได้โดยกรมศุลกากร ก็สามารถทำเรื่องร้องเรียนมาที่ฝ่ายประเมินมูลค่า (Valuation Directorate) ได้ หรือสามารถทำการอุทธรณ์ไปยัง World Customs Organization (WCO) ซึ่งประเทศ UAE เป็นสมาชิกอยู่ได้

เอกสารที่ต้องแสดงในการผ่านพิธีการศุลกากรของประเทศ UAE จะประกอบไปด้วย⁴⁷

- 1) แบบฟอร์มสำแดงสินค้านำเข้า
- 2) คำสั่งส่งมอบสินค้าซึ่งออกโดยตัวแทนบริษัทเดินเรือที่ได้รับอนุญาตเป็นตัวแทนตามกฎหมาย UAE (Deliver Order)
- 3) ดันฉบับใบตราส่งสินค้าทางทะเล (Bill of Lading) ในกรณีส่งสินค้าทางเรือ
- 4) ใบอนุญาตนำเข้า (กรณีสินค้าที่มีข้อจำกัดการนำเข้า)

⁴⁶ WTO (2006)

⁴⁷ กระทรวงพาณิชย์

- 5) ดันฉบับใบกำกับสินค้าจากประเทศผู้ส่งออก โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณรวมของการนำเข้า สินค้า และมูลค่าในแต่ละรายการ
- 6) ดันฉบับใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่ได้รับการอนุมัติจากกระทรวงพาณิชย์ในประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดของสินค้า (Certificate of Origin) โดยจะต้องแสดงรายละเอียดของสินค้า ชื่อที่อยู่ของผู้ผลิตในประเทศต้นทาง และประทับตรารับรองของหอการค้าไทย พร้อมประทับตรารับรอง (legalize) จากสถานทูตอาหรับในประเทศไทย ยกเว้นสถานทูตอียิปต์
- 7) ดันฉบับใบกำกับการบรรจุหีบห่อสินค้า ซึ่งต้องระบุน้ำหนัก วิธีการบรรจุ และรหัส Harmonized System (Packing list)
- 8) สำเนาใบอนุญาตซื้อขายของผู้ซื้อและผู้ขาย

8.3.2 มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางเทคนิค

มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางเทคนิคที่ใช้ในประเทศ UAE ส่วนมากจะสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดร่วมกันของกลุ่มประเทศ GCC โดยสามารถแยกประเด็นที่สำคัญออกเป็นการทดสอบและการออกใบรับรอง มาตรฐานด้านสุขอนามัย มาตรฐานสินค้าชนิดอื่น ๆ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันมาตรฐานของ UAE ร้อยละ 95 เป็นมาตรฐานของกลุ่มประเทศ GCC ที่เรียกว่า Gulf Standards Organization (GSO) และประมาณร้อยละ 30 เป็นมาตรฐานทางด้านเทคนิค⁴⁸

การทดสอบและการออกใบรับรอง

หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องของมาตรฐานได้แก่ Emirates Authority for Standardization and Metrology (ESMA) ซึ่งตั้งขึ้นในปีค.ศ. 2001 โดยเป็นหน่วยงานอิสระที่มีการบริหารงานและการหารายได้แยกจากรัฐบาล ESMA จะมีรายได้มาจากการขายมาตรฐาน การให้การรับรองด้านคุณภาพ และการออกโครงการการประเมินการทำตามมาตรฐาน⁴⁹ อีกทั้ง ESMA ยังมีหน้าที่ในการออกมาตรฐาน กำกับดูแลมาตรฐานด้านเทคนิค และทำการประเมินผล โดยมีจุดมุ่งหมายในด้านสุขภาพ ความปลอดภัย และการปกป้องสิ่งแวดล้อมของสินค้าที่ขายใน UAE ไม่ว่าจะเป็นสินค้านำเข้า หรือสินค้าที่ผลิตในประเทศก็ตาม ซึ่ง ESMA จะเป็นองค์กรที่ปฏิบัติตาม Code of Good Practice for the Preparation, Adoption, and Application of Standards ของ WTO และยังเป็นสมาชิกขององค์กรระหว่างประเทศทั้งด้านมาตรฐานอีกหลาย

⁴⁸ WTO (2006)

⁴⁹ WTO (2006)

แห่ง เช่น ISO และองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยการรับรองห้องปฏิบัติการ (International Laboratory Accreditation Cooperation: ILAC)

ในกรณีที่สินค้าบางชนิดไม่ได้มีการกำหนดมาตรฐานในประเทศ UAE ก็สามารถใช้มาตรฐานเทียบเคียงในระดับสากลมาใช้แทนได้

ในกรณีของรถยนต์นั่งส่วนบุคคลและยางรถยนต์ สามารถผ่านกระบวนการประเมินการทำได้ตามมาตรฐาน โดยใช้วิธีให้ผู้ผลิตแจ้งการปฏิบัติตามมาตรฐานด้วยตนเอง (self-declaration) ต่อ GSO สำหรับสินค้าบางชนิดอาจจะต้องได้รับใบรับรองหรือการตรวจสอบเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตร กระทรวงพลังงาน หรือรัฐบาลของแต่ละรัฐ

นอกจากนี้ยังมีองค์กรที่ตั้งขึ้นมาภายใน ESMA เพิ่มเติมในปีค.ศ. 2004 ได้แก่ Emirates National Accreditation System (ENAS) เพื่อทำการรับรองห้องปฏิบัติการในการทดสอบ และทำการออกใบรับรองและการตรวจสอบ ยกเว้นในรัฐดูไบจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับรองห้องปฏิบัติการของเอกชนที่ให้บริการทดสอบและการสอบเทียบ (calibration) ให้กับดูไบ ซึ่งเรียกว่า Dubai's Municipality's Accreditation Center

มาตรฐานด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชและสัตว์ (Sanitary and phytosanitary measures)

มาตรฐานด้านสุขภาพ และสุขอนามัยพืชและสัตว์ของประเทศ UAE จะยึดหลักตามมาตรฐานของกลุ่มประเทศ GCC เป็นหลัก สินค้าอาหารทุกชนิดยังจัดเป็นสินค้าควบคุมเข้มงวดซึ่งผู้นำเข้าจะต้องเป็นสมาชิกหอการค้าหรือสภาอุตสาหกรรม ในกรณีของสินค้าที่มีตัวแทนจำหน่ายในประเทศ จะนำเข้าได้เฉพาะตัวแทนหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากตัวแทนจำหน่ายเท่านั้น และหากสินค้านำเข้าเป็นประเภทเนื้อสัตว์และสัตว์ปีก จะต้องแสดงใบรับรองการตรวจโรค (Health or Veterinary Certificate) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศที่ส่งออก โดยเนื้อสัตว์จะต้องผ่านการฆ่าตามหลักศาสนาอิสลาม (Halal) และจะต้องแสดงใบรับรองฮาลาล (Halal Certificate) จากองค์กรที่ได้รับการรับรองจากประเทศผู้ส่งออก ส่วนในกรณีของพืชจะต้องได้รับใบรับรองปลอดโรคพืช (Phytosanitary Certificate)

กระทรวงเกษตรและประมง (Ministry of Agriculture and Fisheries) จะมีหน้าที่ในการตรวจสอบสินค้าประเภทพืช สัตว์ และผลิตภัณฑ์จากพืชและสัตว์ ทั้งในส่วนของสินค้าส่งออกนำเข้า และสินค้าในประเทศ และประเทศ UAE ยังเป็นสมาชิกของ World Organization for Animal Health (OIE) และ International Plant Protection Convention (IPPC) อีกด้วย

นอกจากนี้ ทางประเทศ UAE ยังมีการประกาศห้ามนำเข้านกและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับนกหลังการเกิดการระบาดของไข้หวัดนกจากทุกประเทศ จนกว่าจะมีการประกาศว่าปลอดโรคไข้หวัดนก ซึ่งเป็นมาตรการฉุกเฉินตามประกาศกระทรวงฉบับที่ 15 ในปีค.ศ. 2005

มาตรฐานด้านสุขภาพและสุขอนามัยที่จัดเป็นมาตรฐานด้านเทคนิค อันเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ สามารถแบ่งออกได้เป็นขั้นตอนการตรวจสอบ และการตัดสิน

1. การตรวจสอบ

สินค้าอาหารนำเข้าจะถูกตรวจสอบ ณ ท่าที่นำเข้าโดยหน่วยควบคุมอาหาร กองสาธารณสุข และสินค้าที่ไม่ผ่านการตรวจสอบจะถูกส่งกลับและทำลายทิ้ง ซึ่งสินค้าอาหารทุกประเภทจะถูกตรวจสอบทางกายภาพ ได้แก่ ฉลาก วันหมดอายุ และลักษณะทางกายภาพของอาหารว่ามีความเหมาะสมต่อการบริโภคหรือไม่ ซึ่งการตรวจสอบทางกายภาพจะใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง แต่ในบางกรณี สินค้าอาจถูกสุ่มตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ โดยจะใช้เวลาโดยเฉลี่ยประมาณ 5-10 วันในการตรวจสอบก่อนปล่อยสินค้า โดยมีอาหารบางประเภทจะต้องถูกสุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการในการจัดส่งสินค้าทุกครั้ง ได้แก่ อาหารเด็กทารก และน้ำมันสำหรับการบริโภค

ในกรณีที่สินค้าไม่เหมาะสมต่อการบริโภค ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบการแสดงฉลากอายุการเก็บรักษา หรือมาตรฐานส่วนผสม จะถูกปฏิเสธและส่งกลับไปยังประเทศต้นทาง หรือส่งไปประเทศที่สามที่ไม่กลุ่มประเทศอาหรับ หรือทำลายทิ้งภายใน 30 วัน โดยถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นำเข้า และอาจมีการปรับถ้าละเมิดข้อกำหนดอย่างร้ายแรง หากมีการทำลายสินค้าเจ้าของสินค้าจะต้องชำระค่าธรรมเนียมของสินค้าที่ถูกทำลายดังนี้

ตารางที่ 8-4: ค่าธรรมเนียมในการทำลายสินค้า

มูลค่าสินค้า (Dirham)	ค่าธรรมเนียม (Dirham)
น้อยกว่า 5,000	200
5,000-15,000	500
15,000-50,000	1,000
50,000-100,000	2,000
100,000-450,000	4,000
มากกว่า 450,000	6,000

ที่มา: สำนักมาตรฐานทางการค้า กระทรวงต่างประเทศ

2. การตัดสิน

ในส่วนของบรรจุกฎเกณฑ์ จะมีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

- การตีพิมพ์วันที่ผลิตและวันหมดอายุในลักษณะที่ทำให้สูงขึ้นหรือพ่นหมึกลงบนภาชนะบรรจุ โดยทางประเทศ UAE จะไม่อนุญาตให้พิมพ์วันที่บนสติ๊กเกอร์เพื่อป้องกันการแกะเปลี่ยน
- การพิมพ์รายละเอียดวันที่ผลิตและวันหมดอายุบนบรรจุภัณฑ์ จะต้องตรงกับข้อความที่พิมพ์บนฉลาก
- วันที่ผลิตและวันหมดอายุจะต้องถูกต้องตามความเป็นจริง และต้องไม่มากกว่า 6 เดือน หรือจะต้องมีอายุเหลือเกินกว่าครึ่งหนึ่งของอายุทั้งหมด อย่างไรก็ตาม จากการรายงานของ ESMA ข้อกำหนดเรื่องอายุต้องเหลือครึ่งหนึ่งของอายุทั้งหมดถูกยกเลิกไปในปี ค.ศ. 2004 แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบการแจ้งว่าข้อกำหนดนี้ยังมีการใช้อยู่⁵⁰
- ต้องระบุและบอกชื่อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีไขมันสัตว์ เนื้อสัตว์ เอนไซม์ เลือด เจลาติน หรืออนุพันธ์ใด ๆ จากสัตว์
- ห้ามมีแอกอฮอลในอาหารทุกชนิด

สำหรับข้อมูลบนฉลากอาหาร จะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดดังนี้

- ระบุชื่อของอาหาร และลักษณะที่เป็นจริงของอาหารที่เป็นชื่อเฉพาะ พร้อมทั้งชื่อยี่ห้อของผลิตภัณฑ์ วันที่ผลิต และวันที่หมดอายุ ประเทศผู้ผลิต และชื่อผู้ผลิต
- ระบุรายชื่อของส่วนผสมอาหาร โดยจัดเรียงลำดับตามสัดส่วนของแต่ละตัว ตาม GCC Technical Regulation No. 9 of 1995
- จะต้องมีการติดฉลากเป็นภาษาอารบิก ซึ่งสามารถติดเป็นสติ๊กเกอร์ได้
- ถ้าอาหารมีวัตถุเจือปนอาหารที่อนุญาตให้ใช้ ต้องระบุบนฉลาก
- ต้องมีการระบุถึงน้ำมันและไขมันที่ใช้ในส่วนผสม
- ปริมาณสุทธิต้องอยู่ในหน่วยเมตริก
- การแสดงฉลากอาหารที่เดิมสารสี ให้เป็นไปตาม Gulf Standard No. 23/1984
- การแสดงฉลากสารอีมีลซิไฟเออร์ สารให้ความเสถียร และสารให้ความข้นหนืด ให้เป็นไปตาม UAE Standard No. 381/1995

⁵⁰ WTO (2006)

- ประเทศ UAE ไม่ได้มีข้อบังคับเรื่องการติดฉลากสำหรับอาหารตัดแต่งพันธุกรรม (GMO Labelling) แต่ในทางปฏิบัติควรแสดงฉลากอาหารดังกล่าว

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ประเทศ UAE มีการห้ามนำเข้าสินค้าบางชนิดที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยส่วนมากจะเป็นไปตามหลักการสากล เช่น ของเสียหรือสารอันตรายตาม Basel Convention สารเคมีตาม Rotterdam Convention ผลิตภัณฑ์จากพืชและสัตว์ตาม CITES Convention แต่ในปัจจุบัน ประเทศ UAE ยังไม่มีการเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์ทางสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด

8.3.3 กฎระเบียบ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

กฎระเบียบ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายยังเป็นอุปสรรคประการหนึ่งในการดำเนินธุรกิจและการค้ากับประเทศ UAE โดยกฎระเบียบและกฎหมายที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนที่จะกล่าวถึงในที่นี้จะประกอบไปด้วยการ สิทธิในการจำหน่ายสินค้า โดยเฉพาะ (Exclusive distribution right) ระบบผู้อุปถัมภ์ และการบังคับใช้แรงงานในประเทศ ในการดำเนินงาน (emiratization)

สิทธิในการจำหน่ายสินค้าโดยเฉพาะ (Exclusive distribution rights)

การนำเข้าสินค้าใน UAE ส่วนมากจะดำเนินการผ่านตัวแทนจำหน่าย (exclusive agents) ตามกฎหมายตัวแทนทางการค้า (Trade Agencies Law) เนื่องจากการกระจายสินค้า โดยไม่ผ่านตัวแทนในประเทศนั้นทำได้ยาก โดยกฎหมายตัวแทนทางการค้าจะระบุให้กิจกรรมในการนำเข้า การขายส่ง การกระจายสินค้า และการขายปลีก จะดำเนินการโดยตัวแทนจำหน่ายที่ทำการขึ้นทะเบียนเท่านั้น โดยตัวแทนจำหน่ายจะต้องเป็นคนถือสัญชาติ UAE หรือเป็นบริษัทที่มีคนสัญชาติ UAE เป็นเจ้าของ (Federal Company Law No. 8 of 1984) โดยกิจกรรมการซื้อสินค้าจากต่างประเทศ และกิจกรรมการขายสินค้าให้กับลูกค้าจะเป็นคนละสัญญาแยกจากกัน ในสัญญาการเป็นตัวแทนจำหน่าย (agency agreement/ agency contract) จะต้องระบุถึงผู้ที่เป็นตัวแทนจำหน่าย ผู้ผลิต สถานที่ที่ครอบคลุมตามสัญญา (รัฐที่ครอบคลุม) และรูปแบบหรือรุ่นของสินค้าที่เป็นตัวแทนจำหน่าย

การเป็นตัวแทนจำหน่ายเพื่อให้ได้สิทธิในการจำหน่ายโดยเฉพาะนั้น จะต้องมีการขึ้นทะเบียนสัญญาตัวแทนกับกระทรวงเศรษฐกิจและการวางแผน (Ministry of Economy and Planning) ซึ่งจะมีค่าจดทะเบียน Dh 5,000 และสามารถต่อสัญญาต่อปีได้โดยเสียค่าธรรมเนียม Dh 2,000 หลังการจดทะเบียนเป็นตัวแทนจำหน่ายแล้ว ผู้ส่งออกไม่สามารถยกเลิกสัญญาได้ เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากตัวแทนจำหน่ายหรือจากศาลเท่านั้น

ประโยชน์สำหรับผู้ส่งออกในการมีตัวแทนจำหน่ายโดยเฉพาะเกิดจากการสร้างเครือข่ายกับบริษัทในประเทศที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพตลาด วัฒนธรรม กฎหมาย และพิธีการศุลกากรของประเทศเป็นอย่างดี อีกทั้งมีช่องทางในการกระจายสินค้าที่ดีกว่า อย่างไรก็ตามการมีตัวแทนจำหน่ายโดยเฉพาะก่อให้เกิดปัญหาการผูกขาดตลาด ทำให้ตัวแทนสามารถขายสินค้านำเข้าได้ในราคาที่สูงมาก ซึ่งประเทศ UAE ดัดสินใจถอนรายการสินค้าประเภทอาหารชั้นพื้นฐานออกจากกฎหมายตัวแทนทางการค้าในปีค.ศ. 2005⁵¹ อีกทั้งยังมีการยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายตัวแทนทางการค้าในเขตเสรี (free zones) ด้วย

ระบบผู้อุปถัมภ์ (Sponsor)

กฎหมายของ UAE กำหนดให้บริษัทที่ตั้งขึ้นนอกเขตเสรีจะต้องมีผู้ถือหุ้นสัญชาติ UAE ไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 และสำหรับผู้ประกอบการจากต่างประเทศที่ต้องการดำเนินธุรกิจใน UAE จะต้องมีการจดทะเบียนในนามของผู้อุปถัมภ์ซึ่งมีสัญชาติ UAE เพื่อให้ได้สัดส่วนตามกฎหมาย แม้ว่าผู้ถือหุ้นรายดังกล่าวจะไม่ได้มีการลงทุนในรูปของเงินทุน หรือการบริหารจัดการแต่อย่างใด ซึ่งทำให้ขั้นตอนของการสรรหาผู้อุปถัมภ์มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินธุรกิจใน UAE ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องมีการจ่ายค่าธรรมเนียมรายปีให้กับผู้อุปถัมภ์ดังกล่าว โดยอัตราค่าใช้จ่ายจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับขนาดธุรกิจ

นโยบายการใช้แรงงานในประเทศ (Emiratization policy)

นโยบายการใช้แรงงานในประเทศเริ่มมีการบังคับใช้ในปีค.ศ. 1998 โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มจำนวนการจ้างงานแรงงานที่ถือสัญชาติ UAE ในภาคเอกชน และอุตสาหกรรมที่จะเข้ามาอยู่ในนโยบายนี้จะเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อประเทศ และมีการใช้แรงงานที่มีทักษะและมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี เช่น การกำหนดให้การจ้างงานคนสัญชาติ UAE ของธนาคารใน UAE ต้องเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี และกำหนดให้พนักงานในบริษัทประกันภัยจะต้องถือสัญชาติ UAE ร้อยละ 5 รวมทั้งยังมีการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานร้อยละ 5 ต่อปี นอกจากนี้ยังมีข้อกำหนดให้บริษัทในภาคการค้าจะต้องมีพนักงานถือสัญชาติ UAE ร้อยละ 2 เป็นต้น ซึ่งข้อกำหนดเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นในการดำเนินธุรกิจในประเทศ UAE อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดเรื่องการจ้างงานคนในประเทศไม่ได้ครอบคลุมในเขตเสรี ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ให้บริษัทต่างประเทศเข้าไปลงทุนในเขตเสรี

การบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement)

ปัญหาประการหนึ่งที่สำคัญทางด้านกฎหมายของประเทศ UAE คือการบังคับใช้กฎหมายทางการค้า จากรายงานของ World Bank (2009) พบว่าประเทศ UAE ถูกจัดลำดับที่

⁵¹ WTO (2006)

134 จาก 183 ประเทศในด้านการบังคับใช้กฎหมาย และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะพบว่าในการฟ้องร้องคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้า ตั้งแต่การยื่นฟ้อง การตัดสินคดี ไปจนถึงการบังคับคดี จะมีขั้นตอนทั้งสิ้น 49 ขั้นตอน โดยใช้เวลาในการดำเนินการทั้งหมดเฉลี่ยประมาณ 537 วัน และต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 26.2 ของมูลค่าของเงินที่เรียกร้อง (Claim value)

8.3.4 ประสิทธิภาพของท่า (Port Efficiency)

ประเทศ UAE ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการพัฒนาตนเองให้กลายเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางเรือและทางอากาศของภูมิภาคตะวันออกกลาง เชื่อมโยงระหว่างเอเชียใต้และเอเชียตะวันออก ไปจนถึงยุโรป ทำให้ UAE มีระบบการขนส่งและท่าที่มีประสิทธิภาพ

หากพิจารณาดัชนีทางด้านโลจิสติกส์ที่ทำการสำรวจโดย World Bank (2008) จะพบว่าประเทศ UAE มีประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและไอทีเท่ากับ 3.8 จาก 5 โดยมีต้นทุนการขนส่งระหว่างประเทศประมาณ US\$579 ต่อตู้สินค้า หรืออยู่ที่ระดับ 3.7 จาก 5 และระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่ง (Timeliness of Shipment) อยู่ที่ระดับ 4.1 จาก 5 ซึ่งจะเห็นได้ว่า UAE มีดัชนีทางด้านโลจิสติกส์ที่สูงกว่าทุก ๆ ประเทศใน GCC และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศทั้งหมดที่ World Bank ทำการสำรวจ

หากพิจารณาท่าเรือและการขนส่งทางเรือ นั้น จะพบว่า UAE มีท่าเรือพาณิชย์ขนาดใหญ่ทั้งหมด 15 ท่า โดยปริมาณสินค้าสูงสุดที่สามารถรับได้คือประมาณ 70 ล้านตัน⁵² ท่าเรือที่สำคัญที่สุดคือท่าเรือเจเบล อาลี (Jebel Ali Port) ซึ่งอยู่ในเขตเสรีเจเบล อาลี ในปัจจุบัน ร้อยละ 77 ของเรือที่เดินทางไปยังท่าเรือของ UAE จะเป็นเรือต่างชาติ โดยเรือดังกล่าวจะต้องมีสัญญากับรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลของรัฐจึงจะสามารถเดินเรือในน่านน้ำของ UAE ได้ โดยบริษัทเดินเรือที่ใหญ่ที่สุดในตะวันออกกลางคือ United Arab Shipping Company (UASC) เป็นบริษัทที่มีการถือหุ้นร่วมกันของกลุ่มประเทศ GCC และเป็นถือหุ้นของรัฐบาลกลางและรัฐบาลของรัฐใน UAE รวมกันร้อยละ 43.8 อีกทั้งรัฐบาล UAE ยังเป็นเจ้าของตัวแทนการขนส่ง (Shipping Agency) ที่ใหญ่ที่สุดของโลก คือ Gulf Agency Company (GAC)

การดำเนินงานในท่าเรือของรัฐดูไปไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการให้บริการของการจัดการสินค้า (Cargo handling services) หรือบริการปล่อยสินค้าออกจากท่าเรือ จะดำเนินการโดย DP World ซึ่งเป็นบริษัทที่รัฐดูไบเป็นเจ้าของ นอกจากนี้ DP World ยังเป็นบริษัทที่ดำเนินการให้บริการทั้งหมดในท่าเรือซาเยด (Zayed) ซึ่งเป็นท่าเรือที่สำคัญที่สุดในรัฐอาบูดาบีด้วย

⁵² WTO (2006)

ในส่วนของท่านอากาศยานนั้น ในปัจจุบัน UAE มีท่านอากาศยานนานาชาติทั้งหมด 6 แห่ง ซึ่งทำให้ UAE เป็นศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศของภูมิภาค และเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญระหว่างยุโรป เอเชียใต้ และเอเชียตะวันออก ซึ่งท่านอากาศยานในดูไบเป็นท่านอากาศยานที่มีการให้บริการมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยมีสายการบินผ่านท่านอากาศยานแห่งนี้กว่า 105 สายการบิน การให้บริการด้านการขนส่งสินค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าจะดำเนินการโดย Dubai Cargo Village ซึ่งเป็นบริษัทของรัฐเช่นกัน

ข้อจำกัดที่สำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพของท่านของ UAE ได้แก่การดำเนินการโดยบริษัทที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ ทำให้บางครั้งการบริการขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายในการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในท่าเรือที่สูงจากการผูกขาด นอกจากนี้ ท่าเรือเจเบลอาลีเป็นท่าเรือที่มีคนใช้บริการเป็นจำนวนมาก จึงเกิดปัญหาความหนาแน่นในท่า (port congestion) ในบางครั้ง ซึ่งทำให้การขนส่งสินค้าในบางช่วงมีความยุ่งยากและใช้เวลานานกว่าที่ควรจะเป็น

สำหรับการขนส่งทางบกนั้น UAE มีระบบการขนส่งทางบกที่ดีและสะดวก เชื่อมต่อเมืองสำคัญทั้งหมด และเชื่อมต่อไปถึงซาอุดีอาระเบียและโอมาน โดยบริษัทที่ดำเนินการขนส่งทางบกจะต้องมีการถือหุ้นโดยคนสัญชาติ UAE เป็นหลัก

8.3.5 ระบบการติดต่อสื่อสาร

ประเทศ UAE จัดได้ว่าเป็นประเทศที่มีระบบการสื่อสารโทรคมนาคมที่ดี โดยมีจำนวนการใช้โทรศัพท์และโทรศัพท์มือถือเท่ากับ 205.7 ต่อประชากร 100 คน อีกทั้งค่าบริการการใช้โทรศัพท์ใน UAE จะถือว่าต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม GCC แม้ว่าจะเป็นธุรกิจผูกขาดโดยบริษัท Etisalat ซึ่งมีรัฐเป็นผู้ถือหุ้นถึงร้อยละ 60 ก็ตาม โดยมีค่าใช้จ่ายในการติดตั้งโทรศัพท์เท่ากับ 54.5 เหรียญสหรัฐ ค่าบริการรายเดือน 4.1 เหรียญสหรัฐ และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการโทรภายในประเทศ แต่หากเป็นการโทรไปต่างประเทศจะเสียค่าบริการ 1.73 เหรียญสหรัฐสำหรับ 3 นาทีแรก นอกจากนี้ ระยะเวลาในการรอการติดตั้งโทรศัพท์จะใช้ระยะเวลาไม่เกิน 1 สัปดาห์ ซึ่งถือได้ว่ามีระยะเวลาที่ต่ำ จึงถือว่าได้ว่าบริการโทรคมนาคมของ UAE มีประสิทธิภาพสูงและมีค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผล

หากพิจารณาถึงการบริการด้านอินเทอร์เน็ตจะพบว่าค่าใช้จ่ายการติดตั้งอินเทอร์เน็ตจะเท่ากับ 81 เหรียญต่อปี และมีค่าธรรมเนียมในการใช้อีก 45 เหรียญต่อเดือน⁵³ ซึ่งในปัจจุบันอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตของประชากรใน UAE จะเท่ากับ 52.7 ต่อประชากร 100 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมากเมื่อเทียบกับอัตราการใช้งาน 5.2 ต่อประชากร 100 คนในปีค.ศ. 1999

⁵³ Zarrouk (2003)

ในปีค.ศ. 2004 UAE ได้มีการจัดตั้ง Telecommunications Regulatory Authority (TRA) เพื่อทำหน้าที่ในการวางแผนและกำกับดูแลด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการด้านโทรคมนาคมและไอทีของประเทศ เพื่อให้การบริการด้านนี้เป็นไปตามมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น โดยมีแผนที่จะเพิ่มการแข่งขันการบริการทางอินเทอร์เน็ตรวมอยู่ในนั้น ซึ่งจะอนุญาตให้มีผู้บริการด้านอินเทอร์เน็ตรายอื่นสามารถให้บริการได้หากได้รับใบอนุญาตจากทางรัฐบาล

อย่างไรก็ตาม ประเทศ UAE ยังถือเป็นประเทศที่มีการแข่งขันในด้านโทรคมนาคมและไอทีต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ เนื่องจากมีการเข้ามาจัดการดูแลและดำเนินกิจการโดยรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้ UAE ยังไม่รับข้อตกลงด้านโทรคมนาคมตาม GATS เนื่องจากปัญหาการผูกขาดตลาดด้านนี้ในประเทศ

บทที่ 9

ลักษณะเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในโอมาน

ในบทนี้จะทำการศึกษาลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ และการค้าระหว่างประเทศของ โอมาน (Sultanate of Oman) โดยจะพิจารณาเน้นหนักที่นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุน รวมถึงความสัมพันธ์ทางการค้าการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศโอมาน จากนั้นจะศึกษาถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่มีอยู่ในประเทศโอมานและปัญหาที่เกิดขึ้น

9.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการค้าของโอมาน

ประเทศโอมานที่อยู่ชายฝั่งทะเลอาหรับและอ่าวอาหรับ ซึ่งมีเขตแดนติดกับซาอุดีอาระเบีย UAE และเยเมน ในอดีตโอมานเป็นประเทศที่พึ่งพิงภาคการเกษตรและการประมง จนกระทั่งมีการขุดพบน้ำมันและสามารถสร้างอุตสาหกรรมน้ำมันเชิงพาณิชย์ได้ในปี ค.ศ. 1967 และยังสามารถขุดพบก๊าซธรรมชาติเป็นจำนวนมากในปี ค.ศ. 1989 จนมีการพัฒนาอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติต่อมาในปี ค.ศ. 1994 ในปัจจุบัน โอมานเป็นประเทศที่พึ่งพิงรายได้จากการค้าน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก โดยมีสัดส่วนรายได้จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 47.7 ของ GDP และร้อยละ 94.7 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมด (merchandise export)

โอมานมีประชากรประมาณ 2.769 ล้านคน โดยถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีรายได้สูง โดยมีขนาด GDP เท่ากับ 66.9 พันล้านเหรียญสหรัฐ และมีรายได้ต่อหัวประชากรประมาณ 24,156.37 เหรียญสหรัฐในปี ค.ศ. 2008 โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในปี ค.ศ. 2008 เท่ากับร้อยละ 6.2 ซึ่งอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของโอมานนั้น ขึ้นอยู่กับการขยายตัวของราคาน้ำมันเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 9-1: ขนาดเศรษฐกิจและจำนวนประชากรของประเทศโอมานในปี ค.ศ. 2008

จำนวนประชากร* (ล้านคน)	2.769
ผลิตภัณฑ์มวลรวม (ล้านเหรียญสหรัฐ PPP)	66,889
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม (ร้อยละต่อปี)	6.2
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยระหว่างปี ค.ศ. 1991-2000 (ร้อยละต่อปี)	4.6

* ประมาณการณโดย IMF

สำหรับภาคการผลิตอื่นที่สำคัญได้แก่ ภาคอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เช่น เคมีภัณฑ์ ก๊าซธรรมชาติเหลว ซึ่งมีมูลค่าเป็นร้อยละ 10.2 ของ GDP และภาคบริการคิดเป็นร้อยละ 58.5 ของ GDP โดยภาคบริการในโอมานก่อให้เกิดการจ้างงานกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรที่มีอยู่

ตารางที่ 9-2: สัดส่วนของ GDP ในภาคการผลิตต่าง ๆ ของโอมานในปีค.ศ. 2007

ภาคการผลิต	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวม
เกษตรกรรม	1.6%
ทรัพยากรธรรมชาติ	30.6%
- น้ำมันและก๊าซ	30.4%
- แร่อื่นๆ	0.2%
อุตสาหกรรม	9.2%
บริการและอื่นๆ	58.5%

นับตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 90 เป็นต้นมา ประเทศโอมานได้มีการใช้กลยุทธ์การพัฒนาเพื่อมุ่งเน้นการลดการพึ่งพิงน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ โดยการสร้างอุตสาหกรรมปลายน้ำและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มากขึ้น รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและแก้ไขปัญหาด้านระบบในหลาย ๆ แ่ง เช่น การผูกขาดตลาด หรือการดำเนินธุรกิจโดยภาครัฐบาลเป็นหลัก จึงได้มีการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนให้เข้ามาดำเนินกิจการมากขึ้น ทั้งในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเชื้อเพลิง และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ซึ่งแผนเหล่านี้อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

นอกจากนี้ รัฐบาลโอมานยังมีนโยบายส่งเสริมการใช้แรงงานในประเทศ (Omanization) เพื่อฝึกอบรมคนในประเทศให้มีทักษะและความชำนาญในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคบริการ เช่น การท่องเที่ยว บริการทางการเงิน เป็นต้น

ในส่วนของการลงทุนนั้น เงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้ไหลเข้าประเทศโอมานที่ระดับ RO 637.7 ล้านในปีค.ศ. 2006 ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมากเมื่อเทียบกับระดับ RO 208.9 ล้านในปีค.ศ. 2003 โดย UNCTAD ได้จัดอันดับการไหลเข้าของเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่อันดับ 88 จาก 141 ประเทศในปีค.ศ. 2006 อีกทั้งโอมานยังได้ถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศอาหรับที่มีการเปิดประเทศมากที่สุด ในดัชนีชี้วัดความเสรีของเศรษฐกิจของประเทศอาหรับ (Arab Economic Freedom Index) และยังถูกจัดให้อยู่ในอันดับ 18 จาก 141 ประเทศในด้านของประเทศที่มีการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจมากที่สุดในโลก จึงเห็นได้ว่า ประเทศโอมานเป็นประเทศที่มีบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อการลงทุนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

บรรยากาศการลงทุนที่ดีในประเทศโอมานนั้นเป็นผลมาจากการจัดตั้ง Oman Centre for Investment Promotion and Export Development (OCIPED) ในปีค.ศ. 1997 ซึ่งทำหน้าที่

ช่วยเหลือผู้ลงทุนในการจัดตั้งธุรกิจ รวมถึงอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการพบพันธมิตรทาง การค้า การหาแรงจูงใจในโครงการลงทุนต่าง ๆ ไปจนถึงการช่วยเหลือทางด้านการตลาดใน ประเทศโอมาน

อย่างไรก็ตามลงทุนในประเทศโอมานยังมีข้อจำกัดซึ่งมาจากกระบวนการแปรรูปให้เป็น เอกชนที่ยังช้าอยู่มาก และข้อจำกัดด้านการถือครองที่ดิน รวมถึงธุรกิจที่ชาวต่างชาติสามารถ ดำเนินการได้ โดยมีการห้ามการลงทุนในธุรกิจหลายชนิด เช่น บริการนายหน้าอสังหาริมทรัพย์ บริการด้านการจัดหางาน บริการนำเที่ยว บริการด้านการขนส่ง และธุรกิจขนาดเล็ก เช่น ร้าน ดัดผม ร้านซักผ้า เป็นต้น

ในส่วนของ การถือครองกิจการนั้น มีข้อกำหนดห้ามการลงทุนจากต่างชาติสำหรับ กิจการที่มีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า RO 150,000 และนักลงทุนจากต่างประเทศสามารถถือหุ้นได้ ไม่เกินร้อยละ 49 สำหรับบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนสูงกว่า RO 150,000 และสัดส่วนการถือหุ้น อาจเพิ่มสูงได้ถึงร้อยละ 65 หากได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม การ ถือหุ้นโดยต่างชาติทั้งหมดสามารถทำได้ในธุรกิจที่มีทุนจดทะเบียนเกินกว่า RO 500,000 และ เป็นกิจการที่สร้างประโยชน์ให้กับประเทศ

นอกจากนี้ โอมานยังมีเขตเสรี (free zones) จำนวนสองแห่ง ได้แก่ เขตการค้าเสรี Al Mazuna และเขตการค้าเสรี Salalah ซึ่งการดำเนินธุรกิจในเขตเสรีจะมีการผ่อนปรนมากกว่า ปกติ เช่น สามารถเช่าที่ดินได้เป็นเวลา 30 ปีและต่อสัญญาได้อีก 30 ปี สามารถถือหุ้นได้ร้อยละ 100 สามารถนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าทุนได้โดยปลอดภาษี อีกทั้งยังไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับ เงินทุนขั้นต่ำแรกเริ่ม และการจ้างงานคนในประเทศจะลดเหลือที่อัตราร้อยละ 10 แทนร้อยละ 35 สำหรับโครงการอุตสาหกรรม อีกทั้งยังมีการยกเว้นการเก็บภาษีรายได้ และมีขั้นตอนพิธีการ ศุลกากรที่ยืดหยุ่นกว่า

หากพิจารณาบรรยากาศในการทำธุรกิจ จากการจัดอันดับของ World Bank (2009) ใน ด้านความง่ายในการทำธุรกิจ (Ease of doing business) จะพบว่าโอมานอยู่ในลำดับที่ 65 จาก 183 ประเทศ โดยมีปัญหาหลักมาจากการจัดการด้านใบอนุญาตก่อสร้าง การเข้าถึงสินเชื่อ การ ปกป้องนักลงทุน การค้าระหว่างประเทศ (trading across borders) และการบังคับใช้สัญญา แต่ มีปัจจัยสนับสนุนจากนโยบายภาษี

ในปัจจุบัน โอมานกำลังพยายามปรับเปลี่ยนกฎหมายเกี่ยวกับการค้าและการลงทุน รวมถึงกฎหมายพาณิชย์ (Commercial Company Law) ให้สอดคล้องกับหลักการสากลและมีความผ่อนคลายเป็นยิ่งขึ้น รวมถึงเปิดสาขาทางธุรกิจที่นักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนได้กว้าง ขึ้น ซึ่งน่าจะทำให้การลงทุนหรือการทำธุรกิจในโอมานเป็นไปได้อย่างสะดวกมากขึ้นในอนาคต

ในส่วนของการข้อตกลงทางการค้านั้น โอมานได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO ในปีค.ศ. 2000 และยังคงอยู่ในกลุ่มประเทศสมาชิกใหม่ (recently-acceded members) และกลุ่มประเทศอาหรับ (WTO Arab group) ใน WTO อีกทั้งยังมีการทำข้อตกลงทางการค้าแบบพหุภาคีในการเป็นสหภาพศุลกากรกับกลุ่มประเทศ GCC และ GAFTA ในปีค.ศ. 1997

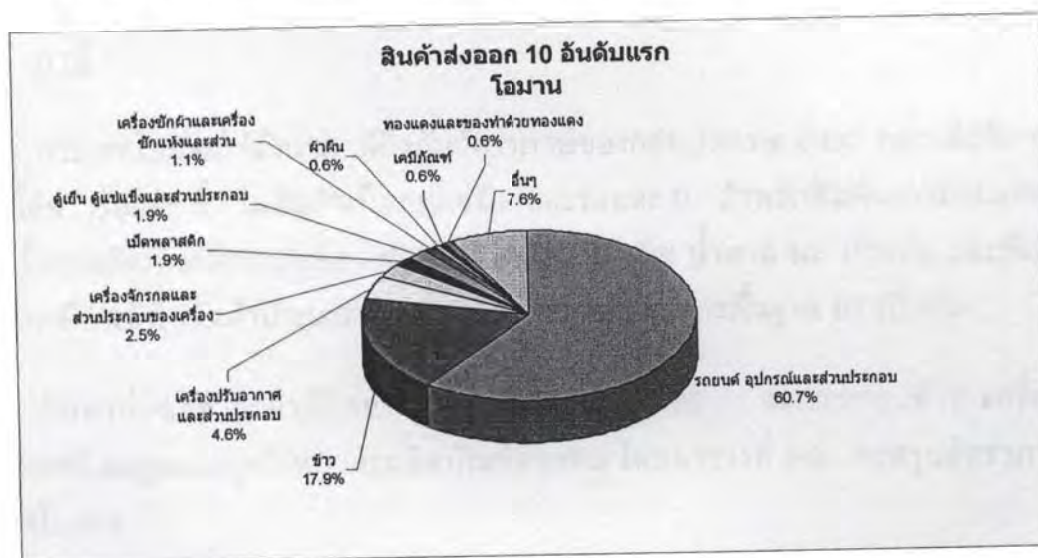
โอมานยังได้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับทวิภาคีกับ 20 ประเทศ และได้มีการทำเขตการค้าเสรีกับสหรัฐอเมริกาในปีค.ศ. 2006 แต่ยังไม่ได้บังคับใช้ เนื่องจากยังรอการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาของโอมานอยู่

9.2 การค้าระหว่างโอมานและไทย

ประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าไปยังประเทศโอมานคิดเป็นมูลค่า 9115.6 ล้านบาทในปี ค.ศ. 2007 โดยโอมานจัดเป็นตลาดใหม่ที่มีอัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกค่อนข้างสูงสำหรับประเทศไทย กล่าวคือ มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของมูลค่าการส่งออกระหว่างปีค.ศ. 2004-2007 เท่ากับร้อยละ 51.3

สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปยังโอมานประกอบด้วย รถยนต์และชิ้นส่วน เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เหล็กและผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรและส่วนประกอบ เม็ดพลาสติก และตู้เย็น เป็นต้น โดยสินค้าที่มีการขยายตัวในการส่งออกสูงได้แก่ ข้าว (ร้อยละ 1,434) และเหล็กและผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 1,573) ดังแสดงในภาพที่ 9-1

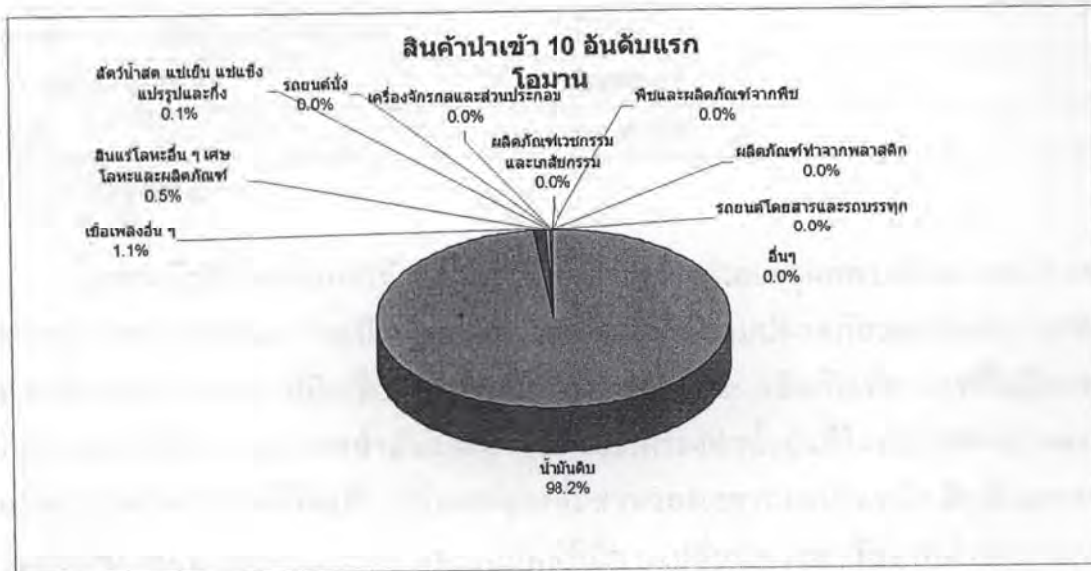
ภาพที่ 9-1: สัดส่วนการส่งออกสินค้าของไทยไปยังโอมานในปีค.ศ. 2008

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก

สำหรับการนำเข้าสินค้าจากโอมานที่สำคัญได้แก่น้ำมันดิบ เครื่องจักรและส่วนประกอบ สินแร่โลหะ และสัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่ง ซึ่งได้แก่ปลาทูน่าสดเป็นสำคัญ ดังแสดงในภาพที่ 9-2

ภาพที่ 9-2: สัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากโอมานในปีค.ศ. 2008

ที่มา: World Trade Atlas ห้องสมุดการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก

9.3 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในโอมาน

9.3.1 ศุลกากร

ภาษี

ประเทศโอมานใช้อัตราภาษีอิงกับอัตราภาษีของกลุ่มประเทศ GCC กล่าวคือมีการเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 5 ในสินค้าเกือบทุกชนิด และร้อยละ 0 สำหรับสินค้าบางประเภท เช่น ปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ ผักและผลไม้สด ธัญพืช น้ำตาล นม เป็นต้น และยังมีการยกเว้นภาษีนำเข้าในสินค้าประเภทวัตถุดิบทางการเกษตร อาหารพื้นฐาน ยา เป็นต้น

สินค้าที่ต้องชำระภาษีในอัตราพิเศษคือร้อยละ 100 จะประกอบด้วย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาสูบและบุหรี่ยุติ และผลิตภัณฑ์จากหมู โดยตารางที่ 9-3 จะสรุปอัตราภาษีในประเทศโอมาน

ตารางที่ 9-3: โครงสร้างภาษี MFN ของโอมานในปีค.ศ. 2007

ประเภทสินค้า	อัตราภาษีแบบ MFN โดยเฉลี่ย
อัตราภาษีเฉลี่ยโดยรวม	ร้อยละ 7.7
สินค้าเกษตร	ร้อยละ 9.9
สินค้าที่มีใช้เกษตร (non-agricultural product)	ร้อยละ 4.6
การเกษตร การล่าสัตว์ และป่าไม้ (ISIC 1)	ร้อยละ 3.9
การทำเหมือง (ISIC 2)	ร้อยละ 4.9
การผลิต	ร้อยละ 5.6

ที่มา: WTO (2008)

โอมานยังมีข้อจำกัดการห้ามนำเข้าสินค้าบางชนิดด้วยเหตุผลทางด้านความปลอดภัย สุขภาพ ศาสนา ศิลธรรม การเป็นข้อตกลงทางสากล และความปลอดภัยของประเทศ อาทิเช่น นมสำหรับเด็กทารก ข้าวที่มีเครื่องหมายการค้า Jibal Dhorfar ผลิตภัณฑ์อาหารที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ เป็นภาษาอารบิก เครื่องกรองน้ำมันและอากาศ และเครื่องทำน้ำอุ่นที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของโอมาน ยางรถยนต์ที่ใช้แล้ว เครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของเอทานอลเป็นหลัก สินค้าอาหารที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์และหมู และรถยนต์ที่มีการเปลี่ยนพวงมาลัยจากด้านขวามาเป็นด้านซ้าย เป็นต้น

เงื่อนไขเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของสินค้าสำหรับโอมานคือการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างน้อย ร้อยละ 40 ในกรณีของ GCC และ PAFTA และอย่างน้อยร้อยละ 35 สำหรับเขตการค้าเสรีกับสหรัฐอเมริกา

พิธีการศุลกากร

พิธีการศุลกากรในประเทศโอมานถือได้ว่ามีความซับซ้อนกว่าบางประเทศในกลุ่ม GCC เช่นบาร์เรน และ UAE โดยมีจำนวนเอกสารที่ต้องใช้ในการนำเข้าทั้งสิ้น 10 ฉบับ และมีระยะเวลาเฉลี่ยในการผ่านพิธีการศุลกากรเท่ากับ 26 วัน จากการสำรวจของ World Bank (2009)

อย่างไรก็ตาม ทางโอมานได้ให้ข้อมูลกับ WTO (2008) ว่าการผ่านพิธีการศุลกากรของสินค้าจะใช้เวลาประมาณ 10 นาทีเท่านั้น หากมีการจัดเตรียมเอกสารและขั้นตอนทุกอย่างครบตามที่กำหนด และจะมีการสุ่มตัวอย่างสินค้านำเข้าเพื่อตรวจสอบประมาณร้อยละ 2 ของสินค้านำเข้าทั้งหมด

ในปัจจุบันนี้ ทางโอมานกำลังติดตั้งการใช้คอมพิวเตอร์ในพิธีการศุลกากร เพื่อให้ผู้นำเข้าและส่งออกสามารถผ่านพิธีการศุลกากรได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

เอกสารที่ต้องใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรจะประกอบไปด้วย

1. แบบฟอร์มสำแดงสินค้านำเข้า
2. ใบตราส่งสินค้าทางทะเล (Bill of Lading) ในกรณีส่งสินค้าทางเรือ หรือ ใบตราส่งสินค้าทางอากาศ (Airway bill) ในกรณีส่งสินค้าทางอากาศ
3. ต้นฉบับใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า (Certificate of origin) โดยจะมีการเรียกเก็บค่ามัดจำ RO20 จนกว่าจะสามารถส่งมอบเอกสารใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า และจะต้องจัดส่งภายใน 90 วัน
4. ใบกำกับสินค้า (Commercial invoice) โดยจะต้องได้รับการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตของโอมานหรือของประเทศอาหรับอื่นใดในประเทศของผู้ส่งออก ในกรณีที่ไม่มีเอกสารดังกล่าว จะต้องเสียค่ามัดจำจำนวน RO 20 เป็นเงินสด ซึ่งเงินมัดจำจะได้คืนหากมีการส่งเอกสารมาให้ภายใน 90 วัน
5. เอกสารเฉพาะสำหรับสินค้าบางชนิด เช่น ยารักษาโรค อาหาร สัตว์ที่มีชีวิต นก ปลา อาหารประเภทเนื้อสัตว์และสัตว์ปีก ซึ่งจะประกอบไปด้วยใบรับรองสุขอนามัยพืช ใบรับรองด้านสุขภาพ ใบอนุญาตด้านสุขภาพ ใบอนุญาตด้านสัตวแพทย์ (veterinary permits) ใบรับรองการฆ่าตามหลักศาสนาอิสลาม ใบอนุญาตนำเข้าสำหรับสินค้าบางประเภท เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยา สินค้าเกษตรบางชนิด และน้ำแร่ เป็นต้น

9.3.2 มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางด้านเทคนิค

มาตรฐานสินค้าและข้อกำหนดทางด้านเทคนิคของโอมานจะสอดคล้องกับมาตรฐานของ GCC หรือที่เรียกว่า GSO โดยมาก มาตรฐานบังคับจะเกี่ยวข้องกับสินค้าประเภทรถยนต์ ยาง ของเล่น อาหาร วัสดุก่อสร้าง และเครื่องใช้ไฟฟ้า หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลด้านมาตรฐานและข้อกำหนดด้านเทคนิคของโอมานคือ Directorate General for Specifications and Measurements (DGSM) ซึ่งขึ้นอยู่กับกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม โดย DGSM จะทำหน้าที่กำหนดมาตรฐาน ทดสอบ ควบคุมคุณภาพ รับรองคุณภาพ ประเมินการทำตามมาตรฐาน การออกใบรับรอง และการให้การรับรองสถานที่ทดสอบ

ผู้ผลิตสามารถยื่นขอการใช้ตรารับรองคุณภาพ (Quality certification mark) ของโอมานได้ โดยมีการออกใบอนุญาตให้ใช้ตราโดย DGSM เป็นรายปี หลังจากมีการสุ่มตรวจและทดสอบว่าสินค้าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และ DGSM อาจมีการเข้าไปตรวจสอบเป็นระยะ โดย DGSM มีห้องแล็บในการทดสอบสินค้าจำนวน 5 แห่ง ซึ่งทำการตรวจสอบสินค้าประเภทวัสดุ ก่อสร้าง เคมีภัณฑ์ อาหาร ชีวโมเลกุล และเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในประเทศ

มาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชและสัตว์ (Sanitary and phytosanitary measures)

มาตรฐานด้านสุขอนามัยของประเทศบahrain โดยมากจะเป็นไปตามมาตรฐานของ GCC การนำเข้าพืช เมล็ดพืช หรือสินค้าจากพืชจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัยพืช (phytosanitary certificate) และใบอนุญาตด้านเกษตรกรรม (agricultural clearance certificate) ที่ออกโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบของประเทศผู้ส่งออก

ผลิตภัณฑ์อาหารจะต้องได้รับใบรับรองด้านสุขภาพ (Health Certificate) ที่ออกโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเทศผู้ส่งออก เพื่อรับรองว่าอาหารดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อการบริโภค โดยต้องผ่านการรับรองจากสภาหอการค้าอาหารและสถานทูตโอมานประจำประเทศผู้ส่งออก

สินค้าประเภทอาหารที่ผลิตจากสัตว์ รวมถึงนมและผลิตภัณฑ์จากนม จะต้องมีการตรวจสอบโดย Directorate General of Animal Wealth (DGAW) ว่าไม่มีสารปนเปื้อน และจะต้องได้รับใบรับรองการปลอดจากการฉายรังสีและสารไดโอกซิน อีกทั้งยังมีการห้ามนำเข้าสัตว์ปีกและผลิตภัณฑ์จากสัตว์ปีกที่อยู่ในเขตที่มีการระบาดของหวัดนก

เนื้อสัตว์ สัตว์ปีกและผลิตภัณฑ์ จะต้องได้รับใบรับรองการฆ่าตามหลักศาสนาอิสลาม (Halal Certificate) จากองค์กรศาสนาอิสลามของประเทศผู้ส่งออก

อาหารประเภทพิเศษ อาหารลดความอ้วน อาหารสุขภาพ และอาหารทารก จะต้องระบุรายละเอียดส่วนประกอบ เช่น วิตามิน เกลือแร่ สารปรุงแต่ง สี และวัตถุกันเสีย ปริมาณแร่ธาตุต่อน้ำหนัก 100 กรัม ค่าเดือน (หากจำเป็น) รวมถึงข้อแนะนำในการรับประทานที่เหมาะสม และการเก็บรักษา โดยอนุญาตให้ใช้บัญชีรายการแร่ธาตุของสหรัฐอเมริกาได้ ในส่วนของอาหารเด็ก จะต้องมีการจดทะเบียนกับกระทรวงสาธารณสุขของโอมานด้วย

สินค้าประเภทเนื้อหมู เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยา สินค้าเกษตรบางชนิด และน้ำแร่ จะต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าจากกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมของประเทศโอมาน

สำหรับสินค้าที่นำเข้าในปริมาณมาก จะต้องมีของตัวอย่างพร้อมแนบฉลากสินค้าเพื่อการทดสอบ

ข้อกำหนดเรื่องมาตรฐานอายุสินค้า (shelf-life standard) จะเป็นไปตามข้อกำหนดของ GCC แต่หลังการเข้าเป็นสมาชิก WTO โอมานได้มีการยกเลิกข้อกำหนดดังกล่าว และได้ตั้งระเบียบและข้อปฏิบัติตามมาตรฐานสากลในเรื่องของการกำหนดอายุของสินค้าที่จะนำเข้ากรณีสินค้าที่เน่าเสียได้ง่าย ซึ่งในปัจจุบันข้อกำหนดดังกล่าวได้มีการปรับแก้ในระดับ GCC กล่าวคือ

ข้อกำหนดด้านอายุของสินค้าจะบังคับใช้เฉพาะสินค้าที่สามารถนำเข้าได้ง่ายและอาหารเด็กเท่านั้น แต่สำหรับสินค้าชนิดอื่น ๆ จะเป็นมาตรการโดยสมัครใจ

มาตรฐานสินค้าอื่น ๆ

โลหะมีค่า เครื่องประดับ พลอย และเพชรจะต้องมีการประทับตรารับรองคุณภาพตาม Sultani Decree No. 109/2000 สำหรับการประทับตราทองคำ จะดำเนินการโดยห้องปฏิบัติการตรวจสอบโลหะมีค่า (precious metal assaying laboratory) ของ DGSM

การติดตราและบรรจุภัณฑ์

ข้อกำหนดด้านการติดตราของโอมานนั้นจะเป็นไปตามมาตรฐานของ GSO โดยมีการกำหนดให้ฉลากจะต้องระบุภาษาอารบิกและภาษาอื่น ๆ หากจะมีเพิ่มเติม โดยสินค้าที่มีฉลากระบุภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียวจะได้รับการอนุญาตให้ขายได้เป็นกรณีไป และเพื่อวัตถุประสงค์ทางการทดลองตลาดเท่านั้น

สินค้าประเภทอาหารจะต้องมีการระบุชื่อสินค้า ยี่ห้อ ชื่อและที่อยู่ผู้ผลิต/ผู้บรรจุ รายละเอียดส่วนประกอบ หน้าหน้ากสุทธิ สารปรุงแต่ง ปรุงรส วัตถุกันเสีย และสี วันผลิต และวันหมดอายุ ประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า แหล่งที่มาของไขมันสัตว์ ข้อมูลแร่ธาตุอาหารสำหรับสินค้าพิเศษ ข้อมูลการขนส่งและการเตรียมอาหารถ้าจำเป็น

ในส่วนของการระบุวันที่ ต้องระบุ DD/MM/YYYY สำหรับสินค้าที่มีอายุน้อยกว่า 6 เดือน และระบุ MM/YYYY สำหรับสินค้าที่มีอายุมากกว่า 6 เดือน โดยสินค้าที่นำเข้าได้ง่ายต้องระบุทั้งวันที่ผลิต และวันที่หมดอายุ ยกเว้นน้ำตาลและเกลือ ไม่จำเป็นต้องระบุวันหมดอายุ

9.3.3 กฎระเบียบ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

กฎระเบียบและกฎหมาย

ตั้งแต่เข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO ในปีค.ศ. 2000 โอมานได้มีการปรับปรุงกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนหลายอย่าง รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดอปิด การคุ้มครองตลาด การให้เงินอุดหนุน และทรัพย์สินทางปัญญา รวมไปถึงการปรับปรุงกฎหมายพาณิชย์ (Commercial Company Law: CCL) และกฎหมายการลงทุน (Investment Law) ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

สำหรับกฎหมายด้านตัวแทนทางการค้านั้น ประเทศโอมานไม่ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับตัวแทนทางการค้าแต่อย่างใด แต่บริษัทที่นำเข้าสินค้าทุกบริษัทจะต้องมีการจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม แผนกการจดทะเบียนการค้า (Commercial Registration

Department) โดยจะเสียค่าธรรมเนียมตั้งแต่ RO33 – RO 1,500 โดยการจดทะเบียนจะมีอายุ 5 ปี นอกจากนี้ผู้ส่งออกและผู้นำเข้าจะต้องเป็นสมาชิกหอการค้าของโอมาน (Oman Chamber of Commerce and Industry: OCCI) และจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสมาชิก RO 33- RO 625 อีกทั้งยังต้องเสียค่าธรรมเนียมของรัฐ (municipality fee) เท่ากับ RO 25 –RO 100 โดยตามขนาดทุนจดทะเบียนของบริษัท

นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับรูปแบบการลงทุนของบริษัทต่างชาติ โดยกฎหมายการค้าในปัจจุบันกำหนดให้การลงทุนจะต้องอยู่ในลักษณะของการเป็นพันธมิตร (partnership) หรือการร่วมทุน (joint-venture) กับบริษัทสัญชาติโอมาน หรือเป็นการจัดตั้งบริษัทที่มีความรับผิดชอบจำกัด (limited liability company) หรือบริษัทที่มีการถือหุ้นในบริษัทอื่น (holding company)

อีกทั้งโอมานยังมีนโยบายส่งเสริมการจ้างแรงงานเป็นคนที่ถือสัญชาติโอมาน เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ จึงมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจ้างงานในประเทศโอมาน เช่น อย่างน้อยร้อยละ 35 ในภาคการผลิตทั่วไป และร้อยละ 10 ในภาคการผลิตที่อยู่ในเขตเสรี

ในส่วนของการแข่งขัน โอมานไม่ได้มีกฎหมายเฉพาะสำหรับการห้ามการผูกขาดตลาดหรือการแข่งขัน โดยมีเพียง Sultani Decree No. 38/2000 วรรค 33 ที่กำหนดการปกป้องอุตสาหกรรมต่อการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม อีกทั้งโอมานยังไม่ได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมราคา โดยจะมีสินค้าบางชนิดเท่านั้นที่จะมีการกำหนดเพดานราคา เช่น ก๊าซ ปิโตรเลียม ไฟฟ้า น้ำ ไตรคมนามคม เป็นต้น

ณ ปัจจุบัน การผูกขาดตลาดและการดำเนินงานโดยบริษัทที่รัฐเป็นเจ้าของยังนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งในโอมาน โดยโอมานมีความพยายามจะแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้เอกชนมาดำเนินการโดยตลอด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายในการสร้างความเจริญเติบโตและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมการแข่งขันและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจตั้งแต่ปีค.ศ. 1988 ยังเป็นไปอย่างช้า ๆ และมีการยกเลิกนโยบายดังกล่าวในบางครั้ง เช่น ในปีค.ศ. 2004 รัฐบาลมีการควบคุมกิจการการให้บริการด้านผู้โดยสารและสัมภาระในสนามบิน Muscat และ Salalah ให้กลับมาดำเนินการโดยรัฐอีกครั้ง หลังจากให้เอกชนดำเนินการได้ 2 ปี ซึ่งในปีค.ศ. 2004 ทางโอมานได้มีการออกกฎหมายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจใหม่อีกครั้ง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจะเน้นในภาคบริการ อาทิเช่น ไตรคมนามคม การขนส่ง น้ำประปา ไฟฟ้า การบริการในท่าเรือและท่าอากาศยาน⁵⁴

⁵⁴ Ministry of National Economy (2005)

การบังคับใช้กฎหมาย

จากการจัดอันดับของ World Bank (2009) พบว่า การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาของโอมาน จัดอยู่ในลำดับที่ 106 จาก 183 อันดับ โดยถือได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายของโอมานยังดีกว่าประเทศในตะวันออกกลางโดยเฉลี่ย การบังคับใช้กฎหมายมีขั้นตอนในการดำเนินการทั้งสิ้น 51 ขั้นตอน แต่จำนวนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการเฉลี่ยคือ 598 วัน และเสียค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 13.5 ของมูลค่าเงินที่เรียกร้อง (claim value) ซึ่งต่ำกว่าทั้งบาห์เรน และ UAE

9.3.4 ประสิทธิภาพของท่า (Port Efficiency)

ประเทศโอมานนั้นมีขนาดของท่าเรือและท่าอากาศยานที่เล็กกว่า UAE และบาห์เรนที่กำลังพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางทางการขนส่งของภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันโอมานมีความพยายามในการพัฒนาตนเองในด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งรวมไปถึงการลงทุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของท่า

ในส่วนของท่าเรือนั้น ประเทศโอมานจะมีท่าเรือหลักด้วยกัน 3 แห่ง คือ Port Sultan Qaboos ซึ่งเป็นท่าเรือพาณิชย์หลักที่ Muscat และ Salalah port และ Sohar port ซึ่งท่าเรือทั้งหมดจะมีรัฐเป็นเจ้าของ และดำเนินการให้บริการโดย Port Services Corporation (PSC) ซึ่งมีรัฐบาลถือหุ้นร้อยละ 35.49 ให้บริการเกี่ยวกับการจัดการ จัดเก็บ และถ่ายสินค้า สำหรับสินค้านำเข้าทุกชนิด

ประเทศโอมานมีกองเรือขนาดค่อนข้างเล็ก โดยมีค่าระวางบรรทุกสูงสุด (Dead-weight tonnages) ประมาณ 13,000 ในปีค.ศ. 2006 และส่วนมากจะเป็นเรือบรรทุกน้ำมันและขนส่งทั่วไปเป็นหลัก สำหรับเรือที่สามารถผ่านน่านน้ำของโอมานได้จะต้องเป็นเรือที่จดทะเบียนกับโอมาน หรือมีใบอนุญาต หรือเป็นเรือที่จดทะเบียนกับ International Association Classification Society (IACS) สำหรับเรือเก่า จะต้องมียุ่ไม่น้อยกว่า 50 ปี และมีมาตรฐานความปลอดภัยตามที่กำหนดในหลักสากล

ในส่วนของสนามบินหลักของโอมานได้แก่ Muscat International และมีสนามบินขนาดเล็กอีก 5 แห่งที่ Salalah Masirah Khasab Diba และ Sur ซึ่งโอมานกำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการปรับปรุงสนามบินใน Muscat และ Salalah ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปีค.ศ. 2012 เนื่องจากในปัจจุบันนี้สนามบิน Muscat เกิดปัญหาความหนาแน่นเกินความสามารถในการรองรับของสนามบินในช่วงเวลา 9.00-13.00 และ 22.00-02.00 จึงจำเป็นจะต้องมีการเพิ่มส่วนของสถานีผู้โดยสาร และสถานีสำหรับขนส่งสินค้า ไปจนถึงรันเวย์⁵⁵ นอกจากนี้ โอมานยังมี

⁵⁵ WTO (2007)

แผนการพิจารณาการสร้างสนามบินเพิ่มอีก 3 แห่ง ผู้ให้บริการในสายการบินหลักคือ Oman Airport Management Company (OAMC) ซึ่งเป็นการถือหุ้นของรัฐบาลร้อยละ 20 และโอมานยังมีสายการบินของประเทศคือ Oman Air ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปีค.ศ. 1993

การขนส่งทางบกในโอมานถือว่าอยู่ในระดับพอใช้ โดยอาจจะมีปัญหาในถนนที่เข้าถึงแหล่งชุมชนบางแห่งเนื่องจากสภาพภูมิประเทศ อีกทั้งยังมีปัญหาจากพายุซึ่งทำให้ถนนใน Muscat หลายแห่งเสียหาย

9.3.5 ระบบการติดต่อสื่อสาร

ระบบโทรคมนาคมของโอมานถือว่ามีพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา โดยมีการใช้โทรศัพท์และโทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นจาก 11.4 ต่อ 100 คนในปีค.ศ. 1995-1999 มาเป็น 106.5 ต่อ 100 คนในปีค.ศ. 2008 จากรายงานของ World Bank ในปีค.ศ. 2008 ระยะเวลาการติดตั้งโทรศัพท์ในโอมานจะใช้เวลาประมาณ 1 เดือน⁵⁶ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับกลางในกลุ่ม GCC และมีค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ภายในประเทศประมาณ \$0.78 ต่อนาที และค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ไปต่างประเทศประมาณ \$ 6.2 ต่อ 3 นาที

ในส่วนของอินเทอร์เน็ตนั้น ข้อมูลจาก World Bank (2008) ระบุว่าอินเทอร์เน็ตเท่ากับ 11.5 คนต่อประชากร 100 คน โดยมีจำนวนผู้เป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ต 70,300 คนในปีค.ศ. 2007 ซึ่งถือได้ว่าการมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในโอมานยังน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในกลุ่ม GCC อันเป็นผลมาจากการแข่งขันที่ต่ำในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม และการขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนเอง

ในปัจจุบัน โอมานพยายามพัฒนาบริการด้านโทรคมนาคมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลมากขึ้น เพิ่มส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการกระตุ้นการแข่งขันและการลงทุนในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม และมีการให้ใบอนุญาตในการดำเนินธุรกิจโทรคมนาคมสูงสุดไม่เกิน 10 ปี ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาจากกระทรวงคมนาคมและการสื่อสาร และการให้บริการโทรคมนาคมของเอกชนจะได้ใบอนุญาตไม่เกินกว่า 5 ปี ซึ่งจะมีการเก็บค่าธรรมเนียมการให้ใบอนุญาตตามที่ Telecommunication Regulatory Authority (TRA) กำหนด

ในปัจจุบัน Oman Telecommunications Company (Omantel) เป็นบริษัทที่ให้บริการโทรคมนาคมที่ใหญ่ที่สุดในโอมาน ซึ่งเป็นบริษัทที่รัฐเป็นผู้ถือหุ้น แต่ได้มีการขายหุ้นร้อยละ 30 ออกไปในปีค.ศ. 2005 และรัฐบาลพยายามจะผลักดันให้มีการแข่งขันในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม และลดการเป็นผู้ผูกขาดตลาดของ Omantel ซึ่งในปัจจุบันนี้ Omantel ยังเป็นผู้

⁵⁶ Zarrouck (2003)

ให้บริการโทรศัพท์บ้านทั้งหมด แต่จะมีผู้ให้บริการด้านโทรศัพท์มือถืออยู่ 2 แห่ง คือ Oman Mobile ซึ่งเป็นบริษัทลูกของ Omantel และ Nawras Telecom และในส่วนของอินเทอร์เน็ตนั้น Omantel เป็นผู้ให้บริการ ADSL แต่เพียงผู้เดียว โดยมี Naswras ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่ใช้เทคโนโลยีแบบ EDGE (Enhanced Data rate for Global Evolution) และ 3G ซึ่งปัจจุบันค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ตของโอมานจะอยู่ในระดับที่สูง คือ \$130 ต่อเดือน

บทที่ 10

ผลการศึกษาในเชิงปริมาณ

การเปิดเสรีและการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า กับกลุ่มประเทศ GCC

การศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางด้วยแบบจำลองการค้าโลกมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะประเมินผลในเชิงปริมาณที่มีต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาค และผลเป็นรายภาคการผลิตที่จะเกิดขึ้นต่อกระแสการค้า ได้แก่ การส่งออก นำเข้า และดุลการค้าของประเทศไทยที่มีต่อกลุ่มประเทศ GCC นอกจากนี้ ยังได้จัดทำการศึกษาผลกระทบจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นกลุ่มภาคการผลิต ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการ 'จัดลำดับความสำคัญ' ของประเภทสินค้า รวมถึงลักษณะของ 'รูปแบบ' การเปิดเสรีทางการค้าที่เหมาะสมของไทย

10.1 ผลการศึกษาการเปิดเสรีทางการค้าและการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกกับกลุ่มประเทศ GCC

เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผลกระทบจากการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีเพียงอย่างเดียวกับผลส่วนเพิ่มที่จะเกิดขึ้นจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก การศึกษาได้แยกผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง: การศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง (โดยการลดภาษีนำเข้าของทั้งสองกลุ่มประเทศทั้งหมด ยกเว้นภาคบริการ) ส่วนที่สอง: การศึกษาผลกระทบจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าของกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง (โดยพิจารณาทั้งที่เป็นต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม) ส่วนที่สาม: การเปรียบเทียบระหว่างผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าและการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีรายละเอียดดังนี้

10.1.1 ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

การจัดทำการประเมินผลกระทบจากข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC จะเริ่มจากการรายงานผลการศึกษาที่แสดงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยเมื่อมีการเปิดเสรีทางการค้าจากทั้งฝ่ายประเทศไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ทั้งนี้ โดยยังไม่มีการจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง การประเมินจะทำโดยจัดทำกรณีศึกษาที่กำหนดให้ทั้งประเทศไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางมีการลดภาษีนำเข้าเป็นศูนย์ทั้งสิ้นในทุกภาคการผลิต โดยยกเว้นการเปิดเสรีในภาคการบริการ

จากการประมาณการด้วยแบบจำลองการค้าโลกพบว่า การเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางโดยการลดภาษีการค้าทั้งสองฝ่ายจะส่งผลดีต่อภาวะเศรษฐกิจมหภาคโดยรวม ตารางที่ 10-1 แสดงผลการประมาณค่าด้วยแบบจำลองการค้าโลกที่มีต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคแสดงให้เห็นถึงผลจากการการลดภาษีการค้าระหว่างประเทศทั้งภาษีนำเข้าของประเทศไทยที่มีต่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง และภาษีนำเข้าของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่มีการจัดเก็บกับสินค้าไทย ล้วนมีส่วนที่จะทำให้ตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.039), การบริโภค (เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.241), การลงทุน (เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.996), และตัวแปรที่สะท้อนถึงสวัสดิการ (เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 286.343 ล้านเหรียญสหรัฐ) เป็นต้น ยกเว้นผลที่เกิดขึ้นต่อค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตในส่วนที่เป็นค่าเช่าที่ดินที่จะมีอัตราการเติบโตปรับตัวลดลงเพียงร้อยละ 0.148 เท่านั้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี จะสังเกตได้ว่า ผลที่เกิดขึ้นในทางบวกกับตัวแปรทางมหภาคนั้นโดยส่วนใหญ่เกิดมาจากการลดภาษีการค้าระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางมากกว่าที่เกิดจากการลดภาษีนำเข้าของไทย

เมื่อพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อภาวะการส่งออกในภาพรวมและเป็นรายการการผลิตจากตารางที่ 10-2 พบว่า การค้าเสรีระหว่างไทยและตะวันออกกลางจะทำให้ระดับการส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศ GCC สามารถเติบโตเพิ่มขึ้นได้ถึงร้อยละ 30.59 โดยเป็นผลสืบเนื่องมาจากการลดภาษีของฝั่งประเทศคู่ค้าเป็นหลัก ซึ่งภาคการผลิตส่วนใหญ่สามารถส่งสินค้าไปยังประเทศตะวันออกกลางได้มากขึ้น⁵⁷ กลุ่มภาคการผลิตที่จะมีอัตราเติบโตของการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นจะเกี่ยวข้องกับสินค้าในกลุ่ม ภาคเกษตรกรรม กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร และกลุ่มอุตสาหกรรม ภาคการผลิตที่จะได้รับประโยชน์จากการส่งออกเพิ่มขึ้นมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม (เพิ่มขึ้นร้อยละ 110.39) ภาคการผลิตขนสัตว์และไหม (เพิ่มขึ้นร้อยละ 60.09) น้ำตาล (เพิ่มขึ้นร้อยละ 55.53) อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์อื่น ๆ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 51.40) และพืชอื่น ๆ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 50.14) ในทางตรงข้าม มีสินค้าบางประเภทที่จะสามารถส่งออกไปยังกลุ่มประเทศตะวันออกกลางได้ลดลงซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาคการผลิตที่อยู่ในกลุ่มทรัพยากรธรรมชาติ และบางส่วนที่อยู่ในภาคเกษตรกรรม เช่น ถ่านหิน (ลดลงร้อยละ 1.91) ผลิตภัณฑ์จากป่า (ลดลงร้อยละ 1.52) อ้อย (ลดลงร้อยละ 1.1) และก๊าซธรรมชาติ (ลดลงร้อยละ 1.44) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การปรับตัวลดลงของการส่งออกในกลุ่มภาคการผลิตดังกล่าวที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับที่ไม่มากนัก

⁵⁷ ยกเว้นภาคบริการ ที่การศึกษาไม่ได้จัดให้มีการเปิดเสรีทางด้านบริการระหว่างกลุ่มประเทศทั้งสอง ดังนั้น ผลการส่งออกที่ปรับตัวในทิศทางลดลงอาจเกิดจากผลชดเชย (Substitution Effects) ที่สืบเนื่องมาจากการที่ราคาสินค้าในกลุ่มอื่นปรับตัวลดลงมากกว่าโดยเปรียบเทียบ

การเปิดเสรีทางการค้าระหว่างกลุ่มประเทศทั้งสองจะทำให้ไทยมีการนำเข้าจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลางโดยรวมเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.82 โดยการเพิ่มขึ้นของการนำเข้าเกิดขึ้นเกือบทั้งในทุกภาคการผลิตยกเว้น ข้าวสาลี น้ำมันดิบ ขนสัตว์และไหม ผลิตภัณฑ์จากปลา น้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติ ภาคอุตสาหกรรมที่จะมีการนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ 5 อันดับแรกจากกลุ่มประเทศ GCC ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์อื่นๆ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 291.33) เครื่องแต่งกาย (เพิ่มขึ้นร้อยละ 220.29) พืชอื่นๆ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 189.77) ผลิตภัณฑ์หนัง (เพิ่มขึ้นร้อยละ 188.14) และยานยนต์และชิ้นส่วน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 179.65) เป็นที่น่าสังเกตได้ว่าถึงแม้อัตราการเติบโตเป็นรายภาคการผลิตดังกล่าวจะอยู่ในอัตราที่สูง แต่โดยรวมแล้วการนำเข้าเติบโตไม่มาก แสดงว่าสัดส่วนหรือมูลค่าการนำเข้าในสินค้ากลุ่มดังกล่าวจากตะวันออกกลางมายังไทยยังคงอยู่ในระดับต่ำ

การลดภาษีนำเข้าทั้งหมดของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะทำให้ประเทศไทยมีดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1,056.82 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่การลดภาษีนำเข้าจากฝั่งประเทศไทยจะทำให้ไทยขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นเพียง 543.10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้นการเปิดเสรีการค้าไปทั้งหมดพร้อมกันจะยังทำให้ประเทศไทยยังได้ดุลทางการค้าต่อกลุ่มประเทศ GCC เพิ่มขึ้น 513.72 ล้านดอลลาร์สหรัฐอยู่ที่ กลุ่มภาคการผลิตที่จะได้ดุลการค้าเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและ กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ภาคการผลิตที่จะได้ดุลเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์อื่นๆ (เพิ่มขึ้น 249.61 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ยานยนต์และชิ้นส่วน (เพิ่มขึ้น 150.29 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) สิ่งทอ (เพิ่มขึ้น 100.51 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (เพิ่มขึ้น 58.35 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และ เครื่องแต่งกาย (เพิ่มขึ้น 44.22 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในทางตรงกันข้ามภาคการผลิตที่จะได้รับผลกระทบในเชิงลบมีอยู่เพียงไม่กี่ภาคการผลิต ได้แก่ เคมีภัณฑ์ ยางและพลาสติก (ลดลง 253.58 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) โลหะอื่นๆ (ลดลง 25.20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และ อุปกรณ์การขนส่งอื่นๆ (ลดลง 9.45 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ตาราง 10-1: ผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคของไทย

ตัวแปร	ผลกระทบรวม	ยกเลิกภาษีนำเข้า			เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า		
		โดย GCC	โดย ไทย	รวมผล FTA	ลดต้นทุนทางตรง	ลดต้นทุนทางอ้อม	รวมผล TF
Real GDP (market prices) (%)	0.058	0.027	0.012	0.039	0.014	0.005	0.019
Aggregate capital stock (%)	0.151	0.057	0.021	0.077	0.059	0.016	0.075
Real private consumption (%)	0.519	0.218	0.024	0.241	0.198	0.080	0.278
Real government consumption (%)	0.311	0.145	-0.019	0.127	0.120	0.065	0.185
Real investment (%)	3.924	1.463	0.533	1.996	1.526	0.401	1.928
Personal Income (%)	1.133	0.468	0.045	0.513	0.444	0.176	0.620
Real Saving (%)	0.740	0.308	0.030	0.338	0.280	0.123	0.402
Welfare (millions\$)	625.142	264.009	22.333	286.343	238.067	100.733	338.799
Price of GDP (market price) (%)	0.896	0.367	0.027	0.394	0.363	0.139	0.503
Terms of trade (%)	0.506	0.210	0.005	0.215	0.206	0.084	0.290
Average price of primary factor (%)	1.097	0.417	0.107	0.524	0.413	0.160	0.573
Rental price of land (%)	0.202	-0.084	-0.064	-0.148	-0.403	0.753	0.350
Unskilled Labour wage rate(%)	1.174	0.444	0.112	0.556	0.464	0.154	0.618
Skilled Labour wage rate(%)	1.093	0.435	0.094	0.529	0.431	0.134	0.565
Rental price of capital (%)	1.170	0.451	0.121	0.572	0.470	0.128	0.598

ที่มา: คำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ตาราง 10-2: การเปลี่ยนแปลงการส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง (ร้อยละ)

ภาคการผลิต	กระทบรวม (ร้อยละ)	ยกเลิกภาษีนำเข้า			เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า		
		โดย GCC	โดย ไทย	รวมผล FTA	ลดต้นทุน ทางตรง	ลดต้นทุน ทางอ้อม	รวมผล TF
1 ข้าราชการ	111.60	36.62	0.15	36.77	18.49	56.33	74.83
2 ข้าราชการ	90.37	-0.52	0.07	-0.45	21.96	68.87	90.82
3 เมล็ดธัญพืชอื่น ๆ	21.25	1.39	0.06	1.45	6.35	13.45	19.80
4 ผัก ผลไม้ และเมล็ดพืช	43.15	11.02	0.14	11.16	9.13	22.86	31.99
5 เมล็ดพันธุ์สำหรับผลิตน้ำมันพืช	55.17	9.26	0.04	9.30	12.37	33.49	45.87
6 อ้อย	48.08	-1.92	0.22	-1.71	13.26	36.53	49.79
7 พืชเส้นใย	65.70	18.63	0.20	18.82	12.48	34.40	46.88
8 พืชอื่น ๆ	113.26	49.94	0.20	50.14	16.38	46.75	63.12
9 ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์	34.14	-0.83	0.24	-0.59	9.49	25.24	34.73
10 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์อื่น ๆ	29.50	9.60	0.16	9.76	6.22	13.52	19.74
11 น้ำมันดิบ	70.77	-1.26	0.72	-0.54	17.56	53.75	71.31
12 ขนสัตว์และไหม	192.55	58.66	1.43	60.09	30.81	101.66	132.47
13 ผลิตภัณฑ์จากป่า	-3.36	-1.34	-0.18	-1.52	-1.48	-0.36	-1.84
14 ปรอท	-0.76	-0.51	0.06	-0.45	-0.03	-0.28	-0.31
15 ถ่านหิน	-3.29	-1.64	-0.27	-1.91	-0.96	-0.41	-1.39
16 น้ำมัน	0.74	0.16	0.01	0.17	0.33	0.24	0.57
17 ก๊าซ	-2.03	-1.59	0.15	-1.44	-0.37	-0.22	-0.59
18 แร่ธาตุอื่น ๆ	-2.22	-0.85	-0.22	-1.07	-0.90	-0.25	-1.14
19 ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์	77.65	2.83	-0.16	2.67	17.09	57.89	74.98
20 ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์อื่น ๆ	116.09	28.89	0.05	28.94	20.10	67.05	87.15
21 น้ำมันและไขมันพืช	109.69	46.43	-0.21	46.22	14.78	48.69	63.47
22 ผลิตภัณฑ์นม	181.88	110.23	0.16	110.39	16.95	54.55	71.49
23 ข้างที่สีแล้ว	49.47	12.15	0.06	12.21	10.00	27.26	37.26
24 น้ำตาล	104.16	55.53	-0.00	55.53	12.14	36.49	48.63
25 ผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ	70.33	36.00	0.30	36.30	9.08	24.96	34.04
26 เครื่องดื่มและยาสูบ	43.55	32.85	-0.01	32.84	8.87	1.85	10.71
27 สิ่งทอ	79.68	41.81	0.09	41.90	28.22	9.56	37.78
28 เครื่องแต่งกาย	84.02	46.98	-0.15	46.83	27.77	9.42	37.19
29 ผลิตภัณฑ์หนัง	78.44	37.77	0.16	37.93	30.16	10.34	40.51
30 ผลิตภัณฑ์ไม้	81.02	46.89	-0.22	46.66	25.72	8.64	34.36
31 ผลิตภัณฑ์กระดาษและสิ่งพิมพ์	60.64	30.30	0.06	30.35	22.78	7.40	30.19
32 ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและถ่านหิน	38.87	16.74	0.05	16.79	17.01	5.07	22.08
33 เคมีภัณฑ์ ยาง และพลาสติก	71.57	37.08	0.51	37.60	25.64	8.33	33.97
34 ผลิตภัณฑ์แร่อื่น ๆ	59.14	29.81	-0.17	29.64	22.27	7.23	29.49
35 เหล็ก	59.09	37.63	-0.07	37.56	13.96	7.58	21.54
36 โลหะอื่น ๆ	74.03	29.05	0.09	29.13	33.38	11.52	44.90
37 ผลิตภัณฑ์โลหะ	72.82	45.65	-0.05	45.60	17.29	9.93	27.22
38 ยานยนต์และชิ้นส่วน	59.55	39.75	0.07	39.82	12.80	6.93	19.72
39 อุปกรณ์การขนส่งอื่น ๆ	91.25	45.65	0.25	45.91	33.66	11.68	45.34
40 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	114.75	34.49	-0.02	34.47	68.32	11.96	80.28
41 เครื่องจักรและอุปกรณ์อื่น ๆ	93.72	51.54	-0.14	51.40	31.49	10.83	42.32
42 ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่น ๆ	217.18	21.53	-0.00	21.52	168.10	27.56	195.66
43 ไฟฟ้า	-3.40	-1.42	-0.24	-1.65	-1.36	-0.39	-1.75
44 การผลิตก๊าซธรรมชาติ และการจัดส่ง	-4.56	-1.92	-0.17	-2.09	-1.93	-0.54	-2.47
45 ทรัพยากรป่า	-5.91	-2.37	-0.44	-2.81	-2.43	-0.67	-3.10
46 ธุรกิจก่อสร้าง	-2.54	-1.06	-0.10	-1.16	-1.08	-0.30	-1.38
47 การค้า	-3.76	-1.53	-0.26	-1.79	-1.54	-0.43	-1.97
48 การขนส่งทางบก	-1.78	-0.73	-0.08	-0.82	-0.74	-0.22	-0.96
49 การขนส่งทางน้ำ	-1.87	-0.76	-0.10	-0.86	-0.78	-0.23	-1.01
50 การขนส่งทางอากาศ	-2.37	-0.96	-0.16	-1.12	-0.98	-0.27	-1.24
51 การสื่อสาร	-4.09	-1.64	-0.32	-1.96	-1.67	-0.46	-2.13
52 บริการทางการเงินอื่น ๆ	-3.91	-1.57	-0.29	-1.86	-1.60	-0.45	-2.05
53 การประกัน	-3.79	-1.52	-0.28	-1.80	-1.54	-0.45	-1.99
54 บริการทางธุรกิจอื่น ๆ	-3.06	-1.26	-0.13	-1.40	-1.24	-0.43	-1.67
55 การพักผ่อนหย่อนใจ และบริการอื่น ๆ	-2.69	-1.13	-0.05	-1.18	-1.06	-0.45	-1.51
56 การศึกษา สาธารณสุข	-3.52	-1.45	-0.20	-1.65	-1.42	-0.44	-1.86
57 ที่อยู่อาศัย	0.27	-0.03	0.21	0.19	0.04	0.04	0.08
รวม การส่งออกไปยัง GCC	71.29	30.57	0.02	30.58	29.14	11.56	40.71

ที่มา: คำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ตาราง 10-3: การเปลี่ยนแปลงการนำเข้าของไทยจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง (ร้อยละ)

ภาคการผลิต	กระทบรวม (ร้อยละ)	ยกเลิกภาษีนำเข้า			เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า		
		โดย GCC	โดย ไทย	รวมผล FTA	ลดต้นทุน ทางตรง	ลดต้นทุน ทางอ้อม	รวมผล TF
1 ข้าวเจ้า	10.76	3.14	-0.42	2.72	1.95	6.09	8.04
2 ข้าวสาลี	-0.15	0.26	-0.36	-0.11	-0.23	0.19	-0.04
3 เมล็ดธัญพืชอื่นๆ	0.41	0.31	-0.13	0.18	-0.21	0.44	0.23
4 ผัก ผลไม้ และเมล็ดถั่ว	95.76	0.25	95.11	95.36	0.03	0.38	0.40
5 เมล็ดพืชพันธุ์สำหรับผลิตน้ำมันพืช	120.88	-0.07	121.15	121.08	-0.18	-0.02	-0.20
6 สัตว์	2.37	1.44	-0.34	1.09	-0.09	1.37	1.27
7 พืชเส้นใย	23.31	0.24	23.36	23.59	-0.28	-0.00	-0.28
8 พืชอื่นๆ	190.58	0.48	189.29	189.77	0.09	0.73	0.81
9 ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์	65.67	-0.04	65.83	65.78	-0.26	0.15	-0.11
10 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์อื่นๆ	2.44	0.20	2.15	2.35	0.07	0.02	0.09
11 ป่าไม้	0.49	0.34	-0.51	-0.16	-0.04	0.69	0.65
12 ขนสัตว์และไหม	-0.35	0.17	-0.33	-0.16	-0.27	0.09	-0.18
13 ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	-0.44	-0.03	-0.36	-0.40	0.04	-0.08	-0.04
14 ประมง	0.10	0.26	-0.11	0.15	-0.24	0.19	-0.05
15 ถ่านหิน	1.04	0.50	0.05	0.55	0.41	0.09	0.49
16 น้ำมัน	-0.20	-0.04	-0.04	-0.08	-0.09	-0.03	-0.12
17 ก๊าซ	-0.31	0.23	-0.49	-0.26	-0.04	-0.01	-0.05
18 แร่ธาตุอื่นๆ	0.79	0.35	0.05	0.40	0.31	0.08	0.39
19 ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์	163.84	0.48	162.53	163.11	0.48	0.25	0.73
20 ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์อื่นๆ	292.17	0.67	290.66	291.33	0.33	0.51	0.84
21 น้ำมันและไขมันจากพืช	36.53	0.29	36.11	36.40	-0.04	0.17	0.13
22 ผลิตภัณฑ์นม	113.90	0.36	113.10	113.45	0.17	0.27	0.44
23 ข้าวที่สีแล้ว	182.03	1.45	176.83	178.28	1.05	2.70	3.75
24 ป่าตาล	1.80	0.89	-0.11	0.78	0.52	0.51	1.02
25 ผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ	143.27	0.58	142.04	142.61	0.16	0.50	0.66
26 เครื่องดื่มและยาสูบ	86.38	0.50	85.14	85.64	0.45	0.29	0.73
27 ดึงทอง	123.81	1.09	121.63	122.72	0.83	0.26	1.09
28 เครื่องแต่งกาย	222.26	1.62	218.67	220.29	1.49	0.48	1.97
29 ผลิตภัณฑ์หนัง	189.46	1.14	187.00	188.14	0.99	0.33	1.32
30 ผลิตภัณฑ์ไหม	122.75	1.26	118.57	119.83	2.45	0.47	2.92
31 ผลิตภัณฑ์กระดาษและสิ่งพิมพ์	37.48	0.27	36.97	37.24	0.21	0.04	0.25
32 ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและถ่านหิน	2.97	-0.08	3.20	3.12	-0.12	-0.03	-0.15
33 เคมีภัณฑ์ ยาง และพลาสติก	45.55	0.07	45.54	45.61	-0.05	-0.01	-0.06
34 ผลิตภัณฑ์แร่อื่นๆ	88.84	0.67	87.51	88.18	0.53	0.13	0.66
35 เหล็ก	76.35	0.70	75.27	75.97	0.28	0.10	0.38
36 โลหะอื่นๆ	13.66	-0.18	12.93	12.74	0.85	0.06	0.91
37 ผลิตภัณฑ์โลหะ	125.64	0.89	123.87	124.76	0.69	0.19	0.88
38 ยานยนต์และชิ้นส่วน	180.83	1.46	178.19	179.65	0.87	0.30	1.17
39 อุปกรณ์การขนส่งอื่นๆ	162.17	0.46	161.29	161.75	0.35	0.07	0.42
40 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	62.96	-0.12	63.23	63.11	-0.06	-0.09	-0.15
41 เครื่องจักรและอุปกรณ์อื่นๆ	50.21	1.16	48.02	49.18	0.81	0.21	1.03
42 ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่นๆ	19.76	0.76	16.51	17.27	2.10	0.40	2.49
43 ไฟฟ้า	1.56	0.73	-0.00	0.73	0.66	0.18	0.83
44 การผลิตก๊าซธรรมชาติ และการจัดส่ง	0.52	0.41	-0.13	0.28	0.27	-0.02	0.26
45 ทรัพยากรน้ำ	2.52	1.14	0.01	1.16	1.09	0.28	1.37
46 ธุรกิจก่อสร้าง	1.12	0.55	-0.09	0.46	0.50	0.16	0.66
47 การค้า	1.54	0.69	0.02	0.71	0.67	0.16	0.83
48 การขนส่งทางบก	0.85	0.43	-0.08	0.36	0.39	0.10	0.49
49 การขนส่งทางน้ำ	0.62	0.32	-0.07	0.25	0.30	0.07	0.37
50 การขนส่งทางอากาศ	0.78	0.40	-0.08	0.32	0.36	0.10	0.46
51 การสื่อสาร	1.90	0.85	-0.02	0.83	0.83	0.24	1.07
52 บริการทางการเงินอื่นๆ	1.84	0.83	-0.03	0.80	0.82	0.22	1.04
53 การประกัน	0.83	0.44	-0.12	0.31	0.41	0.11	0.52
54 บริการทางธุรกิจอื่นๆ	0.99	0.51	-0.13	0.38	0.46	0.15	0.61
55 การพักผ่อนหย่อนใจ และบริการอื่นๆ	1.47	0.71	-0.13	0.58	0.64	0.25	0.89
การบริหารภาครัฐ การเมืองกับประเทศ							
56 การศึกษา สาธารณสุข	1.73	0.82	-0.09	0.73	0.75	0.25	1.00
57 ท่ออุตสาหกรรม	4.68	1.83	0.42	2.25	1.87	0.56	2.43
รวม การนำเข้าจาก GCC	4.80	0.01	4.81	4.82	-0.01	-0.01	-0.02

ที่มา: คำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ตาราง 10-4: การเปลี่ยนแปลงดุลการค้าของไทยที่มีต่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง
(ล้านเหรียญสหรัฐ)

ภาคการผลิต	กระทบรวม (ล้านเหรียญ สหรัฐ)	ยกเลิกภาษีนำเข้า			เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า		
		โดย GCC	โดย ไทย	รวมผล FTA	ลดต้นทุน ทางตรง	ลดต้นทุน ทางอ้อม	รวมผล TF
1 ข้าวเจ้า	19.68	6.45	0.03	6.47	3.26	9.94	13.20
2 ข้าวสาส์	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	-0.00	0.00
3 เมล็ดธัญพืชอื่นๆ	0.02	0.00	0.00	0.00	0.01	0.01	0.02
4 ผัก ผลไม้ และเมล็ดแก้ว	4.85	1.53	-1.11	0.42	1.26	3.17	4.43
5 เมล็ดพืชพันธุ์สำหรับผลิตน้ำมัน	0.07	0.02	-0.02	-0.01	0.02	0.06	0.08
6 อ้อย	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7 พืชเส้นใย	-1.59	-0.01	-1.59	-1.61	0.02	0.00	0.02
8 พืชอื่นๆ	4.54	2.09	-0.21	1.89	0.68	1.96	2.65
9 ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์	-0.13	-0.00	-0.14	-0.14	0.00	0.01	0.01
10 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์อื่นๆ	-0.06	0.01	-0.12	-0.11	0.01	0.03	0.05
11 ป่าเขตอบ	-0.00	-0.00	0.00	-0.00	0.00	-0.00	-0.00
12 ขนสัตว์และไหม	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
13 ผลิตภัณฑ์จากผ้า	-0.02	-0.01	-0.00	-0.01	-0.01	-0.00	-0.01
14 ประมง	-0.01	-0.01	0.00	-0.01	0.01	-0.01	-0.00
15 ถ่านหิน	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
16 น้ำมัน	16.18	3.71	1.80	5.50	8.20	2.48	10.68
17 ก๊าซ	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18 นรชาติอื่นๆ	-4.05	-1.64	-0.38	-2.03	-1.59	-0.43	-2.02
19 ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	-0.26	0.00	-0.37	-0.36	0.02	0.08	0.10
20 ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์อื่นๆ	0.31	0.43	-1.42	-0.99	0.30	1.00	1.30
21 ป่าน้ำและ ไม้มีฉากพืช	-0.97	0.13	-1.29	-1.16	0.05	0.14	0.19
22 ผลิตภัณฑ์นม	0.61	0.65	-0.45	0.19	0.10	0.32	0.42
23 ข้าวที่สีแล้ว	128.16	31.62	0.12	31.75	25.94	70.47	96.41
24 ป่านตาล	37.18	19.79	0.01	19.80	4.38	13.00	17.38
25 ผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ	88.71	68.38	-44.46	23.92	17.48	47.30	64.79
26 เครื่องดื่มและยาสูบ	1.96	1.92	-0.59	1.32	0.53	0.11	0.64
27 ดึงทอง	195.24	104.54	-4.04	100.51	70.78	23.95	94.73
28 เครื่องสำอาง	81.10	46.40	-2.18	44.22	27.55	9.34	36.88
29 ผลิตภัณฑ์หนัง	50.55	24.83	-0.95	23.88	19.87	6.81	26.67
30 ผลิตภัณฑ์ไม้	38.06	23.13	-2.09	21.05	12.74	4.28	17.02
31 ผลิตภัณฑ์กระดาษและสิ่งพิมพ์	25.12	14.25	-3.36	10.89	10.74	3.49	14.23
32 ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและถ่านหิน	5.56	4.88	-5.83	-0.96	5.03	1.49	6.51
33 ผลิตภัณฑ์ ยาง และพลาสติก	-170.45	89.56	-343.14	-253.58	62.74	20.39	83.14
34 ผลิตภัณฑ์แร่อื่นๆ	25.14	13.49	-1.73	11.75	10.11	3.28	13.38
35 เหล็ก	24.34	18.00	-4.01	13.99	6.72	3.63	10.35
36 โลหะอื่นๆ	-13.82	9.46	-34.65	-25.20	8.00	3.37	11.38
37 ผลิตภัณฑ์โลหะ	25.48	20.28	-6.94	13.34	7.71	4.42	12.13
38 ยานยนต์และชิ้นส่วน	237.33	174.14	-23.84	150.29	56.60	30.44	87.03
39 อุปกรณ์การขนส่งอื่นๆ	-6.49	2.97	-12.42	-9.45	2.19	0.76	2.96
40 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	222.27	70.57	-12.22	58.35	139.46	24.46	163.91
41 เครื่องจักรและอุปกรณ์อื่นๆ	467.69	265.08	-15.47	249.61	162.31	55.77	218.08
42 ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่นๆ	433.01	44.78	-19.78	24.99	350.54	57.48	408.01
43 ไฟฟ้า	-0.03	-0.01	-0.00	-0.02	-0.01	-0.00	-0.02
44 การผลิตก๊าซธรรมชาติ และการจัดส่ง	-0.02	-0.01	0.00	-0.01	-0.01	0.00	-0.01
45 ทวีปเขาน้ำ	-0.04	-0.02	-0.00	-0.02	-0.02	-0.00	-0.02
46 ธุรกิจก่อสร้าง	-0.10	-0.04	0.00	-0.04	-0.04	-0.01	-0.05
47 การค้า	-1.79	-0.75	-0.10	-0.85	-0.75	-0.20	-0.94
48 การขนส่งทางบก	-1.52	-0.66	-0.03	-0.69	-0.65	-0.18	-0.83
49 การขนส่งทางน้ำ	-0.21	-0.09	-0.01	-0.09	-0.09	-0.03	-0.11
50 การขนส่งทางอากาศ	-1.20	-0.51	-0.06	-0.56	-0.50	-0.14	-0.64
51 การสื่อสาร	-0.31	-0.13	-0.01	-0.14	-0.13	-0.04	-0.17
52 บริการทางการเงินอื่นๆ	-0.16	-0.07	-0.01	-0.07	-0.07	-0.02	-0.08
53 การประกัน	-0.25	-0.11	-0.00	-0.11	-0.11	-0.03	-0.14
54 บริการทางธุรกิจอื่นๆ	-3.42	-1.49	-0.03	-1.51	-1.42	-0.49	-1.91
55 การพักผ่อนหย่อนใจ และบริการอื่นๆ	-0.73	-0.32	0.00	-0.32	-0.30	-0.12	-0.42
การบริหารภาครัฐ การเมืองกับประเทศ							
56 การศึกษา สาธารณสุข	-0.85	-0.36	-0.03	-0.39	-0.35	-0.11	-0.46
57 ท่ออุตสาหกรรม	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวม การเปลี่ยนแปลงของดุลการค้า	1924.67	1056.82	-543.10	513.72	1009.31	401.6345	1410.95

ที่มา: คำนวณโดยคณะผู้วิจัย

10.1.2 ผลกระทบจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าของกลุ่มประเทศ ตะวันออกกลาง

การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าทั้งที่เป็นการลดต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมให้กับผู้ส่งออกไทยไปยังกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะทำให้ตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคดีขึ้นเกือบทั้งสิ้น โดยเฉพาะผลที่เกิดขึ้นต่อตัวแปรสวัสดิการ (Welfare) ที่จะมีค่าเพิ่มขึ้นสูงถึง 338.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หากเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นจากแต่ละประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า ปัญหาที่ก่อให้เกิดต้นทุนทางตรงต่อผู้ส่งออกไทยจะมีผลต่อตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคมากกว่าต้นทุนทางอ้อม

หากประเทศไทยมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้ส่งออกไทยไปยังกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะทำให้การส่งออกของประเทศมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นโดยรวมถึงร้อยละ 40.71 ซึ่งเป็นผลมาจากการลดต้นทุนทางตรง (ร้อยละ 29.14) และมากกว่าที่ผลที่เกิดจากการลดต้นทุนทางอ้อม (ร้อยละ 11.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายภาคการผลิต การส่งออกของไทยจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในทุกหมวดสินค้า ยกเว้นในกลุ่มภาคการผลิตในหมวดทรัพยากรธรรมชาติ⁵⁸ โดยภาคการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราการส่งออกเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่นๆ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 195.60) ขนสัตว์และไหม (เพิ่มขึ้นร้อยละ 132.47) ข้าวสาลี (เพิ่มขึ้นร้อยละ 90.82) ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.98) อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 80.28)

ข้อสังเกตที่สำคัญที่ได้จากผลการศึกษาดังกล่าวคือ ประสิทธิภาพของปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกิดขึ้นกับผู้ส่งออกไทยมีลักษณะไม่เหมือนกัน ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้าที่ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศตะวันออกกลางด้วย กล่าวคือ สินค้าส่งออกในกลุ่มเกษตรกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร จะได้รับประโยชน์มากกว่าโดยเปรียบเทียบหากมีการแก้ไขปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางอ้อม ในขณะที่สินค้าจากภาคอุตสาหกรรมจะเผชิญกับปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนทางตรงมากกว่า

ผลกระทบต่อการนำเข้าสินค้าของไทยจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะเปลี่ยนแปลงลดลงเพียงเล็กน้อยในอัตราร้อยละ 0.02 เท่านั้น สาเหตุอาจเนื่องมาจากการศึกษาได้วิเคราะห์ผลจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางเท่านั้น ทำให้จึงไม่น่าจะมีผลกระทบส่วนเพิ่มโดยรวมกับการนำเข้าของประเทศไทยมากนัก

เมื่อพิจารณาทั้งการเปลี่ยนแปลงการส่งออกรวมกับการนำเข้า การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะช่วยให้ดุลการค้าของไทยต่อกลุ่มประเทศ GCC เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีดุลการค้าเพิ่มขึ้นถึง 1,410.95 ล้านดอลลาร์

⁵⁸ และยกเว้นการบริการที่ไม่นับรวมในการจัดทำ FTA

เหรียญสหรัฐ ทั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่เป็น การลดต้นทุนทางตรง (ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1,009.31 ล้านดอลลาร์) มากกว่าที่ เป็นการลดต้นทุนทางอ้อม (ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 401.63 ล้านดอลลาร์) หาก พิจารณาเป็นกลุ่มภาคการผลิตพบว่า ภาคการผลิตที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรม อาหารจะมีการเปลี่ยนแปลงในดุลการค้าในระดับที่มากกว่า ภาคการผลิตที่อยู่ในกลุ่ม เกษตรกรรม และทรัพยากรธรรมชาติ ภาคการผลิตที่ประเทศไทยจะมีการได้ดุลเพิ่มขึ้นสูง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่นๆ (เพิ่มขึ้น 408.01 ล้านดอลลาร์) เครื่องจักรและอุปกรณ์อื่นๆ (เพิ่มขึ้น 218.08 ล้านดอลลาร์) อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (เพิ่มขึ้น 163.91 ล้านดอลลาร์) ข้าวที่สีแล้ว (เพิ่มขึ้น 96.41 ล้านดอลลาร์) และ สิ่งทอ (เพิ่มขึ้น 94.73 ล้านดอลลาร์) ตามลำดับ

10.1.3 การเปรียบเทียบระหว่างผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าและการปรับปรุง สิ่งอำนวยความสะดวก

เมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างกรณีในประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC มีการ เปิดเสรีทางการค้าเพียงอย่างเดียว และในกรณีที่มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทาง การค้าไปด้วย พบว่า การลดภาษีนำเข้าควบคู่ไปกับการดำเนินนโยบายเพื่อลดอุปสรรคทาง การค้า ทั้งที่เป็นต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมให้กับผู้ส่งออกไทย จะช่วยให้ประเทศไทยได้ ผลประโยชน์มากขึ้น พิจารณาต่อตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคโดยเฉพาะตัวแปรสวัสดิการ จะมีค่า เพิ่มขึ้นถึง 625.12 ล้านดอลลาร์ นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าผลได้ที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่ (ยกเว้น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ สต็อกของทุน และการลงทุนรวม) จะเกิดขึ้นจากการ ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าผลของการลดภาษีการค้าระหว่างประเทศทั้งสิ้น

การทำเขตการค้าเสรีกับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกทางการค้าควบคู่กันไปจะทำให้การส่งออกเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 70.29 และหากพิจารณา ถึงสาเหตุ พบว่าส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก (เพิ่มขึ้นร้อยละ 40.71) มากกว่าผลที่เกิดจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออก กลาง (เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.58) ในขณะที่ผลต่อการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นนั้น ส่วนใหญ่เป็นผลมาจาก การที่ประเทศไทยลดภาษีการค้าให้กับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

เมื่อเปรียบเทียบผลได้ส่วนเพิ่มของดุลการค้าที่เพิ่มขึ้นจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าจะทำให้ดุลการค้าเพิ่มขึ้นอย่างมี นัยสำคัญ โดยจะสามารถทำให้ดุลการค้าของประเทศไทยต่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลางปรับ บั่มมากขึ้นถึงสามเท่าตัว การเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ควบคู่ไปกับการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกจะทำให้โดยรวมแล้วประเทศไทยจะได้ดุลการค้า เพิ่มขึ้นถึง 1,924.67 ล้านดอลลาร์

หากกล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การเปิดเสรีทางการค้าโดยการลดภาษีนำเข้าเพียงอย่างเดียวระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง อาจทำให้การเติบโตทางการค้าระหว่างกลุ่มประเทศทั้งสองเกิดขึ้นได้ไม่มากนักเมื่อเทียบกับการจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกควบคู่ไปด้วย ผลจากการจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางต่อประเทศไทยจะมีส่วนสำคัญ (และมากกว่า) ในการส่งเสริมการส่งออกและการค้าของไทยไปยังกลุ่มประเทศ GCC ประเทศไทยจะสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้าได้มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

10.2 การวิเคราะห์รูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่ควรจะเป็น

การจัดทำกรณีศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึง รูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะทำโดยแบ่งกลุ่มภาคการผลิตออกเป็น 7 กลุ่มด้วยกันได้แก่ 1. กลุ่มภาคเกษตรกรรม และ ทรัพยากรธรรมชาติ 2. กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร 3. กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ 4. กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 5. กลุ่มอุตสาหกรรมเหล็ก 6. กลุ่มอุตสาหกรรมอัญมณี และ 7. กลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยการปรับลดภาษีนำเข้าของไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ของสินค้าในหมวดต่างๆทั้ง 7 กลุ่มข้างต้น นอกจากนั้นยังทำการศึกษาผลได้ของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งที่ทำให้เกิดต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมกับการส่งออกสินค้าทั้ง 7 กลุ่มข้างต้นไปยังประเทศตะวันออกกลางด้วย

ตารางที่ 10-5 ถึงตารางที่ 10-8 แสดงผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจในแต่ละกรณีในกลุ่มสินค้าในแต่ละประเทศมีการลดภาษีหรือปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ตัวเลขผลการศึกษาในตารางแสดงถึง ผลส่วนเพิ่มจากการดำเนินนโยบายนั้นๆ จำแนกตามการดำเนินนโยบายทางการค้าแยกปฏิบัติตามกลุ่มสินค้าทั้ง 7 กลุ่มข้างต้น

ตาราง 10-5: กรณีสักยภาพผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคของนโยบายทางการค้ากับกลุ่มสินค้าประเภทต่างๆ

ตัวแปร	ผลกระทบสุทธิ													
	โดย GCC						โดยไทย							
	เกษตร	อาหาร	ยานยนต์	อิเล็กทรอนิกส์	เหล็ก	อื่นๆ	เกษตร	อาหาร	ยานยนต์	อิเล็กทรอนิกส์	เหล็ก	อื่นๆ		
ผลรวมรวม	0.039	0.077	0.241	1.996	0.513	0.338	286.343	0.394	0.215	0.524	-0.148	0.556	0.529	0.572
Real GDP (market prices) (%)	0.000	0.002	0.010	0.001	0.001	0.012	0.000	0.007	0.004	0.001	0.001	0.000	0.000	0.000
Aggregate capital stock (%)	-0.001	0.003	0.010	0.004	0.002	0.035	0.000	0.001	0.002	0.001	0.001	0.000	0.000	0.016
Real private consumption (%)	0.001	0.027	0.042	0.011	0.007	0.121	0.000	0.010	0.007	0.001	0.001	0.000	0.001	0.005
Real government consumption (%)	0.003	0.029	0.027	0.007	0.004	0.070	0.000	0.001	0.004	0.000	0.001	0.000	0.001	-0.022
Real investment (%)	-0.016	0.079	0.259	0.096	0.048	0.909	0.006	0.026	0.060	0.016	0.020	0.002	0.002	0.407
Personal Income (%)	0.003	0.060	0.081	0.024	0.014	0.264	0.000	0.003	0.009	0.002	0.003	0.000	0.000	0.032
Real Saving (%)	0.003	0.046	0.054	0.015	0.009	0.167	0.000	0.003	0.012	0.002	0.003	0.000	0.000	0.013
Welfare (millions\$)	2.174	35.760	49.475	13.085	7.925	144.20	0.313	8.974	8.649	1.176	1.725	-1.618	3.114	
Price of GDP (market price) (%)	0.002	0.045	0.058	0.019	0.011	0.212	0.000	-0.004	0.002	0.002	0.001	0.000	0.001	0.029
Terms of trade (%)	0.002	0.029	0.032	0.011	0.006	0.119	0.000	-0.002	0.002	0.000	0.001	0.000	0.001	0.005
Average price of primary factor (%)	0.002	0.053	0.066	0.022	0.012	0.240	0.001	0.009	0.007	0.003	0.003	0.000	0.001	0.086
Rental price of land (%)	0.130	0.416	-0.139	-0.048	-0.028	-0.364	-0.013	0.012	-0.014	-0.006	-0.005	0.002	0.002	-0.041
Unskilled Labour wage rate(%)	0.000	0.037	0.074	0.021	0.013	0.271	0.001	0.007	0.008	0.003	0.003	0.000	0.001	0.092
Skilled Labour wage rate(%)	-0.002	0.032	0.078	0.024	0.014	0.266	0.001	0.008	0.008	0.003	0.003	0.000	0.000	0.073
Rental price of capital (%)	-0.004	0.027	0.079	0.028	0.015	0.280	0.002	0.008	0.008	0.004	0.003	0.000	0.001	0.098

ตัวแปร	เงินลงทุนตามความหลากหลายการค้า														
	กลุ่มสินค้าที่มีการลดต้นทุนทางตรง						กลุ่มสินค้าที่มีการลดต้นทุนทางอ้อม								
	เกษตร	อาหาร	ยานยนต์	อิเล็กทรอนิกส์	เหล็ก	อื่นๆ	เกษตร	อาหาร	ยานยนต์	อิเล็กทรอนิกส์	เหล็ก	อื่นๆ			
ผลรวมรวม	0.019	0.075	0.278	1.185	1.928	0.620	0.402	338.799	0.503	0.290	0.573	0.350	0.618	0.565	0.598
Real GDP (market prices) (%)	0.000	0.000	0.003	0.002	0.000	0.008	0.000	0.001	0.002	0.000	0.000	0.000	0.000	0.003	
Aggregate capital stock (%)	0.000	0.000	0.003	0.007	0.001	0.024	-0.001	0.001	0.002	0.001	0.000	0.000	0.004	0.008	
Real private consumption (%)	0.001	0.010	0.014	0.021	0.003	0.069	0.002	0.027	0.007	0.004	0.001	0.012	0.012	0.027	
Real government consumption (%)	0.001	0.012	0.009	0.014	0.002	0.035	0.004	0.031	0.005	0.003	0.001	0.006	0.006	0.016	
Real investment (%)	-0.008	0.010	0.087	0.186	0.019	0.634	-0.024	0.028	0.046	0.033	0.010	0.105	0.105	0.202	
Personal Income (%)	0.002	0.022	0.027	0.047	0.005	0.166	0.004	0.060	0.014	0.008	0.003	0.028	0.028	0.059	
Real Saving (%)	0.002	0.018	0.018	0.029	0.004	0.099	0.005	0.048	0.010	0.005	0.002	0.016	0.016	0.037	
Welfare (millions\$)	1.149	13.659	16.663	25.406	3.081	82.527	3.372	36.642	8.734	4.501	1.681	13.673	32.131		
Price of GDP (market price) (%)	0.001	0.017	0.019	0.038	0.004	0.144	0.003	0.046	0.010	0.007	0.002	0.024	0.024	0.047	
Terms of trade (%)	0.001	0.012	0.011	0.021	0.002	0.060	0.003	0.031	0.006	0.004	0.001	0.013	0.013	0.027	
Average price of primary factor (%)	0.001	0.020	0.022	0.043	0.005	0.163	0.004	0.054	0.012	0.008	0.003	0.027	0.027	0.054	
Rental price of land (%)	0.067	0.275	-0.047	-0.094	-0.011	-0.360	0.196	0.743	-0.234	-0.017	-0.006	-0.060	-0.060	-0.080	
Unskilled Labour wage rate(%)	0.000	0.014	0.025	0.040	0.005	0.201	0.000	0.037	0.013	0.007	0.003	0.030	0.030	0.060	
Skilled Labour wage rate(%)	-0.001	0.009	0.026	0.046	0.005	0.170	-0.003	0.025	0.014	0.008	0.003	0.028	0.028	0.059	
Rental price of capital (%)	-0.002	0.005	0.027	0.055	0.006	0.195	-0.006	0.013	0.014	0.010	0.003	0.032	0.032	0.062	

ที่มา: กำหนดโดยคณะผู้วิจัย

ตาราง 10-6: การเปลี่ยนแปลงการส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจากการลดภาษีนำเข้าของกลุ่มสินค้าประเภทต่างๆ (ร้อยละ)

ประเภทสินค้า	การรวม (ร้อยละ)	ไทย GCC					ไทยใหม่					
		เกษตร	อาหาร	ยานยนต์	เหล็ก	อื่นๆ	เกษตร	อาหาร	ยานยนต์	เหล็ก	อื่นๆ	
		ค่า	ค่า	ค่า	ค่า	ค่า	ค่า	ค่า	ค่า	ค่า	ค่า	
1 กล้วย	38.77	38.22	-1.83	0.08	0.04	0.02	0.03	0.02	0.01	0.00	0.06	0.06
2 กล้วย	-0.46	-0.68	-0.33	0.00	0.00	0.00	-0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.03
3 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	1.46	1.80	-0.45	0.02	0.01	0.01	-0.00	0.01	0.01	0.00	0.00	0.03
4 สัตว์เลี้ยง และผลิตภัณฑ์	11.16	11.32	-0.40	0.06	0.02	0.01	0.02	0.01	0.01	0.00	0.00	0.08
5 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	9.39	9.44	-0.45	0.11	0.04	0.02	0.04	0.01	0.01	0.01	0.00	-0.01
6 สัตว์เลี้ยง	-1.71	-1.17	-2.20	0.05	0.03	0.04	0.05	0.03	0.01	0.01	0.01	0.17
7 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	18.82	19.11	-0.35	0.15	0.06	0.03	0.05	0.04	0.01	0.01	0.01	0.05
8 สัตว์เลี้ยง	50.14	50.21	-0.75	0.17	0.07	0.04	0.06	0.14	0.02	0.01	0.01	0.03
9 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-0.59	-0.14	-0.58	0.01	0.01	0.01	-0.01	-0.13	0.02	0.01	0.00	-0.02
10 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	9.78	10.01	-0.29	-0.01	-0.00	-0.00	-0.01	-0.10	0.01	0.00	0.00	0.00
11 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	-0.54	-0.20	-0.85	0.03	0.02	0.01	-0.01	-0.15	0.02	0.01	0.01	0.04
12 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	61.05	61.05	-1.40	0.12	0.05	0.02	0.03	-1.22	0.01	0.01	0.01	0.05
13 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.62	0.01	-0.07	-0.15	-0.05	-0.03	-0.11	-0.95	0.01	0.01	0.01	-0.18
14 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	-0.46	0.02	-0.58	0.00	0.00	0.00	0.00	0.04	-0.00	0.00	0.00	0.10
15 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	-1.91	0.04	-0.32	0.08	-0.05	-0.24	-0.00	-1.15	-0.01	-0.05	-0.00	-0.20
16 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	0.17	0.03	0.11	0.09	0.03	0.01	0.04	-0.15	0.01	0.00	0.00	-0.01
17 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	-1.44	0.04	-0.13	0.20	-0.05	-0.32	0.10	-1.44	-0.01	0.00	0.00	-0.01
18 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	-1.07	0.01	-0.04	-0.14	-0.05	-0.03	-0.05	-0.95	-0.00	-0.01	-0.01	-0.17
19 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	2.87	-0.05	4.71	-0.32	-0.11	-0.06	-0.12	-1.23	0.02	-0.01	-0.01	-0.27
20 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	26.94	-0.12	30.43	-0.24	-0.07	-0.04	-0.09	-0.97	0.01	0.01	0.01	-0.18
21 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	46.22	0.00	47.98	-0.28	-0.10	-0.05	-0.10	-1.03	-0.01	-0.03	-0.01	-0.18
22 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	110.39	-0.05	111.32	-0.17	-0.06	-0.03	-0.07	-0.71	0.00	-0.01	-0.00	-0.10
23 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	12.21	-0.17	12.48	-0.01	-0.00	-0.00	-0.01	-0.13	0.01	0.02	-0.00	0.03
24 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	56.53	-0.04	56.29	-0.12	-0.04	-0.02	-0.04	-0.49	0.00	0.09	-0.01	-0.08
25 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	36.30	-0.02	36.93	-0.09	-0.03	-0.02	-0.03	-0.35	0.00	0.35	-0.01	-0.04
26 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	32.84	-0.01	-0.06	-0.06	-0.03	-0.02	-0.03	33.10	0.00	-0.00	-0.00	-0.00
27 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	41.90	0.01	-0.13	-0.29	-0.10	-0.05	-0.12	42.47	0.02	-0.02	-0.01	0.14
28 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	46.83	0.01	-0.14	-0.34	-0.11	-0.06	-0.12	47.74	0.00	-0.02	0.01	0.60
29 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	37.93	0.01	-0.15	-0.33	-0.11	-0.06	-0.11	38.53	0.00	0.02	-0.01	0.17
30 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	44.46	0.01	-0.13	-0.30	-0.10	-0.06	-0.12	47.58	0.01	-0.02	-0.01	0.02
31 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	30.56	0.01	-0.10	-0.29	-0.07	-0.04	-0.07	30.78	-0.00	-0.02	-0.01	0.07
32 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	16.79	0.00	-0.01	-0.03	-0.01	-0.01	-0.01	16.79	-0.00	-0.00	-0.00	0.06
33 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	37.00	0.00	-0.18	-0.18	-0.06	-0.03	-0.06	37.62	0.00	-0.01	-0.01	0.00
34 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	29.54	0.01	-0.09	-0.21	-0.07	-0.04	-0.08	30.30	-0.00	-0.01	-0.01	0.55
35 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	28.13	0.01	-0.05	-0.12	-0.04	-0.03	-0.04	-0.43	-0.00	-0.01	-0.01	-0.13
36 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	45.60	0.01	-0.09	-0.14	-0.05	-0.03	-0.06	29.37	-0.00	-0.01	0.00	-0.09
37 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	39.82	0.01	-0.07	40.52	-0.08	-0.03	-0.06	46.91	-0.00	-0.02	-0.00	0.11
38 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	44.91	0.01	-0.11	-0.26	-0.09	-0.05	-0.08	-0.57	-0.00	0.13	0.01	-0.04
39 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	34.47	0.01	-0.09	-0.21	-0.07	-0.04	-0.09	46.24	-0.00	-0.02	-0.01	-0.06
40 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	81.40	0.01	-0.09	-0.21	-0.07	-0.04	-0.08	-0.78	-0.00	-0.02	-0.01	0.30
41 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	21.52	0.01	-0.14	-0.32	-0.11	-0.06	-0.08	52.03	-0.00	-0.01	-0.01	-0.01
42 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.55	0.01	-0.10	-0.21	-0.06	-0.07	-0.07	-1.16	-0.01	-0.02	-0.01	-0.11
43 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-2.09	0.01	-0.13	-0.31	-0.11	-0.07	-0.11	-0.90	-0.01	-0.02	-0.01	-0.15
44 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-2.81	0.02	-0.15	-0.41	-0.14	-0.08	-0.14	-1.20	-0.01	-0.02	-0.01	-0.10
45 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.16	0.01	-0.08	-0.17	-0.06	-0.04	-0.07	-1.47	-0.01	-0.02	-0.01	-0.36
46 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.79	0.01	-0.11	-0.26	-0.09	-0.05	-0.09	-0.66	-0.00	-0.01	-0.00	-0.08
47 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-0.82	0.00	-0.05	-0.13	-0.04	-0.02	-0.04	-0.94	-0.01	-0.02	-0.01	-0.21
48 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-0.86	0.00	-0.05	-0.13	-0.04	-0.02	-0.04	-0.45	-0.00	-0.01	-0.00	-0.07
49 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.12	0.01	-0.08	-0.17	-0.06	-0.03	-0.06	-0.59	-0.00	-0.01	-0.01	-0.08
50 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.96	0.01	-0.11	-0.28	-0.10	-0.05	-0.10	-1.01	-0.01	-0.01	-0.01	-0.13
51 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.86	0.01	-0.11	-0.27	-0.09	-0.05	-0.09	-0.97	-0.01	-0.02	-0.01	-0.26
52 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.80	0.01	-0.11	-0.26	-0.09	-0.05	-0.09	-0.93	-0.00	-0.02	-0.01	-0.23
53 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.40	0.00	-0.15	-0.20	-0.07	-0.04	-0.07	-0.74	-0.00	-0.01	-0.01	-0.12
54 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.18	-0.01	-0.18	-0.17	-0.06	-0.03	-0.06	-0.63	-0.00	0.04	-0.01	-0.07
55 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	-1.65	0.00	-0.12	-0.25	-0.08	-0.04	-0.08	-0.88	-0.00	-0.01	-0.01	-0.16
56 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	0.19	0.00	-0.00	0.00	-0.00	-0.00	-0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.17
57 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	11.10	0.27	2.448	0.317	0.161	1.000	0.558	6.767	-0.606	-0.003	-0.002	0.006
รวม การส่งออกไทย GCC												

ตาราง 10-6 (ต่อ): การเปลี่ยนแปลงการส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศตะวันตกตะวันออกกลางจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า (ร้อยละ)

ประเภทสินค้า	การเปลี่ยนแปลงการส่งออก					กลุ่มสินค้าบริการ					กลุ่มสินค้าการเกษตร				
	การส่งออก		การนำเข้า		สุทธิ	การส่งออก		การนำเข้า		สุทธิ	การส่งออก		การนำเข้า		สุทธิ
	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ		มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ		มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	
ภาคการผลิต	74.83	19.46	-1.31	0.03	0.08	0.01	0.19	0.04	59.81	-3.56	0.02	0.01	0.00	0.03	0.01
1 กระจ่าง	96.82	22.21	-0.19	0.00	0.01	0.00	-0.01	-0.07	69.40	-0.51	0.00	0.00	0.00	-0.00	-0.02
2 กระจ่าง	19.86	6.47	-0.20	0.01	0.02	0.00	0.05	0.00	13.98	-0.55	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00
3 ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	31.89	9.14	-0.23	0.02	0.06	0.01	0.14	0.01	23.43	-0.62	0.01	0.01	0.00	0.02	0.00
4 สินค้าเกษตร	46.87	12.18	-0.27	0.04	0.09	0.01	0.29	0.03	34.12	-0.73	0.02	0.02	0.01	0.05	0.01
5 ผลิตภัณฑ์จากหินปูน	49.79	13.41	-0.74	0.04	0.10	0.01	0.39	0.14	38.47	-2.08	0.02	0.02	0.01	0.07	-0.10
6 ยานยนต์	46.88	12.44	-0.24	0.05	0.12	0.01	0.39	-0.30	35.02	-0.64	0.03	0.02	0.01	0.07	0.03
7 เครื่องใช้ไฟฟ้า	83.12	18.03	-0.42	0.06	0.14	0.02	0.46	0.09	47.71	-1.14	0.03	0.02	0.01	0.08	0.03
8 เครื่องใช้ไฟฟ้า	34.73	9.92	-0.34	0.01	0.02	0.00	-0.05	-0.09	26.18	-0.91	0.00	0.00	0.00	-0.01	-0.03
9 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	19.74	8.46	-0.18	0.01	0.00	0.00	-0.04	-0.05	13.97	-0.43	0.00	0.00	0.00	-0.01	-0.02
10 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	71.31	18.15	-0.49	0.01	0.04	0.00	-0.08	-0.08	55.13	-1.36	0.01	0.01	0.00	-0.01	-0.03
11 ชิ้นส่วน	132.47	32.05	-0.84	0.04	0.11	0.01	0.26	-0.89	104.12	-2.27	0.02	0.02	0.01	0.04	-0.28
12 ชิ้นส่วนเครื่องจักร	-1.34	0.01	0.00	-0.05	-0.09	-0.01	-0.77	-0.57	0.02	-0.01	-0.02	-0.02	-0.01	-0.13	-0.19
13 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	0.01	0.01	-0.13	0.01	0.01	0.00	0.01	0.05	0.02	-0.33	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02
14 กระจก	-1.39	0.02	0.06	0.03	0.10	-0.09	-0.01	-0.77	0.05	-0.16	0.02	-0.02	-0.05	-0.00	-0.26
15 กระจก	0.57	0.01	0.08	0.03	0.07	0.00	0.28	-0.12	0.04	0.16	0.02	0.01	0.00	0.05	-0.04
16 กระจก	-0.89	0.02	-0.01	0.07	-0.09	-0.12	0.74	-0.97	0.08	-0.03	0.04	-0.02	-0.07	0.12	-0.33
17 กระจก	-1.14	0.00	-0.01	-0.05	-0.10	-0.01	-0.36	-0.36	0.01	-0.02	-0.03	-0.02	-0.01	-0.06	-0.13
18 กระจก	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
19 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	74.98	-0.03	0.00	-0.10	-0.20	-0.02	-0.83	-0.80	-0.08	56.47	-0.05	-0.04	-0.04	-0.01	-0.21
20 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	97.16	-0.06	0.00	-0.07	-0.14	-0.02	-0.62	-0.62	-0.19	67.62	-0.04	-0.02	-0.01	-0.10	-0.21
21 ชิ้นส่วนเครื่องจักร	83.47	0.00	18.44	-0.09	-0.19	-0.02	-0.70	-0.66	-0.00	49.12	-0.05	-0.03	-0.01	-0.12	-0.22
22 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	71.48	-0.03	18.06	-0.05	-0.10	-0.01	-0.46	-0.46	-0.09	54.91	-0.03	-0.02	-0.01	-0.08	-0.15
23 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	37.29	-0.09	10.22	-0.06	-0.00	-0.00	-0.04	-0.09	-0.27	27.57	-0.00	0.00	-0.00	-0.01	-0.03
24 กระจก	48.63	-0.02	12.89	-0.04	-0.07	-0.01	-0.30	-0.31	-0.08	36.74	-0.02	-0.01	-0.00	-0.05	-0.11
25 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	34.04	-0.01	9.61	-0.03	-0.05	-0.01	-0.22	-0.22	0.03	25.12	-0.01	-0.01	-0.00	-0.04	-0.07
26 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	10.71	-0.00	-0.03	-0.03	-0.06	-0.01	-0.22	-0.22	-0.01	-0.09	-0.01	-0.01	-0.00	-0.04	-0.07
27 กระจก	37.78	0.00	-0.04	-0.10	-0.19	-0.02	-0.72	-0.72	29.28	0.01	-0.10	-0.05	-0.03	-0.01	-0.12
28 กระจก	37.19	0.00	-0.04	-0.11	-0.22	-0.02	-0.85	-0.85	29.00	0.01	-0.10	-0.06	-0.04	-0.01	-0.14
29 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	46.81	0.00	-0.04	-0.11	-0.22	-0.02	-0.82	-0.82	31.36	0.01	-0.10	-0.06	-0.04	-0.01	-0.14
30 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	34.36	0.01	-0.03	-0.10	-0.20	-0.02	-0.83	-0.83	26.89	0.02	-0.07	-0.05	-0.03	-0.01	-0.14
31 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	30.19	0.00	-0.02	-0.06	-0.13	-0.01	-0.50	-0.50	23.50	0.01	-0.06	-0.03	-0.02	-0.01	-0.08
32 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	22.08	0.00	0.00	-0.01	-0.02	-0.00	-0.06	-0.06	17.10	0.00	0.01	-0.00	-0.00	0.01	0.08
33 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	33.97	-0.01	-0.08	-0.06	-0.11	-0.01	-0.43	-0.43	26.35	-0.04	-0.21	-0.03	-0.02	-0.01	-0.09
34 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	29.49	0.00	-0.02	-0.07	-0.14	-0.02	-0.55	-0.55	23.05	0.01	-0.05	-0.02	-0.01	-0.09	0.01
35 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	21.64	0.00	-0.01	-0.05	-0.10	-0.01	-0.42	-0.42	16.80	0.01	-0.04	-0.03	-0.02	-0.01	-0.07
36 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	44.30	0.00	-0.02	-0.07	-0.14	-0.01	-0.56	-0.56	33.88	0.01	-0.05	-0.04	-0.03	-0.01	-0.08
37 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	37.22	0.00	-0.02	-0.07	-0.14	-0.01	-0.56	-0.56	28.00	0.01	-0.04	-0.03	-0.02	-0.01	-0.07
38 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	19.72	0.00	-0.02	-0.07	-0.14	-0.01	-0.40	-0.40	14.80	0.01	-0.04	-0.03	-0.02	-0.01	-0.07
39 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	46.34	0.00	-0.03	-0.09	-0.16	-0.01	-0.66	-0.66	34.82	0.01	-0.08	-0.04	-0.03	-0.01	-0.11
40 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	80.28	0.00	-0.02	-0.07	-0.14	-0.01	-0.55	-0.55	69.48	0.01	-0.05	-0.04	-0.03	-0.01	-0.09
41 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	42.32	0.00	-0.02	-0.07	-0.14	-0.01	-0.55	-0.55	32.26	0.01	-0.05	-0.04	-0.03	-0.01	-0.09
42 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	196.68	0.00	-0.03	-0.10	-0.21	-0.02	-0.89	-0.89	148.21	-0.75	0.01	-0.05	-0.04	-0.01	-0.25
43 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-1.76	0.01	-0.02	-0.07	-0.15	-0.02	-0.52	-0.52	0.02	-0.05	-0.04	-0.03	-0.02	-0.01	-0.20
44 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-2.47	0.01	-0.03	-0.10	-0.21	-0.03	-0.78	-0.78	0.02	-0.06	-0.05	-0.04	-0.02	-0.13	-0.26
45 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-3.16	0.01	-0.03	-0.13	-0.28	-0.03	-1.02	-1.02	0.03	-0.07	-0.07	-0.05	-0.02	-0.17	-0.32
46 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-1.38	0.00	-0.01	-0.05	-0.11	-0.01	-0.47	-0.47	0.01	-0.04	-0.03	-0.02	-0.01	-0.08	-0.14
47 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-1.97	0.01	-0.02	-0.08	-0.17	-0.02	-0.65	-0.65	0.02	-0.05	-0.04	-0.03	-0.01	-0.11	-0.20
48 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-0.96	0.00	-0.01	-0.04	-0.09	-0.01	-0.31	-0.31	0.01	-0.03	-0.02	-0.01	-0.00	-0.05	-0.10
49 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-1.01	0.00	-0.01	-0.04	-0.09	-0.01	-0.33	-0.33	0.01	-0.03	-0.02	-0.02	-0.01	-0.05	-0.10
50 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-1.24	0.00	-0.01	-0.05	-0.11	-0.01	-0.41	-0.41	0.01	-0.03	-0.03	-0.02	-0.01	-0.07	-0.13
51 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-2.19	0.01	-0.02	-0.08	-0.18	-0.02	-0.70	-0.65	0.02	-0.05	-0.05	-0.03	-0.01	-0.12	-0.22
52 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-2.06	0.01	-0.02	-0.09	-0.18	-0.02	-0.67	-0.62	0.02	-0.06	-0.05	-0.03	-0.01	-0.11	-0.21
53 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-1.89	0.00	-0.03	-0.09	-0.17	-0.02	-0.65	-0.60	0.01	-0.07	-0.04	-0.03	-0.01	-0.11	-0.20
54 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-1.87	-0.00	-0.05	-0.13	-0.21	-0.01	-0.51	-0.48	-0.00	-0.12	-0.03	-0.02	-0.01	-0.08	-0.16
55 ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	-1.81	-0.01	-0.07	-0.15	-0.24	-0.01	-0.42	-0.40	-0.02	-0.18	-0.03	-0.02	-0.01	-0.07	-0.13
ภาคบริการ	-1.88	0.00	-0.03	-0.08	-0.14	-0.02	-0.59	-0.56	0.01	-0.09	-0.04	-0.03	-0.01	-0.10	-0.19
56 บริการทางการเงิน	0.08	0.00	0.01	0.01	0.02	0.00	0.01	0.03	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01
57 บริการอื่น	16.80	0.137	0.831	0.310	0.383	0.391	3.900	4.208	0.402	2.647	0.163	0.062	0.213	0.647	1.447

ตาราง 10-8: การเปลี่ยนแปลงดุลการค้าของไทยต่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจากการลดภาษีนำเข้าของกลุ่มสินค้าประเภทต่างๆ (ร้อยละ)

ประเภทสินค้า	การเพิ่มขึ้น (จำนวนหน่วยสมมติ)				ไทย GCC				ไทยไทย				อื่นๆ
	เกษตร	อาหาร	ยานยนต์	อื่นๆ	เกษตร	อาหาร	ยานยนต์	อื่นๆ	เกษตร	อาหาร	ยานยนต์	อื่นๆ	
ภาคการนิคม	8.47	5.89	-0.28	0.01	0.01	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01
1 ทราย	0.00	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2 ทราย	0.00	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3 ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	0.00	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4 สัตว์ปีก และผลิตภัณฑ์	0.42	1.56	-0.04	0.01	0.00	0.00	0.00	-0.00	-1.13	0.00	0.00	0.00	0.01
5 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ปีก	-0.01	0.02	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6 ไข่	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7 ไขมัน	-1.81	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	-0.04	-1.60	0.00	0.00	0.00	0.00
8 สัตว์ปีก	1.89	2.10	-0.03	0.01	0.00	0.00	0.00	-0.00	-0.21	0.00	0.00	0.00	0.00
9 ผลิตภัณฑ์สัตว์	-0.14	-0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-0.00	-0.14	0.00	0.00	0.00	0.00
10 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ปีก	-0.11	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-0.01	-0.12	0.00	0.00	0.00	-0.01
11 ไขมัน	-0.00	-0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
12 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
13 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.31	0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.01	0.00	-0.00	-0.00	0.00	-0.00
14 ทราย	-0.01	0.00	-0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
15 ทราย	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
16 ไขมัน	6.60	0.18	-0.27	2.12	0.79	-0.19	0.91	0.15	0.00	-0.10	-0.06	0.04	-0.05
17 ทราย	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18 ไขมัน	-0.03	0.01	0.05	-0.12	-0.01	-0.00	-0.01	-1.57	-0.00	0.00	-0.02	-0.01	-0.00
19 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.36	-0.00	0.01	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	0.00	-0.37	0.00	0.00	0.00
20 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.99	-0.00	0.45	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.01	0.00	-1.42	0.00	0.00	-0.00
21 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-1.18	0.00	0.13	0.00	0.00	0.00	0.00	-0.00	0.00	-1.29	0.00	0.00	0.00
22 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	0.19	-0.00	0.65	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	0.00	-0.45	0.00	0.00	0.00
23 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	31.75	-0.31	32.21	-0.02	-0.00	-0.00	-0.01	-0.24	0.01	0.01	-0.01	-0.00	0.11
24 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	19.80	-0.01	19.99	-0.03	-0.01	-0.01	-0.13	-0.13	0.00	0.03	0.00	-0.00	-0.02
25 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	23.92	-0.03	69.11	-0.12	-0.04	-0.02	-0.04	-0.48	0.00	-4.45	-0.01	0.00	-0.01
26 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	1.32	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	1.93	0.00	-0.00	-0.00	0.00	-0.00
27 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	100.61	0.01	-0.28	-0.80	-0.20	-0.11	-0.21	105.94	0.04	-0.05	-0.06	-0.02	0.01
28 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	44.22	0.01	-0.12	-0.29	-0.10	-0.05	-0.10	47.05	0.00	-0.02	-0.03	-0.01	0.02
29 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	23.88	0.00	-0.08	-0.19	-0.06	-0.03	-0.08	25.26	0.00	0.01	-0.02	-0.01	0.01
30 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	21.06	0.00	-0.05	-0.12	-0.04	-0.02	-0.05	23.42	0.00	-0.01	-0.01	-0.00	0.01
31 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	10.89	0.00	-0.04	-0.07	-0.03	-0.01	-0.03	14.42	0.00	0.00	-0.00	0.00	0.00
32 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.96	0.00	-0.02	-0.12	-0.09	0.00	0.01	4.83	0.00	-0.00	-0.00	0.00	0.00
33 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-252.68	-0.05	-0.24	-0.08	-0.03	-0.02	-0.03	13.66	0.01	-0.00	-0.01	0.07	0.03
34 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	11.78	0.00	-0.03	-0.06	-0.02	-0.02	-0.02	18.28	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
35 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	13.99	0.00	-0.02	-0.11	-0.10	-0.13	-0.39	9.85	0.01	0.08	0.05	0.01	0.02
36 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-26.20	-0.01	0.11	0.14	-0.10	-0.13	-0.20	20.80	-0.01	-0.04	-0.01	-0.01	0.00
37 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	13.34	0.00	0.00	-0.04	-0.10	-0.03	-0.03	-0.03	0.00	-0.01	-0.01	0.00	0.00
38 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	160.28	0.02	-0.24	178.89	-0.19	-0.11	-0.20	-2.03	0.00	0.00	-0.03	-0.00	0.00
39 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-4.46	0.00	-0.01	-0.02	-0.01	-0.00	-0.01	3.02	0.00	-0.02	-0.03	-0.00	0.01
40 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	68.35	0.02	-0.15	-0.37	72.84	-0.07	-0.13	-1.36	0.00	-0.02	-0.02	-0.00	0.04
41 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	249.61	0.04	-0.42	-0.86	-0.33	-0.19	-0.35	287.29	-0.02	-0.08	-0.08	-0.02	0.01
42 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	24.99	0.02	-0.31	-0.08	-0.22	-0.12	-0.12	48.89	-0.01	-0.02	-0.05	-0.01	-0.01
43 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.02	0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.01	0.00	-0.00	0.00	0.00	-0.00
44 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.01	0.00	0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
45 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.02	0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.01	0.00	-0.00	-0.00	0.00	0.00
46 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.04	0.00	-0.00	-0.01	-0.00	-0.00	-0.00	-0.03	0.00	-0.00	-0.00	0.00	0.00
47 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.88	0.01	-0.04	-0.14	-0.07	-0.03	-0.04	-0.40	0.00	-0.00	-0.01	-0.00	0.01
48 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.89	0.00	-0.05	-0.12	-0.04	-0.02	-0.04	-0.05	0.00	-0.00	-0.00	0.00	-0.02
49 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.09	0.00	-0.01	-0.02	-0.01	-0.00	-0.01	-0.01	0.00	-0.00	-0.00	0.00	0.00
50 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.14	0.00	-0.01	-0.02	-0.01	-0.02	-0.03	-0.03	0.00	-0.00	-0.01	-0.00	-0.01
51 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.07	0.00	-0.00	-0.01	-0.02	-0.01	-0.01	-0.08	0.00	-0.00	-0.00	0.00	0.00
52 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.11	0.00	-0.01	-0.02	-0.01	-0.00	-0.00	-0.04	0.00	-0.00	-0.00	0.00	-0.01
53 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-1.81	-0.00	-0.17	-0.23	-0.08	-0.04	-0.08	-0.88	0.00	0.02	-0.02	0.01	0.01
54 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.32	-0.00	-0.05	-0.05	-0.02	-0.01	-0.02	-0.18	0.00	0.01	-0.00	0.00	0.00
55 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-0.39	0.00	-0.03	-0.06	-0.02	-0.01	-0.02	-0.22	0.00	0.00	-0.00	0.00	0.00
56 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
57 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวม	813.72	10.32	118.62	174.62	71.66	37.86	47.63	696.32	-3.21	-48.02	-23.98	-12.20	-19.69
รวม	813.72	10.32	118.62	174.62	71.66	37.86	47.63	696.32	-3.21	-48.02	-23.98	-12.20	-19.69

ตาราง 10-8 (ต่อ): การเปลี่ยนแปลงดุลการค้าของไทยต่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า (ร้อยละ)

ประเทศ	การนำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	กลุ่มสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลง										กลุ่มสินค้าที่มีการลดต้นทุน											
		เกษตร	อุตสาหกรรม	ยานยนต์	เครื่องใช้ไฟฟ้า	เหล็ก	สิ่งทอ	อื่นๆ	เกษตร	อุตสาหกรรม	ยานยนต์	เครื่องใช้ไฟฟ้า	เหล็ก	สิ่งทอ	อื่นๆ	เกษตร	อุตสาหกรรม	ยานยนต์	เครื่องใช้ไฟฟ้า	เหล็ก	สิ่งทอ	อื่นๆ	
																							เกษตร
1 ตุรกี	13.20	3.41	-0.20	0.00	0.01	0.00	0.03	0.01	10.47	-0.54	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2 อิหร่าน	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3 เยเมน	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	-0.06	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4 อียิปต์	4.43	1.26	-0.02	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	3.23	-0.06	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
5 บาห์เรน	0.06	0.02	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6 คูเวต	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7 ซาอุดีอาระเบีย	0.02	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
8 อียิปต์	2.65	0.87	-0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
9 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
10 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	0.06	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
11 บาห์เรน	-0.00	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
12 คูเวต	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
13 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	-0.01	0.00	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.01	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
14 โอมาน	-0.00	0.00	-0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
15 โอมาน	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
16 บาห์เรน	10.88	0.08	0.25	0.71	1.53	-0.07	6.81	-0.92	0.26	0.71	0.37	0.27	-0.03	1.08	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
17 อียิปต์	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	-0.02	0.01	0.03	-0.04	-0.02	-0.00	-0.09	-1.47	0.02	0.06	-0.02	0.00	-0.00	-0.01	-0.50	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
19 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	0.10	0.00	0.03	-0.00	-0.00	0.00	-0.00	-0.01	-0.00	0.06	-0.00	0.00	0.00	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
20 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	1.30	-0.00	0.32	-0.00	-0.00	-0.00	-0.01	-0.01	-0.00	1.01	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
21 บาห์เรน	0.19	0.00	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.14	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
22 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	0.42	-0.00	0.11	-0.00	-0.00	-0.00	0.00	0.00	0.32	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
23 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	96.41	-0.16	26.33	-0.01	-0.00	-0.00	-0.06	-0.16	-0.48	71.02	-0.00	-0.00	-0.00	-0.01	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
24 บาห์เรน	17.38	-0.01	4.59	-0.01	-0.02	-0.00	-0.08	-0.08	-0.02	13.06	-0.01	-0.00	-0.00	-0.01	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
25 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	64.78	-0.01	18.20	-0.04	-0.07	-0.01	-0.29	-0.29	-0.04	67.53	-0.02	-0.01	-0.00	-0.05	-0.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
26 คูเวต	0.64	-0.00	-0.00	0.00	-0.00	-0.00	-0.01	0.54	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	0.12	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
27 ตุรกี	94.73	0.01	-0.08	-0.20	-0.39	-0.04	-1.52	73.02	0.02	-0.21	-0.11	-0.07	-0.02	-0.25	24.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
28 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	38.56	0.00	-0.03	-0.08	-0.16	-0.02	-0.72	28.59	0.01	-0.06	-0.05	-0.03	-0.01	-0.12	9.82	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
29 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	26.67	0.00	-0.02	-0.06	-0.12	-0.01	-0.46	20.54	0.01	-0.05	-0.03	-0.02	-0.01	-0.08	7.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
30 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	17.02	0.00	-0.01	-0.04	-0.06	-0.01	-0.37	13.25	0.01	-0.03	-0.02	-0.01	-0.00	-0.06	4.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
31 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	14.23	0.00	0.00	-0.01	-0.02	-0.05	-0.01	-0.20	0.00	0.02	0.00	0.11	0.00	0.00	3.56	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
32 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	8.81	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.45	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
33 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	63.14	-0.03	-0.11	-0.01	-0.15	0.01	-0.16	63.17	-0.07	-0.35	-0.00	-0.02	-0.01	-0.03	20.87	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
34 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	13.38	0.00	-0.01	-0.02	-0.05	-0.01	-0.20	10.39	0.00	-0.02	-0.01	-0.01	-0.01	-0.02	3.35	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
35 ตุรกี	10.38	0.00	-0.09	-0.02	-0.03	0.00	-0.11	10.86	0.00	-0.02	-0.02	-0.01	-0.01	-0.02	3.75	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
36 โอมาน	11.38	-0.01	0.05	0.06	-0.19	-0.05	-0.21	10.86	0.00	-0.02	-0.02	-0.01	-0.01	-0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
37 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	12.13	0.00	-0.01	-0.03	-0.06	0.00	0.25	-0.21	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
38 โอมาน	87.93	0.01	-0.05	59.78	-0.38	-0.04	-1.44	-1.30	0.03	-0.13	31.30	-0.06	-0.02	-0.24	-0.44	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
39 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	2.96	0.00	-0.00	-0.01	-0.01	-0.00	-0.05	2.26	0.00	-0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
40 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	163.91	0.01	-0.03	-0.12	141.46	-0.03	-0.85	-0.88	0.02	-0.08	-0.06	25.04	-0.01	-0.16	-0.29	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
41 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	218.68	0.02	-0.09	-0.31	-0.63	-0.07	-2.51	168.91	0.06	-0.23	-0.16	-0.11	-0.04	-0.42	56.67	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
42 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	403.01	0.01	-0.07	-0.21	-0.42	-0.05	-3.52	352.86	0.03	-0.16	-0.11	-0.07	-0.02	-0.54	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
43 โอมาน	-0.02	0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
44 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	-0.01	0.00	0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
45 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	-0.02	0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.01	-0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
46 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	-0.05	0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.00	-0.02	-0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
47 ตุรกี	-0.34	0.00	-0.00	-0.04	-0.13	-0.01	-0.28	-0.27	0.01	-0.01	-0.02	0.00	-0.01	-0.05	-0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
48 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	-0.83	0.00	-0.01	-0.04	-0.08	-0.01	-0.27	-0.25	0.00	0.00													

การปรับลดภาษีการค้าระหว่างประเทศของทั้งประเทศไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางในทุกหมวดกลุ่มสินค้า (ยกเว้นการปรับลดภาษีนำเข้าสินค้าอัญมณีของประเทศไทย) สามารถทำให้สวัสดิการ (Welfare) ของประเทศไทยสูงขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบลำดับความสำคัญระหว่างกลุ่มสินค้าที่มีการปรับลดภาษีนำเข้าพบว่า การเปิดเสรีทางการค้าของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้กับกลุ่มสินค้านานยนต์ของประเทศไทยจะมีผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคของไทยเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นมากที่สุด (ทำให้สวัสดิการของประเทศไทยเพิ่มขึ้น 49.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) รองลงมาคือการเปิดเสรีทางการค้าให้กับประเทศไทยในสินค้ากลุ่มอาหาร (ทำให้สวัสดิการของประเทศไทยเพิ่มขึ้น 35.76 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และ กลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ (ทำให้สวัสดิการของประเทศไทยเพิ่มขึ้น 13.09 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ตามลำดับ

ในส่วนของผลจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีต่อตัวแปรทางมหภาคนั้น พบว่าโดยรวมแล้วการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางตรงให้กับสินค้าในกลุ่มอัญมณีของประเทศไทยจะส่งผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคมากที่สุด (ทำให้สวัสดิการของประเทศไทยเพิ่มขึ้น 82.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในขณะที่การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางอ้อมให้กับสินค้าในกลุ่มอาหารของประเทศไทยจะมีผลกระทบต่อตัวแปรทางมหภาคมากที่สุดโดยเฉลี่ย (ทำให้สวัสดิการของประเทศไทยเพิ่มขึ้น 36.64 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

หากพิจารณาผลกระทบที่มีต่อดุลการค้าเป็นรายการการผลิตพบว่า เมื่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลางมีการลดภาษีนำเข้าให้กับสินค้าของประเทศไทยในกลุ่มใด ดุลการค้าของสินค้าในกลุ่มดังกล่าวของประเทศไทยจะดีขึ้นตามไปด้วยกัน เช่น การลดภาษีการนำเข้าสินค้ากลุ่มอาหารจากประเทศไทยจะทำให้ภาคการผลิตทุกภาคในกลุ่มนี้ได้ดุลการค้าเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น ทั้งนี้ สินค้าที่จะได้รับประโยชน์มากที่สุดในกลุ่มนี้คือ ผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ (ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 69.11 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) นอกจากนั้นการลดภาษีนำเข้าของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้กับสินค้ากลุ่มยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เหล็ก และอัญมณีของประเทศไทยก็ล้วนทำให้สินค้าส่งออกของภาคการผลิตในกลุ่มนี้มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น⁵⁹ การลดภาษีของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่จะทำให้ประเทศไทยได้ประโยชน์ทางการค้ามากขึ้นเรียงตามลำดับจากการเปลี่ยนแปลงของดุลการค้าในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนี้ หมวดกลุ่มยานยนต์ (ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 174.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) กลุ่มอาหาร (ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 119.65 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) กลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ (ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 71.66 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ตามลำดับ

⁵⁹ ภาคการผลิตที่ 38 ยานยนต์และชิ้นส่วน มีดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 176.89 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลางลดภาษีนำเข้ากลุ่มยานยนต์ให้กับไทย ภาคการผลิตที่ 40 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่มีดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 72.64 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลางลดภาษีนำเข้ากลุ่มอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ให้กับไทยและภาคการผลิตที่ 42 ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่นๆ ซึ่งกว่าร้อยละ 80 คือสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอัญมณี ที่มีดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 48.59 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลางลดภาษีนำเข้ากลุ่มอัญมณีให้กับไทย

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาสินค้ารายอุตสาหกรรมที่อยู่ในหมวดอื่นๆ (ซึ่งรวมหลายอุตสาหกรรมเข้าด้วยกัน) ที่อาจได้รับความสำคัญในการขอเจรจาเพื่อลดภาษีการค้าระหว่างประเทศ อันเนื่องมาจากการลดภาษีนำเข้าของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้กับประเทศไทย เพื่อการได้ดุลการค้าเพิ่มขึ้น อาจประกอบไปด้วย เครื่องจักรและอุปกรณ์อื่นๆ (ทำให้ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 267.29 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) สิ่งทอ (ทำให้ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 105.94 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และ เคมีภัณฑ์ ยาง และพลาสติก (ทำให้ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 90.09 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

กลุ่มสินค้าที่จะได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางตรง ได้แก่ อัญมณี ซึ่งการลดต้นทุนทางตรงที่เกี่ยวข้องกับภาคการผลิตดังกล่าว สามารถทำให้ดุลการค้าของประเทศไทยต่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลางเติบโตได้ถึง 345.59 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ในลำดับรองลงมา การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางตรงในกลุ่มอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ยังทำให้ประเทศไทยมีดุลการค้าสูงขึ้น 139.69 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่กลุ่มภาคการผลิตที่ได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางอ้อม ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ทำให้ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นถึง 131.75 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

หากพิจารณาในทางกลับกัน โดยใช้กลุ่มภาคการผลิตเป็นตัวตั้ง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ากลุ่มภาคการผลิตที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและอาหาร มักจะได้รับผลเสียทางปัญหาจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางอ้อมที่เกี่ยวข้องกับความล่าช้าของเวลาการนำเข้า มากกว่าต้นทุนทางตรง ส่วนกลุ่มยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ อัญมณี และอุตสาหกรรมอื่นๆ มักจะได้รับผลเสียจากปัญหาของสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางตรงมากกว่าต้นทุนทางอ้อม ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มเหล็กที่ปัญหาของสิ่งอำนวยความสะดวกในต้นทุนทางตรง และทางอ้อมไม่แตกต่างกันมากนัก

ตารางที่ 10-9 สรุปผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจไทยเมื่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลางมีการลดภาษีนำเข้าหรือจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าให้กับสินค้าของไทย การศึกษาจะพิจารณาจากผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงไปของตัวแปรที่สะท้อนสวัสดิการ (Welfare) และดุลการค้ารวมของไทยที่มีต่อประเทศตะวันออกกลาง สิ่งดังกล่าวจะช่วยให้เราทราบว่ากลุ่มสินค้าแต่ละประเภทควรจะได้รับ ความสำคัญในการเจรจาเพื่อเปิดเสรีทางการค้าแตกต่างกันอย่างไร และปัจจัยอะไรที่เป็นตัวแปรกำหนดที่สำคัญต่อการเปิดเสรีทางการค้าของสินค้าต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำรูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางในทางปฏิบัติต่อไป

ตาราง 10-9: สรุปรูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศ GCC

การเปลี่ยนแปลงดุลการค้าไทย (ล้านเหรียญสหรัฐ)	มาตรการที่ GCC ปฏิบัติต่อกลุ่มสินค้าไทย		
	ลดภาษีนำเข้า	ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางตรง	ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางอ้อม
สินค้ากลุ่มเกษตร	10.32	5.34	15.67
สินค้ากลุ่มอาหาร	119.62	49.08	131.75
สินค้ากลุ่มยานยนต์	174.52	59.08	30.95
สินค้ากลุ่มอิเล็กทรอนิกส์	71.66	139.69	24.73
สินค้ากลุ่มเหล็ก	37.85	14.79	8.04
สินค้ากลุ่มอัญมณี	47.53	345.59	57.16
สินค้ากลุ่มอื่นๆ	595.32	395.74	133.33

การเปลี่ยนแปลงสวัสดิการของไทย (ล้านเหรียญสหรัฐ)	มาตรการที่ GCC ปฏิบัติต่อกลุ่มสินค้าไทย		
	ลดภาษีนำเข้า	ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางตรง	ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางอ้อม
สินค้ากลุ่มเกษตร	2.174	1.149	3.372
สินค้ากลุ่มอาหาร	35.760	13.659	36.642
สินค้ากลุ่มยานยนต์	49.475	16.663	8.734
สินค้ากลุ่มอิเล็กทรอนิกส์	13.085	25.406	4.501
สินค้ากลุ่มเหล็ก	7.925	3.081	1.681
สินค้ากลุ่มอัญมณี	11.394	82.527	13.673
สินค้ากลุ่มอื่นๆ	144.196	95.581	32.131

ที่มา: คำนวณโดยคณะผู้วิจัย

จากผลสรุปพบว่า การจัดทำรูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าที่เหมาะสมของไทยจะลักษณะที่คล้ายคลึงกันไม่ว่าจะพิจารณาจากเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงดุลการค้า หรือเกณฑ์การเพิ่มขึ้นของสวัสดิการ กล่าวคือ

1. ควรให้ความสำคัญกับการจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางอ้อม (หรือปรับปรุงทางด้านระยะเวลาในส่งสินค้าเข้า GCC) กับสินค้าส่งออกในกลุ่มเกษตร และกลุ่มอาหารของไทยที่ส่งไปยังประเทศตะวันออกกลาง เนื่องจากมีส่วนช่วยให้ประเทศไทยได้ผลประโยชน์จากการค้ามากที่สุด การขอลดภาษีนำเข้าในหมวดสินค้านี้ดังกล่าวก็มีความสำคัญ แต่อยู่อันดับที่รองลงมา

2. การเปิดเสรีทางการค้าโดยกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้กับไทยจะเป็นประโยชน์มากที่สุดเมื่อการลดภาษีนำเข้าต่อสินค้าส่งออกของไทยเกิดขึ้นในกลุ่มยานยนต์ กลุ่มเหล็ก กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ ดังนั้น สินค้ากลุ่มดังกล่าวควรได้รับความสำคัญกับการเจรจาด้านมาตรการทางภาษีการค้ามากกว่าการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก

3. มาตรการลดภาษีนำเข้าที่มีต่อสินค้าในกลุ่มอิเล็กทรอนิกส์และกลุ่มอัญมณี มิได้ส่งผลประโยชน์ต่อประเทศไทยมากหากไม่มีการจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกควบคู่ไปด้วย การปรับปรุงเพื่อลดต้นทุนทางตรงให้กับสินค้ากลุ่มทั้งสองดังกล่าวจะช่วยให้ประเทศไทยได้ประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้าอย่างมีนัยสำคัญ

บทที่ 11

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

11.1 บทสรุป

กลุ่มประเทศ GCC เป็นกลุ่มประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ กำลังซื้อสูง และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสูง จากการเป็นผู้ผลิตและส่งออกรายใหญ่ของโลก นอกจากนี้ตลาด GCC ยังมีความต้องการนำเข้าสินค้าที่ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูง เช่น อาหารแปรรูป ข้าว สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์และส่วนประกอบ รวมถึงกลุ่มประเทศ GCC ยังมีระดับการแข่งขันในตลาดที่ต่ำและมีการทำข้อตกลงทางการค้ากับประเทศนอกกลุ่มอาหรับในระดับที่ต่ำ ดังนั้น ตลาด GCC จึงนับได้ว่าเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพสูง

จากปัจจัยส่งเสริมที่กล่าวมาข้างต้น กลุ่มประเทศ GCC จึงนับว่าเป็นคู่ค้าที่ไทยควรจะให้ความสนใจมาก และเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยในการเพิ่มระดับการค้าระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศ GCC ผ่านการทำข้อตกลงทางการค้า

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งในการทำการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC คือ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า จากงานศึกษาของ Zarrouk (2000 และ 2003) พบว่าปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่สำคัญในกลุ่มประเทศ GCC จะประกอบไปด้วยมาตรฐานสินค้าและกระบวนการในการออกใบรับรองสินค้า พิธีการศุลกากร กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับท่าเรือและการขนส่ง รวมถึงปัญหาการผูกขาดตลาด อีกทั้งงานศึกษาของ Rutherford และคณะ (2000) และ Dennis (2006) พบว่าการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าควบคู่ไปกับการเปิดเสรีทางการค้า จะช่วยเพิ่มผลได้และสวัสดิการในการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

ดังนั้น งานศึกษาชิ้นนี้จะพิจารณาผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างไทยและกลุ่มประเทศ GCC โดยพิจารณาทั้งในกรณีที่ไม่มี การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า และมีการปรับปรุง ประกอบเข้ากับการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการไทยที่ส่งสินค้าไปขายยังประเทศในกลุ่ม GCC

ในส่วนของการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าปัญหาทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่สำคัญของกลุ่มประเทศ GCC จะเกิดขึ้นจากพิธีการศุลกากรและมาตรฐานสินค้า โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหาร โดยพิธีการศุลกากรของกลุ่มประเทศ GCC จะมีความยุ่งยาก

และซับซ้อนกว่ากลุ่มประเทศอื่น ๆ เว้นแต่บาห์เรนและ UAE เนื่องจากการกำหนดให้เอกสารหลายชนิดที่ต้องใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากร จะต้องได้รับการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตของประเทศอาหรับ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะใช้เวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์ และเสียค่าใช้จ่ายที่สูงถึงประมาณ 100 เหรียญสหรัฐต่อหนึ่งตราประทับ อีกทั้งกลุ่มประเทศ GCC ยังมีปัญหาจากประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ศุลกากร เนื่องจากการมีนโยบายบังคับการใช้แรงงานในประเทศที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำในส่วนงานราชการ

ในส่วนของมาตรฐานสินค้าอาหาร จะมีข้อกำหนดเพิ่มเติมที่จะต้องมีการรับรองการฆ่าสัตว์ที่เป็นไปตามหลักศาสนาอิสลาม รวมถึงข้อกำหนดเรื่องอายุของสินค้าที่นำเข้า จะต้องมีการอายุเหลือเกินกว่าครึ่งหนึ่งของอายุทั้งหมด (Shelf-life standard) และมาตรฐานอื่น ๆ ที่เป็นการปกป้องผู้บริโภคมากกว่าเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ทำให้การส่งออกสินค้าประเภทอาหารไปยังกลุ่มประเทศ GCC ใช้เวลาในการตรวจสอบและมีต้นทุนการนำเข้าที่สูงกว่ากลุ่มประเทศอื่น ๆ

หากพิจารณาถึงมาตรฐานสินค้าอื่น ๆ ที่มีใช้อาหาร จะมีความใกล้เคียงกับมาตรฐานสากล เว้นแต่ในประเทศซาอุดีอาระเบีย ที่มีมาตรฐานเพิ่มเติมของตนเอง ได้แก่ มาตรฐาน SASO ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูงในการได้รับใบรับรองตามมาตรฐานดังกล่าว

กฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าในกลุ่มประเทศ GCC ยังเป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่ง ในการส่งออกสินค้าไปยังกลุ่มประเทศดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายตัวแทนการค้า (Trade agency law) ซึ่งบังคับให้ผู้นำเข้าต้องทำข้อตกลงกับตัวแทนการค้าซึ่งถือสัญชาติในประเทศนั้น ๆ และตัวแทนการค้าจะเป็นผู้จำหน่ายสินค้าชนิดดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียวในพื้นที่ที่กำหนด กฎหมายดังกล่าวก่อให้เกิดการผูกขาดตลาด และยังสร้างต้นทุนที่สูงขึ้นให้กับผู้ส่งออก เนื่องจากต้องจ่ายค่านายหน้าให้กับตัวแทนการค้า

การผูกขาดธุรกิจในส่วนและการถือครองธุรกิจโดยภาครัฐ รวมถึงการบังคับใช้แรงงานในประเทศ ยังก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของโครงสร้างพื้นฐาน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน และสาธารณูปโภค ที่จะเป็นปัจจัยส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศ GCC

อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศ GCC มีประสิทธิภาพของท่าเรือและท่าอากาศยานในระดับที่ดี โดยเฉพาะ UAE และบาห์เรน เนื่องจากการลงทุนก่อสร้างเพื่อปรับปรุงและสร้างท่าเรือและท่าอากาศยานในหลายประเทศ ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวคือการผูกขาดการดำเนินงานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในท่า ทำให้ต้นทุนด้านการขนส่งสูงกว่าที่ควรจะเป็น

ในส่วนของระบบการติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคมในกลุ่มประเทศ GCC ในปัจจุบัน จะระดับการให้บริการและการเข้าถึงที่สูงขึ้นเป็นอย่างมาก และมีต้นทุนการให้บริการที่ถูกลง หลังจากประเทศสมาชิกในกลุ่ม GCC ได้มีความพยายามลดการผูกขาดในธุรกิจดังกล่าว

หากพิจารณาผลการศึกษาในเชิงปริมาณ จะเห็นว่า การเปิดเสรีทางการค้าโดยการลดภาษีนำเข้าเพียงอย่างเดียวระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง อาจทำให้การเติบโตทางการค้าระหว่างกลุ่มประเทศทั้งสองเกิดขึ้นได้ไม่มากนักเมื่อเทียบกับการจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกควบคู่ไปด้วย ผลจากการจัดให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางต่อประเทศไทยจะมีส่วนสำคัญ (และในสัดส่วนที่มากกว่า) ในการส่งเสริมการส่งออกและการค้าของไทยไปยังกลุ่มประเทศ GCC ประเทศไทยจะสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้าได้มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

หากศึกษาถึงลำดับความสำคัญระหว่างกลุ่มสินค้าที่ควรมีการเจรจาปรับลดภาษีนำเข้า พบว่า การเปิดเสรีทางการค้าของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้กับกลุ่มสินค้านานยนต์ของประเทศไทยจะมีผลกระทบให้ตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคของไทยเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือการเปิดเสรีทางการค้าให้กับประเทศไทยในสินค้ากลุ่มอาหาร และกลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ

ในส่วนของผลจากการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีต่อตัวแปรทางมหภาคนั้น พบว่าโดยรวมแล้วการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางตรงให้กับสินค้าในกลุ่มอัญมณีของประเทศไทยจะส่งผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคมากที่สุด ในขณะที่การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางอ้อมให้กับสินค้าในกลุ่มอาหารของประเทศไทยจะมีผลกระทบต่อตัวแปรทางมหภาคมากที่สุดโดยเฉลี่ย

ประเภทของปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกิดขึ้นกับผู้ส่งออกไทยมีลักษณะแตกต่างกันไปตามประเภทของสินค้าส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ GCC สินค้าในกลุ่มเกษตรกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร จะได้รับประโยชน์มากกว่าโดยเปรียบเทียบหากมีการแก้ไขปัญหาลดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นต้นทุนทางอ้อม ในขณะที่สินค้าจากภาคอุตสาหกรรมจะเผชิญกับปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนทางตรงมากกว่า

เมื่อพิจารณาผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยโดยใช้เกณฑ์จากตัวแปรที่สะท้อนสวัสดิการและการเปลี่ยนแปลงดุลการค้าระหว่างประเทศ ทำให้เราสามารถได้ข้อสรุปถึงรูปแบบการจัดทำข้อตกลงทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่เหมาะสมคือ

1. มาตรการทางด้านภาษีนำเข้า การเจรจาปรับลดภาษีนำเข้าของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่มีต่อสินค้าไทยควรให้ความสำคัญกับสินค้าในกลุ่มยานยนต์ กลุ่มเหล็ก และกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ

2. มาตรการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่เป็นต้นทุนทางตรงแก่ผู้ส่งออกไทยไปยัง GCC โดยให้ความสำคัญกับสินค้าส่งออกในกลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ และกลุ่มอัญมณี

3. มาตรการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่เป็นต้นทุนทางอ้อมแก่ผู้ส่งออกไทยไปยัง GCC โดยให้ความสำคัญกับสินค้าส่งออกในกลุ่มเกษตร และกลุ่มอาหาร

11.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จากการศึกษาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางการจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะประกอบไปด้วย

1. การเปิดเสรีทางการค้าเพื่อลดอุปสรรคในด้านภาษี

ผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่า การเปิดเสรีทางการค้าในสินค้าแต่ละประเภทจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น จึงควรจัดให้มีการทำยุทธศาสตร์การเปิดเสรีทางการค้าและจัดลำดับความสำคัญในการเจรจาลดภาษีนำเข้า โดยพิจารณาจากระดับที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจไทยมากที่สุด ตามลำดับ ได้แก่ การลดภาษีการนำเข้าที่มีต่อสินค้ากลุ่มยานยนต์ และกลุ่มอาหารของไทย

2. การให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ควบคู่ไปกับการลดภาษี ในการจัดทำเขตการค้าเสรี

จากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ผลได้จากการเปิดเสรีทางการค้าของ GCC ในด้านภาษีกับไทยจะเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก หากมีการให้ความสำคัญกับการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า หากพิจารณาผลการศึกษาประกอบกับการศึกษาเชิงคุณภาพ จะพบว่า ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าและต้นทุนทางการค้าที่สำคัญและจำเป็นต้องมีการแก้ไข มีดังต่อไปนี้

i) มาตรฐานสินค้าทางด้านอาหาร

จากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่เป็นต้นทุนทางอ้อมของสินค้ากลุ่มเกษตรและอาหารมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยต้นทุนทางอ้อมที่สำคัญในอุตสาหกรรมดังกล่าวคือต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานสินค้าทางด้านอาหาร โดยแนวทางการปรับปรุงที่เป็นไปได้จะประกอบไปด้วย

- การประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มประเทศ GCC ยอมรับในมาตรฐานการฆ่าสัตว์ตามหลักศาสนาอิสลามของประเทศไทย (Halal) ซึ่งอาจทำได้โดยการให้กลุ่มประเทศ GCC ส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาตรวจสอบระบบการให้ใบรับรอง รวมถึง

การดำเนินงานของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารให้ได้ตามมาตรฐานดังกล่าว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มประเทศ GCC อีกทั้งประเทศไทยควรมีหน่วยงานที่ออกใบรับรองการมาส์ตร์ตามหลักศาสนาอิสลามเพียงแห่งเดียว เพื่อให้มีความน่าเชื่อถือในฐานะที่เป็นหน่วยงานกลางของประเทศ และลดความยุ่งยากสำหรับผู้ประกอบการ

- การเจรจาให้ประเทศในกลุ่ม GCC ใช้มาตรฐานสินค้าด้านอาหารที่เป็นไปตามหลักสากล และมีมาตรฐานในการตรวจสอบสินค้าที่ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากมาตรฐานสินค้าอาหารของกลุ่มประเทศ GCC ในหลายกรณีจะเป็นลักษณะการปกป้องผู้บริโภค มากกว่าเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ซึ่งมาตรฐานเหล่านั้นไม่ควรเป็นมาตรฐานบังคับ เช่น มาตรฐานเกี่ยวกับอายุของสินค้า (Shelf-life standard) การห้ามนำเข้าไก่ปรุงสุกจากประเทศไทยเนื่องจากการแพร่ระบาดของไข้หวัดนกในช่วง 5-6 ปีก่อน การห้ามนำเข้าสินค้าที่มีส่วนผสมของ GMO แม้จะไม่ได้มีการระบุไว้ในมาตรฐานสินค้าอาหารอย่างชัดเจน
- การเจรจาให้กลุ่มประเทศ GCC มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานสินค้า และมีช่วงเวลาที่เหมาะสมให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวได้

ii) มาตรฐานสินค้าอื่น ๆ

- การเพิ่มความชัดเจนในการกำหนดมาตรฐานของสินค้า เพื่อไม่ให้มีปัญหาการตีความการปฏิบัติตามมาตรฐานที่แตกต่างไปตามเจ้าหน้าที่ศุลกากร อันนำมาสู่ปัญหาการคอร์ปชั่น
- การบังคับใช้มาตรฐาน GSO เพียงอย่างเดียวตามข้อตกลงของกลุ่มประเทศ GCC ทั้งนี้เนื่องจากในทางปฏิบัติ ประเทศซาอุดีอาระเบียยังคงมีการเรียกใบรับรองตามมาตรฐาน SASO อยู่ แม้ว่าจะเปลี่ยนไปใช้มาตรฐาน GSO แล้วก็ตาม ซึ่งใบรับรองดังกล่าวได้สร้างต้นทุนที่สูงให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะในสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์และชิ้นส่วน
- ข้อบังคับเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้าของกลุ่มประเทศ GCC ที่กำหนดให้สินค้าที่ส่งออกจะต้องประทับตรา หรือติดสติ๊กเกอร์ระบุแหล่งกำเนิดของสินค้าจากประเทศดังกล่าวเท่านั้น ซึ่งบางครั้งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในกรณีของการนำเข้าเพื่อส่งออกต่อ ซึ่งในหลายกรณี ข้อบังคับดังกล่าว ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการส่งคืนสินค้า หรือการกักกันสินค้า

- การเพิ่มสถาบันที่สามารถให้การรับรองมาตรฐานสินค้าตามข้อกำหนดของกลุ่มประเทศ GCC เพื่อลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการได้ใบรับรอง

iii) การลดกระบวนการในการรับรองเอกสารจากสถานทูตของประเทศในกลุ่ม GCC

กระบวนการรับรองเอกสารจะใช้เวลาในการดำเนินงานค่อนข้างนาน คือใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 2 สัปดาห์ อีกทั้งยังสร้างให้เกิดต้นทุนให้กับผู้ประกอบการเป็นอย่างมาก ดังนั้นประเทศไทยจึงควรพิจารณาเจรจากับทางกลุ่มประเทศ GCC เพื่อ การตัดลดขั้นตอนดังกล่าว เพื่อให้การส่งออกสินค้าใช้เวลาที่ลดลง และมีต้นทุนที่ต่ำลง

iv) การปรับปรุงระบบกฎหมาย

ประเทศไทยควรพิจารณาการเจรจากับกลุ่มประเทศ GCC เพื่อการปรับปรุงกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ทางปัญญาและกฎหมายลิขสิทธิ์ เพื่อแก้ไขปัญหาการลอกเลียนแบบสินค้าและตราผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงการปรับปรุงระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตัวแทนทางการค้า ที่ก่อให้เกิดปัญหาการผูกขาดตลาด ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการยังพบว่า ประเทศไทยยังสามารถส่งเสริมการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC โดยใช้แนวทางต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

i) การจัดมีศูนย์ให้ความช่วยเหลือแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศ GCC ทั้งในเรื่องของขั้นตอนการยื่นเอกสาร พิธีการศุลกากร ขั้นตอนการส่งออก กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้า วัฒนธรรมของกลุ่มประเทศ GCC ตัวแทนทางการค้าที่ดีและมีประสิทธิภาพ และแนวทางในการทำการตลาดในกลุ่มประเทศ GCC เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความเข้าใจในการส่งออกสินค้าไปยังกลุ่มประเทศ GCC ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นอย่างมาก

ii) การให้ความสำคัญต่อการทำนโยบายเชิงรุกอย่างจริงจัง เพื่อเปิดตลาดในกลุ่มประเทศ GCC โดยทำความเข้าใจในเรื่องของวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศ GCC ที่ให้ความสำคัญอย่างมากต่อการเป็นมิตรทางธุรกิจและความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เพราะเมื่อสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้ค้าในกลุ่มประเทศ GCC ที่สำคัญได้แล้ว จะเป็นผลดีอย่างมากในการเข้าสู่ตลาด ซึ่งช่องทางหนึ่งที่สำคัญในการเปิดตลาด คือการจัดงานแสดงสินค้าไทยในกลุ่มประเทศ GCC

iii) การประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงการปฏิบัติได้ตามมาตรฐานสากลของประเทศไทย เพื่อให้สินค้าไทยเป็นที่ยอมรับในตลาดดังกล่าว เพราะในหลายกรณี ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า

ส่งออกของไทย เกิดจากการขาดความเข้าใจว่าประเทศไทยสามารถปฏิบัติได้ตามมาตรฐาน
ดังกล่าว เช่น มาตรฐานการฆ่าสัตว์ตามหลักศาสนาอิสลาม

เอกสารอ้างอิง

1. Dennis, A. (2006), The Impact of Regional Trade Agreements and Trade Facilitation in the Middle East North Africa Region, World Bank Policy Research Working Paper 3837.
2. Fox, A., Francois, J., Londono-Kent, P. (2003), Measuring Border Crossing Costs and their Impact on Trade Flows: The United States- Mexican Trucking Case, GTAP resource no. 1282.
3. Hummels, D. (2001), "Time as a Trade Barrier", Department of Economics, Indiana: Purdue University, Mimeo.
4. Wilson, J., Mann, C., and Otsuki, T. (2004), Assessing the Potential Benefit of Trade Facilitation: A Global Perspective, World Bank Policy Research Working Paper 3224.
5. WTO (2005), Trade Policy Review Qatar, WT/TPR/S/144.
6. WTO (2006), Trade Policy Review United Arab Emirates, WT/TPR/S/162.
7. WTO (2007), Trade Policy Review Bahrain, WT/TPR/S/185.
8. WTO (2008), Trade Policy Review Oman, WT/TPR/S/201.
9. Zarrouk, J. (2003a), "A Survey of Barriers to Trade and Investment in Arab Countries" , in Gala, A. and Hoekman B. (eds), Arab Economic Integration, Brookings Institution Press, Washington DC.
10. Zarrouk, J. (2003b), "Regulatory Regimes and Trade Costs", in Hoekman, B. and Zarrouk, J. (eds), Catching Up with the Competition Trade Opportunities and Challenges for Arab Countries, The University of Michigan Press, Ann Arbor.

ภาคผนวก 1
รายชื่อผู้ประกอบการ หน่วยงานรัฐ และสมาคมวิชาชีพที่ได้
ดำเนินการสัมภาษณ์

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กลุ่มยานยนต์

- คุณสุรพล ไพสิฐพัฒน์พงษ์ (โฆษกสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กลุ่มยานยนต์)
- คุณAroon Laowanukul (Volvo Car Thailand Ltd.)
- คุณสุภาวรรณ พรวุฒิกกร (Vice President: Foreign Affairs ของ Toyota Thailand Ltd)
- คุณกุสุมา นฤปิติ (ผู้จัดการอาวุโส บริษัทตรีเพชรอีซูซุเซลส์ จำกัด)
- คุณจตุพร อุปลกะลิน (บริษัทตรีเพชรอีซูซุเซลส์ จำกัด)

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

- คุณประเสริฐ อนุชีวะชีวะ (รองกรรมการผู้จัดการอาวุโส)
- คุณชัชวาล ทรัพย์มณฑล (รองกรรมการผู้จัดการ)

สมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย

- คุณสมพล ธนดำรงศักดิ์ (Management of Director บริษัทฟอร์จูนพาร์ท อินดักทรี จำกัด (มหาชน))

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

- คุณกฤษดา เอกวัฒน์ (นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ)

สถาบันอาหาร

- คุณนุชจรินทร์ เกตุนิล (นักวิจัยอาวุโส แผนกวิเคราะห์ข้อมูล) สถาบันอาหาร

สถาบันไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์

- คุณจารึก เสงรัมย์ (ผู้อำนวยการสถาบันไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์)

สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ

- คุณจรรุตล ดุลยกิจจา (รองเลขาธิการสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ)

Thai Union Manufacturing Co., LTD.

- คุณพิชิตชัย วงศ์ปิยะ (Deputy General Manager) Thai Union Manufacturing Co., LTD.

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์

- คุณสรวิช จันทรืขาว (Chief of Middle East of Africa Division) Office of International Marketing Development

สถาบันยานยนต์

- คุณวัลลภ เตียศิริ (ผู้อำนวยการสถาบันยานยนต์)

Automotive Products Import and Export Center Co., Ltd.

- คุณวีระสิทธิ์ วงศ์หล่อ (Marketing Manager)

ภาคผนวก 2

รายละเอียดโครงการ

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย)	การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างไทยกับตะวันออกกลางและการประเมินผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรี
(ภาษาอังกฤษ)	Trade facilitation between Thai and middle-East countries and a study of impact from the free trade agreement
คำสำคัญ	การค้าระหว่างประเทศ ข้อตกลงการค้าเสรี สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ตะวันออกกลาง
keywords	international trade, free trade agreement, trade facilitation, middle-east

ชื่อหัวหน้าโครงการ หน่วยงานสังกัด ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) กรกรัณย์ ชีวะตระกูลพงษ์
ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) Kornkarun Cheewatrakoolpong
คุณวุฒิ ปริญญาเอก
ตำแหน่ง (ทางวิชาการ/ราชการ) อาจารย์
หน่วยงาน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ 254 ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์ 02-218-6186 กต 2 โทรสาร 02-218 6229
E-mail <mailto:Isra.S@chula.ac.th>Kornkarun.K@Chula.ac.th

ชื่อและสถานที่ติดต่อของนักวิจัย หน่วยงานสังกัด ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) สมประวิณ มั่นประเสริฐ
ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) Somprawin Manprasert
คุณวุฒิ ปริญญาเอก
ตำแหน่ง (ทางวิชาการ/ราชการ) อาจารย์
หน่วยงาน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ 254 ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์ 02-218-6186 กต 1 โทรสาร 02-218 6229
E-mail <mailto:Isra.S@chula.ac.th> Somprawin.M@Chula.ac.th

ชื่อและสถานที่ติดต่อของผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานของหัวหน้าโครงการ

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) ศ.ศิริณ พงศ์มชมพูพัฒน์
ตำแหน่ง คณบดี (รองศาสตราจารย์ ระดับ 9)
หน่วยงาน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ 254 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์/โทรสาร 02-2186213

ได้เสนอโครงการนี้ หรือโครงการที่มีส่วนเหมือนกับเรื่องนี้บางส่วนเพื่อขอทุนต่อแหล่งอื่นที่ใดบ้าง

- ไม่ได้เสนอต่อแหล่งทุนอื่น
- เสนอต่อ
- ชื่อโครงการที่เสนอ
- กำหนดทราบผล (หรือสถานภาพเท่าที่ทราบ)

งบประมาณทั้งโครงการ550,000.....บาท

ระยะเวลาดำเนินงาน ...12...เดือน

รายละเอียดของข้อเสนอโครงการ

1. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

กลุ่มประเทศในแถบตะวันออกกลางนั้น นับว่าเป็นคู่ค้าที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมากสำหรับประเทศไทย เนื่องจากเป็นกลุ่มประเทศที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีกำลังซื้อมาก มีการแข่งขันในระดับที่ไม่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น อีกทั้งยังมีการผลิตสินค้าที่แตกต่างไปจากประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการแลกเปลี่ยนทางการค้าระหว่างกัน โดยในปัจจุบันนี้ ประเทศกลุ่มตะวันออกกลางยังมีข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศอยู่ไม่มากนัก

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งในการค้ากับกลุ่มประเทศตะวันออกคือสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าซึ่งไม่เอื้ออำนวย ดังนั้นงานศึกษาชิ้นนี้ จะพิจารณาถึงผลได้ของประเทศไทยจากการเปิดเสรีทางการค้ากับประเทศตะวันออกกลาง โดยใช้แบบจำลอง CGE และการศึกษาเชิงคุณภาพประกอบกัน โดยพิจารณาผลกระทบของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ที่จะมีต่อผลได้จากการเปิดเสรีทางการค้า เพื่อที่จะหารูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าที่จะให้ผลดีกับทั้งสองกลุ่มประเทศมากที่สุด ทั้งยังทราบถึงปัญหาที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่เกิดขึ้นกับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

2. ความเป็นมา

กลุ่มประเทศตะวันออกกลางเป็นภูมิภาคที่มีการรวมตัวทางการค้ากับประเทศอื่น ๆ ในโลกน้อยที่สุด แม้ว่าจะเป็นกลุ่มประเทศที่มีศักยภาพในการค้าสูง ไม่ว่าจะมาจากการมีฐานเศรษฐกิจที่มั่นคง มีกำลังซื้อที่สูง หรือระดับการแข่งขันในตลาดที่ต่ำ ดังนั้นกลุ่มประเทศในตะวันออกกลางจึงนับว่าเป็นคู่ค้าที่ไทยควรจะให้ความสนใจมาก

ข้อตกลงทางการค้าเสรีที่สำคัญที่มีกลุ่มประเทศตะวันออกกลางอยู่ได้แก่ Great Arab Free Trade Agreement (GAFTA) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประเทศอาหรับ 22 ประเทศ และ Gulf Co-operation Council (GCC) ซึ่งประกอบไปด้วยบาห์เรน คูเวต โอมาน กาตาร์ ซาอุดีอาระเบีย และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ข้อตกลงทางการค้าที่มีอยู่เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศตะวันออกกลางด้วยกันเอง จึงนับเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยในการเพิ่มการค้าระหว่างประเทศและทำข้อตกลงทางการค้ากับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มประเทศเหล่านี้มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และมีมูลค่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ กล่าวคือมีมูลค่า GDP ประมาณ 8.8 แสนล้านเหรียญสหรัฐในปี 2008 และมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจถึงร้อยละ 6.1 ในปี 2008 ท่ามกลางปัญหาวิกฤตการณ์ซับไพรม์ที่ส่งผลกระทบไปทั่วโลก ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐบาลปัจจุบันเองก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของตลาดกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง โดยมีนโยบายด้านการตลาด การค้า และการลงทุนประการหนึ่งเพื่อขยายฐานการตลาดไปสู่ประเทศใหม่ รวมถึงกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

อย่างไรก็ตาม นอกจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีแล้ว อุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการทำการค้ากับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางคือสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า

ประเทศในแถบตะวันออกเฉียงกลางหลายแห่งมีปัญหาที่เกิดจากความยุ่งยากในพิธีศุลกากร เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับเอกสารที่ต้องการซึ่งมาก และซ้ำซ้อน การตรวจสอบด้านศุลกากรที่ใช้เวลานาน และอาศัยหลายหน่วยงาน การเก็บค่าธรรมเนียมท่าเรือ และการขนส่งอื่นๆ ในอัตราที่สูง ซึ่งเพิ่มต้นทุนและระยะเวลาในการขนส่งสินค้าผ่านด่านศุลกากรเป็นอย่างมาก สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคที่ทำให้การแลกเปลี่ยนทางการค้ากับกลุ่มประเทศตะวันออกเฉียงกลางไม่เติบโตเท่าที่ควร

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศในแถบตะวันออกเฉียงกลาง ร่วมกับการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศนี้ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC เพื่อที่จะวางนโยบายการเปิดเสรีทางการค้าให้เกิดผลดีกับทั้งสองกลุ่มประเทศมากที่สุด

3. วัตถุประสงค์

1. ศึกษาปัญหาที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC และผลกระทบที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC
2. ศึกษาผลได้จากการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GC โดยพิจารณาแยกในกรณีที่ไม่มี การเปลี่ยนแปลงเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า และมีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าใน กลุ่มประเทศ GCC
3. วิเคราะห์หารูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าที่ดีที่สุดสำหรับทั้งประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC
4. นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหากมีการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC

4. กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละข้อ

1. ศึกษาสถานะการค้าระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC จากเอกสาร สถิติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิ.
3. ทำการคำนวณต้นทุนที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC โดยใช้การหา ต้นทุนการดำเนินธุรกรรมทางการค้าทางตรง และทางอ้อม (iceberg cost) ที่นำเสนอโดย Fox และคณะ (2003)
4. ทำการสร้างฐานข้อมูลด้านการค้าและภาษีระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC โดยรวม ต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า
5. หาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศตะวันออกเฉียง โดย ใช้แบบจำลอง GTAP โดยพิจารณาเป็น 2 กรณี คือสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าไม่เปลี่ยนแปลง และ มีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า
6. ศึกษาผลได้ และผลเสียจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC จาก การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ และสัมภาษณ์

7. วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC โดยอาศัยผลที่ได้จากข้อ 5 และข้อ 6 พร้อมเสนอข้อเสนอนโยบายเชิงนโยบายสำหรับรัฐบาลในการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC

แผนกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งผลลัพธ์ (Output) ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	ช่วงระยะเวลา ดำเนินการ	จำนวน วันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
1.ศึกษาปัญหาที่เกิดจาก สิ่งอำนวยความสะดวก ทางการค้าในกลุ่มประเทศ ตะวันออกกลาง	1.1 ศึกษาสถานะ การค้าระหว่างประเทศ ไทยและกลุ่มประเทศ GCC จากเอกสาร สถิติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	เดือน 1-3	90 วัน	กรกรณ์ย์ ชีวะตระกูลพงษ์
	1.2 วิเคราะห์ปัญหาที่ เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวก ทางการค้าใน กลุ่มประเทศ GCC จาก การสัมภาษณ์ และ ข้อมูลทุติยภูมิ.	เดือน 4-6	90 วัน	กรกรณ์ย์ ชีวะตระกูลพงษ์
2.ศึกษาผลได้จากการเปิด เสรีทางการค้ากับกลุ่ม ประเทศตะวันออกกลาง โดยพิจารณาแยกในกรณี ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกทางการค้า และมี การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกทางการค้าในกลุ่ม ประเทศตะวันออกกลาง	2.1 ทำการคำนวณ ต้นทุนที่เกิดจากสิ่ง อำนวยความสะดวก ทางการค้าในกลุ่ม ประเทศ GCC โดยใช้ การหาต้นทุนการ ดำเนินธุรกรรมทาง การค้าทางตรง และ ทาง อ้อม (iceberg cost) ที่นำเสนอโดย Fox และคณะ (2003)	เดือน 1-3	90 วัน	กรกรณ์ย์ ชีวะตระกูลพงษ์ และ สมประวิณ มั่นประเสริฐ
	2.2 ทำการสร้าง ฐานข้อมูลด้านการค้า และภาษีระหว่าง ประเทศไทย และกลุ่ม ประเทศ GCC โดยรวม ต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกทางการค้า	เดือน 4-6	90 วัน	สมประวิณ มั่นประเสริฐ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	ช่วงระยะเวลา ดำเนินการ	จำนวน วันที่ใช้	ผู้รับผิดชอบ
	2.3 ปรับแบบจำลอง GTAP เพื่อให้สามารถศึกษาผลกระทบจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า พร้อมหาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC โดยใช้แบบจำลอง GTAP โดยพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าไม่เปลี่ยนแปลง และมีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า	เดือน 7-9	120 วัน	สมประวิณ มันประเสริฐ
3. หารูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าที่ดีที่สุดสำหรับทั้งประเทศไทยและกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง	3.1 ศึกษาผลได้ และผลเสียจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC จากการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ และสัมภาษณ์	เดือน 7-9	90 วัน	กรกรณ์ย์ ชีวะตระกูลพงษ์
	3.2 ศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้ากลับกลุ่มประเทศ GCC ที่ได้จากแบบจำลอง GTAP ตามข้อ 2	เดือน 10	30 วัน	กรกรณ์ย์ ชีวะตระกูลพงษ์ และ สมประวิณ มันประเสริฐ
4. นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหากมีการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC	4.1 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC โดยอาศัยผลที่ได้จากข้อ 1 2 และ 3	เดือน 11-12	60 วัน	กรกรณ์ย์ ชีวะตระกูลพงษ์ และ สมประวิณ มันประเสริฐ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงระยะเวลา

เดือนที่	กิจกรรม (activities)	ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ (outputs)
6 เดือนที่ 1	<ol style="list-style-type: none"> 1.ศึกษาสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC จากเอกสาร สถิติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC จากการสัมภาษณ์และข้อมูลทุติยภูมิ. 3.ทำการคำนวณต้นทุนที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC โดยใช้การหาต้นทุนการดำเนินธุรกรรมทางการค้าทางตรง และทางอ้อม (iceberg cost) ที่นำเสนอโดย Fox และคณะ (2003) 4.ทำการสร้างฐานข้อมูลด้านการค้าและภาษีระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC โดยรวมต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะการค้าระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC และปัญหาที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า 2. ต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC 3. ฐานข้อมูลการค้า ภาษี และต้นทุนสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า
6 เดือนที่ 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปรับแบบจำลอง GTAP เพื่อให้สามารถศึกษาผลกระทบจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า พร้อมหาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC โดยใช้แบบจำลอง GTAP โดยพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าไม่เปลี่ยนแปลง และมีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า 2. ศึกษาผลได้ และผลเสียจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC จากการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ และสัมภาษณ์ 3.ศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้ากลับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ที่ได้จากแบบจำลอง GTAP 4.วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง โดยอาศัยผลที่ได้จากข้อ 1 2 และ 3 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศ GCC ทั้งกรณีที่มีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าและไม่มี 2. รูปแบบการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและกลุ่มประเทศ GCC ที่ควรจะเป็น. 3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6. แนวทาง/ขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับสมมุติฐานการวิจัย พื้นที่ที่ศึกษา และวิธีการวางแผนการดำเนินงานรวมทั้งวิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) วิธีการเก็บข้อมูล ฯลฯ

วิธีดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

- วิธีการศึกษาจะใช้ทั้งเชิงปริมาณโดยการใช้แบบจำลอง GTAP และเชิงคุณภาพโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ทดียงภูมิ และการสัมภาษณ์ทั้งภาครัฐ และภาคธุรกิจ
- ทำการหาต้นทุนของสิ่งอำนวยความสะดวกในการค้า ในรูปแบบของการคำนวณหาต้นทุน iceberg ตามวิธีการของ Fox และคณะในปี 2003

สถานที่ทำการวิจัย ทดลองหรือเก็บข้อมูล

- แบบจำลองและฐานข้อมูล GTAP Version 7

ทฤษฎี สมมติฐาน หรือกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

- สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่เพิ่มขึ้น จะช่วยเพิ่มผลได้จากการเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC (Hummels (2001))
- การเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มประเทศ GCC จะช่วยเพิ่มการเติบโตและสวัสดิการให้กับประเทศไทย (Theory of Custom Unions)

ขอบเขตการศึกษา

- กลุ่มประเทศที่ใช้ในการศึกษาคือกลุ่มประเทศ The Rest of Western Asia ตามฐานข้อมูล GTAP ซึ่งประกอบไปด้วย Bahrain, Iraq, Jordan, Kuwait, Lebanon, Palestinian Territory, Oman, Qatar, Saudi Arabia, Israel, Syrian Arab Republic, United Arab Emirates, and Yemen และใช้สัดส่วนทางเศรษฐกิจเพื่อประมาณผลกระทบของกลุ่มประเทศ GCC

- อุตสาหกรรมที่จะรวมอยู่ในการศึกษาในส่วนของ การเปิดเขตการค้าเสรี คือ 57 อุตสาหกรรมที่มีอยู่ในฐานข้อมูลแบบจำลองการค้าโลก GTAP
- สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่จะศึกษาในส่วนของ การคำนวณต้นทุน iceberg transportation cost จะทำการพิจารณาเฉพาะต้นทุนที่สืบเนื่องมาจากความล่าช้าในการผ่านพิธีการศุลกากร โดยพิจารณาจากระยะเวลาเฉลี่ยในการผ่านพิธีการศุลกากรของกลุ่มประเทศ GCC
- สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าที่จะศึกษาในส่วนของ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพจะครอบคลุมถึงขั้นตอนทางเอกสาร การผ่านพิธีการศุลกากร มาตรฐานสินค้า ข้อกำหนดในการขนส่งสินค้า และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะเน้นการศึกษาที่กลุ่มประเทศ GCC

7. แผนการทำงาน

กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ศึกษาสถานะการค้าระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ GCC จากเอกสาร สถิติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	/	/	/									
วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC จากการสัมภาษณ์และข้อมูลทุติยภูมิ.				/	/	/						
ทำการคำนวณต้นทุนที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC โดยใช้การหาต้นทุนการดำเนินธุรกรรมทางการค้าทางตรง และทางอ้อม (iceberg cost) ที่นำเสนอโดย Fox และคณะ (2003)	/	/	/									
ทำการสร้างฐานข้อมูลด้านการค้าและภาษีระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC โดยรวมต้นทุนจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า				/	/	/						
ปรับแบบจำลอง GTAP เพื่อให้สามารถศึกษาผลกระทบจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า พร้อมหาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC โดยใช้แบบจำลอง GTAP โดยพิจารณาเป็น 2 กรณี คือสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าไม่เปลี่ยนแปลง และมีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า							/	/	/			
ศึกษาผลได้ และผลเสียจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC จากการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ และสัมภาษณ์.							/	/	/			
ศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้ากลับกลุ่มประเทศ GCC ที่ได้จากแบบจำลอง GTAP										/		
วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่ม											/	/

กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ประเทศ GCC												

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

- ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC
- ผลการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าของกลุ่มประเทศ GCC และผลกระทบที่ได้จากการแก้ไขปัญหา
- รูปแบบของการเปิดเสรีทางการค้าที่มีประโยชน์กับทั้งประเทศไทย และกลุ่มประเทศ GCC ที่สุด

9. กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์

- นำเสนอผลงานให้ทางรัฐบาลได้รับทราบถึงปัญหาจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในกลุ่มประเทศ GCC และผลได้ที่น่าจะเกิดขึ้นจากการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและการเปิดเสรีทางการค้า รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้กับภาคธุรกิจทราบถึงศักยภาพและอุปสรรคในตลาดดังกล่าว และผลได้จากการเปิดเสรีทางการค้าในส่วนของภาคธุรกิจ

10. ผลงานที่ส่งต่อ สกว. (ผลงานสมบูรณ์ที่ใช้ในการตรวจรับงาน)

รายงานฉบับสมบูรณ์ที่มีผลลัพธ์ การวิเคราะห์ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

11. งบประมาณ

รวม 550,000 บาท (ห้าแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

		6 เดือนที่ 1	6 เดือนที่ 2	รวม
1. หมวดค่าตอบแทน	เดือนละ			
1.1 กรรณีย์ ชีวะตระกูลพงษ์	15,000	90,000	90,000	180,000
1.2 สมประวิณ มั่นประเสริฐ	15,000	90,000	90,000	180,000
2. หมวดค่าจ้าง				
2.1 ผู้ช่วยวิจัย	10,000	60,000	60,000	120,000
3. หมวดค่าใช้สอย				
3.1 สำรองทั่วไป		5,000		5,000
3.2 ค่าเดินทาง		20,000		20,000
3.3 ค่าจัดซื้อฐานข้อมูล		20,000		20,000
4. ค่าวัสดุ				
4.1 ค่าวัสดุสำนักงาน		10,000		10,000
4.2 ค่าหนังสือที่ใช้ในโครงการ		5,000		5,000
4.3 ค่าถ่ายเอกสาร		10,000		10,000
รวมทั้งสิ้น		310,000	240,000	550,000

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล(ภาษาไทย) กรกรัณย์ ชีวะตระกูลพงษ์
(ภาษาอังกฤษ) Kornkarun Cheewatrakoolpong

เพศ หญิง วันเดือนปีเกิด 11 สิงหาคม 2523

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

สถานที่ติดต่อ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่อยู่ 254 ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทรศัพท์/โทรสาร 0-2218-6242 E-mail – address Kornkarun.K@Chula.ac.th

ที่อยู่ (ที่บ้าน) 59/87 ม. โสมเพลส รามคำแหง ซอย 140 สะพานสูง กรุงเทพฯ 10240

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี – เอก ; สาขา และสถาบัน)

ปริญญาตรี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เกียรตินิยม
อันดับหนึ่ง)

ปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Master of Economics)
Economics, University of Wisconsin- Madison (MA in
Economics)

ปริญญาเอก Economics, University of Wisconsin, Madison

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

- i) The ASEAN common currency area (2000), Master thesis, Department of Economics, Chulalongkorn University.
- ii) The Empirical Study on Contagious Currency Crises (2004).
- iii) Renegotiation in Trade Agreements: The Case of Private Political Shocks (2005), Ph.D. Dissertation, Department of Economics, University of Wisconsin- Madison.
- iv) Which Bargaining Method Gives the Greatest Benefit to Developing Countries? (2005), Ph.D. Dissertation, Department of Economics, University of Wisconsin- Madison.
- v) Does the GSP benefit Developing Countries? (2007), Ph.D. Dissertation, Department of Economics, University of Wisconsin- Madison.
- vi) Are Preferential Trade Agreement Stumbling Blocs? (2008), Chulalongkorn University, mimeo.

vii) ผลกระทบของวิกฤตการณ์ซัพไพล์ต่อภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศไทย (2008), ร่วมกับอ. ดร.สมประวิณ มันประเสริฐ, Chulalongkorn Business Review, Vol. 117-118.

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 สาขา)

- International trade
- Game theory
- Contract Theory and Industrial Organization

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

- อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เลขานุการหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต

ชื่อ-นามสกุล(ภาษาไทย) สมประวิณ มั่นประเสริฐ

วันเดือนปีเกิด 28 มีนาคม 2518

สถานที่ติดต่อ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทรศัพท์/โทรสาร 0-2218-6242 กต1 E-mail Somprawin.M@Chula.ac.th

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี – เอก ; สาขา และสถาบัน)

ปริญญาตรี	เศรษฐศาสตรบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปริญญาโท	MSc in Economics and Finance, University of Warwick, United Kingdom MA in Economics, University of Maryland, College Park, USA
ปริญญาเอก	Ph.D. in Economics, University of Maryland, College Park, USA

ผลงานวิจัย

ก.ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

- i) "การศึกษาผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจรายพื้นที่ของประเทศไทย," เอกสารรวมบทความวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 3, ตุลาคม 2550
- ii) "การบริโภคภาคครัวเรือนของไทยภายใต้แบบจำลองรายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง," ร่วมกับ วิฑูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์, เอกสารรวมบทความวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 2, ตุลาคม 2549
- iii) "Landlessness and its Impact on Economic Development: A Case Study on Bangladesh," with Md. Habibur Rahman, *Journal of Social Sciences*, 2(2), 2006, 54-60.
- iv) "ASEAN and China Free Trade Area: Implications for Thailand since the Second Stage of the Tariff Reduction," with Chayadom Sabhasri and Thanee Chaiwat, *Proceeding Papers in 30th Annual Conference of the Federation of ASEAN Economic Associations (FAEA)*, Philippines, November 2005.
- v) "An Empirical Analysis of the Demand System for Private Consumption of Thailand," *Chulalongkorn Journal of Economics*, 16(1), September 2004, 193-216.

ข.ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

- i) โครงการศึกษายุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ภายใต้โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ไปสู่การปฏิบัติ, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เมษายน 2551
- ii) โครงการยุทธศาสตร์การค้ารายภูมิภาคของไทย, สำนักยุทธศาสตร์การพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์, เมษายน 2551
- iii) โครงการจัดทำและพัฒนาแบบจำลองในการจัดอันดับภาวะอุตสาหกรรม, ฝ่ายนโยบายเครดิต สายงานบริหารเครดิต ธนาคารกสิกรไทย, ธันวาคม 2549
- iv) โครงการพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณระยะปานกลางและแนวทางในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ, สำนักงบประมาณ, ตุลาคม 2549
- v) โครงการศึกษานโยบายและมาตรการการค้าเชิงรุกกับประเทศคู่ค้าสำคัญ, สำนักปลัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์, กันยายน 2548
- vi) โครงการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีการค้าอาเซียน-จีน, กรมเจรจาการค้า กระทรวงพาณิชย์, กรกฎาคม 2548

ค.ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

- i) "An Introduction to the Interindustry Dynamic Macroeconomic Model of Thailand," University of Maryland, mimeo, April 2002.
- ii) "Private Consumption Estimation and the Interdyme of Spain," University of Maryland, mimeo, April 2001.

ง.รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 สาขา)

- Macroeconomics
- Interindustry Dynamic Macroeconomic Modelling
- Input-Output Analysis

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประธานหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย